

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

1034 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CEMİLE NUR KETREZ

BOLU, ŞUBAT - 2021

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI

1034 1034 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

CEMİLE NUR KETREZ

TEZ DANIŞMANI
Doç. Dr. İsmail Ceran

BOLU, ŞUBAT - 2021

KABUL VE ONAY SAYFASI

Cemile Nur KETREZ tarafından hazırlanan “**1034 NO’LU BOLU ŞER’İYE SİCİL DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ**” adlı tez çalışması jürimiz tarafından İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı İslam Tarihi Bilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği/ oy çokluğuyla kabul edilmiştir. 8/02/2021

Jüri Üyeleri

Danışman
Doç. Dr. İsmail CERAN
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Cahid KARA
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Ali ERTUĞRUL
Düzce Üniversitesi

İmza

.....

.....

.....

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

Prof. Dr. Osman GÖRÜR

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

08.02.2021

CEMİLE NUR KETREZ

ÖZET

**1034 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİL DEFTERİNİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ
CEMİLE NUR KETREZ
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İSLAM TARİHİ VE SANATLARI ANABİLİM DALI**

(TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. İSMAİL CERAN)

BOLU, ŞUBAT - 2021

XI + 249

Şer'îye sicilleri Osmanlı Devleti'nin hukuki, iktisadi, idari, dini müesseseleri ve toplum hayatı gibi birçok alan hakkında bilgi verir. Şer'îye sicilleri hem Türk tarihi hemde İslam tarihi için çok önemlidir. Çünkü şer'îye sicilleri devletin ve toplumun her kademesindeki kişilerin yaşamına ait bilgi sunar. Bu sebeple birçok farklı alanda araştırma yapan kişi için başvurulması elzem kaynaklar konumunda kabul edilirler.

Bolu tarihi hakkında yaptığımız bu çalışma ile birçok konuya değinilerek bu alana katkı sağlamak hedeflenmiştir. 1034 numaralı Bolu şer'îye sicilimiz 1309-1311/ 1891-1893 tarihleri arasında tutulmuştur. Bolu hakkında tutulmuş olan 269 adet Şer'îye sicilinden biri olup XIX. yüzyılın sonlarında Bolu ve civarı bölgeler hakkında bilgi vermektedir. Çalışmamız evlenme, boşanma, miras, satışlar gibi çeşitli konularda tutulmuş olan vekâlet hüccetlerini içermektedir. Bu belgeler toplumun sosyal, ekonomik, dini ve hukuki hususiyetlerini yansıtmaktadır. Çünkü toplumun beslediği hayvanlar, giydiği kıyafetler, aile düzeninden çocuk sayısına kadar birçok ayrıntıya değinilmiştir. Bu bilgiler salt bilgi olmaktan ziyade toplumun birçok açıdan konumunu ortaya koymamıza yardımcı olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bolu, Hüccet, Kadı, Mahkeme, Şer'îye Sicili.

ABSTRACT

**TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF
THE REGISTRY OF BOLU, NO. 1034
MA THESIS
CEMİLE NUR KETREZ
INSTITUTE OF GRADUATE STUDIES
BOLU ABANT İZZET BAYSAL UNIVERSITY
DEPARTMENT OF İSLAMİC HISTORY AND ARTS
(SUPERVISOR: ASSOC. PROF.DR. İSMAİL CERAN)**

BOLU, FEBRUARY 2021

XI+249

Sher'iye records provide information about many areas of the Ottoman Empire such as legal, administrative, religious institutions and public life. Sher'iye records are very important for both Turkish history and Islamic history. Because their record on sher'iye offers information about the lives of people at all levels of state and society. For this reason, it is considered as an important resource to apply for people who conduct research in many different areas.

With this study about the history of Bolu, it is aimed to contribute to this field by touching many issues. Our Bolu she'riye record number 1034 was kept between 1309-1311/ 1891-1893. It is one of the 269 Sher'iye registers held about Bolu and provides information about the Bolu region in the XIX century. Our study includes acting governments held in various subjects such as marriage, divorce, inheritance, sales. These documents reflect the social, economic, religious and legal characteristics of the society. Because many details have been touched on, from the animals that society feeds, the clothes it wears, the family order to the number of children. This information helps us to reveal the position of society in many respects rather than information only.

Keywords: Bolu, Huccet, Judge, Court, Sher'iye Register

ÖN SÖZ

Şer‘iye sicil defterleri Osmanlı Devleti’ndeki şer‘i mahkeme kayıtlarıdır. Toplumun her kesimine ait konular mahkeme kayıtlarına yansımaktadır. Şehir tarihi çalışmalarında da birinci derece öneme sahip olan şer‘iye sicilleri üzerine yapılan çalışmalar artarak devam etmektedir. Biz de vekâlet hüccetlerinin ele alındığı 1034 numaralı şer‘iye sicilini inceleyerek Bolu’nun XIX. yüzyılın son dönemine ışık tutmayı amaçladık.

Çalışmamızı üç ana bölümde ele aldık. Birinci bölümde şer‘i hukuk, şer‘iye sicilleri ve vekâlet uygulaması hakkındaki bilgilere değindik. İkinci bölümde şer‘iye siciline göre ilgili 1309-1311/1891-1893 tarihleri arasında Bolu tarihinin iktisadi, idari ve sosyal hayatına ilişkin değerlendirmelerde bulunmaya çalıştık. Üçüncü bölümde ise 1034 numaralı Şer‘iye sicilinin transkripsiyonunu ve özetlerini verdik. Ancak belgelerin Bolu tarihinin belli yıllarındaki vekâlet hüccetlerini kapsadığı ve Bolu’nun genel tarihinden ziyade ilgili yılların değerlendirilmesi olduğu dikkate alınmalıdır.

Tezin hazırlanmasında emeği geçen, çalışmamda her türlü teşvik ve desteklerini esirgemeyen saygıdeğer hocam Doç. Dr. İsmail CERAN’a sonsuz teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarım Doç. Dr. Talip AYAR’a ve Doç. Dr. Cahid KARA’ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Cemile Nur KETREZ

08.02.2021

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI	ii
ETİK BEYAN.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1
I. BÖLÜM	6
1.1. OSMANLI HUKUK SİSTEMİ.....	6
1.1.1. Şer‘i Hukuk ve Kadılar	6
1.1.2. Örfi Hukuk	8
1.1.3. Şer‘iye Mahkemeleri ve Görevlileri.....	10
1.2. ŞER‘İYE SİCİLLERİ.....	13
1.2.1. Tanımı, Ortaya Çıkışı ve Önemi	13
1.2.2. Şer‘iye Sicilindeki Belge Çeşitleri	14
1.2.2.1. Kadı’nın İfadesiyle Kaleme Alınanlar	15
1.2.2.2. Başka Makamlardan Gönderilip Sicile Kaydedilenler.....	17
1.2.3. Tanzimat’tan Sonra Şer‘iye Sicillerindeki Değişim.....	17
1.3. OSMANLI HUKUKUNDA VEKÂLET.....	19
1.3.1. Vekil ve Vekâlet.....	19
1.3.2. Vekâlet Akdinin Unsurları ve Şartları.....	20
1.3.3. Vekâlet Akdinin Hükümleri	21
1.3.4. 1034 No’lu Şer‘iye Sicilindeki Vekâlet Hüccetlerinin Tasnifi	23
1.3.5. 1034 No’lu Şer‘iye Sicilinde Vekil Tayin Edilen Mahalleler.....	25
1.3.6. 1034 No’lu Şer‘iye Sicilindeki Vekâlet Uygulamasında Kadınlar	26
1.3.7. Vekâletin Sona Ermesi	29
1.4. 1034 NO’LU BOLU ŞER‘İYE SİCİLİNDEKİ DAVALARIN	
ÖZETLERİ.....	30
II. BÖLÜM.....	51
2.1. BOLU TARİHİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	51

2.2. 1034 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNDE İDARİ YAPI	52
2.2.1. Sicilin Tutulduğu Yıllarda Bolu'daki Yerleşim Birimleri	54
2.2.1.1. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Adı Geçen Nahiyeler	54
2.2.1.2. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Adı Geçen Kazalar	55
2.2.1.3. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Adı Geçen Köyler	56
2.2.1.4. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Adı Geçen Mahalleler	61
2.3. 1034 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNDE SOSYAL YAPI.....	65
2.3.1. Kullanılan İsimler	65
2.3.1.1. Türk Kültüründe İsim Verme Geleneği	65
2.3.1.2. İslam Dininde İsim Verme Geleneği	66
2.3.1.3. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Kullanılan İsimler.....	67
2.3.2. Lakaplar ve Unvanlar	70
2.3.2.1. Sosyal Tabakalaşma ve Lakaplar	70
2.3.2.2. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Kullanılan Lakap ve Unvanlar	71
2.3.3. Dini ve Etnik Yapı.....	77
2.3.3.1. Gayrimüslimler.....	78
2.3.3.2. Gayrimüslimlerin Vekil Tayin Edilmeleri	79
2.3.3.3. Gayrimüslimlerin Kullandıkları İsimler.....	80
2.3.4. Aile Düzeni	81
2.3.4.1. Aile Kavramı	81
2.3.4.2. Evlenme.....	82
2.3.4.3. Çok Eşlilik.....	83
2.3.4.4. Çocuk Sayısı.....	83
2.3.4.5. Evlilikte Mehir	84
2.3.4.6. Evliliğin Sona Ermesi.....	86
2.4. 1034 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNDE İKTİSADİ HAYAT.....	88
2.4.1. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Kullanılan Paralar.....	88
2.4.2. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Giyim Kuşam	90
2.4.3. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Gıda Maddeleri.....	92
2.4.4. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Hayvanlar	94
2.4.5. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Kadınların Sosyo-Ekonomik Durumu.....	95
2.4.6. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Alım Satım ve Borçlar	98
2.4.7. 1034 No'lu Şer'İye Sicilinde Meslekler	100
III. BÖLÜM	104
3.1. 1034 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU....	104
SONUÇ	235
KAYNAKLAR.....	238
EKLER.....	243
EK 1: 1034 No'lu BŞS Defterindeki Kayıtların Tarihleri Tablosu.....	243
EK 2: 1034 No'lu Bolu Şer'İye Sicilinden Belge Örneği	245
ÖZGEÇMİŞ.....	248
ORJİNALLİK RAPORU	249

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.1: 1034 Numaralı BŞS’de Bulunan Belgelerin Aylarına Göre Dağılımı Tablosu	2
Tablo 1.2: 1034 Numaralı BŞS’de Bulunan Belgelerin Türlerine ve Konularına Göre Tasnifi Tablosu	24
Tablo 1.3: 1034 Numaralı BŞS’de Vekil Tayin Edilen Kişilerin Mahalleleri Tablosu	26
Tablo 1.4: 1034 Numaralı BŞS’de Vekil Tayin Eden Kadınlar ve Vekillerin Akrabalık Durumu Tablosu	27
Tablo 2.1: 1034 Numaralı BŞS’de Tespit Edilen Nahiye İsimleri Tablosu.....	55
Tablo 2.2: 1034 Numaralı BŞS’de Tespit Edilen Bolu Kazaları İsimleri Tablosu	55
Tablo 2.3: 1034 Numaralı BŞS’de Tespit Edilen Diğer Kazaların İsimleri Tablosu.....	56
Tablo 2.4: 1034 Numaralı BŞS’de Tespit Edilen Bolu Köyleri İsimleri Tablosu	58
Tablo 2.5: 1034 Numaralı BŞS’de Tespit Edilen Diğer Köylerin İsimleri Tablosu	60
Tablo 2.6: 1034 Numaralı BŞS’de Tespit Edilen Bolu Mahalleleri İsimleri Tablosu	63
Tablo 2.7: 1034 Numaralı BŞS’de Tespit Edilen Diğer Mahallelerin İsimleri Tablosu	65
Tablo 2.8: 1034 Numaralı BŞS’de Geçen Erkek İsimleri Tablosu	68
Tablo 2.9: 1034 Numaralı BŞS’de Geçen Kadın İsimleri Tablosu.....	40
Tablo 2.10: 1034 Numaralı BŞS’de Geçen Zedelerle İlgili Lakap ve Unvanlar Tablosu	73
Tablo 2.11: 1034 Numaralı BŞS’de Geçen Oğullarıyla İlgili Lakap ve Unvanlar Tablosu	74
Tablo 2.12: 1034 Numaralı BŞS’de Geçen Diğer Lakap ve Unvanlar Tablosu	76

Tablo 2.13: 1034 Numaralı BŞS’de Geçen Mehir Çeşitleri ve Miktarları Tablosu.....	86
Tablo 2.14: 1034 Numaralı BŞS’de İsmi Geçen Esnaf ve Zanaatkârlar Tablosu.....	101
Tablo 2.15: 1034 Numaralı BŞS’de İsmi Geçen Resmi Dairede Çalışan Görevliler Tablosu.....	102

KISALTMALAR LİSTESİ

B. No	: Belge Numarası
BŞS	: Bolu Şer'ıye Sicili
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
H.	: Hicri
M.	: Miladi
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı
vb.	: ve benzeri

GİRİŞ

Şer'îye Sicilleri Osmanlı Devleti'nin özellikle XIX. ve XX. yüzyıl tarihlerine ışık tutan ilk elden kaynaklar olup bugünkü manasıyla mahkeme kayıtları anlamına gelmektedir. Toplumun idari, sosyal, iktisadi, askeri, sağlık ve eğitim gibi farklı alanlarına ve her kesimine ait konuların bu kayıtlarda bulunması sicillerin tarihteki önemini artırmıştır. Bilhassa şehir tarihi çalışmaları için başvurulması en gerekli olan birinci derece kaynaklar olmuşlardır.

Bolu hakkında müstakil olarak tutulmuş 269 adet şer'îye sicili bulunmaktadır. Çalışmamızda Bolu şehir tarihinin XIX. yüzyıldaki durumuna idari, sosyal ve iktisadi açıdan katkıda bulunabilmek amacıyla 1034 numaralı şer'îye sicilinin transkripsiyonunu ve değerlendirmesini gerçekleştirdik. Hicri 1309-1311/Miladi 1891-1893 tarihlerini kapsayan 1034 numaralı Şer'îye Sicili Bolu'nun sosyal hayatı hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Ayrıca bahsettiğimiz 269 adet belgeye ek olarak Bolu hakkında bilgi veren Bolu'nun yakın gelecekte ve bugün ilçesi olan 4 bölgeye ait 74 adet sicil kaydı bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla Düzce'ye ait 33, Gerede'ye ait 10, Göynük'e ait 24 ve Mudurnu'ya ait 7 adet kayıt olmak üzere toplamda 74 kaydı oluşturmaktadır. Bolu şer'îye sicillerinden ilk defter olan 830 numaralı defter, Hicri 1079-1082, Miladi 1608-1671 tarihlerini, son defter olan 1091 numaralı defter ise Hicri 1297-1301, Miladi 1879-1883 tarihlerini kapsamaktadır.

Transkripsiyon ve değerlendirmesini yaptığımız, 1034 demirbaş numaralı Bolu Şer'îye Sicili, Milli Kütüphane Başkanlığının 6809 mikrofilm fotokopisinden faydalanılarak hazırlanmıştır. Sicil 1998 yılında mikrofilme çekilmiş olup Hicri 1309-1311, Miladi 1891-1893 yılları arasını ihtiva etmektedir.

Defterin orijinal sayfa numarası olmayıp sonradan günümüz rakamları ile numaralandırılmıştır. İki sayfa tek yaprakla mikrofilme alınmış ve her yaprağa tek numara verilmiştir. Sicil 26 poz, 23 varak ve 44 sayfadan oluşmaktadır. Biz ikiye ayrılan yaprağın sağ tarafına “a” (4a/I), sol tarafına “b” (4b/II), numaralarını vererek a ve b bölümlerindeki kayıtları da Roma rakamları ile sıraladık. Ayrıca sicildeki belgeleri 1’den 75’e kadar numaralandırdık. Kayıtların içeriğinin özetleri belgelerden sonra toplu olarak verilmiştir. Kayıtların belge türleri ve konuları tablo halinde verilmiştir (Bkz. Tablo 1.2). 1034 Numaralı Bolu Şer’iye Sicilinde genelde boş bırakılmış sayfa bulunmamakta olup sadece (3-b) sayfası boş bırakılmıştır. Sicilin her sayfasında ortalama 2 kayıt mevcuttur.

1034 Numaralı Bolu Şer’iye Sicil defteri, genellikle talik hattı kullanılarak yazılmıştır. Sicilimizde değişik kâtiplerin elinden çıkmış kayıtlar mevcut olup, yazı bütünlüğü gözlenmemektedir. Kayıtlar itina ile tutulmuş olmasına rağmen transkripsiyon kısmında sicilde kâtiplerce hatalı yazılarak üstü karalanan kelimelerin olması da dikkat çekmektedir.

1034 Numaralı Bolu Şer’iye Sicil defteri XIX. yüzyılın son çeyreği içerisinde yazılmıştır. Defterdeki ilk belgenin tarihi 1 Safer 1309, son belgenin tarihi ise 9 Muharrem 1311’dir. Sicil yaklaşık 24 aylık bir dönemi içermektedir. 1034 numaralı defterde geçen kayıtları yıllara ve aylara göre incelediğimizde 1309 yılına ait 52 kayıt, 1310 yılına ait 20 kayıt, 1311 yılına ait 3 kayıt bulunmaktadır. Kayıtların en yoğun olduğu aylar Safer 1309 ve Cemaziyelevvel 1309 tarihleridir. Bu aylar ortalama miladi takvime göre Eylül, Aralık aylarına karşılık gelir. Sicilimizde 1309 tarihinde de 1310 tarihinde de Zilhicce ayında tutulmuş bir kayıt bulunmamaktadır.

Tablo 1.1: 1034 Numaralı BŞS’de Bulunan Belgelerin Aylarına Göre Dağılımı Tablosu

--	--	--	--	--

Hicri Yılı	Hicri Tarihi	Miladi Tarihi	Belge Adedi	% Oranı
1308	Muharrem	Ağustos-Eylül 1890	1	1.33
1309	Muharrem	Ağustos-Eylül 1891	1	1.33
	Safer	Eylül-Ekim 1891	10	13.33
	Rebiulevvel	Ekim-Kasım 1891	3	4
	Rebiulahir	Kasım-Aralık 1891	6	8
	Cemaziyelevvel	Aralık 1891-Ocak 1892	12	16
	Cemaziyelahir	Ocak 1892	4	5.33
	Recep	Ocak-Şubat 1892	1	1.33
	Şaban	Mart 1892	4	5.33
	Ramazan	Mart-Nisan 1892	2	2.66
	Şevval	Nisan-Mayıs 1892	3	4
	Zilkade	Mayıs-Haziran 1892	5	6.66
1310	Muharrem	Temmuz-Ağustos 1892	2	2.66
	Safer	Ağustos-Eylül 1892	2	2.66
	Rebiulevvel	Eylül-Ekim 1892	2	2.66
	Cemaziyelevvel	Kasım-Aralık 1892	3	4
	Cemaziyelahir	Aralık 1892-Ocak 1893	1	1.33
	Recep	Ocak-Şubat 1893	2	2.66
	Şaban	Şubat-Mart 1893	4	5.33
	Ramazan	Mart-Nisan 1893	1	1.33
	Zilkade	Mayıs-Haziran 1893	3	4
1311	Muharrem	Temmuz- Ağustos 1893	3	4

Bolu Şer'îye sicilinde 1309 yılının kayıt sayısı en yoğun olduğu Cemaziyelevvel ayında kadı sicilinde 12 kayıt mevcuttur. Bu kayıtlardan 6 tanesi miras için vekâlet hücceti, 2 tanesi alacak için vekâlet hücceti, 2 tanesi satış için vekâlet hücceti, 1 tanesi boşanma için vekâlet hüccetidir. Defterde vekâlet hüccetinin satış, evlenme, boşanma, miras vb. türleri mevcuttur. Bu belge türleri kaydedilirken konularına göre değil, geliş ve oluş sıralarına göre sicile yazılmışlardır. Defterdeki ilk kayıt miras ile ilgili olup, defterdeki son kayıt ise nikâh ile ilgilidir.

Transkripsiyon yapılırken metnin orijinalinde okunuşu ve sözlük itibarıyla şüpheye düştüğümüz kelimeler için “?” işareti, silik kelimeler için (...) işareti kullanılmıştır. Metin transkripsiyonunda belgelerin günümüz harflerine çevrilmesinde uzun okunması gereken harfler (^) işareti ile Arapça ayın (ع)

harfleri de (‘) işareti ile Arapça hemze (◌) harfleri de (◌) işareti ile gösterilmiştir. Müslüman, gayrimüslim şahıs adlarının ve yer adlarının yazımında doğru okunması için bugün kullanılan isimlerle karşılaştırma yapılarak en doğru olacak şekilde yazılmıştır.

Çalışmamızı gerçekleştirirken karşılaştığımız kimi sınırlamalar da bulunmaktadır. İlk bakışta belgelerin farklı kalemlerden çıkması sebebiyle yazıların farklılaştığı görülür. Kimi yazılar özenle yazılması nedeniyle rahatlıkla okunurken kimi yazılarda çok özenli davranılmaması okumayı güçleştirmektedir. Ayrıca bazı yanlış yazılan kelimelerin üzerinin çizildiği görülmektedir. Çizilen kelimenin üstüne yazılan yazılar ise çok küçük olması sebebiyle okumayı zorlaştırmaktadır. Kimi yerlerde ise cümlenin ortasında büyük bir boşluk bırakılmış olması yazılı kelimelerin silinmiş olabilme ihtimalini akla getirmektedir. Ancak genel itibari ile baktığımız zaman defterin özenle tutulduğu görülür.

Bolu tarihine dair Bolu Şer‘iye Sicillerine dayalı olarak bizden önce yapılmış 9 yüksek lisans ve 1 doktora tezi bulunmaktadır. XVII. yüzyılın son dönemlerinden XX. yüzyılın başlarına kadar geçen zaman dilimini içermekte olan bu tezler Bolu tarihini aydınlatmaktadır. Bu tezleri aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz:

1. Ahmet BOZTAŞ (2006). “*İslahat Döneminde Bolu Tarihi (1868-1869) (937 No’lu Şer‘iye Sicili Defterine Göre)*”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

2. Binnaz ÇÖPOĞLU (2008). “*H.1099 (M.1687-1688) 836 No’lu Bolu Şer‘iye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

3. Çetin YURTSEVEN (1993). “*II. Mahmut Döneminde (1808-1839) Bolu Şehrinin Sosyal Yapısı*”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

4. Dursun BAYRAKTAR (2009). “*Tanzimat’ın İlk Yıllarında Bolu (Şer’iye Sicilleri 1838-1850)*”. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

5. Erdinç ŞAHİN (2008). “*1684-1686 Yılları Arasında Bolu’da Ekonomik ve Sosyal Hayat (835 Numaralı Bolu Şer’iye Siciline Göre)*”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

6. Fuat UÇAR (2008). “*Osmanlı Döneminde Bolu’da Paşa Vakıfları*”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

7. Işıl YURTIŞIĞI (2009). “*979 Numaralı Bolu Şer’iye Sicilinin XIX. Yüzyıl Bolu Tarihine Katkıları (H.1295-1296/ M.1878-1879)*”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

8. Mehmet DOLAMA (2006). “*875 Numaralı Bolu Şer’iye Sicil Defterlerine Göre Tanzimat-ı Hayriye’nin İlk Yıllarında Bolu (1841-1844)*”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

9. Osman KINIK (2014). “*1001 No’lu (1299-1301) Bolu Şer’iye Sicil Defterinin Sosyal, Kültürel ve İktisadi Açından Tahlili*”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

10. Vildan ÖZDERE (2004). “*1088 Numaralı Bolu Şer’iyye Sicili (H. 1320-1323/ M. 1902-1905)*”. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

I. BÖLÜM

1.1. OSMANLI HUKUK SİSTEMİ

1.1.1. Şer‘i Hukuk ve Kadılar

Osmanlı hukuku, şer‘i hukuk denilen İslam hukuku ve örfi hukuk denilen kanunnamelerden oluşmaktadır. Şer‘i hukukun ana yapısını İslam hukuku oluştururken, örfi hukuk padişahların kanunlarıyla oluşmaktadır (Aydın, 2007: 515). Şer‘i ve fıkhi hükümler, Hz. Peygamber zamanından beri çok iyi bir şekilde korunmuş, milletlerin maddi ve manevi hayatlarının idare ve düzenlenmesinde etkili olmuştur (Bilmen, 1964: 70). Şer‘i kelimesi genel olarak dini hükümler de insanları sosyal ve manevi hayatta yetiştirecek ilahi bir yol manasındadır. Şeriat Allah’ın kulları için vazetmiş olduğu dini ve dünyevi hükümlerin tamamına denilmektedir. Peygamber tarafından tebliğ edilmiş olan ilahi kanun manasına gelmektedir (Bilmen, 1985: I/14). Şer‘i şerif de denilen Kur’an ve sünnetten faydalanılan şer‘i hukukun uygulayıcıları ise kadılar olmuştur (Berki, 1978: 1; Akgündüz, 2009: 19).

Şer‘i hukukun uygulayıcıları olan kadılık müessesesi, Osmanlı tarihi ve İslam ülkeleri için önemli bir kurumdur. Kadı kelimesi, Arapçada yargılama kelimesinden türeyip bitirmek, sonlandırmak, hüküm vermek, yargı gibi anlamlara gelen kazâ kelimesinden gelmektedir (Sami, 2012: 832; Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 587). Terim olarak ise şer‘i hukuk ile yönetilen devletlerde halk arasında çıkan ihtilafları, her türlü davayı çözmek üzere devlet tarafından

görevlendirilen kişiye, memura verilen isim anlamında kullanılmaktadır (Bilmen, 1985: VIII/204; Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 537).

Osmanlı kadısı, şer‘i hukukun uygulayıcısı olarak otorite yetki ve görev bakımından gelişmiş bir yönetim ve hukuk adamıdır. Kadılar sultan tarafından tayin edilerek göreve getirilirler. Adli teşkilatın temel taşı olarak bulunduğu yerin hâkimi, belediye başkanı, emniyet amiri, bazen mülki amiri ve halkın her konuda müracaat edebileceği güvenli bir makam olarak çok ağır bir yük yüklendikleri görülmektedir (Akdağ, 1979: 403; Yakıt, 1999: 22; Akgündüz, 2009: 16). Hâkim, hâkimü’l-vakt, hâkimü’ş-şer tabirleri de kullanılan kadılar, şer‘i davalara fıkıh kitaplarında, örfi davalara da kanunnamelerde yer alan kuralları uygulayarak bir karmaşanın oluşmasına engel olmuşlardır (Aydın, 2003a: 342; Gedikli, 2002: 118).

Kadıllarda aranan genel şartlar bulunmaktadır. Kadının Müslüman, reşit, hür olması, tarafsız hüküm verebilen, adil, dürüst, şahsiyet sahibi, sağlam iradeli, hukuki konulara hâkim olmasının yanında vücut sıhhatiyle alakalı da küçük, bunak, kör, dilsiz ve sağır olmaması gerekmektedir (Maverdi, 2016: 139; Ortaylı, 2019: 21). Ancak bu şartların zamana ve duruma göre değişebildiği de kaydedilmektedir.

Kadılar hakkında dikkat çeken başka hususlarda vardır. Mesela bunlardan birkaçına değinmek gerekirse, hâkim tayin edilen kimse, herhangi bir işi olandan hediye alamaz. Hâkim özürsüz davayı geciktiremez. Dinlenme saatleri dışında ara veremez. Annesi, babası, evladı hakkında hüküm verip, onların taraf oldukları davaya bakamaz (Maverdi, 2016: 155). Hâkimin mahalli halk ile yakın ilişki kurması hoş görülmediği için görev süreleri kısa tutulmuştur (Ortaylı, 2019: 28).

Klasik Osmanlı mahkemesi bu devirde tek hâkimli ve esas itibariyle tek dereceli olarak hizmet vermektedir (Aydın, 2003a: 341). Bazı hukuki konularda bazen iki kadının yazıştığı görülür. Bu durum bir tür işbirliği olup tek hâkimli yargılama ilkesine aykırı değildir (Ortaylı, 2003: 72). Şer‘i mahkemelerin iş yoğunluğu ve yargı alanına giren konuların kapsamı XIX. yüzyıla kadar konu

bakımından çeşitli ve sayı bakımından fazla iken, Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra her konuda hukuki düzenlemeler yapılmış bazı konular şer'î mahkemelerden alınarak Nizamiye mahkemelerine tevdi edilmiş ve mahkemelerin yoğunluğu azaltılmıştır (Akgündüz, 2009: 17).

Şer'î mahkemelerde tutulan şer'îye sicilleri, şer'î mahkemeler hakkında en detaylı bilgileri öğrenmemizi sağlamaktadır (Duman, 2007: 140). Günümüzdeki en eski şer'îye sicili Bursa şer'îye sicili olup XV. yüzyılın ortalarına aittir. Şer'î mahkemelere ait bilgiler bu tarihten önce daha az bulunmaktadır (Ortaylı, 2003: 70; Uğur, 2010: 9).

1.1.2. Örfî Hukuk

Eski Türk devlet geleneğinde hakan tarafından konan kanun uygulaması, İslamiyet sonrası Türk devletlerinde de varlığını sürdürmüştür. Osmanlı Devleti'nde İslam hukukunun yanı sıra bir örfî hukukun oluşması tarihi temeller sebebiyle mümkün olmuştur (İnalcık, 1993: 321; Aydın, 2007: 515).

Örfî hukuk tabiri, örf ve adet hukukunu çağırırsa da bu anlamda kullanılmamaktadır. Hukuk kuralları konurken örf ve adetlerden yararlanılsa da, asıl yaptırım gücünü padişahlar tarafından emredilmiş olmalarından almaktadırlar (Aydın, 2007: 515). Örf kelimesi kök itibarıyla yönetim anlamı da taşır. Örfî hukuk “kamu yönetiminden kaynaklanan hukuk” anlamında kullanılmıştır (Aydın, 2003a: 343).

Şer'î hukukun yanında padişahların fermanlarıyla zaman içinde oluşan örfî hukuk kuralları bir bütün olarak oluşmuş değildir. İhtiyaç duyuldukça özel olarak ilgili şahıslara ve mahkemelere gönderilen fermanların bir sureti şer'îye siciline kaydedilerek ilerleyen zamanlarda da faydalanılmasına imkân sağlanmıştır. Bu hükümler kanunnameler şeklinde tedvin edilmiştir. Günümüze ulaşan ilk kanunnameler Fatih dönemine kadar uzanmaktadır (Aydın, 2004: 40).

Şer‘i ve örfi hukukun belli bir uyum içinde olmasının sebebi her iki hukukun temsilcilerinin sıkı bir iş bölümü ve yardımlaşma içinde olmalarından kaynaklıdır. Kanunnamelerde yargı yetkisinin kadıya, hükmün infazının ehli örfе ait olduğu sık sık vurgulanmış ve kadının kararı olmadan ehli örfün herhangi bir ceza bile kesemeyeceği belirtilmiştir (Gedikli, 2002: 119). Osmanlı merkez yönetimi kamu görevlilerinin icraatlarını kadıların gözetiminde yapmasını, kadılarında ehli örfün keyfi uygulamalarını düzeltmesini buyurmuştur (Aydın, 2007: 517).

İslam hukuku, idare, ceza, anayasa, mali hukuka ait bazı meselelerde, özel hukukla ilgili içtihadi konularda ülü’l-emr denen devlet yetkililerine sınırlı yasama yetkisi tanımıştır. Bu yasama yetkisi ile ortaya çıkan hukuki hükümlerin tamamına “örfi hukuk” denilmektedir. Örfi hukuk aynı zamanda “siyaseti şer‘iye, kanun, yasa, siyaset” gibi tabirlerle de ifade edilmiştir (Akgündüz, 2009: 19).

Osmanlıda yürütme gücünü elinde tutan ehli örf (yöneticiler ve kanun koyucular) şer‘i hükümlerin uygulanmasından da sorumlulardır. İslam hukuku, özellikle siyaset ve idare alanlarında ehli örfün hukuki düzenlemesine izin vermiştir. Şer‘i ve kanun tabirleri birçok yerde birlikte kullanılarak şer‘i ve örfi hukukun birbirini tamamlayan kavramlar olduğu da vurgulanmıştır. Şer‘i ve örfi hukukun aynı mahkeme tarafından uygulanması bu iki hukuk sisteminin uyumlu beraberliğini sağladığı gibi adli hayata da güven ve istikrar getirmiştir (Aydın, 2003a: 342).

Kanunnamelerin asıl düzenleniş amacı, örfi kanunları bir araya getirerek hukuk ve idare adamlarına kolaylık sağlama isteğinin dışında, Osmanlı tebaasını örfi hukuk kuralları hakkında bilgilendirmek ve mahalli yöneticilerin keyfi uygulamalarına karşı korumaktır (Aydın, 2007: 517). Bu sebeple kanunnameler mahkemelere gönderilmiş, halka duyurulmuş, isteyene bir sureti verilmiştir.

Örfi hukuk yalnızca Osmanlı Devleti’nde değil, farklı adlarla diğer İslam devletlerinde de uygulanıyor olsa da, Osmanlı yönetimi şer‘i ve örfi kuralları yan

yana ahenkli bir biçimde uygulama hususunda daha başarılıdır (Aydın, 2003a: 342).

1.1.3. Şer'îye Mahkemeleri ve Görevlileri

Şer'îye mahkemeleri yargı teşkilatının esasını teşkil eder. Kadılar her türlü şer'î ve örfî hukuk ihtilaflarını çözen bir hâkim olarak görev yaparlar. Dava şer'î hukuku ilgilendiriyorsa fıkıh kitaplarına ya da fetva mecmualarına, örfî hukuku ilgilendiriyorsa kanunnamelere veya münferit fermanlara dayanarak çözüme ulaşırlardı. Bununla birlikte Dîvân-ı Hümâyûn'a havale edilen bazı davalarda bulunmaktaydı. Bunlar gayrimüslim din adamlarının taraf olduğu ceza davaları, mirasçısız ölen kimselerin davaları vb. davalardı (Aydın, 2003a: 342).

Şer'î mahkemelerde kararı veren kadıların yanında diğer bazı görevliler de bulunmaktadır. Şer'îye sicillerindeki kayıtların daha iyi anlaşılabilmesi için bu görevlilerin görev ve fonksiyonlarını bilmek gerekir (Uzunçarşılı, 1988: 117; Akgündüz, 1988: 72). Bu görevliler adliye teşkilatında, ikinci derece görevliler olarak da tanınmaktadır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Naibler: Naib kelime manası ile vekil; bir kimsenin işlerini görmek üzere yerine bıraktığı ve bu hususta bir belge ile yetki verdiği kimse anlamına gelmektedir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 1124). Kadıların kendi yerlerine davaya bakmak üzere görevlendirdikleri şahıslara naib denmektedir. Bunların tayini kadılar tarafından kaleme alınan mürâselelerle yapılırdı. Kadılar tayin edildikleri bazı yerlere bizzat gitmeyip, kendi adlarına karar yetkisine sahip olan naibleri gönderebilirlerdi (Akdağ, 1979: 404; Akgündüz, 1988: 72). Şer'î mahkemede kadılar adına çeşitli hizmetlerde görevli naibler vardır. Naibin bir ya da daha fazla olması kadının tayin edildiği kazanın büyük veya küçük olmasına göre değişiklik gösterirdi (Uzunçarşılı, 1988: 117).

2. Kassamlar: Kassam kelime olarak, kısım kısım ayıran, taksim eden manalarına gelir. Kassam, vefat eden kişilerin terekelerini varislerine taksim eden şer'î memur anlamına gelmektedir. Kassamların belli bir maaşları bulunmayıp

taksim ettikleri terekenin belli bir payını resm-i kısmet adıyla tahsil ederlerdi. Her kadılıkta hususi kassam defteri bulunmakta olup, vefat eden kişinin terekisi kassamın huzurunda tespit edilip bu deftere kaydedilirdi. Tanzimat'tan sonra İstanbul kassamlığı dışındaki diğer kassamlıklar kaldırılmıştır (Uzunçarşılı, 1988: 121; Akgündüz, 1988: 75).

3. Muhzırlar: Muhzır sözlük anlamı ile huzura getiren ve ihzar eden manasına gelmektedir. Muhzır, davacı ve davalıyı mahkemeye çağıran ve gerekmesi halinde bugünkü emniyet görevlilerinin ve savcılarının bazı görevlerini yapan memur demektir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 755). Muhzırlar yerli halk arasından seçilirken, ücretleri maaş şeklinde olmayıp taraflardan ve ilgililerden belli bir ücret alırlardı (Akgündüz, 1988: 72).

4. Çavuşlar (Dergâh-ı Ali Çavuşları): Mahkeme ilamlarının icrası, borçlunun malını satarak borcunun ödenmesi borçlunun hapisle tazyiki yani bedeni ve nakdi cezaların infazı görevlerini üstlenmişlerdir. Bugünkü icra memurlarının bütün işini, emniyet görevlileri ve savcılarının ise kısmen görevlerini ifa ederlerdi. Ceza ve hukuk davalarının icra memurları olarak, ilmiye sınıfının itibarlı şahıslarını dahi tevfik etme yetkisine sahip olan çavuşlar, bazen devletin elçilik görevini de üstlenmişlerdir. 1288/1871 tarihinde çavuşların sayısı çoğaltılmıştır (Akgündüz, 1988: 73).

5. Subaşılar: Hükümet merkezindeki çavuş teşkilatının görevlerini sancak, kaza, nahiye ve köylerde bu memurlar yürütmüştür. Sancaklarda sancakbeyinin özel ücretli adamı ve polis amiri, kaza ve daha küçük merkezlerde idari amiri olan subaşılar, şer'îye mahkemelerinde de icra ve infaz memuru olarak görev yapmışlardır. Kadıların emri altında çalışan subaşılar, görevleri karşılığı "subaşı maktu'ı" denen ücret alırlardı. Subaşıların ifa ettikleri görevleri tüm ayrıntısıyla sicillere kaydedilmiştir (Akgündüz, 1988: 74).

6. Mübaşirler: Mübaşir kelime olarak bir işe başlayan anlamına gelmektedir. Osmanlı adli teşkilatına göre birinci anlamı, mahkemede celb ve tebliğ işini yapan memurdur. Bu anlamıyla muhızrla eş anlamlı olmakla birlikte

bazen çavuşların vazifelerini de yapmaktadırlar. İkinci anlamı olarak, Tanzimat'tan önce devletçe görülmesi ya da soruşturulması gereken bir işi soruşturan memurlardır. Mübaşirlerin bazen sorgu hâkimi gibi görev yaptıkları sicillerde görülmektedir (Akgündüz, 1988: 74).

7. Müşavirler: Müşavirler, şer'î mahkemelerde fıkıh konusunda istişare edilebilecek, İslam hukukunu iyi bilen ilim adamlarıdır. Kadılık yapabilecek vasma sahip şahıslar arasından seçilir. Mahkemelerde gereğine göre bir veya daha fazla müşavir bulunmakta idi. Müşavir kadının bulunduğu zamanlarda kendisine havale ederek, gıyabında ise bütün davaları ve diğer şer'î işleri yürütüp kadının vekilliğini yapar (Akgündüz, 1988: 75).

8. Kâtipler ve Hademeler: Kâtipler, davalardaki tarafların iddia ve savunmalarını ve şahitlerin beyanlarını doğru olarak tutanağa geçiren ve ilamları tanzim usulünde (sakk-ı şer'ide) mahir olan kişilerdir. Daima kadı nezaretinde görev yapan kâtipler, bazı durumlarda kadı tarafından naib tayin edilebilirler. Hademeler ise mahkemede lazım olan evrakların getirilmesi, duruşmada güvenliğin sağlanması ve bazı ayak işlerini yapmaktadırlar. Davalardan, defter tanzimi ve benzer işlerden ücretlerini almaktaydılar (Akgündüz, 1988: 75).

9. Tezkiye Memurları: Şahitler hakkında güvenilirlik soruşturması (tezkiye) yapan memurlar da bulunmaktadır. Sicillerde, vazifesini tezkiyeye karşılık davayı kaybeden tarafın 'tezkiye harcı' ismiyle masraf ödediği görülmektedir (Akgündüz, 1988: 75). Bunlar dışında kapıcılar da adliye teşkilatında görev yapmışlardır.

1.2. ŞER'İYE SİCİLLERİ

1.2.1. Tanımı, Ortaya Çıkışı ve Önemi

Sicil kelime olarak; okumak, kaydetmek hükmetmek ve karar vermek anlamlarına gelmektedir. Halkı ilgilendiren bütün hukuki meseleleri, kadıların verdikleri karar suretlerini hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli yazılı olan kayıtları ihtiva eden defterlere şer'îye sicilleri, kadı defterleri, mahkeme defterleri, zabt-ı vekâyı sicilleri ya da sicillât defterleri denilmektedir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 952; Akgündüz, 1988: 17; Gedikli, 2005: 187).

Şer'îye sicilleri, ait olduğu devletin kültürünü ve tarihini takip eden ve yansıtan önemli tarih belgeleridir. Günümüze kadar gelen, Osmanlı Devleti'ne ait en erken tarihli şer'îye sicillerinin kaydı XV. yüzyılın ortalarında Bursa şer'îye sicilleri ile başlamaktadır (Ortaylı, 2003: 70). Sicillerin içerdiği konular XIX. yüzyılda yeni mahkemelerin kurulmasıyla daralmışsa da XX. yüzyıla kadar düzenli bir biçimde tutulmuştur. XV. ile XX. yüzyıl arasındaki Türk kültür ve tarihine ait verilen bilgiler ve hükümler şer'îye mahkemelerinde geçen sicil defterlerine kaydedilmiştir (Akgündüz, 1988: 11).

Şer'îye sicil defterleri, tutuluş tarzına göre üç farklı şekilde değerlendirilebilir. Birinci grup, yalnızca bir konuya ait kayıtların bulunduğu defterlerden oluşur. İkinci grup, bir tarafına mahalli olayların diğer tarafına merkezden gelen belgelerin kaydedildiği defterlerden oluşur. Üçüncü grup ise kayıt sırasında konu hatta tarih sırasına dikkat edilmeden tutulan defterlerden oluşmaktadır (Gedikli, 2005: 189). Bizim incelediğimiz belgelerin tamamının vekâlet hüccetlerinden oluşması sebebiyle birinci grup içinde değerlendirilebilir.

Kadı tarafından verilen bütün kararlar, resmîyete geçirilmek istenen hususlar ve devlet merkezinden gelen emirler şer'îye sicillerine düzenli bir şekilde kaydedilmiştir. Şer'îye sicilleri bugünkü mahkeme kayıtlarına benzememektedir. Eski tarihli sicil defterlerinde genellikle bir sayfaya altı yedi hukuki muamele kaydedilmekle birlikte, dar ve uzun olarak kadının cübbesinin cebine sığacak

kadar küçük ebatta idiler. Tanzimat'tan sonra davacının iddiası ve davalının müdafaası ile şahitleri tezkiye eden şahısların adresleri ile kararların gerekçeleri ayrıntılı olarak yazılmaya başlanmıştır. Bu durum sicil defterlerinin eskisine göre ebatlarının daha büyük olmasına sebep olmuştur. Kadılar, görevleri bittiği zaman sicil defterini kendinden sonra gelen halefine devretmektedirler. Şer'î sicillerdeki yazılı kayıtlar düzenlendikten sonra sicile kaydedilir, bu kaydetme şekline sakk-ı şer'î usulü denmektedir (Akgündüz, 1988: 18). Buradaki sak kavramı “mahkemelerde belgelerin yazılma işlemi ve belgelerin yazılma usulü” manasında kullanıldığı gibi mahkemelerde yazılan i'lâm, hüccet ve belgeler için de kullanılmıştır. Ancak teknik anlamda sakkın mahkemelerde yazılıp kadının tasdik yazısını içermeyen belge olduğu anlaşılır. Bu tür belgelerin bir araya getirilmesi suretiyle oluşturulan sak mecmuaları mahkemelerde belge düzenleyecek olanlar için kılavuz vazifesi görmektedir (Kaya, 2008: 586).

Şer'îye sicilleri, bulunduğu bölgenin kültürünü ve tarihini yakından takip eden ve yansıtan önemli bir tarih belgesidir. Osmanlı devletinin XV. yüzyıl ile XX. yüzyılın arasını kapsayan hukuki, iktisadi, idari, askeri, dini, demografik ve sosyal açıdan yapılacak araştırmalarda şer'îye sicillerinden yararlanılarak tarihimiz hakkında bilgi edinmemiz sağlanmaktadır (Akgündüz, 1988: 11). Şer'îye sicillerinin birçoğu, tarih boyunca yapılan savaşlar, yangın, su baskınları, bakımsızlık ve insanların yaptığı tahripler nedeniyle günümüze kadar gelememiştir. Şer'îye sicillerinin günümüze eksik gelmesi Türk tarih araştırmaları için önemli olan bilgilerin eksik olmasına sebep olmuştur (Atalar, 1980: 313).

1.2.2. Şer'îye Sicilindeki Belge Çeşitleri

Şer'î mahkeme kayıtları çoğunlukla kadı tarafından kaleme alınan kayıtlar olmakla birlikte, devlet yetkilileri tarafından gönderilen hükümler de sicile kaydedilen belgelerde mevcuttur (Akgündüz, 2009: 27).

1.2.2.1. Kadı'nın İfadesiyle Kaleme Alınanlar

İslam hukukunun uygulayıcısı olan kadıların kararıyla kaydedilen belgeler, sicildeki kayıtların çoğunluğunu teşkil ederken, kendi içerisinde mahiyetine göre çeşitli kısımlara ayrılmaktadır.

1. Hüccetler: Sözlükte delil ve senet anlamına gelen hüccet (Bilmen, 1985: I/15), bir davanın sıhhatine işaret eden, aracılık eden şey anlamına gelmektedir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 471; Oğuz ve Akgündüz, 1998: 446). Osmanlı hukuk terminolojisinde hüccet kadı huzurunda taraflardan birinin ikrarı, diğerinin de bu ikrarı tasdikinden oluşan, bir hükmü ihtiva etmeyen hususlara dair düzenlenen belgelere denir (Oğuz ve Akgündüz, 1998: 446). Taraflara verilen hüccetlerin bir örneği sicil defterine kaydedilirken, belgelerde kadının imza ve mührü de bulunmaktadır. Hüccet kelimesi senet anlamında da kullanılan senedat-ı şer'îye olarak da adlandırılmıştır (Bilmen, 1985: VIII/118; Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 471; Akgündüz, 1988: 21).

Bizim transkripsiyonunu ve değerlendirmesini yaptığımız belgelerin tamamının vekâlet hüccetlerinden oluşması hasebiyle bu belge çeşidini biraz daha ayrıntılı açıklayacağız. İslam tarihinde şer'î davalar sonucunda bir belgenin yani hüccetin verilmesinin ilk olarak Emeviler döneminde başladığı kaydedilmiştir. Dava sonuçlarını ve mahkeme kayıtlarını deftere kaydeden ilk kadının Emevî halifesi I. Muaviye tarafından Mısır kadılığına tayin edilen Süleym b. İtr b. Seleme b. Malik olduğu rivayet edilmektedir (Oğuz ve Akgündüz, 1998: 446).

Genellikle hüccetler davacı, davalı ve bu iki taraf arasındaki dava konusu olan mesele olmak üzere üç temel unsurdan oluşurlar. Kadı huzurunda görülen dava neticesinde duruma göre hüccetin aslı taraflara verilir, sureti de sicile kaydedilir. Orijinal hüccetlerde kadının ismi ve mührü (tasdik ibaresi) bulunduğu halde sicillere kaydedilmiş hüccetlerde bunlar yer almaz (Oğuz ve Akgündüz, 1998: 446). Bu sebeple incelediğimiz 1034 numaralı Bolu Şer'îye Sicili belgelerinde kadının ismi sicilde zikredilmemiştir.

Hüccetlerin konusu kadılar tarafından ele alınmış her türlü kazâi vakalardır. Köle ve köle âzadı, evlenme, karşılıklı rızâ ile boşanma, boşama, nikâhın feshi, nafaka, terbiye velâyeti, miras, rehin, rehini kaldırma (fekke-i rehin), borçla ilgili ihtilâflı konular, alım satım mukaveleleri, icâre, vesâyet, vekâlet, emanet, sulh, hacr-iflâs, lukata, gasp, cinayet gibi konular hüccet çeşitlerinin başlıca konularını oluşturur. (Oğuz ve Akgündüz, 1998: 446).

Osmanlı devlet mahkemelerindeki hüccetlerde geçen vekiller tarafından kişilerin temsil edilmesi günümüzdeki avukatlığa benzese de tam anlamıyla avukatlığa tekabül etmez (Gedikli, 2002: 119).

2. İlamlar: Kelime itibariyle bildirme, anlatma anlamlarına gelmektedir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 496). Kadı'nın verdiği şer'î bir hükmü ve hükmü veren kadının imza ve mührünü taşıyan yazılı belgeye ilam denmektedir. İlamı diğer sicil kayıt belgelerinden ayıran en önemli özellik hâkimin kararını içermesidir. Her ilam belgesinde davacının iddiası, davalının müdafaası ile deliller ayrıntılı olarak yazılarak, birer nüshası verilir, bir nüshası da sicile kaydedilir (Akgündüz, 1988: 29).

3. Maruzlar: Kelime olarak arz olunan, sunulan, verilen gibi anlamlara gelmektedir. Genellikle ilamlarla karıştırılmaktadır. Maruz, terim olarak hukuki bir delil olarak kabul edilmeyen, kadıların icra makamlarına idari bir durumu arz etmek üzere kaleme aldığı belgeler ile halkın yazmış olduğu şikâyet dilekçelerine denmektedir. Maruzun ilamlardan farkı, kadı tarafından yazıldığı halde onun kararını ihtiva etmemesidir (Akgündüz, 1988: 37).

4. Müraseleler: Kelime olarak haberleşme, mektuplaşma gibi anlamlara gelmektedir. Terim olarak, kadının kendisine denk ya da daha aşağı rütbedeki kişi yahut makamlara hitaben kaleme aldığı belgelere mürasele denmektedir. Müraseleler genellikle sanığın mahkemeye celb isteği şeklindedir (Akgündüz, 1988: 38).

1.2.2.2. Başka Makamlardan Gönderilip Sicile Kaydedilenler

Kadılar şer'î işlere memur olmakla birlikte, bulundukları bölgenin yürütme yetkisini de üstlenmişlerdir. Bu anlamda farklı makamlardan gönderilen belgeleri de sicil defterine kaydetmekle yükümlüydüler. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

1. Padişah'tan Gelen Emir ve Fermanlar: Padişah ihtilaflı olan şer'î meselede tercih ettiği görüşü kadıya bildirir, şer'î hükümlerin uygulanması için emir verir ya da düzenleme yetkisini kullanarak tanzim eder ve kadıya bildirir, fermanların bir sureti sicil defterlerine kaydedilmiştir. Bunlar sicillerde emâvir ve ferâmîn olarak da geçen hükümlerdir (Akgündüz, 1988: 39).

2. Buyrultular: Sadrazam, kaptanıderya, vezir, beylerbeyi gibi devlet erkânının padişahın emrine dayanarak bazı hususlarda göndermiş oldukları yazılı emirlere buyrultu denmektedir. Bunlar da şer'îye sicillerine kaydedilmektedir (Akgündüz, 1988: 44).

3. Tezkereler: Kelime olarak bir işe izin verildiğini bildiren resmi kâğıt, pusula anlamına gelmektedir. Osmanlı devletinde daha çok üstten alta yazılmış veya aynı seviyedeki resmi dairelerin birbirine yazmış oldukları resmî belgelere tezkire denmektedir (Akgündüz, 1988: 46). Tezkire ile tezkere aynı anlama gelmektedir. Sadrazam veya ileri gelen yüksek devlet memurlarının özel kalem müdürüne de tezkereci denilirdi.

4. Temessükler: Kelime olarak tutunma, sarılma, senet gibi anlamlara gelmektedir. Şer'î mahkemelerde miri arazide ve gayri sahih vakıflarda tasarruf hakkı sahiplerine, yetkili makam ya da şahıslar tarafından verilen belgeye temessük denilmektedir. Tasarruf vesikası anlamına da gelmekle birlikte sonraları tapu yerine de kullanılmıştır (Akgündüz, 1988: 48).

1.2.3. Tanzimat'tan Sonra Şer'îye Sicillerindeki Değişim

XIX. yüzyıl yenileşme hareketlerinin yoğun olduğu bir dönem olarak tarihe geçmiştir. Osmanlı devlet kurumlarının büyük ölçüde değişime uğradığı,

yeni kurumların ortaya çıktığı ve birçok düzenlemenin yapıldığı görülmektedir. XIX. yüzyılda Osmanlı hukukunun adli yapısı büyük ölçüde yeniden şekillenmiştir. Türklerin İslâmiyet'i ve İslâm hukukunu kabul edip uygulamalarından sonra en köklü hukuk reformu Tanzimat'tan sonra gerçekleşmiştir (Aydın, 2007: 520; Ekinci, 2004: 237). Bu yüzyıldaki yenileşme hareketlerine farklı ve köklü bir boyut kazandıran Tanzimat Fermanı her konuda hukuki düzenlemelerin yapılmasını zorunlu kılmıştır (Akgündüz, 2009: 17).

Osmanlı hukuku başlangıçtan Tanzimat'ın ilanına kadar değişmeden aynı şekilde sürüp gitmiştir. Batı'nın ekonomik ve teknoloji alanında gelişmesi, onları yeni pazar aramaya yönlendirmiştir. Bu durumun sonucu olarak Osmanlı topraklarında ticaret yapabilmeleri için alışık oldukları batı ticaret hukukundan faydalanılması yönünde yöneticilere baskı yapılmıştır. Tanzimat döneminde Ticaret kanunnamesi Batı'dan alınan ilk kanun olurken, ilk mahkeme de ticaret mahkemesi olup şer'îye mahkemesi yerine geçmiştir (Aydın, 2007: 519).

Hukuki alandaki bu hızlı değişimler ilmiye sınıfının yönetime karşı tepki vermesine sebep oldu. Tepkileri azaltmak amacıyla dönemin şeyhülislamı tarafından Ahmet Cevdet Efendi görevlendirildi. Ahmet Cevdet Efendi hukuk reformlarının tamamen Batı'dan alınma olmayıp karma bir yapıda olmasını sağlayarak önemli bir katkıda bulunmuştur (Aydın, 2007: 520).

Tanzimat'la başlayan hukuk alanındaki değişiklikler çerçevesinde Osmanlı adli yapısı büyük ölçüde değiştirilmiş ve hukukun her safhasında kanunlaştırmaya gidilmiştir. Nizamiye mahkemeleri kurularak şer'îye mahkemelerinin ilgilendiği davaların önemli bir bölümü bu mahkemelere devredilerek, hukuki ikili sistem başlamıştır (Aydın, 2007: 520).

Tanzimat'tan sonraki şer'îye mahkemelerine ait sicil defterlerinde, şahitleri tezkiye eden şahısların isim ve adresleri yazılıp, kararların gerekçeleri öncekinden geniş tutulunca ilam ve hüccetlerde geniş yer kaplamış ve dolayısıyla bu dönemdeki şer'îye sicil defterleri de eskilerine göre büyük ve daha hacimli bir hal almıştır (Akgündüz, 1988: 19).

Tanzimat döneminde şer'îye denilen konular dışındaki bütün yargı yetkilerini Nizamiye mahkemelerine devredilmiştir. Temyiz mahkemesi olarak Dîvân-ı Ahkâm-ı Adliyye, şer'îye mahkemeleri için Meclis-i Tetkikat-ı Şer'îye kurulurken, Danıştay'ın ilk şekli olan Şura-yı Devlet de bu dönemde oluşmuştur (Aydın, 2007: 520).

H.1276/ M.1859 tarihli Mahâkim-i Şer'îye hakkındaki nizamnamede şer'î sicillere az da olsa özel hükümler konulmuş ve alınacak harçlarla ilgili hükümler tanzim edilmiştir. H.1290/M.1874 tarihli Sicillât-ı Şer'îyye ve Zabtı Deâvî Cerideleri talimatla şer'îye sicilleri hakkında hukuki düzenleme yapılmıştır (Akgündüz, 1988: 20). H.1296/ M.1879 tarihli talimatnameden önce ilam ve hüccet gibi resmî belgeler şahit olmadıkça mahkemede kullanılamazdı. Mecelle cemiyeti tarafından hazırlanan Bila-Beyyine mazmuniyle amel ve hüküm caiz olabilecek surete senedat-ı şer'îyenin tanzimine dair talimatnameye göre bütün hüccetlerin şahit istenmeden yazılı delil olarak sayılması sağlanmıştır (Oğuz ve Akgündüz, 1988: 449).

H.1284/ M.1867 Divan-ı Ahkâm-ı Nizamnamesi ile aile, miras, vakıf, şahsa karşı işlenen suçlar ve cezalar gibi hukuk-ı şahsiye davaları dışında kalan hususlar şer'îye mahkemelerinin yetki alanından çıkartılmıştır. Şer'îye denilen konular dışındaki bütün idari yargı yetkisi nizamiye mahkemelerine verilmiştir (Akgündüz, 2009: 17). 1916 yılında Adliye Nezareti'ne bağlanan şer'îye mahkemelerinin 1924 yılında kanun ile görevlerine son verilmiştir (Akgündüz, 2009: 19).

1.3. OSMANLI HUKUKUNDA VEKÂLET

1.3.1. Vekil ve Vekâlet

Vekil, Arapça bir kelime olup sözlükte “v-k-l” kökünden türeyerek birinin namına söz söyleyen veya hareket eden, başkasının işini görmeye memur adam

anlamına gelmektedir (Sami, 2012: 1159). Terim olarak ise bütün yaratıkların işlerinin görülmesinde güvenilip dayanılan, bu konuda tam yetkili olan (Topaloğlu, 2013: 9) kendisine başkası tarafından bir iş bırakılan kişi anlamına gelmektedir (Bilmen, 1985: VI/311)

Vekâlet de Arapça bir kelime olup “v-k-l” kökünden türeyerek sözlükte, bir kimseyi işini görmek üzere resmi belge ile yetkili kılma, vekil olma (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 1124) anlamına gelmektedir. Terim olarak fıkıhta bir kimsenin kendisinin de yapabileceği muamelattan bir işi birine kendi adına hukuki işlem yapma yetkisi vermesini (Bilmen, 1985: VI/311; Sami, 2012: 1159) ve bu yetkiyi ifade eder. Kendisine iş verilen tarafa vekil, verilen işe müvekkelün bih, işin sahibine müvekkil, vekil tayin etmeye tevkil denmektedir (Aybakan, 2013: 1).

1.3.2. Vekâlet Akdinin Unsurları ve Şartları

Vekâletin unsurları Hanefilere göre irade beyanı (icap) ve kabulden ibarettir. Ancak diğer fakihlerin çoğunluğu akdin taraflarını ve konusunu da unsurları saymışlardır. İrade beyanının Hanefilere göre muhataba ulaşması gerekirken kabulün açık bir şekilde olması zorunlu değildir. Kendisine yapılan vekâlet teklifini kişi reddetmeden o teklifin gereğini yapmaya girişirse kabul etmiş sayılır. Vekâlet verme teklifi izin verme sayıldığı için kişi sözünü geri almadığı sürece hükmü devam eder. Bu sebeple vekâlet akdinde meclis birliği aranmamıştır (Aybakan, 2013: 1; Köse, 2008: 229). Örneğin 9a/I numaralı belgede Bolu’da yaşayan Leyla Hanım Gelibolu’da bulunan Mustafa Daniş Efendi’yi, 9a/II numaralı belgede de Azime Hanım Gelibolu’daki Mustafa Daniş Efendi’yi vekil tayin ettiğini belirtmiştir.

Vekâletin verilmesi konusunda başlıca esaslar söz konusudur. Öncelikle müvekkil ancak bağımsız olarak yapabildiği yetkisi dâhilindeki işlemlerde başkasına vekâlet verebilir. Yani kişi kendi yapabileceği meşru bir işlemde bir başkasını vekil tayin edebilir. Örneğin 5a/I numaralı belgede Mustafa Ağa torunu İzzet’in kendisinden habersiz onun malından 1000 kuruş borç verip 3000 kuruş alışveriş yaptığını belirterek bunun geriye iadesini istemektedir. Ayrıca yaş

küçüklüğü veya akıl hastalığı bulunan kişilerin vekâlet dâhil bütün sözlü tasarrufları geçersizdir (Aybakan, 2013: 1; Köse, 2008: 230). Vekilin de aynı hususları bulundurabilecek yetkiye sahip olması gerekir. Yani özgür, buluş çağına ermiş, iyiyi kötüden ayırabilecek akla sahip kişiler vekil olarak atanabilir. Ayrıca vekâletin başında aranan bu şartlar vekâletin devamında da aranmaktadır. Kişinin vekâleti aldıktan sonra geçici olmayan akıl hastalığı gibi bir rahatsızlığa yakalanması durumunda vekâlet sona erer (Aybakan, 2013: 5).

Vekâletler sadece Müslümanların Müslümanları vekil olarak ataması şeklinde gerçekleşmez. Gayrimüslimlerin Müslümanları vekil olarak atayabileceği gibi Müslümanlar da gayrimüslimleri vekil olarak atayabilmekteydi (Soykan, 1999: 107). Örneğin 22a/II numaralı belgede Ahmet Efendi'nin, isminden bir gayrimüslim olduğunu anladığımız Ohannes Efendi'yi vekil tayin ettiğini görmekteyiz. Ayrıca kadınların erkeklere vekil olmasına da izin verilmiştir (Yılmaz Koca, 1998: 23). Ancak incelediğimiz şer'iyeye sicilinde bununla alakalı bir belge bulunmamaktadır. Ayrıca vekâlet konusunun müvekkilin amacının gerçekleşmesine olanak tanıyacak ölçüde belli ve bilinir olması gerekir (Aybakan, 2013: 2; Köse, 2008: 230). Bu sebeple vekâlet veren kişilerin hepsi vekâletin konusunu ve neden vekâlet verdiklerini açıklayarak vekil tayin etmişlerdir.

1.3.3. Vekâlet Akdinin Hükümleri

Vekâletin kurulması ile vekil ve müvekkil arasında bir borç ilişkisi oluşur ve tarafların bundan sonra üstlendikleri borçları yerine getirme yükümlülüğü başlamış olur. Vekile ait yetkinin kapsamı müvekkilin akid sırasında açıkladığı iradesinden anlaşılır (Aybakan, 2013: 2).

Hanefiler vekâletin izin verme özelliğine sahip bir işlem olduğunu kabul ettikleri için onu şarta bağlamaya elverişli görmüşlerdir (Aybakan, 2013: 1). Bir koşula bağlanmış sınırlı vekâletlerde vekil her türlü koşula uymak zorundadır. Mesela ileri sürülen kayıt vekilin üçüncü kişiyle bir hukuki işlem yapmasıyla ilgiliyse vekil belirtilen kişilerden başkasıyla hukuki bir ilişki kuramaz. Kişi bir kayıt koymadan birisine genel vekâlet verdiği zaman ise vekâletin kapsamı işin

mahiyetine ve bu konudaki hukuki örfe göre belirlenir. Mutlak vekâletnameye sahip vekil, bir başkasına vekâlet verebilir, bu durumda müvekkilin de buna rızasının var olduğu kabul edilir (Aybakan, 2013: 2). Mesela 18b/II numaralı belgede Mustafa Efendi kardeşi Hüseyin Efendi'yi vekil tayin etmiş, Hüseyin Efendi de Necib Efendi'yi vekil tayin etmiştir. Ancak anlaşmazlık çıkması sebebiyle Mustafa Efendi daha sonra Yahya Efendi'yi vekil tayin etmiştir.

Vekâlet akdinin vekile yüklediği borç, işi müvekkilin yararına uygun biçimde, müvekkilin akit sırasında açıkladığı şekilde görmesidir. Vekilin kendisine verilen tâlimata uymaması halinde yaptığı işlem müvekkil hakkında hüküm ifade etmez. Vekil işi gördükten sonra vekâletten dolayı elinde bulunan müvekkile ait malları ona teslim etmek zorundadır ve teslim için ikinci bir işleme gerek yoktur. Nitekim 18b/II numaralı belgede vekil, müvekkilin borçlarını alacaklısından aldıktan sonra bunu söylemediği için dava edilmiştir. Aynı işi yapmak üzere farklı zamanlarda tayin edilmiş vekiller bağımsız hareket edebilir. Fakat müvekkil tek bir akidle birden fazla vekil tayin etmişse veya farklı zamanlarda belirlediği vekillere birlikte iş görme şartı koşmuşsa yalnız başlarına iş göremezler. Dolayısıyla vekillerden yalnız birinin yaptığı muamele müvekkili bağlamaz (Aybakan, 2013: 3).

İncelediğimiz belgelerde özellikle kadınların vekâlet verirken iki kişiyi aynı anda vekil tayin ettiğini görmekteyiz. Bunu muhtemelen olası problemlerin önüne geçmek için yapmaktadırlar. Örneğin 10b/I numaralı belgede Sıdika Hanım miras konusu ile ilgili Mehmed ve Tahsin Efendileri münferiden ve müctemian vekil tayin ettiğini belirtmektedir. 18b/II numaralı belgede Mustafa Efendi kefalet konusu ile ilgili Hacı Emin Ağazade ve Yahya Efendi'yi vekil tayin ettiğini belirtmektedir. 19b/II numaralı belgede Rabia Hatun alacak konusu ile ilgili eşi Hacı Abdulhalim ve Tahsin Efendileri vekil tayin ettiğini belirtmektedir. 21b/II numaralı belgede Hadice, Âmine, Akkadın, Sıdika Hanımlar miras konusu ile ilgili Zühdü ve Mehmed Efendileri vekil tayin ettikleri belirtilmektedir. Bunlardan sadece 18b/II numaralı belgede vekiller kadınlar tarafından tayin edilmemiştir.

Vekâletin müvekkile yüklediği borçlara geldiğimizde ise vekâlet eğer ücretli ise vekil işi yapması sonucu ücreti alabilir. Davaya vekâlette, davayı kazanması durumunda ücreti kazanacağı şeklindeki bir şart geçerli değildir. Çünkü vekilin borcu özen gösterme borcu niteliğindedir. İşin başında ücret belirlenmemişse vekil misli bir ücret alır. Ayrıca vekil vekâleti yerine getirmek için yaptığı zorunlu masrafları müvekkilden alır, vekil müvekkile ait işi görmesi esnasında bir zarara uğrarsa bu zararı da müvekkilin karşılaması gerekir (Aybakan, 2013: 3).

1.3.4. 1034 No’lu Şer‘iye Sicilindeki Vekâlet Hüccetlerinin Tasnifi

1034 Numaralı Bolu Şer‘iye Sicil defterimizdeki belgelerin hepsinin türü vekâlet hüccetidir. Vekâlet davalarının konu olarak kayıtlardaki dağılımlarını incelediğimiz zaman 12 farklı konuda kayıt bulunup bunlardan 34 adet belge ile ilk sırada miras ile ilgili kayıtlar yer almaktadır. 13 belge alacak, 7 belge satış, 6 belge anlaşmazlık, 4 belge boşanma, 2 belge nikâh, 1 belge nikâh feshi, 1 belge fesh-i mukavele, 1 belge vekil azli, 1 belge vergi, 1 belge hibe, 1 belge gasp, 1 belge kefalet, 1 belge vakıf onarımı, 1 belge şiddetli fakirlikten dolayı verilmiştir. İncelemiş olduğumuz belgeler konularına göre aşağıdaki tablodaki gibi sıralanabilir.

Sicilimizde 1309-1311 tarihleri arasında tutulmuş kayıtlar bulunmaktadır. Sicilimiz yaklaşık iki yıllık bir zaman dilimini ihtiva etmektedir. Ancak sicilimizde bulunan belgelerden ikinci sırada bulunan 4a/I numaralı belge 6 Muharrem 1308 tarihlidir. Bu belgenin yılın ilk haftasında tutulmuş bir belge olması sebebiyle belgeyi kaleme alan kâtibin sehven bir önceki yılın tarihini atmış olma ihtimali olduğunu düşünmekteyiz. Çünkü sicilde bu belgeden sonra gelen kayıt bu belgenin kaleme alınmasından yaklaşık bir yıl sonra tutulmuştur. Aynı zamanda bir önceki yıldan kalan bir kaydın bu defterin ilk sayfalarına kaydedilmiş olma ihtimali de bulunmaktadır.

Tablo 1.2: 1034 Numaralı BŞS’de Bulunan Belgelerin Türlerine ve Konularına Göre Tasnifi Tablosu

Sıra No	Belge No	Hicri Tarihi	Belge Türü	Belge Konusu
1	3a/I	1 Safer 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
2	4a/I	6 Muharrem 1308	Vekâlet Hücleti	Alacak
3	4a/II	25 Muharrem 1309	Vekâlet Hücleti	Satış
4	4b/I	2 Safer 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
5	4b/II	7 Safer 1309	Vekâlet Hücleti	Nikâh Feshi
6	5a/I	12 Safer 1309	Vekâlet Hücleti	Feshi Mukavele
7	5a/II	15 Safer 1309	Vekâlet Hücleti	Alacak
8	5b/I	21 Safer 1309	Vekâlet Hücleti	Anlaşmazlık
9	5b/II	21 Safer 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
10	6a/I	24 Safer 1309	Vekâlet Hücleti	Alacak
11	6a/II	24 Safer 1309	Vekâlet Hücleti	Alacak
12	6b/I	28 Safer 1309	Vekâlet Hücleti	Vergi
13	6b/II	3 Rebiulevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
14	7a/I	26 Rebiulevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Alacak
15	7a/II	28 Rebiulevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
16	7b/I	3 Rebiulahir 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
17	7b/II	9 Rebiulahir 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
18	7b/III	11 Rebiulahir 1309	Vekâlet Hücleti	Anlaşmazlık
19	8a/I	23 Rebiulahir 1309	Vekâlet Hücleti	Nikâh
20	8a/II	24 Rebiulahir 1309	Vekâlet Hücleti	Satış
21	8b/I	27 Rebiulahir 1309	Vekâlet Hücleti	Hibe
22	8b/II	22 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Alacak
23	9a/I	1 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
24	9a/II	1 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
25	9b/I	3 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Alacak
26	9b/II	8 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
27	10a/I	11 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Boşanma
28	10a/II	13 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Satış
29	10b/I	13 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
30	10b/II	13 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
31	11a/I	19 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
32	11a/II	25 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Satış
33	11b/I	29 Cemaziyelevvel 1309	Vekâlet Hücleti	Vekil azli
34	11b/II	6 Cemaziyelahir 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
35	12a/I	12 Cemaziyelahir 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
36	12a/II	12 Cemaziyelahir 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
37	12b/I	19 Cemaziyelahir 1309	Vekâlet Hücleti	Miras
38	12b/II	26 Recep 1309	Vekâlet Hücleti	Anlaşmazlık
39	13a/I	2 Şaban 1309	Vekâlet Hücleti	Anlaşmazlık
40	13a/II	7 Şaban 1309	Vekâlet Hücleti	Boşanma
41	13b/I	9 Şaban 1309	Vekâlet Hücleti	Anlaşmazlık
42	14b/I	24 Şaban 1309	Vekâlet Hücleti	Satış

43	14b/II	7 Ramazan 1309	Vekâlet Hücçeti	Gasp
44	15a/I	12 Ramazan 1309	Vekâlet Hücçeti	Miras
45	16b/I	6 Şevval 1309	Vekâlet Hücçeti	Alacak
46	16b/II	10 Şevval 1309	Vekâlet Hücçeti	Alacak
47	17a/I	26 Şevval 1309	Vekâlet Hücçeti	Miras
48	17b/I	2 Zilkade 1309	Vekâlet Hücçeti	Miras
49	17b/II	5 Zilkade 1309	Vekâlet Hücçeti	Miras
50	18a/II	5 Zilkade 1309	Vekâlet Hücçeti	Boşanma
51	18a/III	13 Zilkade 1309	Vekâlet Hücçeti	Miras
52	18b/I	20 Zilkade 1309	Vekâlet Hücçeti	Miras
53	18b/II	8 Muharrem 1310	Vekâlet Hücçeti	Kefalet
54	19a/I	10 Muharrem 1310	Vekâlet Hücçeti	Satış
55	19a/II	14 Safer 1310	Vekâlet Hücçeti	Miras
56	19b/I	25 Safer 1310	Vekâlet Hücçeti	Miras
57	19b/II	1 Rebiülevvel 1310	Vekâlet Hücçeti	Alacak
58	20a/I	14 Rebiülevvel 1310	Vekâlet Hücçeti	Miras
59	20a/II	17 Cemaziyelevvel 1310	Vekâlet Hücçeti	Miras
60	20b/I	16 Cemaziyelevvel 1310	Vekâlet Hücçeti	Boşanma
61	21a/I	29 Cemaziyelevvel 1310	Vekâlet Hücçeti	Vakıf onarımı
62	21a/II	16 Cemaziyelahir 1310	Vekâlet Hücçeti	Şiddetli fakirlik
63	21b/I	14 Recep 1310	Vekâlet Hücçeti	Alacak
64	21b/II	20 Recep 1310	Vekâlet Hücçeti	Miras
65	22a/I	5 Şaban 1310	Vekâlet Hücçeti	Miras
66	22a/II	7 Şaban 1310	Vekâlet Hücçeti	Alacak
67	22a/III	15 Şaban 1310	Vekâlet Hücçeti	Miras
68	22b/I	15 Şaban 1310	Vekâlet Hücçeti	Miras
69	23a/I	12 Ramazan 1310	Vekâlet Hücçeti	Satış
70	23b/I	28 Zilkade 1310	Vekâlet Hücçeti	Miras
71	24a/I	29 Zilkade 1310	Vekâlet Hücçeti	Miras
72	24a/II	29 Zilkade 1310	Vekâlet Hücçeti	Miras
73	24b/I	4 Muharrem 1311	Vekâlet Hücçeti	Anlaşmazlık
74	24b/II	6 Muharrem 1311	Vekâlet Hücçeti	Alacak
75	25a/I	9 Muharrem 1311	Vekâlet Hücçeti	Nikâh

1.3.5. 1034 No'lu Şer'îye Sicilinde Vekil Tayin Edilen Mahalleler

İncelediğimiz belgelerde genellikle belli mahallelerden ve belli kişilerin vekil olarak tayin edildiğini gördük. Mesela vekil tayin eden kişiler farklı mahalleden olsalar da en fazla vekil olarak tayin edilen kişi Semerkant Mahallesinden 11 belge ile Zühdü Galib Efendi olmuştur. Zühdü Efendi'den eski müftünün torunu olarak bahsedilmesi bize onun güvenilir manevi bir kişiliğinin olduğunu düşündürmektedir. Semerkant Mahallesinden Zühdü Efendi dışında vekil tayin edilen tek kişi 1 belge ile Şevket Efendi'dir.

Karaçayır Mahallesinden en fazla vekil tayin edilen kişi Şakir Efendi'dir. Ancak bu mahalleden vekil tayin edilen 5 farklı kişi daha bulunmaktadır. Eski Camii Şerif Mahallesinden 6 belge ile en fazla vekil tayin edilen kişi Raşid Efendi'dir. 1 belgede de Necib Efendi görevlendirilmiştir. Debbağlar Mahallesinden 3 belgede Mehmed Efendi, 2 belgede başkaları görevlendirilmiştir. Çukur Mahallesinden 4 belgede Nuri Efendi görevlendirilerek bu mahalleden vekil tayin edilen tek kişi olmuştur. Gölyüzü Mahallesinden 2 defa Necib Efendi, 1 kere de Mehmed Efendi görevlendirilmiştir. Bunun dışında Akpınar, İhsaniye, Bağlar Mahallelerinden birer kişi vekil tayin edilmiştir. Ayrıca hangi mahalleden olduğu belirtilmeyen 26 vekil daha bulunmaktadır. Ayrıca 2 belgede Bolu'da değil de Gelibolu'da bulunan Şeyh Mustafa Daniş Efendi'nin ve İstanbul'dan birinin görevlendirilmesi de dikkat çeker. Daha açık olması için vekillerin mahallelerini ve diğer iki ili tablo üzerinde görelim.

Tablo 1.3: 1034 Numaralı BŞS'de Vekil Tayin Edilen Kişilerin Mahalleleri Tablosu

Sıra No	Vekillerin Mahalleleri	Tayin Sayısı	Sıra No	Vekillerin Mahalleleri	Tayin Sayısı
1	Semerikand	12	8	Akpınar	1
2	Karaçayır	11	9	İhsaniye	1
3	Eski Camii Şerif	7	10	Bağlar	1
4	Debbağlar	5	11	Belirtilmeyen	26
5	Çukur	4	12	Gelibolu	2
6	Gölyüzü	3	13	Deraliye	1
7	Karamanlı	1			

1.3.6. 1034 No'lu Şer'îye Sicilindeki Vekâlet Uygulamasında Kadınlar

Vekilleri aracılığıyla kadınların kendilerine verilmiş olan hukukî haklarını kullanmak için mahkemelere başvurdukları görülmektedir. İncelemiş olduğumuz belgelerde 75 adet kayıta kadınların vekâlet verdikleri dava sayısı 39 adettir. Kadınların farklı konularda vekâlet verdikleri görülürken, mahkemelere

çoğunlukla miras alacakları nedeniyle başvurmuşlardır. Kadınların mahkemeye gelerek haklarını bizzat savunmalarına hukukî veya fiilî bir engel mevcut olmamasına rağmen genellikle vekil kullanmayı tercih etmeleri dönemin sosyal uygulamalarıyla açıklanabilir (Yılmaz Koca, 1998: 19). Hanefî mezhebinin, kadınların erkeklere vekil olmasına izin vermesi sebebiyle kadınlar da erkeklere gerektiğinde vekil olabilmektedirler ancak incelediğimiz belgelerde böyle bir kayda rastlamadık (Yılmaz Koca, 1998: 23).

Vekâlet uygulamasında kadınlardan bazıları yakın akrabalarını vekil tayin etmişlerdir (Tuş, 2007: 148). İncelediğimiz belgelerden kadınların vekâlet verdiği 39 belgeden 10 belgede yakın akraba ilişkisine rastladık. Bunun dışında akraba olanlar olabileceği gibi belirtilmediği için net bilgi veremiyoruz. Kadınların vekil tayin ettikleri kişilere akrabalık açısından bakıldığında en çok vekâlet verilen birinci derece akraba sıralamasında 5 belge ile eşler ilk sırada yer alırken 3 belge ile kardeşler ikinci sırada yer alır. Bunun dışında 1 belgede oğlunu, 1 belgede de kayınpederini vekil tayin edenleri de görmekteyiz. Erkekler tarafından birçok belgede vekil tayin edilen Zühdü Efendi'nin kadınlar tarafından da 4 belgede vekil tayin edildiğini görmekteyiz.

Kadınların vekil tayin ettiği belgeleri incelediğimiz zaman toplam 39 belgeden 24 belge miras, 5 belge alacak, 3 belge satış, 3 belge boşanma, 1 belge nikâh, 1 belge hibe, 1 belge fakirlik, 1 belge de vekil azli ile ilgilidir. Aşağıda vekâlet uygulamasına başvuran kadınların ve vekil tayin ettikleri kişilerin akrabalık durumu tablo üzerinde gösterilmiştir.

Tablo 1.4: 1034 Numaralı BŞS'de Vekil Tayin Eden Kadınlar ve Vekillerin Akrabalık Durumu Tablosu

Sıra No	Belge No	Vekâlet Veren Kadın	Vekil Tayin Edilen Kişi	Vekâlet Konusu
1	3a/I	Fatıma	Zühdü	Miras
2	4a/I	Fatıma	İsmail	Alacak

3	4a/II	Habibe	Kardeşi Ahmed	Satış
4	4b/I	Behiye	Necib	Miras
5	5a/I	Behiye	Eşi Şakir	Alacak
6	5b/II	Aişe ve Fatıma	Aişe'nin Eşi Eyüb	Miras
7	6a/II	Aişe ve Kamile	Mehmed	Alacak
8	6b/II	Emine, Hacer, Aişe	Halil	Miras
9	7b/II	Fatıma	Ahmed Zeki	Miras
10	8a/I	Aişe	Kardeşi Nuri	Nikâh
11	8b/I	Hafize ve Emine	Necib	Hibe
12	9a/I	Leyla	Mustafa Daniş	Miras
13	9a/II	Azime	Mustafa Daniş	Miras
14	10a/I	Fatıma	Zühdü	Boşanma
15	10a/II	Şerife	Eşi İbrahim Azmi	Satış
16	10b/I	Sıdika	Mehmed ve Tahir	Miras
17	11a/I	Zülfidar	Eşi Hamdi	Miras
18	11b/I	Feride	Emin	Vekil Azli
19	11b/II	Emine ve Fatıma	Hasan Tahsin	Miras
20	12a/II	Hafize	Mehmed	Miras
21	12b/I	Hafize ve Emine	Necib	Miras
22	12b/II	Şerife ve Emine	İzzet	Anlaşmazlık Miras
23	13a/II	Behiye	Zühdü	Boşanma
24	15a/I	Hadice, Zeyneb	Arif	Miras
25	17a/I	Hadice	Kardeşi İbrahim	Miras
26	17b/I	Aişe ve Emine	Şakir	Miras
27	19a/I	Aişe	Eşi Ali	Satış
28	19a/II	Şerife ve Fatma	Zühdü	Miras
29	19b/II	Rabia	Abdülhalim ve Tahsin	Alacak
30	20a/I	Emine	Mehmed Raşid	Miras
31	20a/II	Nazife	Eşi Ali	Miras
32	20b/I	Halime	Raşid	Boşanma
33	21a/II	Fatıma	Raşid	Şiddetli Fakirlik
34	21b/I	Fatıma	Durmuş	Alacak
35	21b/II	Hadice, Âmine, Sıdika, Akkadın	Zühdü ve Mehmed	Miras
36	22a/III	Şefika ve Emine	Mustafa	Miras
37	22b/I	Şefika ve Emine	Şefikanın oğlu Veysel	Miras
38	23b/I	Rahime	Kayınpederi Mehmed	Miras
39	24a/II	Âmine ve Aişe	Şakir	Miras

1.3.7. Vekâletin Sona Ermesi

Vekâlet akdi, müvekkilin vekili azletmesi, vekilin istifa etmesi, taraflardan birinin ölümü, vekilin ehliyet kaybı ve malın ifasının imkânsızlaşması gibi sebeplerle sona erebilmektedir (Köse, 2008: 232).

Vekâlette, müvekkil dilediği zaman vekili azledebilir. Akid yapıldığı sırada azil hakkını ortadan kaldıran bir şart ileri sürülse bile müvekkil azil yetkisini korur. Her durumda müvekkil, vekile güveni sarsıldığında veya işinin görülmesinde yararının kalmadığını düşündüğünde, hatta hiçbir gerekçe ileri sürmeden vekili azledebilmektedir (Aybakan, 2013: 4). Ancak incelediğimiz belgelerde sadece iki tane vekil azli ile ilgili belge bulunmaktadır. Bunlardan birincisi olan 18b/II numaralı belgede vekil, müvekkilin borçlusundan alacağını tahsil etmesine rağmen müvekkile söylemeyip onun hakkının iptaline çalışması sebebiyle azledilmektedir. 11b/I numaralı belgede ise Feride Hanım vekili azlederek onun yerine Emin Efendi'yi vekil tayin ettiğini belirtmektedir. Ancak burada vekili neden azlettiğine dair bir şey söylenmemiştir.

Yukarıda değindiğimiz iki vekil azlini de müvekkil vekilin gıyabında gerçekleştirmiştir. Ancak vekilin huzurunda yapılan azil o anda hüküm ifade ederken gıyabında yapılan azil konusunda iki görüş bulunmaktadır. Birinci gruptakiler, azil ancak karşı tarafa haberin ulaşmasıyla geçerlilik kazanır çünkü azil akdin feshi niteliğindedir görüşünü savunurlar. İkinci gruptakiler ise gıyapta yapılan azil beyanı hemen etkisini gösterir ancak vekilini gıyabında azletmek isteyen müvekkilin azil beyanını şahitler huzurunda yapması gerekir görüşündedirler (Aybakan, 2013: 5).

Vekil de istediği zaman vekâletten çekilebilir. Ancak müvekkilin vekili azledemeyeceği bir durumda o da istifa edemez. Ebu Hanife vekilin istifa edebilmesi için müvekkilin hazır bulunmasını şart koşturmuştur. Vekilin hiçbir sebep yokken kasıtlı olarak vekâleti inkâr etmesi de istifa sayılır (Aybakan, 2013: 5).

Vekâletin kuruluşu için aranan ehliyet vekâletin devamında da aranmaktadır. Akıl hastalığı gibi durumlar vekâleti hemen sona erdirir, bu durumda karşı tarafın bu konuda bilgilendirilmesi şart değildir (Aybakan, 2013: 5). Vekâletin başındaki imkânsızlık vekâletin kuruluşuna engel olurken daha sonra oluşan imkânsızlık ise vekâletin devamına engel oluşturur. Mesela vekâlet verilen malın ismi değişecek derecede telef olması ya da vekâlet veren müvekkilin işlemi kendisinin yapması gibi durumlarda vekâlet bozulmuş olur (Aybakan, 2013: 6).

1.4. 1034 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNDEKİ DAVALARIN ÖZETLERİ

1. Miras için Vekâlet Hücçeti (3a/I)

Bolu'da vefat eden Eski Cami-i Şerif müezzini Halil Efendi'nin verâsetinin eşi Hacı İbrahim kızı Hafize Hatun ile oğlu Sadık ve kızları Hacer ve Fatıma'ya ait olduğu belirtilir. Kızı Fatıma Hanımın babasından kendisine kalan hissesinin verilmesi için Zühdü Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 1 Safer 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

2. Alacak için Vekâlet Hücçeti (4a/I)

Bolu'da Fatıma Hanım önceki eşi Abdullah'ın elinde bulunan alacağı 1900 kuruş ile bir baş karasığır ineği ve bir baş karasığır öküz ve zahireleri eşi Abdullah'tan ve kayınpederinde olan eşyalarını Arif Ağa'dan ve senet ile borçları olan insanlardan bilinen miktardaki meblağı ister. Bu konuda İsmail Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 6 Muharrem 1308 tarihli vekâlet hüccetidir.

3. Satış için Vekâlet Hücçeti (4a/II)

Bolu'da Habibe Hanım'ın vefat eden babası Şaban Efendi'den 12 kile ölçüsü Rumeli tohum kapasitesine sahip olan 6 kıta tarla Habibe Hanım ve kardeşi Ahmed'e kalır. Tapu ile tasarruflarında olan arsayı kardeşi Ahmed kendisinin olan

yarım hissesini isteyene vereceğini belirtince Habibe Hanım da tarlada olan diğer yarım hissesini isteyene misli bir bedel ile verebileceğini belirtir. Bu konuda Habibe Hanım'ın kardeşi Ahmed'i vekil tayin ettiğine dair 25 Muharrem 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

4. Miras için Vekâlet Hücceti (4b/I)

Bolu'da Behiye Hanım'ın 9 sene önce vefat eden babası Hacı Hüseyin Efendi'nin verâsetinin eşi Hadice ile kızı Bedriye Hanım ve oğulları Hâfız Osman, Salih Efendilere ait olduğu belirtilir. Behiye Hanım babasından kendisine kalan hisseye kardeşleri Hâfız Osman ve Salih Efendilerin haksız yere el koyduklarını belirterek onlardan hissesini ister. Bu konuda Necib Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 2 Safer 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

5. Nikâh Feshi için Vekâlet Hücceti (4b/II)

Bolu'da Kıbrısık Nahiyesine tabi Çukur Karyesi sakinlerinden Araboğlu Halid ile Bilal Karyesi sakinelerinden Hacı Kadı Mehmed kızı Aîşe ile babalarının velâyeti ile şahitlerin huzurunda nikâh akitleri gerçekleşir. Ancak hâlâ Arapoğlu Halid'in nikâhında iken Aîşe'yi Bilâl Karyesinden Kara Mahmud oğlu İbrahim'e haksız yere nikâhlarlar. Halid Efendi, Aîşe'nin ikinci nikâhın iptal edilmesi için Mustafa Nuri Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 7 Safer 1309 tarihli vekâlet hüccettir.

6. Fesh-i Mukavele için Vekâlet Hücceti (5a/I)

Bolu'ya tâbi Ösenek Karyesi sakinlerinden İhtiyaroğlu Mustafa Ağa'nın oğlunun oğlu olan İzzet Çavuş, senet ile 1000 kuruş borç verir ve senetsiz alışverişten dolayı 3000 kuruş harcar ve köyde bulunan bir kısım mülk menzilinin bazı enkazlarını Mustafa Ağa'nın haberi olmaksızın başkalarına satar. Mustafa Ağa bunun geriye iadesini istediğini belirtir. Bu konuda Şâkir Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 12 Safer 1309 tarihli hüccettir.

7. Alacak için Vekâlet Hücçeti (5a/II)

Bolu'da Behiye Hânım, bundan altı sene önce vefat eden annesi Hadice Hatun'un tapu ile tasarrufunda olan 15 kıtada 40 dönüm arazinin 3 senelik kirasını istediğini belirtir. Ayrıca 3 sene önce vefat eden babası Hacı Mustafa Efendi'den kalan senet ile 1500 kuruş akçeye Salih'in müdahale ettiğini belirterek ondan bunu ve babasının diğer insanlarda bulunan alacaklarını ister. Babasının Gölyüzü Mahallesinde bulunan bir bâb mülk evin başkalarına kiraya verilip hâsıl olan kirayı yukarda anılanlarla birlikte istediğini belirterek bu konuda eşi Şâkir Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 15 Safer 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

8. Anlaşmazlık için Vekâlet Hücçeti (5b/I)

Bolu'da Mehmed Efendi, Zeyneb Hâtun ile aralarında olan tarla tartışmasından dolayı Göynük Kazası mahkemesinde eline verilen 18 Safer 1309 tarihli bir kıta ilâm-ı nizamiyi Bolu mahkeme-i bidayetince muhakeme için Mustafa Nuri Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 21 Safer 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

9. Miras için Vekâlet Hücçeti (5b/II)

Bolu'da vefat eden Tiryakioğlu Mustafa'nın verâsetinin, kızı Şerife ve oğulları Mehmed ve Hacı Murad'a ait olduğu belirtilir. Hacı Murad vefat edip veraseti kardeşleri Şerife ve Mehmed'e ait olduğu belirtilir. Daha sonra Mehmed vefat edip veraseti eşi Fatıma Hanım ile kızları Şerife, Aişe ve Fâtıma ve vefat eden Mehmed'in kız kardeşi olan Şerife'ye ait olduğu belirtilir. Mehmed Efendi'nin kızları Aişe ve Fatıma Hatun ikinci vefat eden Hacı Murad'ın malından olup babaları Mehmed terekesinden hisselerini ve Hacı Murad'ın tasarrufunda olan arâzi-i emriyye tarlalardan hisselerini isterler. Ayrıca ilk vefat eden Mustafa'dan miras kalan hisselerini ve Tokmaoğlu Ali'nin haksız yere elinde tuttuklarını istediklerini belirtirler. Bu konuda Aişe Hanım'ın eşi Eyüp Ağa'nın vekil tayin edildiğine dair 21 Safer 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

10. Alacak için Vekâlet Hücçeti (6a/I)

Bolu'da Ali Mollâoğlu Hacı Sa'id Efendi vefat eden babası ve annesinin terekelerinden olan menkul ve gayrimenkul eşyaları babalığı Hacı Hüseyin Ağa'dan istediği belirtir. Bu konuda Mehmed Zühdü Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 24 Safer 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

11. Alacak için Vekâlet Hücçeti (6a/II)

Bolu'da Aişe Dudu ve Kâmile Hanımlar, bir ay önce vefat eden babaları Kara Osman oğlu Ali'nin bıraktığı bütün mal varlığına ve emlaklarına kardeşleri babalarının evinde ikamet eden Ahmedin el koyduğunu ve kendilerine hisse vermediği belirtirler. Hisselerini istediklerini belirterek bu konuda Mehmed Efendi'yi vekil tayin ettiklerine dair 24 Safer 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

12. Vergi için Vekâlet Hücçeti (6b/I)

Bolu'da Mudurnu Kazasına tâbi Kırık köyü muhtarı İsmail Ağa ve köy imamı Mustafa Efendi, mal müdürü Ahmed Efendi ile aralarında oluşan bir aşâr bakayasından dolayı muhakemede Mustafa Nuri Efendi'yi vekil tayin ettiklerine dair 28 Safer 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

13. Miras için Vekâlet Hücçeti (6b/II)

Bolu'da 1296 senesinde vefat eden Şemseddin Efendi'nin verâsetinin eşi Aişe, kızları Emine ve Hacer Hanımlar, sırasıyla Şemseddin Efendi'nin annesi Gülsüm Hânım'ın, amcaları olan İlyaszâde Said Efendi'nin ve amcaları olan Mecidullah Efendi'nin verasetinden kendilerine ait olan hisseyi vefat eden İlyaszâde kerimesi Alişânım Hanımdan ve hisselerine el koyanlardan istediklerini belirtirler. Bu konuda Halil Usta'yı vekil tayin ettiklerine dair 3 Rebiulevvel 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

14. Alacak için Vekâlet Hücçeti (7a/I)

Bolu'da Terzioğlu Mehmed bin Hüseyin Çavuş, Hacı Reşid Efendi gelini Şevket ve kızı Firdevs Hanımlara değirmen kirası olarak 47 keyl-i âsitâne buğday ödediğini belirtir. Ancak bu konuda çıkan bir anlaşmazlıktan dolayı Zühdi Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 26 Rebiulevvel 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

15. Miras için Vekâlet Hücçeti (7a/II)

İstanbul'da Çehârşenbe Bazarında Kovacı Dede Mahallesinde kiracı olarak ikamet eden Mahmut Efendi, dedesi Hasan'dan kalan mirasa amcası Osman ve vefat eden amcası İsmail'in oğlu İzzet'in haksız yere el koyduklarını belirtir. Ayrıca babası Emin Efendi'den kalan mirasa Emine Hanım'ın müdahale edip el koyduğunu ve kendi hissesini istediğini belirtir. Bu konuda Mehmed Ağa'yı vekil tayin ettiğine dair 28 Rebiulahir 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

16. Miras için Vekâlet Hücçeti (7b/I)

Bolu'da Mehmed bin Hüseyin, vefat eden babası Mehmed'in idaresinde bulunan 7 kıt'a da 10 dönüm arâzi-i emriyye tarla babası Mehmed'ten intikalen malı iken dedesi Hüseyin'in torunu vefat eden Tâhir'in annesi Aişe Hatun haksız yere müdahale edip el koyar. Müdahalesinin engellenmesi için Zühtü Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 3 Rebiulahir 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

17. Miras için Vekâlet Hücçeti (7b/II)

Bolu'da vefat eden Molla Mustafa'nın verâsetinin kızı Fâtıma Hanım ile oğlu Molla Hüseyin'e ait olduğunu belirtilir. Daha sonra Molla Hüseyin de vefat edip verâseti kızları Aişe, Nazife, Hadice ve oğlu Mehmed'e ait olduğu belirtilir. Molla Mustafa'nın verâsetinden Fâtıma Hanım'a kalan hisseye Fatma Hanım'ın kardeşinin oğlu olan Mehmed Efendi haksız yere el koyar. Bu sebeple Fatma Hanım'ın Ahmed Zeki Efendi'yi vekil tayin etmesine dair 9 Rebiulahir 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

18. Anlaşmazlık için Vekâlet Hücçeti (7b/III)

Bolu'da Bakkal Hacı Mehmed Efendi, kız kardeşi Fâtıma Hatun'un dâva vekillerinden Necib Efendi'yi vekil tayin ederek mahkemede aleyhinde açtığı dâva için Zühdü Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 11 Rebiulahir 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

19. Nikâh için Vekâlet Hücçeti (8a/I)

Bolu'da Hatiboğlu kızı Aîşe, meclis-i şer'î şerifte şuan bulunmayan Araboğlu Halid ile eylediği nikâh dâvasında kardeşi Molla Nuri'yi vekil tayin ettiğine dair 23 Rebiulahire 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

20. Satış için Vekâlet Hücçeti (8a/II)

Bolu'da Ârif Ağa vefat eden babası Hacı Osmân'dan kendisine kalan tapusuz tarlalarını Ağustos tarihinde 3000 kuruş bedel ile Bulgar Kolu bin Yivan'a sattığını belirtir. Alacağı kalmadığının senedi alınıp Bulgar Kolu bin Yivan'ın eline teslim edilmesi için kardeşi Salih Ağa'yı vekil tayin ettiğine dair 24 Rebiulahir 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

21. Hibe için Vekâlet Hücçeti (8b/I)

Bolu'da vefat eden Yolcuoğlu Hacı Rıfat Ağa'nın verâsetinin eşi Emine Hanım ve İzmir Vilâyetinde ikamet eden eşi Zeliha Durkâdın Hâtunlar ile eşi Hafize Hatun ve onun oğlu Ahmed'e ait olduğu belirtilir. Rıfat Ağa'nın eşi Zeliha Durkadın'dan hibe olunan 1500 aded lira (yaklaşık 150000 kuruş) davasından dolayı Hafize Hanım ve Emine Hanım'ın Necip Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 27 Rebiulahir 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

22. Alacak ve Miras için Vekâlet Hücçeti (8b/II)

Bolu'da asâkir-i redif-i şahâne tüfenkçisi Osman Efendi, Çerkeş Kazâsı yüzbaşısı Osman Ağa zimmetinde olan alacağını ve vefat eden eşi Bedriye

Hânım'ın ve vefat eden babası Hâfız Halil Efendi'nin terekeleri bakayasından kendi ve velisi olduğu oğlu Kâzım'ın hissesini istediğini belirtir. Bu konuda Zühdü Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 22 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

23. Miras için Vekâlet Hücceti (9a/I)

Bolu'da Leylâ Hanım, bundan 6 sene önce vefat eden annesinin babası olan Şeyh Hüsameddin Efendi'nin terekesiyle vefat eden annesi Enise Hanım'ın terekesi ve çiftlikleri rızası dışında taksim olunur. Hisselerini istediğini ve bu konuda Şeyh Mustafa Dâniş Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 1 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

24. Miras için Vekâlet Hücceti (9a/II)

Bolu'da Leyla Hanım'ın kardeşi olan Azime Hanım, 6 sene önce vefat eden annesinin babası olan Şeyh Hüsameddin Efendi'nin terekesiyle vefat eden annesi Enise Hanım'ın terekesi ve çiftlikleri rızası dışında taksim olunur. Hissesiyesini istediğini ve bu konuda Şeyh Mustafa Dâniş Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 1 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

25. Alacak için Vekâlet Hücceti (9b/I)

Bolu'da hazinedârzâde Rakım Efendi, vefat eden Hacı Yakup Efendizâde Hacı Râşid Efendi'nin eşi Hadice Hanım'ın zimmetinde riba olup bugün onun vefat etmesi sebebiyle dökme 1 aded armudiye büyük altın, 11 miskal inci, 2 takım sandıklı altın ve 1 çiçek elmas malını istediğini belirtir. Bu konuda Hafız Raşid Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 3 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

26. Miras için Vekâlet Hücceti (9b/II)

Bolu'da Hüsnü Tahsin Efendi, vefat eden babası Mustafa Efendi ile vefat eden annesi Hafize Hatun'dan kendisi ve diğer vârislere kalan arazilerden

hisselerini istediğini belirtir. Bu konuda Hafız Mehmed Tefvik Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 8 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

27. Boşanma için Vekâlet Hücceti (10a/I)

Bolu'da Fatıma Hatun, halâ eşi olan tüccârândan Molla Hasanoğlu Molla Mehmed ile aralarında iyi geçinmek kolay olmadığından ve babasının hanesinde rahat olunamadığından başka bir ev temin edilmesinin gözden geçirilmesi halinde birlikte yaşamayı ister. Yahut olmadığı takdirde 801 kuruş mehr-i mü'eccel ile çeşitli eşyalarını kendisine nafaka takdir olunmak üzere aralarında tefrik ve tatlik (ayrılma ve boşanma) eylemesini istediğini mahkemeye belirterek Zühdü Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 11 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

28. Satış için Vekâlet Hücceti (10a/II)

Bolu'da Şerife Hanım, vefat eden babası Mehmed Emin Efendi'den kalan İstanbul'da Fazlı Paşa civarında İbrahim Paşa kulesi yakınında bulunan İblikci bodrumunun derininde bulunan aylık 15 akçe kiralı üç adet atölye yarım hisse-i şâyi'asıyla, aynı yerde bulunan aylık 15 akçe kiralı üç adet atölye vefat eden annesi Âişe Hatûn'dan kalan yarım hissesi birbirine birleşik senet ile toplam beş adet atölyeyi isteyenlere misli bir bedel ile defter-i hakâni nezaretinde kiraya ve sened-i resmi alıverip müşteri eline vereceğini belirtir. Bu konuda eşi İbrahim Azmi Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 13 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

29. Miras için Vekâlet Hücceti (10b/I)

Bolu'da Emin Ağa ve kız kardeşi Sıdika Hanım, vefat eden Abazaoğlu Ali Bey ile akraba olup verasetinin onlara ve Ali Bey'in eşi Safiye Hatun'a ait olduğunu belirtirler. Ancak Safiye Hatun'un, Emin Ağa ve kız kardeşi Sıdika Hanım'a açtığı davaya karşılık onlarda Mehmed ve Tahsin Efendileri vekil tayin ettiklerine dair 13 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

30. Miras için Vekâlet Hücçeti (10b/II)

Bolu'da Usta Sâlih oğlu Hâfız Durmuş Efendi, vefat eden kız kardeşi Dudu Hatûn terekesinden dolayı Semerci Sâlih Efendi ile önceki eytâm müdürü Hurşid Ağazâde İzzet Efendi'den 2000 kuruşu istediğini belirterek bu konuda Şâkir Efendi'yi vekil tayin ettiklerine dair 13 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hücçetidir.

31. Miras için Vekâlet Hücçeti (11a/I)

Bolu'da vefat eden Sirkeçizâde Hacı Ahmed Efendi'nin kız kardeşi Zülfidivâr Kadın, vefat eden önceki eşi Hacı Rıfat Ağa ile vârisi bulunduğu kardeşi Hacı Ahmed Efendi terekelerinden her ikisinin sened ile olan alacaklarından hissesini istediğini belirtir. Bu konuda eşi Hacı Hamdi Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 19 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hücçetidir.

32. Satış için Vekâlet Hücçeti (11a/II)

Bolu'da Boyacıoğlu Hakkı Efendi, Kalaycıoğlu Süleyman Ağa'ya 51 gün önce 2400 kuruşa bir çift manda öküzlerini satmış. Ancak Süleyman Efendi'nin bunların özürlü (kusurlu) olduğunu bildirerek kendisini dava etmesi üzerine kendisi de eline tebliğ olunan davetnâmelerin gereğince âid olduğu mahkemede Zühdü Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 25 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hücçetidir.

33. Vekil Azli için Vekâlet Hücçeti (11b/I)

Bolu'da Feride Hanım, önceden babasından kalan mirastan hissesini alması için Şâkir Çavuş'u vekil tayin ettiğini belirtip Şâkir Çavuş'u vekâletten 'azl edip Şâkir Çavuş'un zamanında aldığı meblağın hesabını ve alacağının teslimini ister. Ayrıca eşi Ezbircanlıoğlu Hacı İzzet Efendi'nin kendisinin ve oğlunun nafakasına bakmadığını ve kendisinin babasının evinde ikamet ettiğini belirterek eşini dava eylediğini belirtir. Bu konuda Emin Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 29 Cemaziyelevvel 1309 tarihli vekâlet hücçetidir.

34. Miras için Vekâlet Hücçeti (11b/II)

Bolu'da vefat eden Ataullah Efendizâde'nin verâsetinin eşi Fâtıma Hatun ile oğlu Abdülvehhâb ve kızları Fâtıma ve Emine ve kendinden önce vefat eden eşi Dudu Hatun'dan olan oğulları Nurâni ve Hâfız Hakkı Efendilere ait olduğu belirtilir. Eşi Fatıma Hatun ve kızı Emine Hatun mûrisleri Ataullah Efendi'nin terekesinin her birinin hisselerinin ve zimem-i nâs'da olan alacaklarının ellerine teslim olunmadığını, Nurâni ve Hâfız Hakkı Efendilerin haksız yere zabt ve müdahale eylediklerini belirtirler. Hisselerini istediklerini belirterek bu konuda Hasan Tahsîn Efendi'nin vekil tayin edildiğine dair 6 Cemaziyelahir 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

35. Miras için Vekâlet Hücçeti (12a/I)

Bolu'da Halil bin Abdurrahman Efendi'nin verâsetinin kız kardeşi İfâkât Hânım ile amcası oğulları Mehmed ve Şerif Hüseyin Ağalara ait olduğu belirtilir. Taksimden önce kız kardeş İfâkat Hanım da vefat edip verâseti eşi Osmân Ağa ile amcası oğulları Mehmed ve Şerif Hüseyin Ağalara ait olduğu belirtilir. Murisler hisselerinin misli bir değer ile satış ve değerinin alınıp teslim edilmesi ve zimem-i nâs'da olan alacağını da sahiplerinden istediklerini belirterek bu konuda Şevket Efendi'yi vekil tayin ettiklerine dair 12 Cemaziyelahir 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

36. Miras için Vekâlet Hücçeti (12a/II)

Bolu'da vefat eden Habib Efendi'nin eşi Hafize Hatûn, eşi Fâtıma Hatûn ve Fatıma Hanım'ın kızı Aliyye ve oğlu Râ'if Bahaaddin'e ait olduğu belirtilir. Habib Efendi'nin varisleri onun terekesini elinde tutanlardan hisselerini istediklerini ve bu konuda Hacı Mehmed Efendi'nin vekil tayin edildiğine dair 12 Cemaziyelahir 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

37. Miras için Vekâlet Hücçeti (12b/I)

Bolu'da vefat eden Yolcuoğlu Hacı Rıfat Ağa'nın verâseti eşi Emine ve eşi Zeliha Düver Hatûnlar ile Rıfat Ağa'nın annesi Hafize ve eşi Emine'den olan oğlu Ahmed'e ait olduğu belirtilir. Eşi Emine ve annesi Hafize Hatun, Hacı Rıfat Ağa'nın bütün mal varlığından ve zimem-i nas'da olan alacaklarından kendi hisselerini istediklerini ve bu konuda Çavuş Mehmed'i ve Dülger Musdan Usta'yı vekil tayin ettiklerine dair 19 Cemaziyelahir 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

38. Anlaşmazlık Miras için Vekâlet Hücceti (12b/II)

Gökçesu Nahiyesinde Emine ve Şerife Hatunlar vefat eden babalarından kalan beş kıt'a arâzi-i emriyye tarlalarını kardeşleri Mustafa'ya 1303 senesinde kiraya verirler ancak kardeşleri Mustafa'nın tarlayı gereksiz ele geçirmeye başlamasından dolayı kiraladıkları arazileri geri isterler. Bu konuda İzzet Ağa'yı vekil tayin ettiklerine dair 26 Receb 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

39. Anlaşmazlık için Vekâlet Hücceti (13a/I)

Bolu'da Mustafa Ağa, Hacı Sâlih oğlu Mustafa, Molla Mehmed oğlu Mehmed bin Hacı Hasan, karındaşı Molla Ahmed, Hacı oğlu Hüseyin bin Hacı Mehmed, Topaloğlu Râşid bin Mehmed, Konyalıoğlu Mehmed bin Hasan, Saçlıoğlu Hasan bin Ahmed, karındaşı Mehmed, İnekçi damâdı Hüseyin bin Mustafa, oğlu Hüseyin, Koca Hasan oğlu Hüseyin, karındaşı İbrâhim, Koca Mustafa oğlu Mehmed ve Ahmed Çavuşoğlu Süleyman Efendilerin tahminen 60 dönüm mer'âlarına Sultan Karyesi ahalisinden Curazoğulları Rızâ ve Halil ve Tâhir Beylerin fuzuli müdâhale etmeleri sebebiyle Muharrem Ağa'yı vekil tayin etmelerine dair 2 Şaban sene 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

40. Boşanma için Vekâlet Hücceti (13a/II)

Bolu'da Behiye Hatun, Cebeoğlu Hacı Ahmed bin İsmail Efendi'nin eline vereceği 301 kuruş mehr-i mü'eccel ve 400 kuruş mehr-i mu'accel ile eşi iken bir ay önce kendisini talâk-ı vâhid-i bâyin ile boşar. Boşaması ile zimmetindeki 701 kuruş nafaka-i bâkiyesini, müstakil mâlını ve Hacı Ahmed Efendi'nin zimmetinde

olan eşyalarını istediğine dair Zühdü Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 7 Şaban 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

41. Anlaşmazlık için Vekâlet Hücceti (13b/I)

Bolu'ya tâbi Gökçe Karyesi ahalisinden belgede adı geçen kişiler, Güney Karyesi ahâlisi ile aralarında olan anlaşmazlık meselesi için olan mahkemedeki bütün dâ'valarda Tahsîn Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 9 Şaban 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

42. Satış için Vekâlet Hücceti (14b/I)

Sazâk Nahiyesinden Kalaşoğlu Hüseyin bin Hüseyin, Kalaşoğlu kızı Hadice Hanım'ın tasarrufunda olan sınırları bilinen bir adet evi bahçesiyle birlikte 1305 senesinde 1500 kuruş para ödeyerek ve makbuz karşılığında kendisine sattığını belirtir. Ancak bir hafta önce Hadice Hatûn adı geçen evin yarısını Aşçı kerimesi Tayyibe binti Hüseyin bakir-i bâliğaya malum değer mukâbelesinde satmış ve bu kişi evin yarısını istediği için Hüseyin Efendi bu konuda Râşid Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 24 Şaban 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

43. Gasb için Vekâlet Hücceti (14b/II)

Bolu'da Curazzâde Rıza, Halil ve Tâhir Beyler ve Ali Beyoğlu Ahmed Ağa, Cami'-i Şerif ile bağlantılı ve kabir için ayrılmış mevkiye Hacı Ahmed oğlu İzzet'in girerek hayvan otlatmak için ele geçirmeye başladığını ve buna müdahale edilmesi, engellenmesi gerektiği belirtilir. Bunun için Necib Efendi'yi vekil tayin ettiklerine dair 7 Ramazan 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

44. Miras için Vekâlet Hücceti (15a/I)

Devranlar Karyesi ahâlisinden iken vefat eden Topcuoğlu Sâlih bin Abdullah'ın verâseti oğulları Ali ve Mehmed'e, sonra Ali de vefat edince verâseti oğulları İsmail ve İbrâhim'e ve kızları Zeyneb, Hadice ve Fandi'ye aittir. Sonra Mehmed de vefat edince verâseti oğulları Nuri, İzzet ve Sâlih'e ait olduğu

belirtilir. İsmail, İbrahim, Nuri, İzzet Beyler ile Hadice ve Zeyneb Hanım'ın babaları ve mûrisleri vefat eden Ali ve Mehmed'in tapu ile mutasarrıf oldukları hisselerden kendilerine intikal eden hisselerini istediklerini ve bu konuda Arif Ağa'yı vekil tayin ettiklerine dair 12 Ramazan 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

45. Alacak için Vekâlet Hücceti (16b/I)

Bolu'da Ermeni milletinden tüccâr Viredor oğlu Hacı Kiryakos oğlu Viredor, Çukur Mahallesi sâkinelerinden Rayşe Hatun zimmetinde manifatura değerinden kalan 4900 kuruş alacak hakkının olduğunu ve bu meblağı talep ederek bu konuda Mustafa Nuri Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 6 Şevval 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

46. Alacak için Vekâlet Hücceti (16b/II)

Bolu'da Hatib Mehmed Efendi, kardeşi Mollla Osmân ile aralarında olan tereke ve mülk menzil semeninden ve Hacı Osman oğlu Hüseyin, Karagelin oğlu Emin Usta, Hacı Mehmed oğlu Mehmed, Yamakoğlu Osman, Eski Câmi'-i Şerîf mü'ezzini Çilingiroğlu Hâfız Efendi, Ermeni Mahallesinden nişân çorbacı ve Çilingir Hacı Nuri'nin zimmetinde olan alacaklarını istediğini belirtir. Vefat eden annesi Kâmile Hatûn'un Semerkand Mahallesi Câmi'-i Şerifine vakf bırakmış olduğu 725 kuruşun kendisinin zimmetinden annesi hayattayken kendisinin mührüyle mühürlendiğini belirtir ve borç senedini vakfın idarecisi Kayyumoglu Dikici Hüsnü Ağa'dan eline teslimini isteyerek bu konuda Mehmed Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 10 Şevval 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

47. Miras için Vekâlet Hücceti (17a/I)

Bolu'da İhsâniye Mahallesinde sâkine Hadice binti Mehmed'in 20 sene önce vefat eden babası Çömlekçi Mehmed Ağa'nın verâseti eşi Fâtıma Hatûn'a ve kızları Zeyneb, Ümmü Gülsüm, Hadice Hanıma ve oğulları Ahmed, İbrahim, Halil ve Sâlih'e ait olduğu belirtilir. Hadice Hanım hissesini isteyenlere değeri

misilleriyle satacağı ve kiralayacağını belirterek bu konuda kardeşi İbrahim'i vekil tayin ettiğine dair 26 Şevvâl 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

48. Miras için Vekâlet Hücceti (17b/I)

Bolu'da sâkin Sucuoğlu Ömer Ağa, 13 sene önce vefat eden babası Sucuoğlu Ebubekir Ağa'nın verâsetinin eşi Döner Hatun ile oğlu Mustafa ve Ömer ve kızları Fatıma ve Kezban ait olduğunu belirtir. Taksimden önce eşi Döner Hatun vefat edip verâseti Ömer Efendiye ve kardeşleri Mustafa ve Fâtıma ve Kezban'a ait olduğu belirtilir. Taksimden önce Mustafa da vefat edip verâseti Fatıma Hatun ile kızları Firdevs ve Zehra ve neseb yönünden vârisleri Ömer Efendi'ye, kız kardeşleri Fâtıma ve Kezbân'a ait olduğu belirtilir. Ömer Efendi, babası Ebu Bekir Ağa'nın, annesi Döner Hatûn'nun, kardeşi Mustafa Efendi'nin tereke-i eşyası menkûl ve gayr-ı menkûlden hissesini istediğini belirterek bu konuda Hacı Mirza'yı vekil tayin ettiğine dair 2 Zilkade 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

49. Miras için Vekâlet Hücceti (17b/II)

Bolu'da Molla Sâlih oğlu Molla Mehmed bin Süleyman, Çâkıroğlu kerimleri Aişe, Emine ve Yusuf oğlu torunu Yusuf bundan üç sene önce vefat eden babaları Çakır oğlu Halil'den kendilerine kalan arâzi-i emriyeden 21 parça arazilerine vefat eden amcaları Mehmed Ağa'nın eşi Nazife Hatun'un müdâhale ettiğini belirtirler. Bu konuda Şakir Efendi'yi vekil tayin ettiklerine dair 5 Zilkade 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

50. Boşanma için Vekâlet Hücceti (18a/II)

Bolu'da Akbaba oğlu Osman, kayınpederi İshakzâde Hüsnü Efendi'ye vermiş olduğu mehr-i mu'accel ve dönemin bedeli olan 1308 hesabıyla 11.5 aded lira-i Osmâni 1242 kuruş alacak hakkını ister. Veya nikâhı altında bulunan eşi Hüsnü Efendi kerimesi Sıdika Hatun'un hânesinden haksız yere alınıp babasının hânesinde geceletilip zabt eylediğinden eşinin babası hânesinden alınıp kendi

hânesine getirilmesini ister. Bu konuda Süleyman Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 5 Zilkade 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

51. Miras için Vekâlet Hücceti (18a/III)

Bolu'da İnceoğlu Mustafa Ağa, kardeşi Mustafa'nın bundan önce mahkeme-i bidâyet-i hukuk dairesine dilekçe ile aleyhine açtığı şirket ve mirâs davâlarında Tahsin Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 13 Zilkade 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

52. Miras için Vekâlet Hücceti (18b/I)

Bolu'da öldürme suçundan dolayı Bolu hapishânesinde tutuklu bulunan Karaköylüoğlu Mehmed bin Ali ortaklaşa mâlik ve mutasarrıf olduğu dükkânları, evleri, tarlaları ve hayvanlarının kendisine ait olan hissesine babası Mehmed'i vekil tayin eylediğine dair 20 Zilkade 1309 tarihli vekâlet hüccetidir.

53. Kefalet İçin Vekâlet Hücceti (18b/II)

Bolu'da Kuşoğlu Mustafa, Şabanoğlu Molla Hüseyin zimmetinde cihet-i kefâletten mahkûm kendisinin istediği 1900 kûsur kuruşu almak için ta'yîn eylediği kardeşi Hüseyin tarafından Necip Efendi vekil tayin eylenmiştir. Necip Efendi tahsil eylemiş olduğu halde aldığı gizlemiş ve sebepsiz vekâletten vazgeçmiş ve hukukunun iptaline çalışmış olduğu için şimdi alınmış olan meblağ ve bütün mesele için Hacı Emin Ağazâde ve Yahya Efendi'yi vekil tayin eylediğine dair 8 Muharrem 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

54. Satış için Vekâlet Hücceti (19a/I)

Bolu'da Aişe Hatun, birer odalı iki kıt'a zemini mülk ev ve bir bâb kahvehane ve bir bâb iki kepenkli ekmekçi fırını mahallinde isteyene misli değeriyle veya para ile satacağını ve şayet isteyen çıkmazsa bir mani bulunursa mahkemeden istediğini belirtir. Bu konuda eşi Ali Ağa'yı vekil tayin ettiğine dair 10 Muharrem 13010 tarihli vekâlet hüccetidir.

55. Miras için Vekâlet Hücçeti (19a/II)

Bolu'da altı ay önce vefat eden Şenlikoğlu kızı Ümmü Gülsüm'ün verâseti kızları Fatıma, Şerife ve kız kardeşinin oğulları Emin ve Yusuf'a ait olduğu belirtilir. Emin ve Yusuf murisleri Ümmü Gülsüm'ün terekesinden hisselerini istedikleri ve bu konuda İsmail Efendi'yi vekîl tayin ettiklerine dair 14 Safer 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

56. Miras için Vekâlet Hücçeti (19b/I)

Bolu'da Şenşekoğlu kerimleri Şerife ve Fatıma, vefat eden anneleri Ümmü Gülsüm'ün babası vefat eden Yusuf terekesinden dolayı, vefat eden Hacı Mustafa'nın varislerinden hisselerini istediklerine ve bu konuda Zühdü Efendi'yi vekil tayin ettiklerine dair 25 Safer 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

57. Alacak için Vekâlet Hücçeti (19b/II)

Bolu'da Râbia Hatûn, Hristiyan Mahallesinde ikamet eden tüccârândan İğneli Hacı Kirekos ile aralarında olan mâl-ı fevte alışverişten dolayı talep eder ve alışveriş makbuzunu istediğini belirtir. Bu konuda eşi Hacı Abdülhâlim Efendiyi ve Tahsîn Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 1 Rebiulevvel 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

58. Miras için Vekâlet Hücçeti (20a/I)

Bolu'da vefat eden Yolcuoğlu el-Hâc Rıfat Ağa'nın annesi Hafize ve eşi Emine Hatûn mahkeme de vefat eden Sirkeci Ahmed Efendi'nin vârisleri ve üçüncü vâsisi Hacı Râşid Efendi dâmadı Mehmed Efendi ile vukû bulan davâda Amâzâde Mehmed Râşid Efendi'yi vekil tayin ettiklerine dair 14 Rebiyyulevvel 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

59. Miras için Vekâlet Hücçeti (20a/II)

Bolu'da vefat eden Kadiroğlu Süleyman'ın oğlu Durmuş'un rüşd ve sedâdına değin işlerin görölüp neticelendirilmesi annesi vâsisi Nazife Hatûn'a aittir. Nazife Hatûn, kendisi ve vâsisi olduğu oğlunun babasından mevrûs malı olup amcası Kadiroğlu Ahmed'in gizleyip söylemediği malum eşyaları ve mülk menzil hissesini ve arâzi hissesini vesireyi Ahmed'den istediği belirtir. Bu konuda eşi Hacı Ali Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 17 Cemaziyelevvel 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

60. Boşanma için Vekâlet Hücceti (20b/I)

Bolu'da Halime Hatun, Aşçı Hacı Hasan bin Abdullah ile 450 kuruş mehr-i mu'accel denilerek eşi iken bundan altı gün önce komşular arasında onu talâk-ı vâhid-i bâyinle boşar. Bahsi geçen mehr-i mü'eccelden 450 kuruşun 300 kuruşunu edâ etmiş ise de kalan 150 kuruş ve bir çift altın küpelerini vermediğinden eşinin zimmetinde kalan meblağı istediğini belirtir. Bu konuda Hâfız Râşid Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 16 Cemaziyelevvel 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

61. Vakıf Onarımı için Vekâlet Hücceti (21a/I)

Bolu'da Mehmed Nuri Efendi berat ile yöneticisi olduğu Hacı Ahmed Paşa vakıflarından Bolu ve çevresinde havâlisinde meydana gelen akarların kiralari vazifelilerden toplanarak vakıfta meydana gelen harabın bulunup bilinmesi ve onarılıp tamir edilmesi için vakıftan lehine ve aleyhine olan davalarda Şakir Bey'i vekil tayin ettiğine dair 29 Cemaziyelevvel 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

62. Şiddetli Fakirlik ve Nafaka için Vekâlet Hücceti (21a/II)

Bolu'da Debbağ kızı Fâtıma, oğulları Mehmed ve Hüseyin, kendisinin nafaka ve kıyafetinin yetmeyip kendisinin de yaşlı ve fakir olup nafaka ve kıyafete şiddetli ihtiyacı olduğunu belirterek oğulları üzerine yetecek değerde bir meblağın farzen takdîr edilmesini istediğini belirtir. Bu konuda Reşid Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 16 Cemaziyelahir 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

63. Alacak için Vekâlet Hücçeti (21b/I)

Bolu'da vefat eden Hacı Osmân Efendi'nin verâseti eşi Fatıma Hanım'a, eşi Nazife Hanım'a, Nazife Hanım'dan olan kızları Bâhire, Hafize ve oğlu Hacı İzzet'e ait olduğu belirtilir. Fatıma Hanım geçen sene vefat eden eşi Osman Efendi'ye yüzlük altın 102 kuruş hesâbıyla 3000 kuruş yol masrafı olarak ve 3000 kuruşluk hediye alıp kendisine getirip teslim etmesi için ve kendisi için hacc-ı şerîf etmesi için hacc-ı şerîf bedelini malından verdiğini belirtir. Oğlu Hacı İzzet'in ise cüz'i hediye getirdiğinden kalanını ve 500 kuruş kıymetinde mushaf-ı şerîf ve kitâb alıp vakf etmek üzere verilmiş idi almadığından bu meblağı, 350 kuruş bir baş karasığır öküz değerinde ve 45 aded lirâ terekedeki hisse-i irsiyesini elinde tutan Hacı İzzet'ten istediğini belirtir. Bu konuda Durmuş Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 14 Receb 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

64. Miras için Vekâlet Hücçeti (21b/II)

Bolu'da iki ay öne vefat eden Dolmacıoğlu Râşid Efendi'nin verâseti eşi Hadice Hatûn ile kızları Âmine, Sıdika ve Ak Kadın'a ait olduğu belirtilir. Onlar, vefat eden Râşid'in on bir ay önce vefat eden kız kardeşi Fatıma'nın verasetinin kızı Nazife'ye ve murisi olan müteveffâ Râşid'e ait olduğu ancak onun vefat etmesi ile kendilerine kaldığını belirtirler. Vefat eden Fâtıma'nın tüm terekesine kızı Nazife hayatında iken el koyup Nazife'nin iki buçuk ay önce vefat etmesi ile terekesi vârisi bulunan Hadice'nin el koyması sebebiyle terekeden hisselerini istediklerini belirtirler. Bu konuda Zühdü ve Mehmed Efendilerin vekil tayin edildiğine dair 20 Receb 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

65. Miras için Vekâlet Hücçeti (22a/I)

Bolu'da Hacı İzzet Ağa'nın mahkemede babasının terekesinden dolayı olan bütün davalar için Raşid Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 5 Şaban 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

66. Alacak için Vekâlet Hücçeti (22a/II)

Bolu'da Cebecioğlu Hacı Ahmed Ağa, defter-i mahsûsda bâ-müfredât zimem-i nâs da olan toplam 27595 kuruş alacağını aid olduğu muhâkemedede isteyerek Ermeni milletinden Ohannes Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 7 Şaban 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

67. Miras için Vekâlet Hücçeti (22a/III)

Bolu'da Şefika Hatûn, kızı Emine ve oğlu Veysel bir sene önce vefat eden Küpeli Karyesi muhâcirlerinden eşi Memiş bin Ali'nin verâsetinin kendisine, kızı Emine ve oğlu Veysel ve Ahmed'e ait olduğunu belirtir. Verâsetin kendilerine devr ve teslim edilmesini isteyerek bu konuda Mustafa Ağa'nın vekil tayin edildiğine dair 15 Şaban 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

Bu belgede diğerlerinden farklı olarak iki şahit Memiş Efendi'nin verasetinin karısı ve çocuklarına ait olduğu malumumuz değildir demişlerdir. (Bu durumda Memiş Bey'in muhacir olması sebebiyle tam bilinmemesinin etkisi olabileceği gibi, nikâhlarının sicile kaydedilip edilmemesi gibi bir durumunun da söz konusu olması mümkündür.)

68. Miras için Vekâlet Hücçeti (22b/I)

Bolu'da Şefika Hanım ve kızı Emine, murisi olduğu eşi Memiş Bey'in arazilerini ve arsalarını isteyenlere satacağını ve kiraya vereceğini belirterek leh ve aleyhlerine açılan davada husûmet olduğunu belirterek bu konuda oğlu Veysel'i vekil tayin ettiğine dair 15 Şaban 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

69. Satış için Vekâlet Hücçeti (23a/I)

Bolu'da Receb oğlu Fazlı bin Receb ve kardeşi Mustafa, hisselerini isteyenlere satacaklarını belirterek Ali Efendi'yi vekil tayin eylediklerine dair 12 Ramazan 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

70. Miras için Vekâlet Hücçeti (23b/I)

Bolu'da Rahime Hanım, vefat eden ilk eşi Hacı Mehmed Efendi'den sonra vefat eden Mehmed Efendinin kız kardeşi Münevvere Hanım'ın oğlu İhsân'ın vâsisi olan Ali Efendi'den kendi ve hisselerinin vâsisi olduğu kızı Fâtıma'nın hissesini istediğini belirtir. Bu konuda kayınpederi Mehmed Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 28 Zilkade 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

71. Miras için Vekâlet Hücçeti (24a/I)

Bolu'da Bostancızâde İzzet Ağa, birâderzâdesi Rıfat Efendi ile vefat eden kız kardeşinin kızı vefat eden Nebiyye Hânım'ın oğlu Mehmed'in babası ve velisi Nalband Sâ'ib Ağa'nın Soku yaylakında vâki hissesini talibinde aleyhine ikame edilen davada oğlu Mehmed Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 29 Zilkade 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

72. Miras için Vekâlet Hücçeti (24a/II)

Bolu'da altı ay önce vefat eden Kafukoğlu Hacı Mustafa'nın verâseti eşi Dudu ile kendisinden önce vefat eden oğlu Mehmed'in kızları Âmine, Behiye, Hâcer ve kız kardeşleri Âmine ve Aişe'ye ait olduğu belirtilir. Âmine ve Aişe murisleri olan babalarından kalan terekedeki tarlalarına Mustafa Efendi'nin gelini ve Mehmed Efendi'nin eşi olan Halime Hanım'ın gereksiz el koyduğu belirtilip mûrisilerinin terekesinden hisselerini istediklerini belirtirler ve bu konuda Şakir Efendi'yi vekil tayin ettiklerine dair 29 Zilkade 1310 tarihli vekâlet hüccetidir.

73. Anlaşmazlık için Vekâlet Hücçeti (24b/I)

Bolu'da Ali Sofi oğlu Mustafa Usta boşandığı eşi Behiye Hatun'un hala ikamet ettiği evdeki yarım hissesine müdahalesinin engellenmesi için aleyhine açılan davada Şakir Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 4 Muharrem 1311 tarihli vekâlet hüccetidir.

74. Alacak için Vekâlet Hücçeti (24b/II)

Bolu'da Receb Ağa ibni Ömer Ağa, Arif Efendi'nin zimmetinde olan düğün masrafı 1500 kuruş alacak hakkını istediğini belirterek bu konuda Vehbi Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 6 Muharrem 1311 tarihli vekâlet hüccetidir.

75. Nikâh için Vekâlet Hücçeti (25a/I)

Bolu'da Şerife Hanım, Âmâ Halil oğlu Abdurrahman'a nikâhlı olduğunu bundan önce mahkemeye dilekçe ile dava açtığını ve bu konuda Zühdü Efendi'yi vekil tayin ettiğine dair 9 Muharrem 1311 tarihli vekâlet hüccetidir.

II. BÖLÜM

2.1. BOLU TARİHİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Anadolu'nun kuzeybatı bölgesinde bulunan Bolu şehri, etrafı dağlarla çevrilmiş, denizden 710 metre yükseklikte genişçe bir ovada kurulmuştur (Orhonlu, 1992: 276). Bolu şehrinin tarihine baktığımız zaman eski çağlardan zamanımıza kadar pek çok vakalara sahne olmuş, çeşitli idareleri görmüş ve çeşitli isimlerle anılmıştır (Konrapa, 1964: 19).

Eski bir yerleşme yeri olan şehrin Roma İmparatorluğu döneminde ilk adı Bithynium olup ovanın kuzey tarafında dağın eteğinde yer almaktaydı. Daha sonra şehir ovaya doğru genişleme göstermiş ve İmparator Claudius zamanında (M.Ö. 10 - M.S. 54) buraya Claudopolis adı verilmiştir (Darkot, 1979: 708). Türk devrindeki Bolu isminin ise bu kelimenin sonundaki “polis” kelimesinin bozulmasıyla oluştuğu ileri sürülür (Konrapa, 1964: 25; Orhonlu, 1992: 276).

Şehir Roma İmparatorluğu'nun parçalanmasından sonra Bizans'ın elinde kalmıştır. Tahminen 1196'da, Anadolu Selçuklu Sultanı II. Rükneddin Süleyman zamanında Türk hâkimiyetine girmiştir. Bunu takip eden tarihlerde göçebe Türk boylarının gelmesiyle bölge Türkleşmiştir. Anadolu beyliklerinden Çandaroğulları'nın hâkimiyeti bu durumu kuvvetlendirdi. 1330-1340 yılları arasında Bolu'yu ziyaret eden İbn Battûta, kasabada ahîlerin büyük nüfuzundan, onlara ait zâviyelerin çokluğundan ve çevrenin Türkmenlerle meskûn olduğundan bahseder (İbn Battûta, 2004: 436; Orhonlu, 1992: 277).

Bolu ve çevresindeki bölgelerin Osmanlı hâkimiyetine hangi tarihte geçtiği tam olarak bilinmemektedir. Bununla beraber Orhan Gazi'nin kumandanlarından Konuralp tarafından Konurapa, Mudurnu, Bolu ve çevresinin ele geçirildiği kaydedilmektedir (Âşık Paşazade, 2003: 83). Bölge 1402'den sonra Fetret Devri'nde Çandarogulları'nın hâkimiyetine girmiş ancak Çelebi Sultan Mehmed tarafından tekrar Osmanlı idaresi altına alınmıştır (Orhonlu, 1992: 277).

XVIII. yüzyılda Akpınar, Semerkant, Yenicami, Hocabey, Akmescid, Karamanlı, Karaçayır, Debbağlar, Aslıhatun, Günyüzü, Eskicami ve Çukur adlı on iki mahallesi bulunan şehrin 1877-1878 tarihlerinde Osmanlı-Rus Savaşı'ndan dolayı muhacir iskânına uğraması sonucunda nüfusu yükselmiştir (Orhonlu, 1992: 277).

1864 vilâyet nizamnâmesiyle Kastamonu vilâyetine bağlı bir mutasarrıflık haline gelen Bolu'nun ahalisinin çoğunluğu Müslüman Türklerden meydana gelmektedir. XIX. yüzyıl sonlarında nüfusunun 9642'si Müslüman olmak üzere 10.796'ya yükselen Bolu şehri, Cumhuriyet devrinde vilâyet merkezi olmuştur (Orhonlu, 1992: 278).

2.2. 1034 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNDE İDARİ YAPI

Geçmişten bugüne kadar Bolu'nun idari yapısı pek çok kez değişikliğe uğramıştır. Bunlar kısaca sancak beyliği devri, voyvodalık devri, mütesellimlik devri, tabi mutasarrıflık devri, müstakil mutasarrıflık devri, valilik devri olarak altı dönem olarak sınıflandırılabilir (Konrapa, 1964: 31). Şer'îye sicilimizin yazılmış olduğu dördüncü devirden bahsetmeden önce Bolu'nun altı devrinin genel hatlarına kısaca değineceğiz.

1. Sancak beyliği şeklinde Bolu'nun ilk mutasarrıflık devri olan bu dönem Bolu'nun Osmanlı idaresi altına girdiği tarih olan 1324 (H.724) tarihinde

başlamış, 1692 (H.1104) tarihine kadar devam etmiştir. Bolu sancak beyliği, Anadolu eyaleti içinde bulunmakta olup Anadolu eyaletinin idare merkezi de Kütahya idi. Bolu sancak beyliği diğerleri gibi, sancak beyleri veya beylerbeyi tarafından idare edilmekte idi.

2. Bolu'nun voyvodalık ve muhassılık devri olan dönem 1692 (H.1104) tarihinden 1811 (H.1226) tarihine kadar devam eder.

3. Bolu'nun ikinci mutasarrıflık veya mütesellimlik devri olarak anılan bu dönem 1811 (H.1226) tarihinden 1864 (H.1281) tarihine kadar devam etmiştir. Bu devirde Bolu-Viranşehir sancakları birleştirilmek suretiyle ikinci mutasarrıflık teşkil edilmiş, “Vülat-ı azam” denilen büyük valilere Bolu'nun idaresi bırakılmıştı. İkinci mutasarrıflık zamanında Bolu 19 kazaya ayrılmıştır.

4. Bolu'nun Kastamonu vilayetine tabi mutasarrıflık devri olan üçüncü mutasarrıflık devri idi. Bu dönem 1864 (H.1281) tarihli “Vilayetler teşkili” nizamnamesiyle eski eyaletlerin kaldırılıp yerlerine yeni vilayetlerin kurulması ile Bolu mutasarrıflığı da yeni kurulan Kastamonu vilayetine bağlı bir mutasarrıflık haline getirilmiş, idaresi de mutasarrıflara verilmişti (Konrapa, 1964: 31).

1908 (H.1324) tarihinde ikinci meşruuiyetin ilanına kadar devam eden bu 44 yıllık dönemde Bolu'da mutasarrıflık vazifesi yapan 16 Mutasarrıf bulunmakta olup bunlar: Ali Asaf Paşa, Ratıp Bey, Nuri Paşa, Halil Sami Paşa, Tevfik Paşa, Necip Paşa (Açıkbaş), Ali Rıza Bey, İsmail Kemal Bey, Namık Bey, Ahmed Şevki Efendi, Ziya Paşa, Mustafa Zihni Paşa, Bekir Paşa, Ferit Paşa, Rıza Sulh Bey, Hakkı Paşa, Reşit Paşa idi. Şer'îye sicilimizin yazıldığı dönemlerde görevli olan mutasarrıflar ise 1884-1890 tarihleri arasında görev yapan İsmail Kemal Bey ve 1890-1892 tarihleri arasında görev yapan Namık Bey'dir (Konrapa, 1964: 125).

5. Bolu'nun müstakil mutasarrıflığı devri olup ikinci meşrutiyetin ilanı ile 1908 (H.1324) tarihinde Bolu Mutasarrıflığının bağlı olduğu Kastamonu vilayetinden ayrılarak Müstakil mutasarrıflık haline gelmesi ile başlamıştır. Bu

dönem “Ereğli, Bartın, Bolu, Devrek, Düzce, Zonguldak, Gerede, Göynük, Mudurnu” adlarıyla anılan 9 kazayı kapsayarak 1923 (H.1339) tarihinde Cumhuriyetin ilanına kadar devam etmiştir.

6. Bolu’nun bugünkü valilik devri olan dönem Cumhuriyetin ilanı ile 1923 (H.1339) tarihinden sonra bütün müstakil mutasarrıflıkların kaldırılıp valilik halini alması ile Bolu da “Cumhuriyet Valiliği” şeklini kazanmış oldu. Bolu vilayeti “Akçakoca, Bolu, Düzce, Gerede, Göynük, Mudurnu” adlarını taşıyan altı kazadan oluşmakta idi. Cumhuriyet devrinde: “Seben, Mengen, Yığılca, Kıbrıscık” kazaları kurulup Bolu vilayetinin kaza sayısı ona çıkarılmıştır (Konrapa, 1964: 125).

2.2.1. Sicilin Tutulduğu Yıllarda Bolu’daki Yerleşim Birimleri

Osmanlı Devleti’nde idari yapılanma eyalet, sancak, kaza, nahiye ve karye olarak sıralanmıştır. Belgelerde Bolu’nun idari yapısı hakkında fikir sahibi olabileceğimiz çeşitli kaza, nahiye, mahalle, köy ve mevki isimleri geçmektedir. Bolu’nun mülki bölünüşü hakkında bilgiler vermesi amacıyla Hicri 1309-1311 tarihleri arasında 1034 numaralı Bolu Şer’iye Sicilinde geçen nahiye, kaza, köy ve mahalle isimleri tablolar halinde verilmiştir.

2.2.1.1. 1034 No’lu Şer’iye Sicilinde Adı Geçen Nahiyeler

Nahiye kelimesi, sözlükte taraf, bölge gibi anlamlara gelmekte olup, Osmanlı idari sistemi içinde bazen bir yönetim bölgesini, bazen de coğrafi bir çevreyi ifade etmek amacıyla kullanılır. Ancak Tanzimat’tan sonra genellikle kazadan küçük idarî birimleri ifade etmek amacıyla kullanıldığı görülür (Şahin, 2006: 306). İncelediğimiz belgelerde adı geçmekte olan nahiyeler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Bu belgelerde adı geçmekte olan kazaların bugünkü konumuna baktığımız zaman Çeharşenbe nahiyesi günümüzde Zonguldak’ın bir ilçesi olan Çaycuma’nın eski adı olan Çarşamba’dır. Yığılca nahiyesi ise Düzce’nin bir ilçesi olmuştur.

Kıbrısçık nahiyesi günümüzde Bolu'nun bir ilçesidir. Gökçesu nahiyesi ise günümüzde Bolu'nun Mengen ilçesinde bir beldedir.

Tablo 2.1: 1034 Numaralı BŞS'de Tespit Edilen Nahiye İsimleri Tablosu

Sıra No	Nahiye İsmi	Belge No	Bağlı Bulunduğu Sancak İsmi
1	Çehârşenbe	18b/II	Bolu Sancağı
2	Gökçesu	5b/II,7a/II,12b/II	Bolu Sancağı
3	Kıbrısçık	4b/II,8a/I	Bolu Sancağı
4	Sazak	3a/I,5a/II,9b/II,16b/II	Bolu Sancağı
5	Yığılca	24b/II	Bolu Sancağı

2.2.1.2. 1034 No'lu Şer'îye Sicilinde Adı Geçen Kazalar

Kaza kelimesi bugünkü idarî teşkilâtta ilçe kelimesine karşılık gelmektedir. Osmanlıda ise kadının idare bölgesini ve aynı zamanda bu bölgeyi tanımlayan coğrafi bir terim özelliği göstermiştir. Osmanlıya has bir idarî yapılanma olan kazanın coğrafi bir bütünlüğe sahip idari bölge haline gelişi XVII. yüzyıldan itibaren belirginleşmiştir (Baykara, 2002: 119).

İncelediğimiz belgelerde adı geçmekte olan kazaların bugünkü konumuna baktığımız zaman Bartın ve Düzce müstakil birer il olmuştur. Mudurnu, Göynük ve Gerede Bolu'nun ilçeleri olarak devam etmektedir. Hamidiye ise 1887 yılında Devrek ve Çarşamba'nın (şuan Zonguldak'ın bir ilçesi olan Çaycuma) birleşimine verilen bir isimdir. Bu konu ile ilgili incelediğimiz belgelerde adı geçen Bolu'da bulunan kaza isimleri aşağıda tablo olarak verilmiştir.

Tablo 2.1: 1034 Numaralı BŞS'de Tespit Edilen Bolu Kazaları İsimleri Tablosu

Sıra	Kaza İsmi	Belge No	Bağlı Bulunduğu Sancak İsmi
------	-----------	----------	-----------------------------

No			
1	Bartın	18b/I	Bolu Sancağı
2	Düzce	15a/I,18a/III	Bolu Sancağı
3	Gerede	9b/I,12a/II	Bolu Sancağı
4	Göynük	5b/I	Bolu Sancağı
5	Hamidiye	17b/I	Bolu Sancağı
6	Mudurnu	6b/I,9b/II,18b/II	Bolu Sancağı

İncelediğimiz belgelerde adı geçmesine rağmen Bolu’da bulunmayan kazaları ise aşağıdaki gibi tablo olarak verdik.

Tablo 2.3: 1034 Numaralı BŞS’de Tespit Edilen Diğer Kazaların İsimleri Tablosu

Sıra No	Kaza İsmi	Belge No	Bağlı Bulunduğu Sancak, Kaza, Nahiye İsmi
1	Balcık	15a/I,15b/I,16a/I	Rumeli Vilayeti Varna Sancağı
2	Bazarcığı	4a/II,15a/I,17a/I	Rumeli Vilayeti Varna Sancağı
3	Çerkeş	8b/II,12a/I	Kastamonu Vilayeti Çankırı Sancağı
4	Labseki	9a/I,9a/II	Gelibolu Mutasarrıflığı
5	Sungurlu	17b/I	Ankara Vilayeti Yozgat Sancağı
6	Varna	23a/I	Rumeli Vilayeti

2.2.1.3. 1034 No’lu Şer‘iye Sicilinde Adı Geçen Köyler

Karye kelimesi köy anlamına gelmektedir (Develioğlu, 1993: 590). Köy kelimesi ise sözlükte “mahalle, semt, sokak, yöre” anlamındaki Farsça kûy kelimesinden gelmekte olup sürekli iskân yerlerinin en küçüğünü ifade etmektedir (Gümüşçü ve Küçükbaşcı, 2016: 85). Köylere isimleri birçok farklı özelliğe göre verilmiştir. Mesela boylara, şahıslara, mesleklere, bitki örtüsüne, renklere ya da yönler göre verilmiştir (Süme, 2018: 268). İncelediğimiz belgelerde adı geçen

köy isimlerini bunlara göre tasnif edecek olursak Bolu'da Oğuz boyuna ait Avşar, Çepni, Kınık gibi adların yerleşim birimlerine konulduğunu görmekteyiz.

Bir toplumda dikkat çeken bir kişinin adını o bölgeye vermek yaygın bir gelenek olsa da Türkler genellikle başlarında bulunan beyin ya da bölgeyi fetheden komutanın adını yerleşim birimine ad olarak vermişlerdir (Süme, 2018: 270). Mesela incelediğimiz belgelerde Alpagut Bey'in adı Bolu'da bir köye verilmiştir. Ayrıca incelediğimiz belgelerde Yozgat Sancağının muhtemelen adını Sungur Bey'den almış olan Sungurlu adında bir kazasının adı geçmektedir. Dini kimlik sebebi ile verilen isimlere ise Hacı Vakil köyünü örnek verebiliriz.

Bolu'daki yerleşim yerinin özellikleri belirtilerek Değirmenüzeri, Yumrukaya, Karaağaç köylerinin isimleri verilmiştir. Bunlar bulundukları bölgenin yapısını yansıtmaktadır. Bir yerin konumunu yönünü ifade eden Aşağıcıkınlar, Güney gibi köy adları da bulunmaktadır. Bölgenin iklim ve bitki örtüsünün ormanla kaplı bir yapıya sahip olmasına bağlı olarak Harıcakçakavak, Karaağaç, Baltalı gibi köy isimleri ağaçlardan ya da ağaçlarla alakalı nesnelerden isimlerini almışlardır. Anadolu'daki Türklerin tarımla uğraşmaları isimlere de yansımıştır. Belgelerde genellikle büyük baş hayvanların adı geçtiği gibi Sığırkuyruğu adında köy ismi de bulunmaktadır.

Renklere Türkler çeşitli milli ve manevi manalar yüklemişlerdir. Ak renk batı yönünü belirtirken kara rengi kuzeyi, gök rengi doğuyu, kırmızı rengi ise güneyi temsil etmiştir (Süme, 2018: 280). Mesela Karaağaç, Gökçe, Gökçeliler, Karaköy, Kızılağıl köyleri ile Akpınar, Karaçayır Mahallelerinin isimleri renklerle ilgili verilmiştir.

Viran kelimesi Farsça'dan gelmekte olup yıkılmış, harap olmuş, kederli gibi anlamlara gelir (Develioğlu, 1993: 1384). Fethedilen bölgelerdeki harap yerlere Türkmenlerin yerleşmesiyle bu bölgeler yeniden inşa ve iskân edilmiş oldu. Bu sebeple bu bölgelerin isimlerinin önüne ya da sonuna viran kelimesi eklenerek yeni isim oluşturulmuştur. Ayrıca viran kelimesinin Türkçe karşılığı sayılan ören kelimesi de bu anlamda kullanılır (Süme, 2018: 282). İncelediğimiz

belgelerde adı geçen Bolu köylerinden Haricgeçidviran ve Kuzviran köyleri isimlerini muhtemelen bu sebeple almışlardır.

İncelediğimiz belgelerde adı geçen bazı köylerin isimleri zamanla değişikliğe gidilerek günümüzdeki hallerini almışlardır. Mesela Berkikebir köyü Berk köyüne, Çanşaberk köyü Küçükberk köyüne, Dadiç köyü Ovadüzü köyüne, Gürcüler köyü Çampınar köyüne, Haricgeçidviran köyü Yenigeçidveren köyüne, Ilıcakınık köyü Ilıca Kınık köyüne, Alpagut köyü Alpağut köyüne, Haricakçakavak köyü Yeni Akçakavak köyüne, Sultan köyü ise Sultanköy adında bir köye dönüşmüştür (Süme, 2008: 284). Belgelerde Çanşa Zaameddin köyüne rastlasak da bu köyün adının nasıl değiştirildiğini bilmiyoruz. Ancak Yenice Zaameddin adında bir köy Yenice Pınar ismine (Süme, 2008: 284) dönüştürülmüş olup burasının eski adı Çanşa Zaameddin olabilir.

Ayrıca günümüze isimleri aynen gelen köy isimlerine baktığımız zaman eskiden köy adı olan Alpagut, Çıkınlar, Çivril günümüzde mahalle adı olmuştur. İncelediğimiz belgelerde köy adı olarak geçen Afşar, Ağaçcılar, Berkikebir, Ahmedler, Bağçeköy, Baltalı, Berk, Berkikebir, Bünüş, Çaygökpınar, Çepni, Çömlekçi, Oğuldoruk, Okçular, Sultan, Yumrukaya köyleri günümüze aynı ismiyle gelen köylerdir. Bunun dışında belgelerde Bolu'da bulunduğu belirtilen bazı köyler şuan farklı illerin içinde kalmıştır. Mesela Bulak köyü şuan Bartın ilinin bir köyüdür. Bekirler köyü ise Düzce'nin Yığılca ilçesinin bir köyüdür.

Tablo 2.4: 1034 Numaralı BŞS'de Tespit Edilen Bolu Köyleri İsimleri Tablosu

Sıra No	Köy İsmi	Belge No	Bağlı Bulunduğu Sancak, Kaza, Nahiye İsmi
1	Afşâr	5b/II	Bolu Sancağı Gökçesu Nahiyesi
2	Ağaçcılar	6a/II	Bolu Sancağı
3	Ahmedler	7b/II 9b/II	Bolu Sancağı Sazak Nahiyesi
4	Akçakavak	14b/I, 19a/II	Bolu Sancağı Sazak Nahiyesi

5	Alpagut	18a/III	Bolu Sancağı
6	Aşağı Çıknlar	6a/I	Bolu Sancağı
7	Bağçeköy	16b/II	Bolu Sancağı Sazak Nahiyesi
8	Baklaköy	18b/I	Bolu Sancağı Bartın Kazası
9	Baltalı	14b/I	Bolu Sancağı Sazak Nahiyesi
10	Bekirler	24b/II	Bolu Sancağı Yığılca Nahiyesi
11	Berk	16b/II	Bolu Sancağı
12	Berk-i kebir	9b/II	Bolu Sancağı
13	Bilal	4b/II	Bolu Sancağı Kıbrıscık Nahiyesi
14	Boğaz	18b/I	Bolu Sancağı Bartın Kazası
15	Bulâk	8a/I	Bolu Sancağı Kıbrıscık Nahiyesi
16	Bünüş	24a/II	Bolu Sancağı Sazak Nahiyesi
17	Cezanlar	5b/II	Bolu Sancağı Gökçesu Nahiyesi
18	Çandır	7a/II	Bolu Sancağı Gökçesu Nahiyesi
19	Çaşıberk	9b/II, 21b/II	Bolu Sancağı
20	Çaşa Za'meddin	19b/I	Bolu Sancağı
21	Çay	5b/I	Bolu Sancağı Göynük Kazası
22	Çaygökpınar	3a/I	Bolu Sancağı Sazak Nahiyesi
23	Çebni	4a/I, 22a/III	Bolu Sancağı
24	Çivril	21b/I	Bolu Sancağı
25	Çukur	3a/I, 8a/I	Bolu Sancağı Kıbrıscık Nahiyesi
26	Dadıç	20a/II	Bolu Sancağı
27	Değirmenüzeri	9b/II	Bolu Sancağı
28	Emin	18b/I	Bolu Sancağı
29	Evrân	9b/II	Bolu Sancağı
30	Eylemen	12b/II	Bolu Sancağı Gökçesu Nahiyesi
31	Gökçe	13b/I	Bolu Sancağı
32	Gökçeliler	18b/II	Mudurnu Kazası Çehârşenbe Nahiyesi
33	Göl	17b/II	Bolu Sancağı
34	Güney	4b/I, 13b/I	Bolu Sancağı Gökçesu Nahiyesi
35	Gürcüler	13a/I	Bolu Sancağı
36	Hacı Vakıl	5a/II	Bolu Sancağı Sazak Nahiyesi
37	Harıç Geçidviran	20b/I, 21a/II	Bolu Sancağı Sazak Nahiyesi
38	Ilıca Kınık	13a/II, 22a/II	Bolu Sancağı
39	Karacaagaç	20b/I	Bolu Sancağı Sazak Nahiyesi
40	Karaköy	17b/II, 18b/I	Bolu Sancağı

41	Kırık	6b/I	Bolu Sancağı Mudurnu Kazası
42	Kızılağıl	6a/II	Bolu Sancağı
43	Kuzviran	25a/II	Bolu Sancağı Sazak Nahiyesi
44	Oğuldoruk	6b/II	Bolu Sancağı Sazak Nahiyesi
45	Okçular	9b/II	Bolu Sancağı
46	Ösenek	5a/I	Bolu Sancağı
47	Paşa	11a/II, 19b/II	Bolu Sancağı
48	Rumşalar	6a/II	Bolu Sancağı
49	Sığırkuyruğu	7b/I	Bolu Sancağı
50	Soku	7a/I, 24a/I, 19a/II	Bolu Sancağı
51	Sultan	13a/I, 14b/II	Bolu Sancağı
52	Sultan Bey	9b/II	Bolu Sancağı
53	Turhanlar	15b/I, 16b/I	Bolu Sancağı
54	Yaka	12b/II	Bolu Sancağı
55	Yumrukaya	4a/II	Bolu Sancağı

İncelediğimiz belgelerde adı geçmesine rağmen Bolu’da bulunmayan köyleri ise aşağıdaki gibi tablo olarak verdik.

Tablo 2.5: 1034 Numaralı BŞS’de Tespit Edilen Diğer Köylerin İsimleri Tablosu

Sıra No	Köy İsmi	Belge No	Bağlı Bulunduğu Sancak, Kaza, Nahiye İsmi
1	Acemler	23a/I	Rumeli Vilayeti Varna Kazası
2	Bayramdire	9a/I, 9a/II	Gelibolu Mutasarrıflığı Labseki Kazası
3	Devranlar	15a/I	Ruscuk Vilayeti Varna Sancağı Balcık Kazası
4	Karadire	9a/I, 9a/II	Gelibolu Mutasarrıflığı Labseki Kazası
5	Kuban	9a/I, 9a/II	Gelibolu Mutasarrıflığı Labseki Kazası
6	Küveli	22a/III, 22b/I	Rumeli Vilayeti Hacıoğlu Bazarcığı Kasabası
7	Küredire	9a/I, 9a/II	Gelibolu Mutasarrıflığı Labseki Kazası
8	Millet	9a/I, 9a/II	Gelibolu Mutasarrıflığı

			Labseki Kazası
9	Sarıca	8a/II	Rumeli Vilayeti Bazarcığı Kurası
10	Üstünlü	8a/II	Rumeli Vilayeti Bazarcığı Kurası
11	Valeli	4a/II	Rumeli Vilayeti Varna Sancağı Bazarcığı Kurası

2.2.1.4. 1034 No'lu Şer'îye Sicilinde Adı Geçen Mahalleler

Mahalle kelimesi sözlükte “bir yere inmek, konmak, yerleşmek” anlamına gelen hall kökünden türemiş bir ismi olup devamlı veya geçici olarak yerleşmek, kalmak için kurulan küçük yerleşim birimlerini ifade etmektedir (Küçükbaşcı ve Yel, 2003: 323). Osmanlıda şehirler idari ve sosyal açıdan önemli işlevleri bulunan mahalle denen birimlerden meydana gelmekteydi (Ergenç, 1984: 69; Ünal, 2012: 9). Mahallelerin temel yönetim birimi olmalarından da kaynaklanan toplumda önemli bir yeri vardır (Çadırcı, 1991: 40; Ergenç, 1984: 72).

Osmanlı şehirlerinde mahalle, birbirini tanıyan, birbirlerinin davranışlarından sorumlu, sosyal dayanışma içinde olan kişilerin oluşturduğu topluluğu ifade etmesi sebebiyle toplumsal ilişkilerin düzenlenişinde ve biçimlenişinde, kişilerin bir arada yaşadıkları mahallelerin önemli bir etkisi vardır (Çadırcı, 1991: 40; Ergenç, 1984: 69; Ünal, 2012: 10). Ayrıca mahallelerin, mahalle ahalisinin birbirini iyi tanıyıp herhangi bir olayda, bir kişinin durumu hakkında komşularının ve mahalle imamının kişinin nasıl tanındığını belirtmeleri açısından da önemli bir yeri bulunmaktadır (Ergenç, 1982: 74). Mahalleli, mahallede olan bir olaydan ya da bir zararın telafi edilmesinde ortaklaşa sorumlu olduğu için kendilerini rahatsız eden, ahlak dışı tavırlarda bulunan kişileri de mahalleden çıkarma hakkına da sahiptir (Ergenç, 1982: 75).

İslam şehirlerinin çeşitli dinsel ve etnik gruplara göre bölge ve semtlere ayrılmış olması da önemli bir özelliğidir (Ergenç, 1984: 69). İncelediğimiz belgelerde de kişilerin inancına göre Hristiyan Mahallesi gibi ya da etnik

kökenine göre Ermeni, Tatar mahalleleri gibi ayrıldığını görüyoruz. Ayrıca dini yapılara ve kişilere göre verilmiş Akmesicid, Atamesicid, Eski Cami-i Şerif (Yıldırım Bayezit Cami- Büyük Cami), İmaret (Yeni Cami), İhsaniye, Hoca Bey Mahallelerin bulunması da bu duruma örnek verilebilir.

Osmanlı şehirlerinde gayrimüslimler genellikle ayrı mahallelerde oturuyorlardı. Mesela Bolu şer'iyeye sicilimizde Hristiyan Mahallesi adında bir mahalle ismi geçmektedir. Ancak bu durum, Osmanlı döneminde dinsel ve etnik grupların şehirlerde birbirlerine kapalı, ayrı cemaatler halinde yaşadıkları gibi bir anlam ifade etmekte olmayıp ayrı mahallelerin varlığı, inanç ve gelenek birliğine sahip kişilerin birlikte yaşamalarının daha rahat oluşuna bağlanabilir (Ergenç, 1984: 70). Mesela gayrimüslim kadınların din değiştirip müslüman oldukları zaman kocalarının müslüman olmaması durumunda sahip oldukları malları satıp, yaşadığı mahalleyi terk ederek Müslümanların daha yoğun bulunduğu mahallelere taşındıkları kaydedilmiştir (Erkan, 2016: 17). Kısaca XIX. yüzyıl Bolu'sunda, Müslüman olmayanların ayrı ayrı oturduğu mahallelerin bulunmasına rağmen, bir bütün olarak rahat bir ilişki içinde yaşamışlardır.

Bazı meslek mensuplarının kendi mesleklerinin adlarıyla anılan mahallelerde yaşadıkları kaydedilmiştir (Ergenç, 1984: 70). İncelediğimiz belgelerde debbağlar ve çömlekçi gibi meslek adıyla anılan mahalleler bulunmaktadır. Bolu'daki Mahallelerin isimleri yerleşim yerinin özellikleri ve coğrafi özelliklerini de yansıtmaktadırlar. Gölyüzü, Akpınar, Karaçayır Mahallelerinin isimleri bu duruma örnek verilebilir.

Mahalle değiştirmek ya da başka bir şehre yerleşmek de Osmanlı toplumunda öne kapatılmış bir durum değildi. Bu sebeple, kayıtlarda başka yerden gelmiş kiracılara ya da özellikle muhacir olarak ifade edilen kişilere rastlamaktayız (Ergenç, 1984: 70). İncelediğimiz belgelerde de bunların örneklerini görmekteyiz.

Mahalleler genelde şehirdeki büyük bir caminin etrafında şekillenip bir mescid veya caminin adını taşır. Bu sebeple cami sadece dini bir mekân olmakla

kalmayıp mahallenin sosyal ve kültürel hayatında da önemli bir yere sahiptir (Ünal, 2012: 10). İncelediğimiz belgelerde Bolu'daki mahalleler içinde Eski Camii Şerif Mahallesi, Akmesjid Mahallesi, İmaret Mahallesi (İmaret Cami) gibi mahallelerin isimlerinden bunu görüyoruz.

Burada dikkat çeken ve Eski Cami Şerif Mahallesi olarak bilinen mahalle ismini 1382 yılında inşa edilen şehrin en büyük ve en eski camisi olan Yıldırım Bayezid Camiinden almaktadır. XVI. yüzyılda yapılan İmaret Camisine, Yeni Cami adının verilmesi üzerine daha önceden inşa edilmiş olan Yıldırım Bayezid Camii bundan sonra Eski Cami olarak anılmaya başlanmıştır. Bu camiye aynı zamanda büyük cami anlamında Cami-i Kebir de denilmektedir (Süme, 2018: 445). Şehrin merkezinde bulunan Eski Cami Mahallesinin hemen yanında Taşhan bulunmakta olup mahalle çarşı ile iç içe geçmiş vaziyettir (Süme, 2018: 451).

Ayrıca Hoca Bey Mahallesi gibi manevi olarak önemli görülen kişiler adına mahallelere ad verildiğine de rastladık. İncelediğimiz belgelerde Bolu'da bulunmayan mahallelerin isimlerinde de aynı durum geçerlidir. Gelibolu'da Tekye Mahallesinin, Deraliyyede ise Kovacı Dede Mahallesinin yer aldığını görmekteyiz. Kovacı Dede Mahallesinin isminin aslında Fatih Sultan Mehmet zamanında orduya deriden kova diken asıl adının Şeyh Sevindik Hazretleri olduğu kaydedilen ama kovacı dede denmekle meşhur olmuş İstanbul'da türbesi bulunan bir veliye ait olduğunu düşünmekteyiz.

İncelediğimiz belgelerde adı geçmekte olan Akpınar, Gölyüzü, İhsaniye, Karamanlı, Semerkand, Tabaklar (Debbağlar) Mahalleleri günümüzde hala aynı isimle varlıklarını devam ettirmektedirler.

Tablo 2.6: 1034 Numaralı BŞS'de Tespit Edilen Bolu Mahalleleri İsimleri Tablosu

Sıra No	Mahalle İsmi	Belge No	Bağlı Bulunduğu Sancak, Kaza, Nahiye İsmi
1	Akmescid	5a/I,7b/II,8a/I,9a/II	Bolu Sancağı
2	Akpınar	7a/II,9b/I,10b/I,11b/II,12b/II,13b/I,16b/II,21b/II,24b/I,25a/I	Bolu Sancağı
3	Aslahaddin	10b/II	Bolu Sancağı
4	Ata Mescid	18b/I	Bolu Sancağı Bartın Kazası
5	Bağlar	21b/I	Bolu Sancağı
6	Çömlekçi	17a/I	Bolu Sancağı
7	Çukur	3a/I,4b/II,5b/I,6b/I,6b/II,12a/II,16b/I,18a/II,19b/II	Bolu Sancağı
8	Debbağlar	6a/II,7a/II,9a/I,10a/II,11a/II,12a/II,16b/II,20a/I,24b/II	Bolu Sancağı
9	Ermeni	16b/II, 22a/II	Bolu Sancağı
10	Eski Cami-i Şerif	20a/I, 21b/II	Bolu Sancağı
11	Gölyüzü	4b/I,5a/II,6a/II,8b/I,10a/I,10b/I,11b/II,12b/I,14b/II,16b/II,19a/I,23a/I	Bolu Sancağı
12	Hoca Bey	10b/I	Bolu Sancağı
13	Hristiyan	19b/II	Bolu Sancağı
14	İhsâniye	4a/II,8a/II,15a/I,17a/I,23a/I	Bolu Sancağı
15	İmaret	21b/II, 24b/I	Bolu Sancağı
16	Karaçayır	4a/I,6a/I,7b/II,9b/I,10b/II,11b/I,11b/II,13a/II,17b/I,17b/II,18a/I,20a/I,22a/II,23b/I,24a/I,24a/II,24b/I	Bolu Sancağı
17	Karamanlı	4b/I,5a/II,7b/II,11a/I,15a/I,18a/II,20b/I,21a/I	Bolu Sancağı
18	Mekteb	18b/I	Bartın Kazası
19	Sancaktar	18b/I	Bolu Sancağı?
20	Semer kand	3a/I,6a/I,7a/I,7b/I,7b/II,7b/III,8b/I,10a/I,11a/II,12a/I,13b/II,16b/II,19b/I,20a/I,21b/II,25a/I	Bolu Sancağı
21	Tatar	15a/I	Düzce Kazası

İncelediğimiz belgelerde adı geçmesine rağmen Bolu’da bulunmayan mahalleleri ise aşağıdaki tabloda göstereceğiz.

Tablo 2.7: 1034 Numaralı BŞS’de Tespit Edilen Diğer Mahallelerin İsimleri Tablosu

Sıra No	Mahalle İsmi	Belge No	Bağlı Bulunduğu Sancak, Kaza, Nahiye İsmi
1	Aziziye	19a/I	Şumnu Sancağı Kasabası
2	Davud Paşa	21a/II	Deraliye
3	İbrahim Paşa	10a/II	Deraliye
4	Kovacı dede	7a/II	Deraliye Çehârşenbe Nahiyesi
5	Sucuoğlu	17b/I	Ankara Vilâyeti Yozgat Sancağı Sungurlu Kazası
6	Tekye	9a/I,9a/II	Gelibolu Mutasarrıflığı

2.3. 1034 NO’LU BOLU ŞER’İYE SİCİLİNDE SOSYAL YAPI

2.3.1. Kullanılan İsimler

2.3.1.1. Türk Kültüründe İsim Verme Geleneği

Kişi adları, ad veren kişinin karakterini, dünya görüşünü, içinde bulunduğu toplumun yapısını, gelenek görenek ve kültürünü yansıtmaları açısından çeşitli disiplinler açısından dikkate değer bir husustur (Kayahan, 2008: 2). Her toplumun kendine özel çocuklara ad verme gelenekleri vardır. Kişi adları toplumdaki yaşam biçimini, düşünce tarzını, sosyal yapıyı yansıtır ve o toplumun sosyo kültürel haritası gibidirler. Kişiye ad verilirken dikkat edilen birçok husus bulunmaktadır (Kibar, 2005: 16). Çocuk doğduğu zaman onun için yapılan ilk şeylerden birisi ona ad koymaktır. Çünkü ad kişiyi diğer varlıklardan ayıran temel kelimedir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 9).

Türk kültüründe ad verme Orta Asya’dan beri önemli bir kültürel olaydır (Oğuz ve Oğuz, 2016: 1129). Türk toplumunda kişi adları birçok sebeple verilmiştir. Çocuğun doğduğu yere, güne, aya ve mevsime göre ad verildiği gibi hayvanlar, madenler ve bitkilerle ilgili adlar da verilmiştir. Ayrıca coğrafi,

meteorolojik ögelerle ilgili ad verilmesinin yanında minnet, hayranlık gibi duygularla ilgili adlar da verilir. Atanın, akrabasının adının verilmesi de ad vermede etkili olan faktörlerdendir (Kayahan, 2008: 2).

2.3.1.2. İslam Dininde İsim Verme Geleneği

Türklerin İslam medeniyetine girişi birçok alanı etkilediği gibi kişi adlarını da etkilemiştir. İslamiyet'in kabulünden sonra Allah'ın sıfatlarının, Hz. Muhammed ve ashabının isimlerinin çocuklara ad olarak konulması yaygınlaşmaya başlamıştır. Hz. Muhammed'in "Kıyamet gününde kendi adınızla ve babanızın adıyla çağrılacaksınız, bu sebeple güzel isim seçiniz" hadisi ve ad koymanın bir çocuğun anne ve babası üzerinde ilk hakkı olduğu dini inancının bu durumun oluşmasında önemli bir yeri vardır (Aras, 1988: 332). Ancak sadece bununla sınırlı kalmayıp toplumun atalarının isimlerini sürdürmek amacıyla bu isimleri koymalarının da etkisi bulunmaktadır (Kayahan, 2008: 2). Bu durum dine saygı ile ataya saygıyı birbirine karıştırmıştır denilse de bu geleneğin temelindeki sebep dini saygı ve sevgidir (Kayahan, 2008: 4).

Kültürümüzde ad verilen çocuğu kötülüklerden korumak ve kötü ruhları korkutmak amacıyla bazı hayvan adları veya nefret edilen bazı kavim adları verilmektedir. Güzel adların kötü ruhların ilgisini çekip insanları rahatsız ettikleri inanışına göre kişilerin kurtulmak için adlarını değiştirmesi bir gelenektir (Kayahan, 2008: 3). Diğer bir açıdan ise adı verilen sevilen, sayılan din büyüklerinin adlarını korumak için bu adlar tamamen ya da kısmen değiştirilmiştir. Toplum tarafından, adı taşıyanın o ismin gerçek sahibine lâayık bir kişi olması beklenir. Bunu yapmadığı takdirde saygısızlıkta bulunmuş kabul edilir. Bu sebeple bazı bölgelerde çocuklara bir din büyüğünün adı verilirken ikinci bir ad konulmuştur. Çocuk taşıdığı ada uygun davranmadığında ilk adı kullanmaktan sakınılıp ikinci adı kullanılır (Kibar 2005: 86). Hatta çocuklar yaşitlarına kıyasla hastalıklardan kurtulamadığında bunun isimlerinin ağır gelmesiyle ilgisi olduğu inanışı vardır. Bu sebeple bazen adlar tamamen değiştirilir (Kayahan, 2008: 3).

Dinî adlardaki kısmi değiştirmelerin adı verileni koruma dışında da sebepleri vardır. Bunlardan biri, dili konuşanların daha az çabayla adı söyleme isteğidir (Kayahan, 2008: 3). Mesela incelediğimiz belgelerde Fatma ismi Fandi şeklinde kullanılmıştır.

2.3.1.3. 1034 No’lu şer’iye Sicilinde Kullanılan İsimler

İslam’ın kabulüyle birlikte toplumda İslami isimlerin kullanımı yaygınlık kazanmış (Kupusovic, 2000: 381) ve genellikle Arapça kökenli isimler kullanılmıştır. En çok kullanılan isim Hz. Muhammed’in isminin Türkçede Mehemed’den Mehmed’e dönüşmüş şeklidir. İncelediğimiz 75 belgeden 65 belgede geçmektedir. Daha sonra Hz. Muhammed’in isimlerinden Mustafa ve Ahmed, torunu Hasan ve Hüseyin ve babası Abdullah’ın isimleri kullanılmıştır. Bundan sonra ilk halifelerin isimleri olan Ali ve Osman sık kullanılan isimlerdendir. Kur'an-ı Kerim’de adı geçen peygamberlerden Halil, İbrahim, İsa, İsmail, Musa, Nuh, Salih, Süleyman, Yahya, Yakub, Yusuf gibi peygamberlerin isimlerine de rastlanır. Ancak Musa ve İsa isimleri belgelerde nadiren kullanılmıştır.

İncelediğimiz belgelerde en çok kullanılan kadın isimleri ise sırasıyla Fatma, Emine, Aişe ve Hadice’dir. Bunlardan Aişe ve Hadice Hz. Peygamber’in eşlerinin Fatıma ise kızının adıdır. Emine ise Hz. Peygamber’in annesi Amine’nin adı olup Türkçeye Emine olarak gelmiştir (Kayahan, 2008: 3). Ayrıca erkeklere konduğunu gördüğümüz şevket isminin 7a/I numaralı belgede bir kadına konması da dikkat çekicidir.

Osmanlı idaresinin ilk dönemlerinde Türkçe adlar daha çok kullanılmakta iken sonraki dönemlerde Türkçe isimler yerini Arapça kökenli isimlere bırakmıştır. İncelediğimiz belgelerde Durmuş, Durkadın, Akkadın, Döndü gibi Türkçe isimler nadiren geçmektedir (Aras, 1988: 332).

İncelediğimiz belgelerde Türkçe konan isimler gibi Farsça konan isimler de sınırlı sayıda kalmıştır. Erkeklere konan Farsça isimler bilgi, ilim manasına

gelen Daniş (Develioğlu, 1993: 197), güneş manasına gelen Hurşid (Develioğlu, 1993: 458), sarhoş, savruk kimse, sevgi, aşk gibi bir duygudan dolayı kendinden geçen, akli başından giden kişi manasına gelen Mestan'dır (Develioğlu, 1993: 751; Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 728). Kadınlara konan Farsça isimlerden ise sadece hanım, papağan, tatlı dilli manalarına gelen ve yaşlı kadınlar için kullanılan Dudu ismini görüyoruz (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 291).

Ayrıca Abdullah ismi İslam'ı yeni kabul etmiş gayrimüslim kişilerin ya da anne babası belli olmayan kişilerin baba ismi olarak görülüp kullanılmıştır. Ancak bu durum şehir ortamında sıklıkla kullanılıyor olsa da taşra ortamında baba isimleri gayrimüslim ismi olarak aynen kaydedilmiştir (Kupusovic, 2000: 386). Osmanlı idaresinin ilk yıllarında Türkçe Alparsalan gibi isimler kullanılıyor olsa da zamanla bunların sayısı azalarak yerini Arapça kökenli isimlere bırakmıştır. Arapça isimlerde özellikle XIX. yüzyılda açıkça bir artış görülmüştür. İlk dönem kullanılan Türkçe kökenli isimler incelediğimiz belgelerde neredeyse hiç kullanılmamıştır.

Tablo 2.8: 1034 Numaralı BŞS'de Geçen Erkek İsimleri Tablosu

Sıra No	Belgede Geçen Erkek İsmi	Belgede Geçme Sayısı	Sıra No	Belgede Geçen Erkek İsmi	Belgede Geçme Sayısı
1	Abdulkadir	1	56	Muharrem	1
2	Abdullah	29	57	Muhyiddin	2
3	Abdülvehhab	1	58	Murad	1
4	Abdurrahim	1	60	Murtaza	1
5	Abdurrahman	4	61	Musa	1
6	Abdulhalim	1	62	Musdan	1
7	Ahmed	35	63	Mustafa	45
8	Akif	1	64	Nasrullah	1
9	Ali	23	65	Nazif	2
10	Arif	15	66	Necib	6
11	Ataullah	2	67	Nuh	2
12	Azmi	1	68	Nurani	1
13	Babahan	1	69	Nuri	10
14	Bahaaddin	1	70	Ohannes	1
15	Bayram	1	71	Osman	18
16	Bedri	1	72	Ömer	9

17	Bekir	3	73	Raif	2
18	Daniş	2	74	Rakım	1
19	Durmuş	5	75	Ramiz	1
20	Ebubekir	1	76	Rasih	3
21	Emin	15	77	Rasim	2
22	Emrullah	1	78	Raşid	11
23	Eyüb	2	79	Receb	10
24	Faik	1	80	Refik	3
25	Fazlı	2	81	Reşid	1
26	Feyzi	1	82	Rıfad	11
27	Galib	12	83	Rıza	2
28	Habib	1	84	Rüşdü	1
29	Hafız	1	85	Sabit	1
30	Hakkı	3	86	Sabri	1
31	Halid	3	87	Sadık	2
32	Halil	16	88	Said	11
33	Hamdi	1	89	Salih	15
34	Hamza	1	90	Salim	1
35	Hasan	26	91	Sinan	3
36	Haşim	1	92	Süleyman	11
37	Hatim	1	93	Şaban	2
38	Hurşid	6	94	Şakir	13
39	Hüsameddin	2	94	Şemseddin	1
40	Hüseyin	32	95	Şevket	2
41	Hüsnü	6	96	Tahir	10
42	İbrahim	10	97	Tahsin	6
43	İhsan	1	98	Tevfik	5
44	İsa	2	99	Ulvi	1
45	İsmail	13	100	Vehbi	1
46	İzzet	18	101	Veli	1
47	Kadir	3	102	Veysel	2
48	Kazım	2	103	Viredor	1
49	Lütfü	1	104	Yahya	4
50	Mahmud	5	105	Yakub	2
51	Mecidullah	1	106	Yivan	1
52	Mehmed	62	107	Yören	1
53	Memiş	2	108	Yusuf	6
54	Mesdan	1	109	Zeki	1
55	Mirza	1	110	Zühdü	13
			111	Kirekos	1

Tablo 2.9: 1034 Numaralı BŞS’de Geçen Kadın İsimleri Tablosu

Sıra No	Belgede Geçen Kadın İsmi	Belgede Geçme Sayısı	Sıra No	Belgede Geçen Kadın İsmi	Belgede Geçme Sayısı
1	Aişe	12	25	İfakat	1
2	Akkadın	1	26	Kamile	2
3	Alişanım	1	27	Kezban	1
4	Aliyye	1	28	Leyla	2
5	Âmine	2	29	Münevvere	1
6	Azime	1	30	Nazife	6
7	Bahire	1	31	Nebiiye	1
8	Behiye	5	32	Rabia	1
9	Döndü	1	33	Rahime	1
10	Döner	1	34	Raife	1
11	Dudu	4	35	Rayşe	1
12	Durkadın	1	36	Rukiye	1
13	Emine	15	37	Safiye	1
14	Enise	2	38	Sıdıka	3
15	Fandi	1	39	Süreyya	1
16	Fatıma	17	40	Şefika	2
17	Feride	1	41	Şerife	6
18	Firdevs	2	42	Şevket	1
19	Gülsüm	1	43	Tayyibe	1
20	Habibe	1	44	Ümmü Gülsüm	4
21	Hacer	3	45	Zehra	1
22	Hafize	6	46	Zeliha	1
23	Halime	2	47	Zelihadur	1
24	Hadice	9	48	Zeyneb	3

2.3.2. Lakaplar ve Unvanlar

2.3.2.1. Sosyal Tabakalaşma ve Lakaplar

Osmanlı toplumu keskin bir sosyal sınıflanma söz konusu değildir. Yani toprağa dayalı bir aristokrat sınıfı olmadığı gibi dini açıdan imtiyazlı bir ruhban sınıfı da bulunmaz. İnsanların sosyal statülerinin mesleklerine ya da inançlarına göre sınıflara ayrıldığını söyleyebiliriz. Ancak bu esnek bir sınıflama olup sınıflar arası geçiş mümkündür (Ünal, 2012: 25). Kişilerin isimleri ile birlikte kullanılan

unvanlar sosyal tabakada bulundukları konumu anlamamıza yardımcı olması bakımından önemlidir.

İncelediğimiz defterde ismin sonuna eklenen ve kimi zaman ilgili dönemin sosyal düzenini gösteren kimi zaman ise birer unvan olarak kullanılan (Boyras, 19998: 112) efendi, ağa, paşa, bey, hanım, hatun gibi ifadeler de bulunmaktadır. Ayrıca dini içerikli olarak verilen ve isimlerin başına eklendiği için sıklıkla gördüğümüz hacı, seyyid, şerif, molla, hafız, derviş unvanları da bulunmaktadır. Bunlardan sicilimizde çok sık kullanılmış olan el-Hâc unvanı hacca gidenler için kullanılmaktadır. Toplumda önemli bir ibadet olan hac ibadetini yapan ve el-Hâc unvanıyla anılan kişi sayısının fazla olması bir varlık göstergesi olup halkın arasında zenginlerin var olduğunu göstermektedir.

2.3.2.2. 1034 No’lu Şer‘iye Sicilinde Kullanılan Lakap ve Unvanlar

Lakap, Arapça bir kelime olup sözlükte bir kimseye veya aileye bir özelliği sebebiyle asıl adı dışından sonradan takılan takma isim olup kişi onunla meşhur olur ve bilinir (Sami, 2012: 959; Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 677). Lakap önceden kişinin gizli kalmasını istediği bir özeliğini ifade ederken daha sonrasında kişiyi toplumda yücelten anlamları da almaya başlamasıyla birlikte övgü veya yergi ifade eden isim anlamı taşımaya başlamıştır (Bozkurt, 2003: 65).

Kaşgarlı Mahmud lakap takmanın Türklerde eski bir gelenek olduğunu ifade etmiştir. Ancak bunun için çocuğun belli bir yaşa gelip kahramanlık göstermesi gerekirdi (Bozkurt, 2003: 66). İslam ahlakına göre de kişiyi diğer insanlardan ayrılıp bilinmesi için verilen lakabın bir mahzuru yoktur (Bozkurt, 2003: 65). Lakap kişiye herhangi biri tarafından takılabilir. Ancak ilk zamanlarda sadece takan kişi kullansa da lakabın toplum tarafından benimsenerek yaygınlık kazanması ve toplumdaki diğer insanların kullanımıyla birlikte lakap kişinin asıl adının önüne geçmeye başlayacak kadar önemli olur (Aydın, 2006: 19; Boyras, 1998, 113).

Kişilerin kendi isimleri, anne baba, akraba ya da yetkili kişiler tarafından düşünülmüş verilen isimlerdir. Lakaplar ise genellikle kişinin belirgin bir yönü sebebiyle verilmiştir (Coşar, 1999: 27). Bu sebeple isim ve kişilik bazen birbirine uysa da bazen tamamen ters olabilmektedir (Kardaş, 2018: 21). Lakap ise kişinin ailesi, soyu, mesleği, fiziki ve davranış özellikleri, inancı, memleketi, etnik kökeni, geldiği ikamet yeri, konuşma biçimi gibi özellikleri (Kardaş, 2018: 210) belirtmesi sebebiyle verildiğinden kişinin tanınmasında isimden daha etkili kabul edilir (Çalışkan, 2016: 106).

Lakaplar, kullanıldığı dönem ve bölge ile ilgili meslekleri, kişinin ait olduğu boy, soy veya geldiği yer ile ilgili bilgileri aktarmaları açısından da önemlidir (Yeşilöz, 2012: 23). Sadece bununla sınırlı olmayıp lakaplar aynı zamanda kullanıldığı yörenin dünya görüşü, olaylara bakışı ve dili kullanışları ile ilgili de önemli bilgiler sunmaktadır (Kardaş, 2018: 210). Lakaplar genel olarak kişileri övmek, tanıtmak ve aşağılamak için kullanılanlar olarak üç çeşitten oluşur (Coşar, 1999: 27; Boyraz, 1999: 114).

İncelediğimiz belgelerde geçen unvan ve lakaplar araboğlu gibi etnik köken bildiren, karslıoğlu, konyalıoğlu, erzincanlı gibi memleket bildiren saatçizade, sirkeçizade, aşçıoğlu, balcıoğlu, boyacıoğlu, çilingiroğlu, debbağaoğlu, kalaycıoğlu, sucuoğlu, terzioğlu gibi meslek bildiren; bazen ise total, sarı, kara gibi kişinin fiziki özelliklerini ifade eden kelimelerden oluşmaktadır.

Ayrıca ulema sülaleleriyle alakalı ifadeler de bulunmaktadır. Ulemanın dini bakımdan bir ayrıcalığı olmamakla birlikte din alanında uzmanlaşmaları sebebiyle toplumda önde gelen bir zümreyi oluşturuyorlardı. Devlet tarafından mallarının müsadere edilmemesi, siyaseten katl (öldürme) cezasından ve vergilerden muaf olmaları sebebiyle birbirleriyle sıkı dayanışma içerisindeydiler. Arabzâdeler, Efendizâdeler, Şerifzâdeler, Hocaizâdeler gibi sülaleler ulemâ sülalelerini oluşturuyordu (Ünal, 2012: 70).

Çalışmamızda geçen unvan ve lakapları –zadeler, -oğlular ve diğerleri olarak ayırarak üç tabloda göstereceğiz. Ayırt edici bir ifade olan “-zade” unvanı

oğlu gibi bir manaya gelip genelde toplumun asil ve önde gelen aileleri için kullanılmakla birlikte babanın mesleği ve sosyal statüsü alınan ve zikredilen unvanın da kaynağıydı. Burada dikkat çeken Curezadeler, Oğuzların Çepni boyuna mensup bir sülaledir.

Tablo 2.10: 1034 Numaralı BŞS’de Geçen Zadelerle İlgili Lakap ve Unvanlar Tablosu

Sıra No	Şahsın Unvanı veya Lakabı	Şahsın İsmi	Belge No
1	Ağazâde	İzzet Ağa, İzzet Efendi, Emin	6b/III,10b/II, 18b/II
2	Amâzâde	Mehmed Raşit Efendi	20a/I
3	Bakkâlbâşızâde	Şakir Ağa	3a/I
4	Beyzâde	Mustafa Bey, Şakir	4a/I, 12a/I
5	Bostancızâde	İzzet Ağa	24a/I
6	Curazzâde	Rıza, Halil, Tahir Beyler	14b/II
7	Efendizâde	Hafız, Mustafa, Mehmed, Raşid Efendi	4b/I,6a/II,7b/II,9b/I
8	İlyâszâde	Şemseddin Efendi, Emin Efendi	6b/III,11b/I
9	Karamesdânzâde	Mehmed Efendi	25a/I
10	Kıkızâde	Abdullah Efendi	11b/II
11	Mü’minzâde	Süleyman Efendi	3a/I
12	Müftizade	Zühdü Efendi	25a/I
13	Penyecizâde	Mehmed Efendi	16b/II
14	Saatçizâde	Ahmed Zeki Efendi	7b/II
15	Sirkeçizâde	Ahmed Efendi	11a/I
16	Ümmi Hocâzâde	Raşit Efendi, Mehmed Efendi, Raşid Efendi, Halil	9b/I,20b/I, 20a/II, 25a/I
17	Velizâde	Hasan Bey	4b/I

Aşağıdaki tabloda ise oğulları ile biten lakap ve unvanlardan bahsedeceğiz. Aşçıoğlu, balcıoğlu, boyacıoğlu, çilingiroğlu, debbağ oğlu, kalaycıoğlu, sucuoğlu, terzioğlu gibi meslek de bildiren bu unvanlar arasında Akbabaoğlu gibi

hayvanlardan kaynaklı unvan alanlar da vardır. Beşe unvanı, incelediğimiz bu belgelerde kullanımı yaygın olan unvanlardandır. Bu kelime genelde yeniçeri anlamında kullanılan bir kelime olsa da Türkçede büyük ağabey ya da neşeli, güler yüzlü gibi anlamlara geldiği de ifade edilmektedir (Açık, 2016: 57). Askeri zümreye ithafen kullanılan bu kelimenin ilerleyen zamanlarda toplum arasında yaygın olarak kullanılan bir unvan haline geldiğini söyleyebiliriz.

Tablo 2.11: 1034 Numaralı BŞS’de Geçen Oğulları İlgili Lakap ve Unvanlar Tablosu

Sıra No	Şahsın Unvanı veya Lakabı	Şahsın İsmi	Belge No
1	Akbabaoğlu	Osman	18a/II
2	Akbaşoğlu	Şakir Efendi	5a/I, 5a/II, 17b/II, 24b/I
3	Alagözoğlu	Abdullah, Hüseyin, Mustafa	4a/I, 22a/III, 25a/I
4	Aloğlu	Ahmed, Hüseyin, Mustafa	13b/I
5	Araboğlu	Halid, Mehmed Ağa, Halid	4b/II, 7a/II, 8a/I
6	Aşcıoğlu	Recep Ağa	10a/I
7	Balcıoğlu	İsmail Efendi	19a/II
8	Beşeoğlu	Ahmed, Hasan, Hüseyin, Mehmed, Ali, Osman, İbrahim	13b/I, 14a/I, 18b/I
9	Beytoğlu	Ali	8a/I
10	Boyacıoğlu	Hakkı Efendi	11a/II
11	Bozoğlu	Mehmed	13b/I
12	Cebecioğlu	Ahmed	22a/II
13	Cebeoğlu	Ahmed	13a/II
14	Curazoğulları	Rıza, Halil, Tahir Beyler	13a/I
15	Çakıroğlu	Halil	17b/II
16	Çavuşoğlu	Süleyman	13a/I
17	Çilingiroğlu	Hafız Efendi	16b/II
18	Debbağsoğlu	Hafız Abdullah	19b/II
19	Dolmacıoğlu	Raşid	21b/II
20	Hacı Güzelsoğlu	Emin Ağa	5b/I
21	Hayranoğlu	Eyüb Ağa	5b/II
22	İhtiyâroğlu	Mustafa Ağa	5a/I
23	İnceoğlu	Mustafa Ağa	18a/III
24	Kafukoğlu	Mustafa	24a/II
25	Kalaşoğlu	Hüseyin, Mehmed	14b/I, 19b/I
26	Kalaycıoğlu	Süleyman Ağa	11a/II
27	Karadelioğlu	Muharrem Ağa	13a/I
28	Karagelinoğlu	Emin Usta	16b/II

29	Karaköylüoğlu	Mehmed	18b/I
30	Karakullukçuoğlu	Hatib Mehmed Efendi	16b/II
31	Karşlıoğlu	Ahmed	17b/II,18a/I
32	Kavâsoğlu	Ahmed	24a/II
33	Kayyumoglu	Dikici Hüsnü Ağa	16b/II
34	Kebeşoğlu	Mehmed, İbrahim	13b/I
35	Kethüdaoğlu	Mehmed, Hüseyin, Ahmed, Yusuf, Arif	13b/I
36	Kocagüloğlu	Abdullah	5b/II
37	Konyalıoğlu	Mehmed	13a/I
38	Kuşoğlu	Mustafa	18b/II
39	Mollâoğlu	Hacı Sa'id Efendi	6a/I
40	Saçlıoğlu	Hasan	13a/I
41	Softaoğlu	İsmail	4a/I
42	Sucuoğlu	Ömer, Ebubekir	17b/I
43	Suhteoğlu	Abdullah, Arif	13b/I, 24b/II
44	Sülükçüoğlu	Mehmed Efendi	5a/II
45	Şifacioğlu	Hasan	4a/I
46	Tekebeşeoğlu	Ahmed, Emin	13b/I
47	Tekeoğlu	Durmuş Efendi	21b/I
48	Tellioğlu	Hasan	25a/I
49	Tenbeloğlu	Ömer	24a/II
50	Terzioğlu	Mehmed	7a/I
51	Tevekküloğlu	Hasan	7a/II
52	Tiryakioğlu	Mustafa, Hasan	5b/II, 21a/II
53	Tokmaoğlu	Ali	5b/II
54	Topaloğlu	Raşid	13a/I
55	Topcuoğlu	Salih	15a/I
56	Tuna Kumandanoğlu	Mustafa	5a/II
57	Yamakoğlu	Osman	16b/II
58	Yolcuoğlu	Hacı Rıfat Ağa	8b/I,11a/I,12b/I, 20a/I
59	Zadıroğlu	Mehmed	14a/I

Üçüncü gruba giren yani zadeler ve oğulları dışında kalan diğer unvan ve lakaplar ise aşağıda verildiği gibidir. Bunlar genellikle topal, sarı, kara gibi kişinin fiziksel özelliklerini de içeren kelimelerden oluşmaktadır. Aynı zamanda kişinin hangi milletten olduğu gürcü, kürt gibi ya da şehirli, köylü gibi ifadeler kullanılmıştır. Kişiler muhtemelen yaptığı davranışlardan ötürü deli, ayağa giyilen çarıklar sebebiyle çarıklı gibi lakaplar almışlardır.

Tablo 2.12: 1034 Numaralı BŞS'de Geçen Diğer Lakap ve Unvanlar Tablosu

Sıra No	Şahsın Unvanı veya Lakabı	Şahsın İsmi	Belge No
1	Akça Şehirli	Mehmed Efendi	6a/II, 12a/II
2	Bağçeköylü	Behiye Hanım	5a/II
3	Bekâr	Ali, Mehmed	15b/I
4	Çarıklı	Mehmed Efendi	21a/I
5	Çavuş	İzzet, Şakir, Hüseyin, Şakir, Mehmed, Ahmed	5a/I,6b/II,7a/I,11b/I,12b/I,13a/I
6	Dağıstanlı	Abdulhalim	19b/II
7	Deli	Hüseyin	18a/III
8	Deraliyeli	Necib Efendi	4b/I
9	Eskici kızı	Behiye Hatun	24b/I
10	Es Seyyid	Mehmed Rıfat, Mehmed Rıfat Efendi	19b/II,24b/I
11	Ezircanlı	İzzet Efendi	11b/I
12	Gazi	Hasan Ağa	13a/II
13	Gürcü	Hasan	19a/I
14	Hacı Kadı Kızı	Aişe	4b/II
15	Halbeli	Mehmed Efendi	23b/I
16	Hatiboğlu Kızı	Aişe	8a/I
17	İğneli	Hacı Kirekos	19b/II
18	Kara Kayalı	Mustafa	6a/II
19	Karmaca	Salih	22a/III
20	Kıran	Mustafa	18b/I
21	Koca	Hasan, Mustafa	13a/I
22	Konyalı	Yahya	11a/I
23	Kutucu	Hasan	10a/I
24	Küçük	Osman, Tahir	5a/II, 10a/II
25	Kürt	Hasan	5b/I
26	Midillili	Mustafa Nuri Efendi	16b/I
27	Şeyh	Nusrullah Efendi	4a/I
28	Rusene	Osman	6a/II
29	Sarı	Mustafa	18a/II
30	Şehirli	Mehmed	21b/I
31	Topal	Osman	13b/I

2.3.3. Dini ve Etnik Yapı

Sicilimizin tutulduğu H. 1311 tarihinde Kastamonu Vilayeti'nin nüfusu umumiyesinde Bolu sancağının Bolu kazasında İslam dinine mensup bulunan 20.075 erkek ve 21.796 kadın, Ermeni milletinden 437 erkek ve 408 kadın olmak üzere toplam 42.716 kişilik bir nüfusun bulunduğu kaydedilmiştir. Bolu sancağında genel nüfus ise 304.490 kişiden oluşmaktadır (Önal, 2011: 549).

Bolu H. 1309-1311/M. 1890-1893 tarihlerinde Osmanlı Devleti'nin önemli ve gelişmiş bir şehri idi. Bu tarihte Bolu'da birçok karye ve mahalle bulunmaktaydı. Bolu'daki mahallelerin halkın dinine göre Hristiyan yahut milletine göre Ermeni gibi isimlerle anıldığını görmekteyiz.

İslam dininin yapısı gereği İslam'da dini sınıflardan ve zümrelerden söz edilemez. Toplumda bulunan dini statülü şeyhülislam, şeyh veya seyyidlerin toplumda bulunan herhangi bir Müslümandan hiyerarşik olarak bir farkı olmamıştır (Ünal, 2012: 68). Abbasiler zamanında ilk kurumlaşma belirtileri ortaya çıkmaya başlayan seyyid ve şerifleri Osmanlı her türlü vergiden muaf tutmuştur. Toplumda büyük bir itibar ve saygı görmeleri sebebiyle gerçek bir dini zümre teşkil etmişlerdir (Ünal, 2012: 68). Gerçek seyyidler arasından birçok şeyhler çıktığı gibi seyyidlerin imtiyazlarından faydalanmak isteyenler sahtekârlar da (müseyyid) çıkmıştır. Osmanlıda faaliyet gösteren birçok tarikat, tekke ve zaviye bulunmakta olup geniş bir etki ve nüfuzları olan şeyhler ve dervişler sosyal tabakalaşma içerisinde önemli bir yer tutar ve halkın din anlayışı üzerinde etkili olurlardı (Ünal, 2012: 70). İncelediğimiz 9a/I ve 9a/II numaralı belgelerde Gelibolu'daki Mevlevi Şeyhi Mustafa Daniş Efendi'nin vekil tayin edildiğini görmekteyiz.

Ayrıca dini yapının etkisiyle Osmanlı Devleti'nde birçok vakıf kurulmuştur. Ancak incelediğimiz belgelerde vakıflar ile ilgili belgeler pek geçmemektedir. Vakıflar ile ilgili geçen tek belge 21a/I numaralı belgede Ahmet Paşa Vakfının onarımı ile ilgili olan belgedir. Aynı şekilde suçlar ile ilgili geçen vekâlet kayıtları da azdır. 18b/I numaralı belgede öldürme suçundan hapisshane

bulunmakta olan Mehmed Efendi kendisine ait olan mallar için babasını vekil tayin etmektedir. 14b/II numaralı belgede ise camiye bağlı kabir için ayrılan araziye hayvan otlatarak ele geçirdiği ve gasp eylediği için dava edilmiş bir kayıt bulunmaktadır.

Belgeler incelendiği zaman Bolu'da çok çeşitli milletlerin olduğu ve özellikle savaşlardan sonra Bolu'nun, çeşitli milletlerden yoğun bir göç aldığı görülmektedir. Bu sebeple belgelerde birçok kişinin muhacir olduğundan bahsedilir. Belgelerde geçmekte olan gayrimüslimlerle ilgili konuyu üç başlık altında ele alacağız.

2.3.3.1. Gayrimüslimler

Gayrimüslim Müslüman olmayan, İslam'dan başka bir dinde bulunan insan demektir (Sami 2012: 756; Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 374). İslâm hukuk geleneğinde, inanç esasına göre toplum, dini bakımdan Müslümanlar ve gayrimüslimler olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Gayrimüslimler ise kendilerine ilahi kitap verilmiş olan ehl-i kitap, kitap sahibi olup olmadıklarında şüphe bulunanlar ve kendilerine ilahi kitap verilmemiş ehl-i kitap olmayanlar olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır (Özel, 1996: 418).

1034 numaralı Şer'îye Sicili incelediğinde geçen kişilerin neredeyse tamamının Müslüman olduğu görülmektedir. Sicilimizde gayrimüslimlerle ilgili üç belge bulunmaktadır. Bu belgelerden birincisi olan 16b/I numaralı belgede aslen Aydın kazasından olup ticaret için Bolu'ya gelmiş bulunan Ermeni milletinden tüccar Viledor oğlu Hacı Kiryakos Çukur Mahallesi sakinlerinden Rayşe Hatunun zimmetinde olan manifatura değerinden 4900 kuruş alacak hakkını istemektedir. İkinci 19b/II numaralı belgede Çukur Mahallesinden Rabia Hatun Hristiyan Mahallesinde ikamet eden tüccar İğneli Hacı Kirekos ile aralarında olan malından dolayı alışverişteki makbuzu talep etmektedir. Üçüncü 22a/II numaralı belgede ise Ermeni Mahallesinde ikamet eden Babahan oğlu Ohannes Efendi, Cebeci oğlu Hacı Ahmed tarafından vekil tayin edilmektedir.

2.3.3.2. Gayrimüslimlerin Vekil Tayin Edilmeleri

Alım ve satımlarda bir Müslüman ile bir gayrimüslim birbirlerini vekil olarak tayin edebilirlerdi (Soykan, 1999: 107). Bolu Sicilinde Müslümanların, gayrimüslimlerden birini vekil tayin ettiğine dair örneğe rastlamaktayız. 22a/II numaralı bu kayıt, 7 Şaban 1310 tarihli olup, Cebeci oğlu Hacı Ahmet isimli Müslüman alacaklılarında olan 27595 kuruşu almaya gayrimüslim Ermeni milletinden olan Babahan oğlu Ohannes Efenedi'yi vekil tayin ettiğine dairdir. Aynı şekilde 16b/I numaralı belgede de bir gayrimüslim alacağının temini için bir Müslümanı vekil tayin etmiştir. Bir Müslümanın alacağına gayrimüslim ahaliden olan birini vekil tayin ettiğine dair olan kayıt, Müslümanlarla gayrimüslim toplulukların alacak-verecek, alım-satım gibi ilişkilerinde millet ayrımı yapılmaksızın birbirlerine olan güveni göstermesi bakımından önemlidir.

Ayrıca 16b/II numaralı belgede bir Müslüman Ermeni Mahallesinden nişan çorbacı zimmetinde alacağı olduğunu ifade etmektedir. Burada geçmekte olan çorbacı tabiri bazı yabancı yazarların düşündüğü gibi gerçekten çorba pişiren manasında kullanılmamıştır. Çorbacı ifadesi kapıkulu ocaklarına ayrılmış olan 31 bölüklü acemi ocağı ile Osmanlı ordusunun piyade askerini oluşturan bölük subaylarına verilen isimdir. Ayrıca çorbacı ifadesi zengin Hristiyan tüccarlar hakkında kullanılan bir ifade olup burada zengin Hristiyan anlamında kullanılmıştır (Pakalın, 1993: I/389). Buradan Müslümanlar ile gayrimüslimler arasındaki iyi münasebetler sonucu birbirlerine borç alıp verdiklerini de çıkarabiliriz.

Osmanlı Devleti'nde genel olarak gayrimüslimler ile Müslümanlar arasındaki iyi bir ilişkinin gelişmiş olduğu görülmektedir. Özellikle bu konuda verilen bir örnek ilginç olduğu için kısaca değineceğiz. Gayrimüslimlerin terekelerinde seccadeye rastlanması iyi komşuluk ilişkilerinin bir yansıması olarak görülmüştür. Bu seccadeler evlerine ziyarete gelen Müslüman komşuları için temin edilmiş olabileceği gibi Müslüman komşuları tarafından hediye edilmiş de olabilir (Poş, 2008: 602).

2.3.3.3. Gayrimüslimlerin Kullandıkları İsimler

Bolu Şer'ıye Sicilinde gayrimüslimler genel olarak kendi inanışlarına ve geleneklerine göre isim almışlardır. Sicilimizde de gayrimüslim erkek isimlerini Babahan, Kirekos, Ohannes, Viredor gibi isimler oluştururken, gayrimüslim kadın isimleri geçmemektedir. Ancak sosyo-kültürel ilişkilerin gündelik hayata yansması olarak Müslümanların kullandığı birçok ismin gayrimüslimler tarafından da Selçuklulardan itibaren ortak olarak kullanıldığı olmuştur. Gayrimüslim kadınların almış oldukları Türkçe ve Arapça kökenli Gevher, Gül, Hatun, Meryem, Nazlı, Sultan, Zümrüd gibi isimler, gayrimüslim erkeklerin kullandıkları Abdullah, Arslan, İlyas, Murad, Şahin, Şakir, Şükrü gibi isimler hem Müslümanlar hem de gayrimüslimler tarafından kullanılmıştır (Erkan, 2016: 13; Poş, 2008: 601). Sicilimizde gayrimüslimlerin de genelde kullandığı hacı lakabı gerçekten kendi dinlerinde hacı olmalarından kaynaklı olabileceği gibi içinde yaşanan kültürden etkilenmenin bir yansıması da olabilir.

Gayrimüslimlerin kullanmış oldukları isimlere getirilen belirleyici özellikteki lakap ve unvanlara bakıldığında bu tür sıfatların kişinin bir özelliğine ya da mesleğine göre verildiği görülür. Bolu'da verilen unvan ve lakapların genelde sosyo-kültürel ve ekonomik yaşantıdan kaynaklı ortaya çıktığı görülür. Unvanlar gayrimüslim toplumun sosyal yapısı hakkında bilgi verdiği gibi, kişilerin ekonomik seviyesi hakkında da bilgi vermektedir (Polat, 2014: 8). Örneğin incelediğimiz belgelerde gayrimüslimlerden genellikle tüccar olarak bahsedilmektedir. Ayrıca yukarıda belirttiğimiz çorbacı ifadesinin de zenginlik belirttiğine değinmiştik.

Belgelerde geçen kişilerin cinsiyetleri ve dini durumları gibi özellikleri için farklı ifadeler kullanılmaktadır. Müslüman erkekler için isimlerinde “ibn, bin, oğlu”, kadınların isimlerinde “bint, ibneti” şeklinde ifadeler kullanılmıştır. Gayrimüslim erkekler için ise “veled-i” ifadesi kullanılmıştır. Gayrimüslim erkekler, belgelerde bulunduğu millet ile “Ermeni milletinden” şeklinde anılmışlardır. Muhtemelen Osmanlı'nın son dönemlerinde yaşadığı hukuki

alandaki değişimlerin bir yansıması ve sonucu olarak gayrimüslimleri ifade etmek için defterimizde hiç zımni kelimesi kullanılmamıştır.

2.3.4. Aile Düzeni

2.3.4.1. Aile Kavramı

Evlenme, bir kızla bir erkeğin baba ocağını terk ederek yeni bir ev kurmalarına denirken aile, evlenen karı-koca ve çocuklardan oluşan küçük topluluğa denir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 22). Bir toplumun hukuki, ahlaki, siyasi ve sosyal yapısını anlayabilmek için, o toplumun en küçük birimi olan aileyi incelemek gerekir. Aileyi incelemek bir topluma dair birçok meselenin anlaşılmasına kolaylık sağlar. Çünkü ailenin içindeki sosyal, siyasi ve ahlaki denge aynı zamanda devletin içindeki dengeyi de yansıtmaktadır (Özdemir, 1989: 101). Osmanlıda aile hukuku, devletin resmi mezhebi olarak kabul edilen Hanefî mezhebinin kurallarına göre uygulanmıştır.

Osmanlı'da üç kuşağın bir arada yaşadığı geniş aile tipinin görüldüğü belirtilmektedir. Ancak bu aileler bir evin içinde değil bir avlunun etrafındaki konutlarda aynı ailelerin üç kuşağı olarak yaşamaktadırlar (Ortaylı, 2018: 97). Bir hanedeki kişi sayısı ise ortalama beş kişiden oluşmaktadır. Sicilimizde kişilerin ailelerini oluşturan anne ve babalarından ya da büyüklerinden genellikle miras taksimi esnasında bahsedilmektedir. Miras dışında 10a/I belgesinde bir kadın kocasının ailesinden ayrı bir eve çıkılmadığı takdirde boşanmak istediğini belirtmektedir. 18a/II belgesinde bir kadını babası kocasının evinden alıp kendi evinde gecelettiği için dava edilmiştir. 11b/I belgesinde ise kocasının nafaka temin etmemesi sebebiyle kendisi baba evine giden bir kadından bahsedilmektedir. Ayrıca bazı kişilere annelerinden kalan dükkânlar ya da çiftliklerden de bahsedilmiş olması dikkat çekmektedir.

2.3.4.2. Evlenme

İslam hukukunda evlenmeyi ifade etmek için kullanılan terim nikâhtır (Bilmen, 1985: II/5; Cin, 1974: 39). Nikâh bağı ile birleşen bir aile kurmaya evlenme denir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 339). Nikâh akdinin kurulması ve geçerli sayılabilmesi için bazı şartlar gereklidir. Öncelikle iki tarafın karşılıklı hür irade beyanında bulunması gerekir (Özdemir, 1989: 111; Atar, 2007: 114). Nikâh akdinin geçerliliği için şahitlerin huzurunda kıyılması gerekir. Nikâhı kıyan kişinin imam, kadı, müftü gibi din adamı olması zorunluluğu bulunmasa da din adamlarının huzurunda kıyılma geleneği devam ettirilmiştir (Atar, 2007: 114). Mahkemeye kişi kendisi gitmeyip birisini vekil tayin ederek gönderebilirdi. Bazen ise kişiler aile arasında anlaşıp nikâhın evlerinde kıyılmasını isterlerdi. Bu durumda kadı, naibleri ya da kâtiplerden birisi giderek şahitler huzurunda nikâhın kıyılmasını sağlardı. Nikâhı kıyan görevli elindeki sonuçları mahkemeye getirip sicile kaydederdi (Özdemir, 1989: 111). Mahkemelerde kadı tarafından kıyılan nikâhlar sicile işlenirdi ancak bu işle görevlendirilmiş bir nikâh memuru bulunmuyordu. 1034 nolu Bolu şer'iyye sicilinde nikâh akitlerinin sicile kaydettirildiğine dair iki örnek bulunmaktadır. Bunlar 8a/I ve 25a/I numaralı belgelerdir. Ayrıca 24b/II numaralı belgede Recep Ağa'nın muhtemelen evlenecek olan Arif'e düğün masrafı olarak verdim dediği 1500 kuruş borcu istemesi de bize evlilikler hakkında bilgi vermektedir.

İslam hukukunda evliliklerde nafaka temini yani evin geçiminden erkek sorumludur. Nafaka alacak hükmünde olup kocaları nafakayı temin etmediği takdirde kadınların genelde mahkemeye başvurarak nafaka talebinde bulunmuşlardır. Sicilimizde nafakalardan bahseden dört adet kayıt bulunmaktadır. Bunlardan 11b/I numaralı belgede kocasının nafakasını sağlamadığını belirtmesi sebebiyle baba evine giden bir kadından bahsedilmektedir. 20a/I numaralı belgede bir kadın boşanma ve nafaka takdiri ile ilgili vekil tayin etmiştir. 13a/II numaralı belgede boşanmadan sonra bir kadın iddet nafakasını istemektedir. Dördüncü belgedeki nafaka ise diğerlerinden farklıdır. 21a/II numaralı belgede Fatma Hanım kendisinin yaşlı olup oğullarının da nafakasına bakmadığından dolayı mahkemeye

başvurmuş hısımlık nafakasını istemektedir. Ancak ilgili sicilde nafaka tutarlarının ne kadar olduğu ile ilgili bir kayıt geçmemektedir.

2.3.4.3. Çok Eşlilik

Osmanlı toplumunda yaygın kanaatin aksine poligami denen çok eşlilik fazla ilgi görmemiştir. (Gerber, 1999: 343; Ortaylı, 2018: 94). İslam dini erkeklere çok eşle evlenmeye müsaade etmiştir. Ancak buna zorunlu hallerde izin verilmiş ve erkeğin eşleri arasında adaletli davranması istenmiştir. Eşler arasında adil davranılamayacağını belirterek, tek eşle hayatın sürdürülmesi tavsiye edilmiştir. Bu sebeple toplumda birden fazla eşle evlilik çok az sayıda görülmüştür. Hatta az sayıda görülen çok eşle evliliğin toplum tarafından hoş karşılanmadığı ifade edilmektedir (Ortaylı, 2008: 117).

İncelediğimiz kayıtlarda çok eşliliği miras taksimi için açılmış olan davalarda görüyoruz. Ancak incelediğimiz belgelerde sadece 8b/I numaralı davada üç kişi ile evliliğe rastladık. Bunun dışında birkaç belgede eşinin vefat etmesi ya da eşiyle boşanmasının ardından başkasıyla ikinci evlilik yapmış kadın ve erkeklere de miras taksimi esnasında rastlamaktayız. Ancak ikinci evliliğin yapılma nedenleri ile ilgili bir bilgi olmayıp miras taksimi esnasında sadece isimleri anılmıştır. Örneğin 11a/I numaralı belgede bir kadın kocasının vefat etmesinden sonra ondan kalan mirastan hissesini alması için yeni eşini vekil tayin etmiştir.

2.3.4.4. Çocuk Sayısı

Osmanlı ailesinin çok çocuklu olanların azınlık olduğunu görmekteyiz (Ortaylı, 2008: 129). İncelediğimiz belgelerde de ailelerin genelde üç çocuklu olduğunu görmekteyiz. İki ve bir çocuklu aileler de yaygın olmakla birlikte sadece bir belgede yedi çocuklu aileye rastladık. Genellikle kız çocuk sayısının erkek çocuk sayısına oranla daha fazla olduğu da dikkat çekmektedir. İncelediğimiz 1034 numaralı şer'îye siciline göre Osmanlı toplumunda bir ailenin nüfusu ortalama beş kişiden oluşmaktadır diyebiliriz.

Ailedeki çocuk sayısının fazla ya da az olmasını kişinin birden fazla evlilik yapmasına bağlanamayacağı görüşündeyiz. Çünkü 3 evlilik yapmış olan 8b/I numaralı belgede vefat eden kişinin miras taksiminde bir oğlundan bahsedilirken 17a/I numaralı belgede sadece tek kişi ile evli olan birisinin miras taksiminde çocuk sayısının yedi olduğu belirtilmiştir. Bu tespitlerde ailenin sosyal statüsü, gelir düzeyi vb. hiçbir etken belirtilmeyip sadece çocuk sayıları anılmıştır.

2.3.4.5. Evlilikte Mehir

İslam hukukuna göre evlenirken erkeğin, kadının kendisine verilen ve onun için ekonomik güvence özelliğini taşıyan para veya mala, İslam toplumlarında mehr adı verilmiştir. İslam hukukunda herhangi bir Müslim ile evlenen kadın mehre hak kazanır (Cin, 1974: 210; Yılmaz Koca, 1998: 29). Nikâh esnasında mehr zikr edilmese de mehrin verilmesi gerekir (Bilmen, 1985: II/115; Aydın, 2003b: 389). Mehrin tamamı peşin ödenebileceği gibi, tamamının veya bir kısmının ödenmesi sonraya da bırakılabiliyordu (Cin, 1974: 210; Yılmaz Koca, 1998: 29). Mehir kocanın ölümü veya ailenin parçalanması halinde kadının belirli bir süre geçimini sürdürebilmesini sağladığı gibi mehrinden vazgeçtiği takdirde kocasından boşanabilmesini kolaylaştırması gibi önemli bir özelliği de bulunmaktaydı. Ayrıca kocanın eşinden ayrılma yetkisini kötü kullanmasına karşı caydırıcılık görevi üstlenmiştir. Mehir, nikâh ile birlikte evliliğin toplum içerisindeki ilanı anlamına da gelmektedir (Yılmaz Koca, 1998: 33).

Mehir olarak verilecek şeyin İslam dininde yasak olmaması ve bir değerinin olması gerekir. Mehir olarak, menkul ve gayri menkul mallar, ziynet eşyaları, hayvanlar ve hatta menkul ve gayrimenkul bir malın kullanma hakkı verilebilir (Cin, 1974: 210). Ancak ilgili sicilde mehir olarak sadece para verildiği ile ilgili kayıtlar mevcuttur.

Hanefilere göre mehrin en düşük sınırı para haline getirilmiş olsun veya olmasın, 10 dirhem gümüşdür. Mehrin üst sınırı için İslam hukukunda belli bir miktar tespit edilmemiştir (Bilmen, 1985: II/116; Cin, 1974: 216). Mehrin

miktarı, günün şartlarına, evlenecek kızın güzel, çirkin ve maharetli vb. oluşuna göre değişmekteydi.

1034 nolu Bolu şer'îye sicilindeki mehir miktarlarını, nikâh akitlerinde yer almadığından, boşanma davaları ile ilgili kayıtlardan öğrenebiliyoruz. Mehir'in belirlenmesinde kadın söz sahibidir fakat evlenecek kadının istekleri, sahip olduğu sosyal statü, yaş, fiziki güzellik ve bekâret gibi bazı değiştirilemez kıstaslardan bağımsız değildi (Özdemir, 1989: 113; Maydaer, 2006: 375). Ancak elimizdeki verilerden mehirlerin neye göre değiştiğini bilememekle beraber, miktarının farklılık gösterdiğini tespit edebiliyoruz.

Mehir taraflarca evlenme sırasında tayin ve tespit olunursa buna “mehr-i müsemma” denir. Evlenme sırasında tespit edilen mehir ödeme şekline göre iki kısma ayrılır. Bunlar mehr-i muaccel (hemen ödenen) ve mehr-i müeccel (boşanma veya vefat halinde ödenecek olan) diye isimlendirilirdi (Cin, 1974: 217; Ortaylı, 2018: 91). Evlenme sırasında mehir tespit edilmemiş ise “mehr-i misil” adı ile benzer şartlarda bulunan kadınlardan alınan mehre bakılarak mehir tespit edilirdi (Cin, 1974: 221; Aydın, 2003b: 389). İncelediğimiz belgelerde kadınların genellikle boşanma durumunda açtıkları davalarda mehir miktarlarını görüyoruz.

Peşin ödenmesi gereken mehr-i muacceli sonradan mehr-i müeccel ile beraber almak için açılan dava kayıtlarına da rastlanmıştır. Örnek vermek gerekirse 13a/II numaralı belgede Fatma Hanım kendisini boşayan eşinden 301 kuruş mehri müeccelle birlikte 400 kuruş mehri muacceli de istemektedir. 20b/I numaralı belgede de Halime Hanım 450 kuruş mehri muaccelin 300 kuruşunu aldığını ancak 150 kuruşunu almadığını belirterek eşini dava etmektedir. İncelediğimiz bu belgeler aynı bölgede ve birbirine yakın tarihlerde tutulmuş olmasına rağmen mehir miktarları farklılık göstermektedir. Talep edilen mehir çeşitleri ve miktarları aşağıda gösterildiği gibidir.

Tablo 2.13: 1034 Numaralı BŞS’de Geçen Mehir Çeşitleri ve Miktarları Tablosu

Sıra No	Belge No	Boşanma Çeşidi	Mehir Çeşidi ve Miktarı	Başvuran Kişinin İsmi
1	10a/I	Muhâlea	801 kuruş mehri müeccel	Fatıma
2	13a/II	Talak-1 bâin	301 kuruş mehri müeccel 400 kuruş mehri muaccel	Behiye
3	18a/II	Talak	1242 kuruş mehri muaccel	Osman
4	20b/I	Talak-1 bâin	450 kuruş mehri muaccel (150 kuruşunu almamış)	Halime

2.3.4.6. Evliliğin Sona Ermesi

Osmanlı mahkemelerinde kadı önünde görülen davaların kayıtları olan şer‘iyye sicillerinde evliliğin sona ermesi üç şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlardan birincisi erkeğin tek taraflı irade beyanı olan (bâin veya şartlı) talaktır. İkincisi kadının mehr-i müeccel ve iddet nafakası gibi bazı haklarından vazgeçmesi yoluyla gerçekleşen muhâleadır. Üçüncüsü hâkim kararıyla boşanma anlamına gelen tefriktir. Talak, kocanın isteğiyle gerçekleşirken, muhâlea ve tefrikte boşanma isteği genellikle kadın tarafından gelmektedir (Aydın, 1986: 1; Maydaer, 2007: 301). Bu boşanma çeşitlerini sırasıyla ele alarak şer‘iye sicilimizde hangilerinin geçtiğine değineceğiz.

Talak, belli sözlerle nikâh akdinin bozulmasını ve evlilik bağının sona ermesini ifade eder. Evlilik birliği koca ve belli durumlarda kadın tarafından tek taraflı irade beyanı ile sona erdirilir (Acar, 2010: 496). Talak evliliği sürdürebilmek açısından yeni bir akde ihtiyaç duyup duymaması açısından ric’i ve bâin olarak ikiye ayrılır. Rici talak erkeğin yeni nikâh akdine gerek kalmadan iddet süresinde eşine geri dönebildiği boşamadır. Bâin talak ise tarafların tekrar bir araya gelebilmesi için yeni bir nikâh akdinin gerekli olduğu boşamadır. Talakı bain ile zevcin nikâhı devam ettirmeye hakkı kalmaz (Bilmen, 1985: II/229)

İlgili sicilde geçen boşanma ile ilgili kayıtların bâin talak şeklinde geçtiğini, ric'i talak ile ilgili örneklerin yer almadığını görmekteyiz. Bunun en önemli sebebi, boşanmanın ardından kadına ödenecek, mehir ve nafaka miktarının tespiti için, olayın mahkemeye intikalini sağlayan zorunlu durumların ric'i talak ile ortaya çıkmamasıdır. Ric'i talak, evlilik bağına tamamıyla ortadan kaldırmadığı için kocanın boşanma sırasında ödemeyi kararlaştırmış olduğu mehr-i müeccelin süresi de gelmemiştir.

Talak-ı selâse (üç talak), ric'i veya bâin talakta erkek aynı kadını üç defa boşadığı zaman evliliğin kesin olarak sona ermesidir. Eğer üç kez ayrı ayrı boşamak yerine, boşanmayı gerçekleştiren sözü üç kez tekrarlırsa yine aynı sonuca ulaşır. Bu şekilde ayrılıklarda, erkekle kadın yeniden evlenmek isterlerse, kadının iddetini tamamladıktan sonra başka bir erkekle evlenip ondan da boşandıktan sonra iddetini tamamlayarak eski kocası ile tekrar nikâh yapması gerekir.

Sicilimizde talak şeklinde geçen üç belge bulunmaktadır. Bunlardan birincisi 13a/II numaralı belgede Behiye Hanım'ı, eşi talak-ı bâin ile gıyabında boşar. Behiye Hanım da eşinden 301 kuruş mehri müeccelini, 400 kuruş mehri muaccelini, nafakasını ve eşyalarını istediğini belirterek mahkemeye başvurmuştur. İkincisi 20b/I numaralı belgede Halime Hanım'ı kocası talak-ı bâin ile komşular arasında iken boşar. Halime Hanım 450 kuruş mehri muaccelin 150 kuruşunu ve altın küpelerini eşinin vermediğini belirterek mahkemeye başvurmuştur. Üçüncüsü 18a/II numaralı belgede ise Osman Efendi 1242 kuruş mehri muaccel ile evli olduğu eşi Sıdika Hanım'ın haksız yere alınıp babasının evinde kaldığını söyleyerek eğer geri gelmezse ödediği mehri geri istediğini belirterek mahkemeye başvurmuştur.

Hul' kelimesi fıkıhta; kadının bir bedel vermesi karşılığında kocasının ayrılmayı kabul etmesi ve evlilik bağının sona ermesi anlamına gelmektedir. Bu işlemin karşılıklı anlaşma ile gerçekleşmesinden dolayı muhâlea adı verilir (Atar, 2005: 399). Kadın, şiddetli geçimsizlikten (hüsn-i mu'âşeret olmadığından),

kocasının üzerine başka bir eş almasından veya başka bir sebepten kocasını boşamak isterse bu boşanma şekline başvurabilmektedir. Kocasını karısının teklifini kabul edip onu boşarsa muhâlea gerçekleşmiş olur. Burada boşanmayı sağlayan erkeğin irade beyanıdır (Aydın, 1986: 1). Ancak ayrılma talebi kadından geldiği için kadının kocasını mehir, iddet nafakası ödemekten kurtarır. İncelediğimiz kayıtlarda muhâlea ile ilgili bir kayda rastlamaktayız. 10a/I numaralı belgede Fatma Hanım eşi ile ayrı eve çıkma şartı yerine gelmediği takdirde 801 kuruş mehri müeccel ile muhâleaya başvuracağını belirtir. Başvurma sebebi olarak “hüsn-i mu‘âşeretimiz olmadığından” ifadesini kullanmaktadır.

Tefrik evliliğin belirli sebeplerin varlığında eşlerden birisinin mahkemeye başvurarak mahkeme kararı ile sona ermesine denir (Aydın, 1986: 1). Kocasını muhâleaya razı edemeyen, mehir ve iddet nafakasından vazgeçmek istemeyen kadın, birtakım sebeplerden dolayı hâkime başvurarak tefrik isteme hakkına sahiptir. Fakat Hanefi Osmanlı hukukunda bu hak diğer mezheplere oranla son derece sınırlıdır. Kadınlar diğer mezheplerde kocanın belirli hastalıklara yakalanmış olması, evinin ihtiyaçlarını karşılayamaması, gaip olması, karısına kötü davranması gibi durumlarda, hâkime başvurarak tefrik isteyebilirken Hanefi mezhebinde, sadece kocada bulunan ve evliliğin fiilen devamına engel teşkil edecek cinsi rahatsızlık nedeniyle mahkemeye başvurabiliyordu (Acar, 2011: 277). Bu sebeple Bolu Şer‘iye Sicilimizde adli boşanma ile ilgili hiçbir belge bulunamamıştır.

2.4. 1034 NO’LU BOLU ŞER‘İYE SİCİLİNDE İKTİSADİ HAYAT

2.4.1. 1034 No’lu Şer‘iye Sicilinde Kullanılan Paralar

Bir tedavül aracı ve devletin gücünü gösteren bir değer olduğu için paranın iktisadi tarih içinde önemli bir değeri bulunmaktadır (Akdağ, 1979: 501). Devletin siyasi düzenindeki gelişmelerden iktisadi hayatın etkilenmesine bağlı olarak para

da olumlu ya da olumsuz etkilenmektedir (Akdağ, 1979: 501). Para sadece ekonomik bir değişim aracı olmayıp Türk İslam devletlerinde bir hâkimiyet alameti idi (Ünal, 2012: 184).

İncelediğimiz dönemde Osmanlı Devleti’nde, altından olan lirayı Osmani, gümüşten olan sim mecdiye ve kuruş gibi farklı para birimleri kullanılmaktaydı. Lirayı Osmani altın, sim mecdiye ve kuruş ise gümüş sikkedir. 1844’te yapılp 1922’ye kadar sabit kalan düzenlemeye göre 1 altın lira, 100 gümüş kuruşa karşılık geliyordu. 1 mecdiye ise 20 kuruş değerindeydi (Poş, 2008: 609).

Osmanlıda geçer para birimi olarak uzun süre akçe kullanılmıştır ancak incelediğimiz dönemde değeri çok düştüğünden kullanım alanı kalmamış, yerini para ve kuruşa bırakmıştır (Çadircı, 1991: 107). İlk olarak III. Ahmed döneminden (1703-1730) itibaren basılmaya başlanan 1 Osmanlı kuruşu yeni düzende 120 akçeye veya 40 paraya eşitti. Akçe ve para kuruşun kesirleri olarak kabul edildi. Bu küçük sikkeler giderek azalan miktarlarda da olsa piyasaya sürülmeye devam edildi (Pamuk, 2002: 458). Zamanla akçenin ayarı ve ağırlığındaki değişim ile değeri azaldı ve 1 kuruş 40 paraya, 1 para 3 akçeye, 1 akçe 3 pula eşit oldu. Akçenin günlük işlemler için küçük kalmaya başlaması sebeple günlük işlemlerde hesap birimi işlevini akçe yerine gümüş para görmeye başladı (Pamuk, 1999: 175).

II. Mahmud’un tahta çıkışından başlayarak sadece iki yıl bastırılan (21 ve 22. senelerinde) “Hayriyye” sikkeleri halk arasında üzerinde yazan gazi kelimesinden dolayı “Gazi altını” ve nakışlarından dolayı da “Sandıklı altın” olarak anılmıştır (Pakalın, 1993: III/122; Artuk, 1996: 445; Ünal, 2012: 197).

Bu altınların isminin Osmanlı devletinin son yıllarında Rusya’ya ödenmesi gereken tazminatın büyük bir kısmını Afyon’un sandıklı ilçesinde yaşayan kişilerin ellerindeki kıymetli eşyaları vererek devlete destek olmaları sebebiyle II. Mahmud tarafından onları mükâfatlandırmak için verildiğine dair bir kanı da mevcuttur. Ancak biz incelediğimiz belgelerde böyle bir bilgiye rastlamadık. Bu

ismin Pakalın'ın ifade ettiği gibi (Pakalın, 1993: III/122) üzerindeki nakışlar sebebiyle verildiğini düşünüyöruz.

İlgili sicilde o dönemde kullanılan uzunluk ölçülerinden dönüm, çiftlik, kıt'a ve zirâ terimleri kullanılmıştır. Dönüm, 1881'de metre sistemini esas alarak düzenlenen ölçü sistemi ile 1 dönüm 2500 metrekaredir. 1945 tarihli kanuna göre ise 1 dönüm 1000 metrekare kabul edilmiş olup günümüzde de 1 dönüm 1000 metrekare kabul edilir (Emecen, 1994: 521). Çiftlik, toprağın verimlilik durumuna göre 60-150 dönüm arası değışen topraklar bir çiftlik sayılır (Emecen, 1994: 521). Kıt'a, sözlükte parça, cüz gibi anlamlara gelmekte olup (Develioğlu, 1993: 619) bir dönüm araziden az olan arazilerin belirtilmesinde kullanılır (Pakalın, 1993: II/276). Zirâ, dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü demektir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 1197). Zirâ'nın diğör adı arşın olup 1841 yılındaki düzenleme ile mimar arşını 75.7 cm olmuştur (Erkal, 1991:411).

İlgili sicilde o dönemde kullanılan ağırlık ölçüleri olarak keyl ve miskal kullanılmıştır. Keyl, Arapçada keyl mastar olarak ölçmek, isim olarak kile ölçek demektir. Özellikle hububat ölçümünde kullanılan bir ölçektir. İstanbul kilesi XVI. yüzyılda 20 okka yani 25.6 kg buğday ve un, 23 kg arpa alırdı. III. Selim zamanında İstanbul kilesi 37 ölçek veya 37 litreye denkti. Ölçülerin değerini yeniden belirleyen 24 Eylül 1881 tarihli kararname ile 1 yeni kile 100 ölçeğe eşit oldu. Osmanlı devletinin resmi ölçeği İstanbul kilesi idi. İstanbul şehri bazen Âsitâne olarak da geçmektedir. Farklı bölgelerin kendilerine göre kile ölçüleri de vardı (Kallek, 2002: 568). Sicilde 4a/I, 4a/II, 5a/II, 7a/II numaralı belgelerde keyl şeklinde geçmektedir. Miskal, altın gümüş gibi değerli şeylerin tartılmasında kullanılan ağırlık ölçüsü birimidir. Osmanlıda 1869 tarihli kanunnameye göre 1 miskal 4.8 gramdır (Kallek, 2005: 182). Sicilde 9b/I numaralı belgede miskal geçmektedir.

2.4.2. 1034 No'lu Şer'îye Sicilinde Giyim Kuşam

Tarihin her döneminde insanların vazgeçilmez ihtiyaçlarından biri olan giyim kuşam sadece mevsimsel etkilerden korunma amacı taşımayıp aynı

zamanda şekilleri, modelleri ve yapıldıkları kumaşın cinsi gibi özellikleri ile bir statü göstergesi de olmuşlardır.

Osmanlı toplumunda da insanlar maddi imkânlarına ve sosyal statülerine göre farklı kalite, desen ve renklerdeki kıyafetler giymişlerdir. Bu sebeple kıyafetler insanların bulundukları sosyal sınıfı, mevkiyi, rütbelerini ve mensup oldukları dini göstermesi bakımından önemli olmuştur. Örneğin ümera sınıfı mensupları ile köylülerin kıyafetleri birbirinden farklıdır (Ünal, 2012: 178).

Osmanlı'nın birçok bölgesinde yerli tezgâhlarda dokunan kaba ve ucuz yünlü kumaş bulunmakta olup halkın çoğu bu kumaşlardan yapılmış kıyafetleri giymekteydi (Genç, 2014: 238; Ünal, 2012: 178). Ancak zengin halkın ve üst sınıfların ise genellikle kaliteli yünlü ve ipekli kumaşlardan yapılmış ithal kıyafetler giydikleri kaydedilmiştir (Genç, 2014: 236; Ünal, 2012: 178). Mesela ulemanın çuka ferace giydikleri kaydedilir (İnalcık, 1993: 304). Devlet ithal olarak gelen çukadan uzak durmak için 1703 de yünlü kumaş imaline karar verir. Ancak Batı'dan yapılan ithalatın % 50 gibi büyük bir bölümünü oluşturan kumaşlar piyasada bu alanda başarısız olunmasının temel sebebi sayılmaktadır (Genç, 2014: 238). Çünkü Batı'dan ucuz fiyata gelen ürünlerle yerli esnaf rekabet edememiştir. Bununla birlikte ipekli dokumalarda Osmanlı Devleti'nde yüksek kalite yünlüler kadar hatta daha fazla tüketilen bir üründü (Genç, 2014: 240).

İncelediğimiz 1034 numaralı Bolu şer'îye sicilinde gündelik hayatta kullanılan eşyalar ve giysiler nadiren geçmiştir. Bunlar 5b/II numaralı belgede geçen 1000 kuruşa satılan bir çift gümüş kabzalı tabanca, 1 adet altın işlemeli tüfek, 1 çuka sırması yelek, 1 çuka şalvar, 1 çuka salta ve 1 adet ipekli Trablus kuşaktır. Bunları genel özellikleri ile açıklayalım.

Çuha, has yünden ince ve sık olarak dokunduğu bilinen bir kumaş olup bu kumaşa çuka da denilmektedir (Sami, 2012: 408; Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 230). En değerli ve en çok kullanılan kumaşlardan olan çuha karasal iklim bölgelerinde erkek giysilerinde kullanılmaktadır. Mesela bir basma şalvar 30 kuruş olurken bir çuka şalvar ise 150 kuruş gibi çok daha yüksek bir fiyatta

olmaktadır. Yukarıda adı geçen eşyaların genellikle çuka kumaştan olması bir zenginlik göstergesi sayılmaktadır.

Salta, yakasız, iliksiz, kolları bol, cepken biçiminde kadife veya çuhadan yapılmış bir tür cekete denilmektedir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 910). Saltayı ipekli kumaş üstüne etrafı ve kolları sırma ile işlenmiş geniş hırka olarak tarif etmek de mümkündür. İyi kumaştan yapılmış olanları fazlasıyla pahalıdır (Pakalın, 1993: III/166). Saltanın saraylı kadınlar tarafından da giyildiği belirtilir, mesela kâhya kadın ve iki kâtibe kalfaların memuriyetlerine atandıkları vakit onlara bu hırkadan birer adet verilir. Padişahın huzuruna saltasız çıkamadıkları gibi resmi günlerde de bunu giymeleri gerekirdi. Bu şekil muhtemelen Avrupa'dan geldiği için genelde buna Aypura da denilmiştir (Pakalın, 1993: III/167). Yelek ise gömlek üzerine giyilen kolsuz giyeceklere denilmektedir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 1160).

Şalvar, bir bağ ile büzülerek bele bağlanan çok bol ve geniş üst donu olup genellikle yünlü kumaşlardan kadınlarda ise bazen ipekli kumaşlardan olurdu (Sami, 2012: 599; Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 994).

Kuşak, beli sıkı tutmak için sarılan, uzun ve dar kumaşa denilmektedir. Yün ve şal kuşaklar bulunmaktadır (Sami, 2012: 852). Şal kuşak, renkli yün ipeklerden dokunur. Trablus kuşağı ise el tezgâhlarında renkli ipek ve keten karışımı dokuma kumaştan yapılan bir kuşak çeşididir.

2.4.3. 1034 No'lu Şer'îye Sicilinde Gıda Maddeleri

Osmanlı devletinde ihtiyaca göre bir üretim sistemi olduğundan tüketilen gıda maddelerinin neredeyse tamamı ülke içinde üretilirdi. Baharat dışında ithal edilen gıda maddesi pek yoktu. Mısır'dan buğday ve pirinç gemilerle, Rumeli ve Anadolu'dan da hububat, koyun, tereyağı gibi maddeler İstanbul'a getirilirdi. Meyve ve sebze gibi gıda maddeleri ise uzak mesafelere taşınması nakil vasıtası ve ekonomik olarak masraf gerektirdiğinden bölgesel olarak tüketilirdi (Ünal, 2012: 178). Ancak Tanzimat'tan sonra tüketim alışkanlıklarının da değişmeye

başlamasıyla modernleşen üst tabaka için Avrupa'dan bazı gıda maddeleri ithal edilmeye başlanmıştır.

Halk genellikle tarım ve hayvancılıkla uğraşmakta olup temel üretim ve tüketim gıda maddesi hububattı. Buğday en çok üretilen ve en çok tüketilen gıda maddesiydi. Buğdaydan ekmek başta olmak üzere, bulgur, nişasta, erişte, baklava vb. türünden birçok çeşit besin maddesi yapıları (Ünal, 2012: 178). Hububat halkın temel besin kaynağı olduğu gibi orduların iâşesinde kullanıldığından dolayı devlet için stratejik bir ürün idi (Ünal, 2012: 2). Bu sebeple miri arazi yalnız hububat üretimi yapılan, tarla olarak kullanılan arazidir. Bağlar ve bahçeler bunun dışında kalır. Çünkü büyük kitlelerin geçimi, ordunun ve şehirlerin iâşesi hububat ekimine, başlıca buğday, arpa ekimine dayanır. Darlık ve açlık, hububat ekiminde eksiklik sebebiyle gerçekleşir. Devlet bu sebeple hububat ekimini kontrol altında tutar. Osmanlı kanunnamesinde “tarla, bağ ve bahçe haline getirilemez” şeklinde bir madde vardır (İnalcık, 1993: 3).

İncelediğimiz belgelerde bu sebeple genellikle gıda maddesi olarak buğdaydan bahsedilmekte ve buğdayın birçok farklı çeşidi bulunmaktadır. Mesela buğdayın 3a/I numaralı belgede çakırlı, yazlık, güzlük, sarı gibi farklı çeşitlerinden de bahsedilmektedir. Hatta 7a/I numaralı belgede değirmen kirası olarak 47 keyli asitane hinta (buğday) yani İstanbul ölçüsü ile 1 kileyi 25 kg. buğdaydan hesaplırsak 1175 kg. buğday verilmiştir.

İncelediğimiz belgelerde sadece 7 belgede gıda maddeleri geçmektedir. Gıda maddeleri olarak 3a/I numaralı belgede çakırlı, yazlık, güzlük, sarı hinta, 5a/II numaralı belgede üç senelik kiradan dolayı çakırlı ve yazlık hinta, 7a/I numaralı belgede değirmen kirası olarak 47 keyli asitane hinta verildiğinden bahsedilmektedir. 5b/II numaralı belgede yarım dönüm meyve bahçesi ve çeşitli meyveler, 7b/II numaralı belgede köyde üç dönüm çeşitli meyve bahçesi ve yaylada çeşitli meyveler ile kiraz ağaçlarından, 8a/II numaralı belgede fındıklı tarladan, 23a/I numaralı belgede dutluk ve cevizden bahsedilmektedir.

Ancak bunlar sadece bizim incelediğimiz belgelerde gördüklerimizdir. Bunun dışında Bolu’da toprağın elverişli olup 1889 tarihinde dört cins hinta ile şair, karıklı, kapluca, mısır, çavdar, burçak, yulaf, darı, mercimek, nohut, tütün, haşaş, keten, kendir, ceviz, kiraz, dağ çileği, elma, armut, erik ve her türlü sebze ve fındık gibi çeşitli tarım ürünlerinin yetiştigi belirtilmektedir (Önal, 2011: 409).

Ayrıca bazı belgelerde geçen arazi-i emriye tabiri miri arazi anlamında kullanılmıştır. Yani beytülmal toprağı olup asıl sahibi devlettir ancak tarımsal işletim hakkı ise üzerinde bulunan kişilere aittir. Bu topraklar alınıp satılamayan işleyenlerin işlemekten vazgeçmesi halinde ellerinden alınan topraklardır. Ancak incelediğimiz belgelerden 8a/II numaralı belgede araziye emriye tarlalarından olan 6 kıt’anın 3000 kuruşa satılmış, 12b/II numaralı belgede ise kişinin kardeşine kiralamış olduğunu görüyoruz.

2.4.4. 1034 No’lu Şer’iye Sicilinde Hayvanlar

Osmanlı devletinde halk genellikle tarım ve hayvancılıkla uğraşıyordu (Ünal, 2012: 2). Tarımda özellikle hububat üretiminin önemli bir yer tuttuğuna değinmiştik. Şimdi geleneksel tarım üretiminde hayvanların özellikle öküz ve manda gibi büyükbaş hayvanların önemine değineceğiz. Geleneksel tarım ekonomisinde esas üretim vasıtası bir çift öküz ile çekilen sapandır. Özellikle kuru ziraat ile buğday arpa ekimi yapan iklim bölgelerinde bir çift öküzle çekilen sapan en ileri tarım teknolojisi sayılmıştır. Bu durum Osmanlı devletinin ekonomisinden vergileme sistemine kadar birçok alanı da etkilemiştir (İnalçık, 1993: 2). Bu durum çift resmi denilen vergi sistemiyle de bağlantılıdır. Burada çift resmindeki çift bir çift öküzden gelmektedir. Bir çift öküzün işleyebileceği arsaların tamamına çiftlik denilmektedir (İnalçık, 1993: 7).

İncelediğimiz belgelerden sadece 6 belgede hayvanlardan bahsetmektedir. 4a/I numaralı belgede bir baş karasığır inek ve bir baş karasığır öküz, 5b/II numaralı belgede camışlar, 11a/II numaralı belgede 2400 kuruşa satılan bir çift manda öküz, 18b/I numaralı belgede iki baş manda inekler, 21b/I numaralı belgede 350 kuruşa bir baş karasığır öküz ifadesi ile 5 belgede geçen hayvanların

da büyükbaş olduğunu görüyoruz. 14b/II numaralı belgede camiye bağlı kabre ait arazide otlatılan hayvan denilerek ifade edilen belgede ise hayvanın cinsi belirtilmediğinden küçükbaş veya büyükbaş hayvan olması konusunda bir şey diyemiyoruz.

İncelediğimiz belgelerde hayvanların fiyatlarını karşılaştırdığımız zaman büyükbaş hayvan grubuna giren manda ve sığır gibi hayvanların cinslerine göre fiyatlarının farklılaştığı görülmüştür. Fiyat farklılıklarında muhtemelen yaş, kuvvetlilik gibi özellikler de etkili olmuştur. Örneğin incelediğimiz belgelerden 11a/II numaralı belgede bir çift manda öküz 2400 kuruşa satılmıştır. Bu durumda 1 manda öküzü 1200 kuruş olmaktadır. 21b/I numaralı belgede geçmekte olan karasığır öküzün ise 350 kuruş değerinde olduğu belirtilmiştir. İki cins öküz arasındaki fark neredeyse dört katıdır. Aynı zamanda hayvanlar derilerinden faydalanılması konusunda da değerlidirler. Nitekim hayvanların derilerini işleyen debbağlar adına bir mahallenin bulunduğu (Bkz. Tablo 2.6) daha önce geçmişti.

2.4.5. 1034 No'lu Şer'ıye Sicilinde Kadınların Sosyo-Ekonomik Durumu

XX. yüzyıl öncesindeki İslam toplumunda kadının statüsünün zayıf olduğu şeklinde bir kanı mevcuttur. Kadının genellikle soyutlanmış ve sosyal hayatın paylaşımından uzak kalmış olduğu düşünülür. Bu kadının ekonomik tasarrufunu kullanamadığı ya da mahkemeye gidip yasal haklarını savunamadıkları anlamına gelmektedir (Gerber, 1999: 327). Ancak incelenen belgelerde kadınların toplumsal hayata katıldığı, insanları dava ettiği ve başkaları tarafından dava edildiği görülmektedir. Hatta kadınlar aile bireylerinden erkekleri kocalarını, kardeşlerini ve kendi oğullarını bile dava etmişlerdir.

İncelediğimiz belgelerde geçen kadınların yakın akrabalarını dava ettiği örneklere göz attığımız zaman özellikle dört belge dikkat çeker. Birinci 4a/I numaralı belgede Fatma Hanım önceki eşinin elinde bulunan 1900 kuruş alacağını ve bir karasığır öküz (yaklaşık 350 kuruş) ve bir karasığır ineği (yaklaşık 350 kuruş) ayrıca kayınpederindeki eşyalarını istediğini belirtir. Burada alacak olarak

belirttiği için bunun mehir değil bizzat Fatma Hanım'ın malı olduğunu düşünüyoruz. İkinci 12b/II numaralı belgede Emine ve Şerife Hanımlar babalarından kendilerine kalan 5 kıta tarlaları olup bunu 3 sene kardeşleri Mustafa'ya kiraya vermişler ancak onun haksız yere el koymaya başlamasından dolayı onu dava ederler. Üçüncü 21a/II numaralı belgede ise Fatıma Hanım kendisinin yaşlı ve fakir olduğunu nafakasının da kendisine yetmediğini belirterek oğulları Mehmet ve Hüseyin'i dava eder. Dördüncü 11b/I numaralı belgede Feride Hanım eşinin kendisi ve oğlunun nafakasına bakmadığı için babasının evine gittiğini belirterek eşini dava eder. Özellikle mirasla alakalı belgelerde de yakın akrabalarını dava etmişlerdir.

Kadınlar kendilerine ait mal varlıkları üzerinde istedikleri gibi kullanım hakkına sahip olmuşlardır. Buna bağlı olarak kimi zaman eşleri, kardeşleri gibi yakın akrabalarına kimi zamanda hiçbir akrabalık ilişkisi bulunmayan kişilere evini, bahçesini, dükkânını satarak, kiralayarak veya hibe ederek istedikleri gibi kullandıkları görülmüştür. İncelediğimiz belgelerde bunlara birkaç örnek verelim. 7a/I numaralı belgede Şevket ve Firdevs Hanımlar değirmen kirası olarak Mehmed Efendi'den 47 kile İstanbul ölçüsü buğday almışlardır bu konu ile ilgili çıkan anlaşmazlık için Mehmed Efendi onları dava etmiştir. 8b/I numaralı belgede vefat eden Rıfat Efendi'nin mirası eşi Emine, Hafize ve İzmir'deki Zeliha'ya kalır. Zeliha'dan hibe olan 1500 lira (yaklaşık 150000 kuruş) Emine ve Hafize arasında paylaşıldığına dair bir kayıttır. Ancak bir karasığır öküzün 350 kuruş bir manda öküzün 1200 kuruş olduğu düşünüldüğünde eğer yanlış yazılmamışsa Zeliha Hanım'ın hibe ettiği tutarın gerçekten fazla olduğu anlaşılmaktadır. 10a/II numaralı belgede Şerife Hanım babası ve annesinden kalan İstanbul'daki toplam 5 adet destgahların her birini (atölye) isteyene aylık 15 akçeye kiralayacağını veya vereceğini belirtir. Burada akçe küçük bir meblağ kalacağı için geçer para birimini yani kuruşu ifade etmek için akça denilmiş olabilir. 14b/I numaralı belgede Hüseyin Efendi 1305 senesinde Hadice Hanım'ın tasarrufunda bulunan evi 1500 kuruş ödeyerek makbuzuyla satın aldığını belirtir.

Şer'îye sicilleri kadınların çoğu davada genellikle mülk edindiklerini gösterir (Gerber, 1999: 329). Hatta kadınlar kocalarına büyük miktarlarda ödünç para verecek kadar kocalarından bağımsızdırlar. İncelediğimiz belgelerde ölen erkeklerin, karılarına borçlu olduğunu da görüyoruz. Örneğin 21b/I numaralı belgede Fatma Hanım, hacca giden eşine 3000 kuruş yol masrafı için 3000 kuruş da kendisine hediye alması için malından verdiğini belirtir. Ancak eşi vefat edince bu parayı eşinin yanındaki üvey oğlundan ister.

Kadınlar, borç verme işiyle yarı yarıya meşgul olduklarını çağrıştıran kredi muamelelerinin içine dâhil oldular. Bu sebeple vefat eden kadınlar farklı kişilere çeşitli miktarlarda borçlu oluyorlardı (Gerber, 1999: 333). İncelediğimiz belgelerde buna örnek verilebilecek bir kayıt vardır. 9b/I numaralı belgede Hazinesarazade Rakım Efendi vefat eden Hadice Hanım zimmetinde riba olan dökme bir adet armudiye kebir altın, 11 miskal inci, 2 takım sandıklı altın, 1 çiçek elmas malını ister.

Osmanlı döneminde kadınların servet edinebilecekleri kaynakları incelediğimizde başlıca dört kaynak bulunduğunu görüyoruz. Bunlar sırasıyla miras, hibe, mehir ve fiili çalışmalardır (Maydaer, 2006: 366). İncelediğimiz kayıtlar içerisinde en fazla olanın miras taksimi ile ilgili olduğunu dile getirdik. Kadınların hibe aldığı ile ilgili ve aynı zamanda verdiği ile ilgili bir kayıt olan 8b/I numaralı belgede Zeliha Hanım 1500 lira hibe etmiştir. Mehir konusu ile ilgili 4 belge bulunmakta olup mehir konusunu bir önceki boşanma konusunun içinde ayrıntılı olarak anlatmıştık. Çalışma hayatına katılan kadınlara geldiğimiz zaman kadınlar kimi zaman kendilerine miras kalan malları kiralamış ya da köleleri tarafından işletmişlerdir (Gerber, 1999: 332). Sermayesi olmayan kadınlar ise bazı vakıflardan ya da şahıslardan ödünç para alarak ekonomik etkinliklerde bulunmaya çalışmışlardır (Gerber, 1999: 332; Maydaer, 2006: 378). İncelediğimiz belgelerde kendilerine ait tarlaları, atölyeleri, değirmeni kiralayan kadınların mevcut olduğunu görüyoruz. Ayrıca sadece Müslümanlar ile değil 16b/I ve 19b/II numaralı belgelerde gayrimüslim tüccarlar ile alışveriş yaptıklarını da görüyoruz.

2.4.6. 1034 No'lu Şer'îye Sicilinde Alım Satım ve Borçlar

Tezimize konu olan belgelerde bölge halkının tarım, hayvancılık, ticaret ve çeşitli zanaatlarla uğraştıkları görülmektedir. Mahkemeye intikal eden vekâlet hüccetlerinin büyük çoğunluğunu 34 belge ile miras paylaşımı, 13 belge ile alacak ve 7 belge ile satış konusu oluşturmaktadır. Bu kayıtlardan hareketle bölge halkının XIX. yüzyılın sonlarında ekonomik durumu hakkında çıkarımlara ulaşılabilceğini düşünmekteyiz.

Miras kayıtlarından olan 15a/I numaralı belgede Topcuoğlu Salih'ten miras kalan 1261 dönüm araziye 2 oğlunun vefatı üzerine oğullarından olan 6 torunu hisselerini istedikleri için başvururlar. Belgelerde 6 kıt'a tarlanın 3000 kuruşa satılmasından (8a/II) hareketle 1 kıt'a (dönüm) tarla ortalama 500 kuruştan hesaplırsak 1261 dönüm arazi ortalama 630.500 kuruş etmektedir. Ancak bu durumun tarlanın bulunduğu yerin ve tarlanın özelliğine göre değişebildiğini de hesaba katmak gerekir. 1 karasığır öküzün 350 kuruşa (21b/I), 1 manda öküzün 1200 kuruşa (11a/II), 1 evin 1500 kuruşa (14b/I) satılmış olmasından hareketle bir kişiden miras olarak kalmış olan bu meblağın ciddi ölçüde büyük bir meblağ olduğunu söylemek mümkündür. Ancak belgelerimizin çoğunluğunu oluşturan miras kayıtlarında kişiler mirastan hisse isterken genellikle dönüm olarak bir rakam vermediklerinden bu belgelerin hepsinde bu kadar büyük tutarlar söz konusu olmuş mudur bilemiyoruz. 23a/I numaralı belgede ise bir kişi kardeşi ile ortak olan 158 dönüm arazisini satacağını belirtmekte olup bu da büyük bir tutar sayılabilir.

İncelediğimiz 22a/II numaralı belgede Cebecioğlu Ahmed, insanlardan borcu olan toplam 27.595 kuruş alacağını istemektedir. Bu belgede Ahmed Efendi'nin ticaretle uğraşıp uğraşmadığına ya da hangi meslekle uğraştığına değinilmemiştir. Ancak yine de bir kişinin insanlarda bu kadar büyük bir meblağ alacağını olması zenginlik seviyesini gösterir. Sadece erkeklerin değil kadınların da maddi olarak durumları iyidir. Mesela 21b/I numaralı belgede Fatıma Hanım

vefat eden eşi Osman Efendi'ye 3000 kuruş yol masrafı olarak ve 3000 kuruşluk hediye alması için malından borç verdiğini belirtir.

10a/II numaralı belgede Şerife Hanım İstanbul Fazlı Paşa civarı İbrahim Paşa kulesi yakınlarında iblikçi bodrumunda bulunan toplam 5 adet destgah (atölye) yerlerinin her birini aylık 15 akçeye kiraya veya satışa vereceğini belirtir. Yıllık kiraların konumuna göre 30 ila 100 kuruş arasında değiştiği belirtilir (Süme, 2018: 450). Bolu'da 1840 yılında tüfekçi eşrafından olan birisi İmaret Mahallesindeki dükkâna yıllık 60 kuruş kira verir bu aylık 5 kuruş demektir (Süme, 2018: 449). Bu sebeple burada akçe kuruşun yanında çok küçük bir tutar kalır. 8a/II numaralı belgede belirtildiği gibi geçer para birimlerinin hepsini ifade etmek için akça kelimesi kullanıldığından burada akçe değil de akça denilerek geçerli olan para birimi kuruşun ifade edildiğini düşünüyoruz. Ayrıca kiralanan yerin o zamanki konumu ve büyüklüğü konusunda bilgimiz bulunmamaktadır.

Baba ya da anneleri vefat eden ve bu sebeple küçük yaşta yetim ve öksüz kalan çocuklara da vasi tayin edilmektedir. Bu çocukların büyüyünce haklarını kendileri işletebilmek için vekillerinden istedikleri görülmektedir. Sicilimizde bu konu ile ilgili bir örnek bulunmaktadır. 6a/I numaralı belgede anne ve babası vefat etmiş olan Karaçayır Mahallesi sakinlerinden Ali Efendi Aşağı Çıkınlar köyünden babalığı Hacı Hüseyin Ağa'dan çeşitli menkul ve gayrimenkul mallarını istemektedir.

Belgelere göre Bolu halkının genel olarak maddi refah seviyesinin yüksek olduğu görülmektedir. Belgedeki kişiler genellikle birçok mal varlığına, hayvanlara ve tarlalara sahip ailelerden oluşmaktadır. Ancak bu durum tüm halkın zengin olduğu şeklinde anlaşılmamalıdır. Nitekim fakir olması sebebiyle mahkemeye nafaka için başvuran aileler de bulunmaktadır. Mesela 21a/II numaralı belgede Fatma Hanım kendisinin yaşlı ve fakir olduğunu, oğullarının nafakasına bakmadığını ve kendisinin de yaşlı olup elbise almaya şiddetli ihtiyacının olduğunu belirterek mahkemeye nafaka için başvurmuştur.

2.4.7. 1034 No'lu Şer'îye Sicilinde Meslekler

Bolu'nun, coğrafi konumunun iktisadî hayatında etkili olmuştur. XIX. yüzyılın ilk yarısında Hüsrev Paşa'nın Bolu mutasarrıflığı sırasında yeniden düzenlenen Bolu yolları İstanbul ile Ankara'yı birleştirmekte (Orhonlu, 1992: 277) ve coğrafi konum olarak önemli bir noktada bulunmaktadır. Bolu ve civarı ormanlık bir bölge olduğu için kerestenin iktisadî hayatta önemli yeri bulunmaktadır. Elde edilen çam kerestesinin “Bolu kerestesi” adıyla İstanbul'a gönderildiği ve İstanbul'da saraylar için gerekli olan odun ve gemi inşasında kullanılan kaliteli kerestelerin de buradan sağlandığından bahsedilmektedir (Orhonlu, 1992: 277). 12b/I numaralı belgede kapı pencere dışındaki kaba tahta ve ağaç işlerini yapan dülgerleri (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 296) Bolu'nun ormanlık yapısıyla ilgili olarak yapıların mesleklere örnek verebiliriz. Ayrıca yapılarda dülger işi olan kaba ahşap kısımlar dışındaki kapı, pencere, raf gibi ağaç işlerini yapan doğramacılar (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 277) da 6b/II numaralı belgede geçmektedir.

Bolu'daki ticaretin çok çeşitli olmayıp kereste imalat ve nakliyatıyla, tiftik ve bazen afyon ihracatından diğer işlemlerdeki alışverişlerdeki sıradan kazançlardan ibaret olduğundan bahsedilmektedir (Önal, 2011: 410). Bolu'da yaşayanların geçim kaynaklarını incelediğimizde belgedeki Müslümanların büyük çoğunluğu tarım ya da hayvancılıkla uğraşırken tüccar olarak geçenlerin sayısı azdır. Buna karşılık belgelerde ismi geçen üç gayrimüslimden ikisinin tüccar olduğu belirtilirken birisinin mesleği belirtilmemiştir. Bu durum bize gayrimüslimlerin ticarete daha aktif olduğunu düşündürmektedir. Örneğin 16b/I numaralı belgede ticaret için Bolu'ya gelmiş bulunan Ermeni milletinden tüccar Viledor oğlu Hacı Kiryakos'tan bahsedilir. 19b/II numaralı belgede ise Hristiyan Mahallesinde ikamet eden tüccar İğneli Hacı Kirekos'tan bahsedilir. Ancak bu durum Müslümanların ticaretle uğraşmadıkları şeklinde algılanmamalıdır. 10a/I numaralı belgede Molla Mehmed'in tüccarlardan olduğundan bahsedilmektedir.

Bolu’da koyun, keçi, tiftik gibi hayvanların yetiştirilmesinden (Önal, 2011: 454) bahsedilse de incelediğimiz belgelerin hiçbirinde küçükbaş hayvan isimleri geçmemektedir. Muhtemelen tarımda kullanılması sebebiyle genellikle büyükbaş hayvan isimleri geçmektedir. Hayvancılığa bağlı olarak debbağlığın gelişmiş olduğu hatta bir mahallenin ismini bu meslekten aldığını görüyoruz. Debbağlar Mahallesi günümüzde adını sürdürmekte olan mahallelerden birisidir. Deriler elbise, ayakkabı ve tulum gibi şeylerin imalatında kullanıldığı gibi ciltçilikte de kullanılmıştır. Anadolu’da dericiliğin ilk gelişen mesleklerden olduğu ve bunu başlatanın Ahi Evran olduğu kaydedilir (Tekin, 1994: 176). Ayrıca hayvancılığa bağlı olarak yapılmakta olan kasap, nalbant, semerci ve arabacı gibi mesleklerin de adı geçmektedir.

Bolu’da Çömlekçi Mahallesinin bulunmasından hareketle çömlekçiliğin de Bolu’da önemli sayılan mesleklerden birisi olduğunu kabul edebiliriz. Yiyeceklerle ilgili olarak bakkal, aşçı, sirkeci gibi mesleklerin adları geçmektedir. Ayrıca saatçizade, balcıoğlu, boyacıoğlu, çavuşoğlu, kalaycıoğlu, kayyum oğlu, sucuoğlu, sülükçüoğlu, şifacıoğlu, terzioğlu, yamakoğlu gibi lakaplardan hareketle bu mesleklerin de icra edildiğini anlıyoruz. Burada geçmekte olan kayyum camilerde temizlik, eşyaları koruma, eskiden kandilleri yakma gibi işleri yapan cami görevlisine verilen isimdir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 586). Yamak ise yeniçeri ocağında aday durumunda olan kişilere ya da sınır kalelerinde savaşa gitmeyip kalede muhafız olarak kalan kişilere verilen bir isimdir (Ayverdi ve Topaloğlu, 2007: 1141). İncelediğimiz belgelerde adı geçmekte olan resmi çalışanlar ile esnaf ve zanaatkârları tablo şeklinde görelim.

Tablo 2.14: 1034 Numaralı BŞŞ’de İsmi Geçen Esnaf ve Zanaatkârlar Tablosu

Sıra No	Şahsın Mesleği	Şahsın İsmi	Belge No
1	Arabacı	Emin Ağa	10b/II
2	Aşçı	Mahmud Ağa, Hasan	12b/II,20b/I

3	Bakkal	Mehmed Efendi	7b/III
4	Çilingir	Nuri	16b/II
5	Çömlekçi	Mehmed Ağa	17a/I
6	Doğramacı	Halil Usta	6b/II
7	Dülger	Musdan Usta	12b/I
8	Hancı	Ahmed Ağa, İsmail Ağa	16b/I, 18a/III
9	İnekçi	Hüseyin	13a/I
10	Kasab	Murtaza, Feyzi Ağa	19a/I, 4b/I
11	Nalbant	Sa'ib Ağa	24a/I
12	Semerci	Salih Efendi	10b/II
13	Sirkeci	Ahmed Efendi	20a/I
14	Tüccar	Hasan, Sabit Efendi, Abdullah, Viredor, Kirekos	10a/I, 11b/II, 16b/I, 19b/II

Tablo 2.15: 1034 Numaralı BŞS'de İsmi Geçen Resmi Dairede Çalışan Görevliler Tablosu

Sıra No	Meslek İsmi	Kişi İsmi	Belge No
1	Asâkir-i Redif-i Şahâne Tüfenkçisi	Osman Efendi, Mehmed Efendi	8b/II, 7b/III
2	Bâbü's-Sa'ade Ağası	Sinan Ağa	10a/II
3	Bolu Muhasebeci	Hasan Rasih Efendi	9a/I, 9a/II
4	Borç Me'mûru	Halil Ulvi Efendi	9a/II
5	Defter-i Hakâni Nezâreti Müfettişi	İbrahim Azmi Efendi	10a/II
6	Divân-ı Harb Temyîzinde Evrâk Me'mûru	Mahmut Efendi	7a/II
7	Envâl-i Eytâm Müdürü	Hüsnü Bey	4a/I, 4b/II
8	Hatib	Mehmed Efendi	16b/II
9	Hükümet Odacısı	Abdullah Efendi, Mehmed Efendi	5b/II
10	İmâm	Mustafa Efendi	6b/I
11	Mahzar Baş	Raşid Ağa	12b/II
12	Mal Müdürü	Ahmed Efendi	6b/I
14	Muhtar	İsmail Ağa	6b/I
15	Mukayyid-ı Mahkeme-i Şer'	Mehmed Rıfat Efendi	5a/I, 19b/II, 21b/II
16	Musaddık-ı Mahkeme-i Şer'	Mehmed Rıfat Efendi	5a/II, 8b/I

17	Mü'ezzin	Halil Efendi, Hafız Efendi	3a/I,16b/II
18	Müftü	Mehmed Sa'id Efendi	3a/I,6a/I,7b/I,7b/III,8b/II,11a/II
19	Mülâzım	Mahmud Efendi, Tevfik Molla, Mustafa Ağa	7a/II, 11a/I, 18a/III
20	Tahrîr ve Mâl Mu'âvini	Hüsnü Tahsin Efendi	9b/II
21	Telgrâf Kavâsı	Ali İbn Hasan, Hasan	4a/II, 4b/I
22	Tüfenkçi	Mehmed Usta	10a/II
23	Yüzbaşı	Osman Ağa, Osman Ağa, Ömer Ağa	8b/II,12a/I,7b/I
24	Zabtiye	Emrullah Ağa	15a/I

III. BÖLÜM

3.1. 1034 NO'LU BOLU ŞER'İYE SİCİLİNİN TRANSKRİPSİYONU

1. Miras için Vekâlet Hücçeti (3a/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Çukur Mahallesi sâkinelerinden ve zâtı yine mahalle-i merkûmeden Bakkâlbâşızâde Şâkir Ağâ ibni Hacı Mehmed ve Mü'minzâde damâdı

2-Süleyman Efendi ibn Abdullah ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Fatıma Hânım ibnetü Halil Efendi medine-i merkûmenin mahkeme-i şer'yyesinde

3-Semer kand Mahallesi sâkinlerinden müfti-i esbak merhûm Mehmed Sa'îd Efendi hafîdi Mehmed Zühdü Efendi ibni Gâlib Efendi mahzarında

4-ikrâr-ı tam ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idüp bundan akdem vefât eden babam Eski Câmi'-i Şerîf mü'ezzini Halil Efendi ibni Bekir

5-bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Hafize binti Hacı İbrâhim nâm hatûn ile sulbî kebîr oğlu

6-sulbî kebîr oğlu Sâdık ve sulbîye kebîre kızları benimle Hâcer'e münhasıra olduğu bi'l-ihbâr 'inde'ş-şer'i'l-enver zâhir

7-ve nümâyan olduktan sonra müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin malı olup mutasarrıf olduğu Sazak yakasının Çaygökpınar

8-Karyesi hudûdları dâhilinde vâki' ma'lûmu'l-hudûd 9 kıt'ada 32 dönüm miktâr arâzi-i emriyeden tarlada

9-olan hissemle yine karyede vâki' dört gözlü yarım anbarda olan hissemi ve yine karye tarlalarına zer'

10-olunan ma' tohum fazla olarak 27 keyl-i asitâne cakırlı ve yazlık ve güzlük ve sarı hintalardan hissemi mahalle-i merkûmede kâ'in

11-bir bâb mülk menzilden hissemi ve müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin tereke-i eşyâ-i metrûkesinden hisse-i irsiyemi 'âid

12-olduğu muhâkemede bidâyeten ve i'âdeten ve istinâfen ve i'tirâzen ve temyîzen ve mürâfa'a ve muhâsama ve taleb ve dâ'vayı

13-ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâl ve teslime lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve husûsât-ı

14-mezkûrât mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'âmme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îye ile tarafımızdan

15-işbu mûmâ-ileyh Zühdü Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi ber-vech-muharrer

16-vekâlet-i mezkûrun kabul ve hidmet-i lâzîmesini kemâyenbağı edâya ve taahhüd ve iltizâm eyledi dedik de

17-gıbbe't-tasdîki'ş-şer' mâ-vaki' bi't-taleb ketb olundu. Fi 1 Safer sene [1]309

Vekîl-i mûmâ-ileyh Zühdü Efendi [Mühür]

Müvekkile-i mûmâ-ileyhâ-yı mezbûre Fatıma Hanım [Mühür]

2. Alacak için Vekâlet Hücçeti (4a/I)

Hû

Harcı ahz olunmadığı

1-Medine-i Bolu'ya tâbi' Çebni Karyesi sâkinelerinden olup zâtı Reşâdetlü Şeyh el-Hâcc Nasrullah Efendi ve karye-i merkûmeden

2-Şifacıoğlu Molla Hasan bin Hüseyin ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Softaoğlu kızı Fatıma Hatûn ibneti Hüseyin

3-meclis-i şer'-i şerîf-i enverde karye-i merkûme sâkinelerinden diğer Softaoğlu İsmail bin Hüsnü mahzarında takrîr-i kelâm

4-ve ta'bîr-i 'anî'l-merâm idüp zevc-i sâbıkım karye-i merkûme ayanından Alagözoğlu gâib 'an el-meclis Abdullah

5-zimmetinden bâ-i'lâm-ı şer' alacak hakkım olan 1900 kuruş ile bir re's karasığır ineği ve bir re's karasığır öküz

6-ve ma'lûmü'l-keyl zahâyiri merkûm Abdullah'tan ve kâ'in pederim zimmetinde olan ma'lûmü'l-'aded eşyâmı 'Ârif

7-Ağa'dan ve bâ-sened zimem-i nâsda olan ma'lûmü'l-miktâr meblağı ashâbından taleb ve dâ'va ve ahz u kabza sulh ve ibrâ

8-ve makbûzunu bana edâ ve teslîm ve husûsu mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i

9-sahîhe-i şer'îye ile tarafımdan işbu merkûm İsmail'i vekîli ve nâ'ib-i münasib nasb ve ta'yîn eylediğimde

10-ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzimesini kemâyenbağı edâya ta‘ahhüd ve iltizâm

11-eylediği kayd şod fi 6 Muharrem sene [1]308

Bende Vekîl-i merkûm İsmail [Parmak izi]

Bende Merkûm Fatıma Hatûn [Parmak izi]

Mezbûre Fâtıma ile merkûm İsmail’in mühürleri olmayıp kendi parmaklarını basdıklarını tasdiken temhir eyledik fi 6 Muharrem sene [1]308

Bende Karaçayır Mahallesinden ‘Ârif Beyzâde Hacı Mustafa Bey [Mühür]

Bende Emvâl-i eytâm müdürü Hüsnü Bey [Mühür]

3. Satış için Vekâlet Hücceci (4a/II)

Hû

Meclis-i şer‘iye tahrîratda

1-‘An-asl Rumeli cihetinde Varna Sancağı Kazâlarından Hacıoğlu Bazarcığı kurâsından Valeli Karyesi sâkinlerinden

2-olup medine-i Bolu’da İhsâniye Mahallesinde sâkine zâtı mahalle-i merkûm sâkinlerinden telgrâf kavâsı Ali ibni Hasan

3-ve Yumrukaya Karyesi sâkinlerinden Sâlih Ağa ibni Ömer ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan Nizâm Mustafa kerimesi Habibe binti Şa‘bân

4-bin Mustafa nâm bîkr-i bâliğa ‘âkile medine-i merkûm mahkeme-i bidâyetine ma‘kûd meclis-i şer‘i şerîf-i enverde mahalle-i merkum

5-sâkinlerinden li-ebeveyn er-karındaşı Ahmed nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp karye-i merkûme

6-hudûdu dâhilinde vâki' mahallince lede'l-ahâli ve'l-ciran ma'lûmü'l-hudûd on iki keyl Rumeli tohum isti'âb

7-eden altı kıt'a tarla benimle işbu karındaşım merkûm Ahmed'in babamız müteveffâ Şa'bân bin Mustafa bin Abdullah'tan

8-müntakıl bâ-tapu havza-i tasarrufumuz da olup bu def'a karındaşım merkûm Ahmed tarla-yı mezkûrlarda olan nısf

9-hisse-i şâyi'âsını ferâğ etmek üzere ol-tarafa 'azîmet edeceğinden benim tarlâ-yı mezkûrlar da olan diğer

10-nısf hisse-i şâyi'amı dahi mahallinde tâlibine bedel-i misliyle me'mûrlar huzûrunda ahire ferâğ-ı muteber-i kat'ile

11-ferâğa ve bedelini ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâl ve teslîme ve bu husûsu mütevakıf olduğu

12-umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'yye ile tarafımdan işbu karındaşım merkûm Ahmedî vekîl ve

13-nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i muharrer kabul ve hidmet-i

14-lâzımesini kemâyenbaği edâya ta'ahhüd ve iltizâm eyledi dedikde kayd şod fi 25 Muharrem sene [1]309

Bende vekîl-i merkûm Ahmed [Parmak izi]

Bende mezbure Habibe [Parmak izi]

Mezbûre Habibe ve merkûm Ahmed'in mühürleri olmayıp kendi parmaklarını bizim huzûrumuzda bastıklarını tasdiken temhîr eyledik fi 25 Muharrem sene [1]309

Bende Merkûm Sâlih Ağa [Mühür]

Bende Merkûm Ali Ağa [Mühür]

4. Miras için Vekâlet Hücçeti (4b/I)

Hû

Harcı ahz olunmadığı bi'l-ahere ahz olunacağı muharrer şod

1-Medine-i Bolu'da Karamanlı Mahallesi sâkinelerinden olup ve zâtı yine mahalle-i merkûmeden Hacı Hâfızefendizâde Hâfız Abdurrahim Efendi

2-ibni Ahmed yine mahalle-i merkûmeden Hasan Kavas dâmadı Hacı Ali Ağa ibni Hüseyin nâm kimesneler ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Künyeli

3-Hacı Hüseyin Efendi kerimesi Behiye Hânım ibnetü'l-mezbûr Hacı Hüseyin Efendi ibni Abdullah nâm hatûn meclis-i şer'î şerîfde Eski Câmi'-i Şerîf

4-Mahallesinde müste'ciren sâkin Deraliyeli dâ'va vekillerinden Necib Efendi ibni Yahya nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm

5-idüp târihten dokuz sene mukaddem vefât eden babamız ve murîsimiz Hacı Hüseyin Efendi'nin verâseti benimle zevcesi Hadice binti Abdullah ile sulbî kebîr oğulları

6-Hâfız 'Osmân ve Sâlih Efendilere munhasıra ve zimmetlerinde fuzûlî vaz'-ı yed eyledikleri ve babamız ve mûrisimiz müteveffâ-yı merkûmun

7-Güney karyesinde mutasarrıf olduğu ma‘lûmü’l-mikdâr tarlaların mevrû‘âtından hâsıl olan hissem ve terekesi eşyâ-yı menkûlesinden

8-hisse-i ırsiyem ve medine-i Bolu çarşısında vâki‘ bir bâb hâne icârından olan hisse-i ırsiyem ve zimem-i nâs’da olan

9-akçeden keزالık hisse-i ırsiyemi bi’l-verâse karındaşlarım mezbûrân Hâfız ‘Osmân ve Sâlih Efendilerden taleb ve dâ’va

10-ve ahz u kabza makbûzunu bana ırsâl ve isâl ve teslime ve lede’l-iktizâ sulh ve ibrâye ve tahlîf ve tahlîfe ve bidâyeten i’tirâzen

11-istinâfen ve temyizen ve (...) dahi tevkîli me’zûn olmak üzere ve terekeye müte‘allik umûrun küllisine vekâlet-i

12-‘amme-i mutlaka-i sahîhe-i şer’iye ile işbu mezbûr Necib Efendi’yi tarafımdan vekîl ve nâ’ib-i münâsib nasb ve ta’yîn eyledim

13-dedik de ol dahi ber-vehc-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımesini kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eylediğı

14-kayd şod fi 2 Safer sene [1]309

Bende mu‘arrif-i merkûm Hacı Ali Ağa [Mühür]

Bende mu‘arrif-i mûmâ-ileyh Hâfız Abdurrahim Efendi [Mühür]

Bende vekîl-i mûmâ-ileyh Necib Efendi [Mühür]

Müvekkile-i mûmâ-ileyhâ Behiye Hânım [Parmak izi]

Bâlâda beyân olunan müvekkile-i mûmâ-ileyhâ Behiye Hânımın mühr-i zâtisi bulunmayıp muvâcehemizde parmağını bastığını tasdiklen işbu mahalle şerh verilip temhîr eyledik fi 2 Safer sene [1]309

Bende Karamanlı Mahallesiden Velizâde Hasan Bey [Mühür]

Bende Gölyüzü Mahallesinden muhâcirinden Kasab Feyzi Ağa
[Mühür]

5. Nikâh Feshi için Vekâlet Hüceti (4b/II)

Vekâlet-i hüccet-i şer'îyesi tahrîr olmuştur.

1-Medine-i Bolu nevâhisinden Kıbrıscık Nâhiyesine tâbi' Çukur Karyesi sâkinelerinden Araboğlu Hâlid bin Mehmed medine-i merkûm mahkeme-i şer'îyyesinde medine-i Bolu'da

2-Çukur Mahallesinde müste'ciren sâkin dâ'va vekîllerinden Mustafa Nuri Efendi ibni Ahmed mahzarından ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp

3-nâhiye-i mezkûreye tâbi' Bilal Karyesi sâkinelerinden gâib 'an el-meclis Hacı Kadı kızı 'Âişe binti Hacı Mehmed nâm bîkr-i bâliğayı benimle

4-bâliğa-i mezbûre hâl-i sâgirlerimizde tarafeyn babalarımız bi'l-velâye bilâ-hüccet ve ilâizinnâme şuhûdîn mahzarlarında bi'l-kabûl 'akd u nikâh

5-olunup hâlâ benim tahassün ve nikâhımda nikâhlım iken bu kere yine Bilâl Karyesinden Kara Mahmud oğlu İbrâhim bin Ahmed'e fuzuli

6-ve bi-gayr-i hakk 'akd ve nikâh eyledikleri cihetle bu husûsda zevce-i menkûhe-i gayr-ı medhûlem olan 'Âişe'yi bana itâ'at

7-ve inkıyâd ve 'akd-ı sâninin feshine muhâkeme-i şer'îye müdafâ'a ve muhâsama ve temyizen ve bidâyeten ve bu husûsu mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i

8-'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îye ile tarafumuzdan işbu mûmâ-ileyh Mustafa Nuri Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi

9-ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzimesini kemâyenbağı edâya ta‘ahhüd ve iltizâm eylediği işbu mahalle kayd ve tescîl olundu fi 7 Safer sene [1]309

Bende Müvekkil-i merkûm Hâlid bin Mehmed [Parmak izi]

Bende Vekîl-i mûmâ-ileyh Mustafa Nuri Efendi [Mühür]

Bâlâ da muharrer bulunan müvekkil-i merkûm Hâlid’in mühr-i zâtisi bulunmayıp muvâcehemizde parmak bastığını tasdiken işbu mahalle şerh verilip temhîr eyledik fi 7 Safer sene [1]309

Bende müdür-i sâbık Arab Efendi mahzar Arif Bey [Mühür]

Müdür-i eytâm-ı livâ-i Bolu Hüsnü Bey [Mühür]

6. Fesh-i Mukavele için Vekâlet Hücçeti (5a/I)

Hû

Harcı ahz olunmadığı tahrîr şod

1-Medine-i Bolu’ya tâbi‘ Ösenek Karyesi sâkinlerinden İhtiyâröğlü Mustafa Ağa ibni Hüseyin medine-i merkûme mahkeme-i şer‘iyyesinde Karaçayır Mahallesinden

2-Akbaş oğlu Şâkir Efendi ibni Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp benim malımdan ve yedimden olup

3-Akmescid Mahallesinin çavuşlar tarlasında mütemekkinen sâkin oğlumun oğlu İzzet Çavuş bin Tâhirde bâ-sened cihet-i karz

4-1000 kuruş ve bilâ-sened ahz u i‘tâdan dolayı 3000 kuruş ve karyede kâ’in bir bâb mülk menzilimin

5-bazı enkazlarından benim haberim olmaksızın aherine bey' idüp gerüye i'âdesini ve avluyu bütün bütün zabt

6-eylediği cihetle taleb ve dâ'va ve ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâl ve teslîm ve lede'l-iktizâ sulh

7-ve ibrâya ve aherini dahi tevkîli me'zûn olmak üzere ve bu husûsu mütevakkıf olduğu umûrun küllisine bidâyeten ve istinâfen

8-ve i'tirâzen ve i'âdeten ve temyizen vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îye ile işbu merkûm Şâkir Efendi'yi tarafımdan vekîl ve nâ'ib-i

9-münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzimesini kemâyenbağı edâya

10-taahhüd ve iltizâm eyledi dedikte gıbbe't-tasdikü'ş-şer' mâ-vâka' bi't-taleb ketb olundu fi 12 Safer sene [1]309

Vekîl-i merkûm Şâkir Efendi [Mühür]

Müvekkil-i merkûm Mustafa Ağa [Parmak izi]

Bâlâda muharrer bulunan müvekkil-i merkûm Mustafa Ağa'nın mühr-i zâtisi bulunmayıp muvâcehemizde parmak bastığını tasdiken işbu mahalle şerh verilip temhîr eyledik fi 12 Safer sene [1]309

Bende mukayyid-i mahkeme-i şer' Mehmed Rıfat Efendi [Mühür]

Bende Karaçayır Mahallesinden Mahzar Molla Mustafa bin Receb [Mühür]

7. Alacak için Vekâlet Hüceti (5a/II)

Hüccet tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Karaçâyır Mahallesi sâkinelerinden olup zâtı yine mahalle-i merkûmeden Tuna kumandanıoğlu Molla Mustafa ibn Habib?

2-ve Molla Tevfîk ibni Abdülkâdir ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Bağçe köylü kerimesi Behiye Hânım ibnetü Hacı Mustafa Efendi medine-i merkûme

3-mahkeme-i şer'yyesinde yine mahalle-i merkûmeden hâlâ zevc-i dahli Akbaşoğlu Şâkir Efendi ibn Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm

4-ve takrîr-i kelâm idüp bundan altı sene mukaddem müteveffiye olan vâlidem Hadice binti Hasan nâm hâtunun bâ-tapu mutasarrıf

5-olduğu Sazak nâhiyesine tâbi' Hacı Vakîl Karyesi hudûdu dâhilinde vâki' ma'lûmü'l-hudûd ve'l-cirân on beş kıt'a da

6-kırk dönüm miktârın arâzi-i emriye ile tarla-yı mezkûrun üç senelik icârdan dolayı ez-gayr-ı cakırlı hinta

7-ve yazlık hinta keyl-i asitâne [12]52 târihinden üç sene akdem vefât eden babam Hacı Mustafa Efendi'den mevrûs

8-bâ-sened 1500 kuruş geçer akçeye zikr olunan Hacı Vakîl karyesinden hâlâ Daim Küçük Osmân oğlu Sâlih bin Hasan bin Osmân

9-müdâhele eder olmakla merkûm Sâlih'ten taleb ve dâ'va ve ahz u kabz ve keزالik babam müteveffânın malı olup

10-zimem-i nâs'da olan alacağından bade's-sübût bi't-tahsîl taleb ve dâ'va ahz u kabza ve yine babam müteveffânın

11-malı olup Gölyüzü mahallesinde kâ'in bir bâb mülk menzili ahare icâra verilip hâsıl olan icârın bâlâda zikr

12-olan ma'an bi'l-cümle taleb ve dâ'va ve ahz u kabza ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve makbûzunu bana irsâl ve isâl ve teslîme

13-ve 'ale'l-usûl muhâkeme ve musâhama ve müdâfa'aya ve bidâyeten ve istinâfen ve i'tirâzen ve i'âdeten ve temyizen ve aherini dahi tevkîli me'zûn

14-olmak üzere ve bu husûs mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i amme-i mutlaka-i sahîhe-i şer'îye ile işbu merkûm zevcim Şâkir Efendi'yi

15-vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzîmesini kemâyenbağı edâya taahhüd

16-ve iltizâm eyledi dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer' mâ-vak'a bi't-taleb ketb olundu fi 15 Safer sene [1]309

Bende vekîl-i zevc-i merkûm Şâkir Efendi [Mühür]

Bende Müvekkile-i hânım mûmâ-ileyhâ Behiye [Parmak izi]

Bâlâda muharrer bulunan müvekkile-i mûmâ-ileyhâ Behiyye Hânım'ın mühr-i zâtisi bulunmayıp muvâcehemizde parmak bastığını tasdiklen işbu mahalle şerh verilip temhîr eyledik fi 16 Safer sene [1]309

Bende mukayyid-i mahkeme-i şer' Mehmed Rıfat Efendi [Mühür]

Bende Karamanlı Mahallesinden Sülükçüoğlu Mehmed Efendi [Mühür]

8. Anlaşmazlık için Vekâlet Hüceti (5b/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu Kazâlarından Göynük Kazâsına tâbi‘ Çay Karyesi sâkinlerinden Kürt Hasan torunu Mehmed bin Mehmed medine-i merkûmenin

2-mahkeme-i şer‘iyyesinde Çukur Mahallesinde müste‘ciren sâkin dâ‘va vekillerinden Mustafa Nuri Efendi ibni Ahmed mahzarında ikrâr-ı tām

3-ve takrîr-i kelâm idüp karye-i mezkûr sâkinelerinden Zeyneb ibnetü Bekir nām Hâtun ile beynimizde tahaddüs eden tarla münâza‘asından dolayı

4-Göynük Kazâsı mahkeme-i bidâyetinde olunan muhâkeme-i nizâmiyeden yedime i‘tâ olunan fi 18 Safer sene [1]309 târihli

5-bir kıt‘a i‘lâm-ı nizâmiyi Bolu mahkeme-i bidâyetince muhâkeme ve muhâsamaya ve bu husûsu mütevakkıf olduğu umûrun

6-küllisine velâlet-i amme-i mutlaka-i sahîhe-i şer‘iye ile işbu mûmâ-ileyh Mustafa Nuri Efendi’yi tarafımdan vekîl ve nâ’ib-i

7-münâsib nasb ve ta’yîn eylediğimde ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzıme yi kemâyenbağı edâya

8-taahhud ve iltizâm eyledi dedikde gıbbe’t-tasdiki’ş-şer‘i mâ-vâk‘a bi’t-taleb ketb olundu fi 21 Safer sene [1]309

Bende Vekîl-i mûmâ-ileyh Mustafa Nuri Efendi [Mühür]

Bende müvekkil-i merkûm Mehmed [Mühür]

9. Miras için Vekâlet Hücleti (5b/II)

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu Nevâhisinden Gökçesu Nâhiyesine tâbi‘ Cezanlar Karyesi sâkinlerinden olup zâtı yine karye-i merkûme sâkinlerinden Kocagül oğlu

2-Abdullah bin Ali bin Emin ve Afşâr Karyesinden Hacı Güzel oğlu Emin Ağa ibni Süleyman bin Mehmed ta‘rîfleriyle Tiryâkioglu

3-kızları ‘Âişe ve Fatıma ibnetân Mehmed nâm hatûnlar medine-i merkûmenin mahkeme-i şer‘iyyesinde sâlifü’z-zıkr Cezanlar Karyesinden Hayran

4-oğlu Eyüb Ağa ibn İsmail mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüp bundan akdem vefât eden Tiryakioğlu

5-Mustafa ibn Abdullah bin Abdullah’ın verâseti sulbîye kebîre kızı Şerife ve sulbî kebîr oğulları Mehmed ve Şâm-ı Şerîf’de gâ’ib ‘ani’l-beled Hacı Murad’a

6-munhasıra ba‘dehu ibni kebîr gâ’ib-i merkûm Hacı Murâd dahi bilâ-veled vefât idüp verâseti li-ebeveyn er-karındaşları Şerife ve Mehmed’e

7-munhasıra ba‘dehu Mehmed dahi vefât idüp verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Fatıma binti Mustafa nâm hatûn ile sulbîye kebîre

8-kızları Şerife ve ‘Aişe ve Fâtıma ve li-ebeveyn kız karındaşı ve diğer Şerife’ye munhasıra olduktan sonra müteveffâ-yı sâni merkûm Hacı Murad’ın malından

9-olup babamız ve mevrusumuz müteveffâ-yı sâlis merkûm Mehmed terekesinde mevcûd olan 1000 kuruş kıymetli bir çift gümüşlü tabanca

10-ve bir ‘aded altın işlemeli şîşhâne tüfenk ve bir ‘aded ipekli Trablus kuşak ve bir ‘aded çuka sırması yelek ve bir aded çuka salta

11-ve bir ‘aded çuka şalvar mevcûd ise ‘aynen müstehlâk ise ba‘de’s-sübût kıymeti olan 1000 kuruştan sülûsân hisse-i irsiyemizin ve yine müteveffâ-yı

12-sâni merkûm Hacı Murâd’ın mutasarrıff olduğu karye-i merkûm hudûdu dâhilinde vâki‘ lede’l-ahâli ve’l-cirân dört kıt‘ada tahminen

13-sekiz kıt‘ada altı dönüm arâzi-i emriye tarlalardan hisse-i şâyi‘amızı babamız ve mûrisimiz müteveffâ-yı evvel merkûm Mustafa’dan müntakil

14-ve meşâ‘ ve müşterek karyede vâki‘ iki kıt‘ada tahminen yarım dönüm miktârı meyve-i mütenevvi‘a bağçeden hisse-i şâyi‘amız ve yine karyede müşterek

15-perâkende meyve-i mütenevvi‘alardan hisse-i şâyi‘amız ve yine müşterek karyede kâ’in bir bâb mülk menzilden hisse-i şâyi‘amız karye-i merkûmeden

16-Tokmaoğlu Ali bin Ömer fuzûli ve bi-gayr-i hakk müdâhale ve zabt eylediği camışlar merkûm Ali’dan taleb ve dâ‘va ve ahz u kabza ve makhbûzunu

17-bana edâ ve teslîme lede’l-iktizâ sulh ve ibrâya ve ‘inde’l-icâb sâ’ir muhâkeme de bidâyeten ve istinâfen ve i’tirâzen ve i‘âdeten ve temyizen

18-mürâfa‘a ve muhâsemeye vürûd-ı cevâba ve aherini dahi tevkîle ve bu husûsât-ı mezkûre mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i

19-mutlaka-i sahihe-i şer‘iye ile tarafımızdan işbu zevcem merkûm Eyüb Ağa’yı vekîl ve nâ’ib-i münâsib nasb ve ta’yîn eylediğimde ol dahi vekâlet-i

20-mezkûreyi ber vech-i muharrer kabul ve hidmet-i lâzimesini kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dedikte gıbbe't-tasdikü's-şer' mâ-vâka' bi't-taleb

21-ketb olundu fi 21 Safer sene [1]309

Bende mu'arrif-i merkûm Emin Ağa [Parmak izi]

Bende mu'arrif-i merkûm Abdullah [Mühür]

Bende vekîl-i zevc-i merkûm Eyüb Ağa [Mühür]

Bende vekîl-i merkûm Eyüb Ağa'nın zevcesi müvekkile-i mezbûre Aişe Hatun [Parmak izi]

Bende müvekkile-i mezbûre Fâtıma Hatun [Parmak izi]

Bâlâda muharrer bulunan müvekkilân-ı mezbûratın ve mu'arrif-i merkûm Emin Ağa'nın mühr-i zâtisi bulunmayıp muvâcehemizde parmak bastığını tasdiken işbu mahalle şerh verilip temhîr eyledik fi 21 Safer sene [1]309

Bende Hükümet odacısı Abdullah Efendi [Mühür]

Bende Hükümet odacısı Mehmed Efendi [Mühür]

10. Alacak için Vekâlet Hüceti (6a/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden 'Ali Mollâoğlu Hacı Sa'id Efendi ibni 'Ali medine-i merkûmenin mahkeme-i şer'iiyyesinde Semerkand Mahallesi

2-sâkinlerinden müfti-i esbak merhûm Mehmed Sa'id Efendi hafîdi
Mehmed Zühdü Efendi ibn Süfyan Gâlib Efendi nâm kimesne

3-mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp müteveffâ babam ve
vâlidem terekelerinden hâric kassâm eşyâ-i menkûle-i mütenevvi'a

4-ve gayr-ı menkûleye Aşağı Çıkınlar Karyesinden babalığım Hacı
Hüseyin Ağa'dan taleb ve dâ'va ve ahz u kabz ve makbûzunu

5-bana edâ ve teslîme ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve 'inde'l-icâb
sâ'ir muhâkemede bidâyeten ve istinâfen ve i'tirâzen

6-ve i'âdeten ve temyîzen mürâfâ'a ve muhâsamaya ve redd ve cevâb
ve aherini dahi tevkîle ve bu husûsât-ı mezkûre mütevakkıf olduğı

7-umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahîhe-i şer'yye ile
tarafımdan işbu mûmâ-ileyh Mehmed Zühdü Efendi'yi vekîl

8-ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi vekâlet-i
mezkûreyi ber-vech-i muharrer kabul ve hidmet-i lâzimesi kemâ

9-yenbağı edâ ve taahhüd ve iltizâm eyledi dedikde gıbbe't-tasdîki'ş-
şer' mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi 24 Safer sene [1]309

Müvekkil-i mezbûr Hakkı Sa'id Efendi [Mühür]

Vekîl-i mûmâ-ileyh Mehmed Zühdü Efendi [Mühür]

11. Alacak için Vekâlet Hücleti (6a/II)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Rumşalar Karyesinde sâkine 'Âişe Dudu ve
Ağaççılar Karyesinde sâkine Kâmile bintân 'Ali nâm

2-Hatûnları Gölyüzü Mahallesinden Karakayalı Mustafa Efendi ibni Süleyman ve Rumşalar Karyesinden Zivenci?

3-oğlu İsmail bin Mehmed ta'rîfleriyle mu'arrefe olduklarından sonra mahkeme-i şer'iyede her biri Debbağlar

4-Mahallesinde sâkin Akça Şehirli Hacı Mehmed Efendi ibni Yahya muvâcehesinde bundan bir mâh seleften

5-vefât eden babamız Kızılağıl Karyesi ahâlisinden Kara Osman oğlu Ali Rusene?

6-'Osmân'ın bi'l-cümle emvâl ve emlâk-ı metrûkesi li-ebeveyn er-karındaşımız karye-i merkûmede

7-babamız hânesinde sâkin Ahmed fuzûli vaz'-ı yed ve müstakilen zabt idüp bir de hisse vermemek

8-sevdâsında bulunduğundan hisse-i irsiyemizi merkûmdan taleb ve dâ'va ve ahz u kabz

9-ve ifrâz ve ta'yîn ve makbûzunu bize isâl ve teslîme ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve husûsan

10-terke ve müteferri'-i sâiresi mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka

11-sahîhen şer'iyeye ile işbu Mehmed Efendi'yi tarafımızdan vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn

12-eylediğimizde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i muharrer kabul eyledi deyü ikrâr ve tasdikleri

13-kayda tescîl-i şodd fi 24 Safer'ul hayr sene [1]309

Mütevekkile-i mezbûr Hacı Mehmed Efendi [Mühür]

Mukarra Mütevekkile-i mezbûre Kâmile [Parmak izi]

Mukarra mütevekkile ve mezbure ‘Âiše [Parmak izi]

Mezbûrtân Kâmile ve ‘Âiše Dudu’nun mühr-i zâtileri olmadığını her biri beyân ve mühr makâmına parmaklarını vaz’ ve temhîr eylemişlerdir fi 24 Saferü’l-hayr sene [1]309

Mahalle-i mezbûrede Karakayalı Mustafa Efendi [Mühür]

Gölyüzü Mahallesinden Kara Ali Efendizâde Mustafa Efendi [Mühür]

(6a/III)

Merkûm Kara ‘Osmânoğlu Ali Usta ibni Mehmed bin Abdullah’ın verâseti

(...)

Zevcesi Fatıma binti Hüseyin 5

Kızları Kâmile 7 - Ümmü Gülsüm 7- Dudu 7

Oğlu Ahmed’e munhasıra olduğu 14

Mesele $8 \times 5 = 40$

12. Vergi için Vekâlet Hücçeti (6b/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Bolu Sancâğı kazâlarından Mudurnu Kazâsına tâbi‘ Kırık Karyesi muhtârı İsmail Ağa ibni İbrâhim meclis-i şer‘imizde karye-i merkûme imâmı

2-Mustafa Efendi ibni Hüseyin hâzır olduğı halde medine-i merkûme mahâllâtından Çukur Mahallesinden müste‘ciren sâkin Mustafa

3-Nuri Efendi ibni Ahmed mahzarında her biri takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘anî‘l-merâm idüp kazâ-i mezkûr mahkeme-i bidâyetinde

4-mal müdürü Ahmed Efendi ile miyânemizde tekevvün eden bir a‘şâr bakâyasından dolayı ‘aleyhimiz de olup mahkeme-i

5-mezkûrden sudûr eden bir kıt‘a i‘lâm-ı gıyâbı hükmüne adem-i kanâ‘atle hükm-i mezbûru ‘âid olduğı muhâkemedede i‘âdeten ve

6-istinâfen ve i‘tirâzen ve temyîzen mûmâ-ileyh ile dâ‘va ve redd ve cevâb ve lede‘l-iktizâ aheri dahi tevkîle taraflarımızdan

7-vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile taraflarımızdan işbu mûmâ-ileyh Mustafa Nuri Efendi’yi vekîl ve nâ‘ib-i

8-münâsib nasb ve ta‘yîn eylediğimizde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi kabûl ve hidmet-i lâzımesini kemâyenbağı

9-edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dediklerinde kayd şodd fi 28 Safer sene [1]309

Bende Vekîl-i mûmâ-ileyh Mustafa Nuri Efendi [Mühür]

Bende Merkûm Mustafa Efendi [Mühür]

Bende Merkûm İsmail Ağa [Mühür]

13. Miras için Vekâlet Hücçeti (6b/II)

Hû

Harcı ahz olunduğu

1-Medine-i Bolu nevâhisinden Sazâk Nâhiyesine tâbi‘ Oğuldoruk Karyesinde sâkinler Hasan ve li-ebeveyn karındaşları olup ve zâtları

2-Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden Şâkir Çavuş bin Mehmed ve Ak Mescid Mahallesi sâkinlerinden ‘İzzet Ağa ibni Hurşid Ağa ta‘rîfleriyle

3-mu‘arrefeler Emine ve Hacer Hânımlar ve vâlideleri olup kezalik muarrifân-ı merkûmân ta‘rîfleriyle mu‘arrife olan ‘Âişe

4-Hanım hâzireleri oldukları halde mahkeme-i şer‘iyede Çukur Mahallesi sâkinlerinden Doğramacı Halil Usta ibni Hüseyin

5-muvâcehesinde 1296 senesi vefât eden babamız müteveffâ Şemseddin Efendi’nin vâlidesi

6-Gülsüm Hanım kendünden mukaddem vefât eden kebîr oğlu kezalik babamız müteveffânın li-ebeveyn er-karındaşı İlyas

7-zâde Sa‘id Efendi’nin terekesinden mevrûs emvâl eşyâ ve emlâk ve yine mezbûre Gülsüm Hânım’ın

8-mu‘ahharan vefât eden diğêr kebîr oğlu Mecidullah Efendi terekesinden mevrûs emvâl eşyâ ve emlâk ve ba‘dehu kendü

9-dahi vefât etmekle emvâl ve eşyâ ve emlâk ve yine verâseti bize munhasıra olduğı halde vefât eden

10-İlyâszâde kerimesi Alişânım Hanım ibnetü el-Hâc Hasan Ağa terekesinden emvâl ve eşyâ ve emlâk ve müteveffîyenin

11-şâyi‘en mutasarrıf oldukları arâzi-i emriyeye ve hâsılat ve hâli dükkân ve ebniye mülk arsalarda

12-hisselerimizi vaz'ü'l-yed olanlardan taleb ve dava ve ahz u kabz ve makbûz her neği hâsıl olursa

13-makbûzunu bize isâl ve teslime ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bunlar 'âid olduğu muhâkemedede bidâyeten

14-ve istinâfen ve i'tirâzen ve i'âdeten ve temyîzen ve netice-i muhâkemeye vekilimiz muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa'a ve tahlîf

15-ve tahallufe ve hasbe'l-hâce aheri dahi me'zûne olarak mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i

16-'âmme-i mutlaka-i sahihe-i şer'yye ile işbu Halil Ustayı her birimiz taraflarımızdan vekîl ve nâ'ib-i

17-münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimizde merkûm dahi vekâlet-i mezkûreyi minvâl-i meşrûh üzere kabul

18-ve hidemât-ı lâzımelerini kemâyenbagi edâya taahhüd ve iltizâm eyledi deyü tarafeyninden aher ismi aherin

19-takrîr ve tasdîkleri kayd ve tescîl ve temhîr olunmuştur fi 3 Rebiü'l-evvel sene [1]309

Mukarra vekîl-i merkûm Halil Usta [Mühür]

Mukarra müvekkile-i mezbûre ümmü'l-mezbûrât 'Âişe Hânım [Mühür]

Mukarra müvekkile-i mezbûre Hacer Hânım [Mühür]

Mukarra müvekkile-i mezbûre Emine Hanım [Mühür]

Mukarra müvekkile-i mezbûre Hasan Ağa [Mühür]

(6b/III)

Ber-vech-i balâ vekîl eden müteveffâ İlyâszâde Şemseddin Efendi'nin
sulbîye kebire kızları Emine ve Hacer Hânım ve zevcesi 'Âişe Hânım
ta'rîflerimizle mu'arrefelerdir fi 7 Rebiü'l-evvel sene [1]309

Ve Şâkir Çavuş

Hurşid Ağazâde İzzet Ağa

14. Alacak için Vekâlet Hücçeti (7a/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu kurâsından Soku Karyesi sâkinlerinden Terzioğlu
Mehmed bin Hüseyin Çavuş meclis-i şer'î şerîf-i

2-enverde medine-i merkûm mahâllatından Semerkand Mahallesi
sâkinlerinden Zühdü Efendi ibni Gâlip Efendi mahzarında

3-ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp Eski Câmi-i Şerîf Mahallesi
sâkinlerinden Hacı Reşid Efendi gelini

4-Şevket ve kerimesi Firdevs Hânımların değirmen icârından dolayı
Rüşdü Efendi ma'rîfetiyle benden alınan

5-kırk yedi keyl-i âsitâne hıntanın muhâkemesini merkûmûn ile
muhâkeme ve redd ve cevâba ve istinâfen ve i'âdeten

6-ve temyîzen ve i'tirâzen ve tahlîf ve tahallufa ve 'âid olduğu
muhâkemede murâfa'a ve muhâsamaya ve 'inde'l-icâb

7-sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu 'umûrun
küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i

8-şer'iyye ile tarafımdan işbu mûmâ-ileyh Zühdü Efendi vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn

9-eylediğime ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımesini kemâyenbağı edâya

10- taahhüd ve kabul şod

Fi 26 Rebiü'l-evvel sene [1]309

Bende mûmâ-ileyh Zühdü Efendi [Mühür]

Bende Merkûm Mehmed [Mühür]

15. Miras için Vekâlet Hüccti (7a/II)

Tahrîr şod

1-‘An-asl Der‘aliyye’de Fâtih Sultan civârında Çehârşenbe Bazarı’nda Kovacı Dede Mahallesinden müste’ciren sâkin bâb-ı vâlâ-yı ser-‘askeride muhâkeme dâ’ire-i celflesi

2-divân-ı harb-i temyîzinde evrâk me’mûru mülâzım-ı sâni Mahmud Efendi ibni Emin medine-i Bolu mahkeme-i şer‘iyyesinde nam medine-i Bolu’da Debbağlar Mahallesi sâkinlerinden

3-‘Araboğlu Mehmed Ağa ibni Ahmed Ağa mahzarında ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüp medine-i Bolu nevâhisinden Gökçesu nâhiyesine tâbi‘ Çandır Karyesi

4-sâkinlerinden ceddin Tevekküloğlu Hasan bin Abdullah fi 1 Mayıs sene [12]97 târihinde vefât idüp verâseti zevcesi Fâtıma binti Abdullah ile sulbî kebir oğulları Osmân ve Emin

5-ve İsmail'e munhasır'a ba'dehu fi 19 Temmuz sene [12]97 târihinde ibni kebîr-i mezbûr Emin dahi vefât idüp verâseti zevce-i mutallakası Fâtıma Hânım ibnetü

6-Ahmed Ağa nâm hatûndan mütevellid sulbî kebîr oğulları benimle Tâhir ve hâlâ zevcesi Emine Hatûn ibnetü Abdullah'dan

7-sulbî sağır oğlu diğer zevce-i mutalakası Nazife binti Abdullah'tan mütevellid sulbî kebîr oğlu Mehmed'e münhasır'a ba'dehu [1]301 senesi târihinde

8-ibni kebîr-i merkûm Tâhir dahi vefât idüp vâlidesi zevce-i mutallaka-i mezbûre Fâtıma Hânımla li-ebeveyn er-karındaşı mûmâ-ileyh Mahmud Efendi'ye

9-munhasıra ve fi 6 Şubat sene [12]97 târihinde İsmail dahi vefât idüp verâseti zevcesi Emine binti Abdullah nâm Hatûn ile

10-sulbî kebîr oğulları İzzet ve diğer İsmail ve Hüseyin'e munhasıra olduktan sonra ceddîm müteveffâ-yı evvel-i mezbûr Hasan'ın bâ-tapu mutasarıf

11-olduğu sâlifü'z-zikr Çandır Karyesi hudûdu dâhilinde vâki' ma'lûmu'l-hudûd 38 kıt'ada tahminen 120 dönüm miktârı

12-arâzi-i emriyeden hisse-i ırsiyem ve keزالık ceddîm müteveffâ-yı evvel-i mezbûr Hasan'ın malı olup işbu menkûle-i mütenevvi'ayı

13-karyeden emucası vâris-i mezbûr Osmân ve emucası müteveffâ-yı sâlis-i mezbûr İsmail'in oğlu İzzet nâm kimesneler fuzûli ve bi-gayr-i hakk

14-müdâhale ve zabt eylediklerinden hisse-i ırsiyemi ve babam müteveffâ-yı sâni-i mezbûr Emin'in Bolu'da Akpınar Mahallesinde kâ'in ma'lûmu'l-hudûd

15-ve'l-müştemilât mutasarrıf olduğu bir bâb hâne ile ve yine babam müteveffâ-yı sâni-i mezbûr Emin'in malı olup eşyâ-i menkûle-i mütenevvi'a

16-zevcesi mezbûre Emine Hatun kabz ve teslîm hakk-ı müdâhale ve zabt eylediğinden hisse-i irsiyemi mezbûre ile merkûmândan

17-muhâkemesini talep ve dâ'va ve ahz u kabza ve ben dahi mülkü ahire bey' idüp semeni ve makbûzunu bana irsâl ve isâl ve teslîme ve anlar taraflarından dahi muhâkeme ve muhâsama ve red ve cevâb

18-ve istinâfen ve i'âdeten ve temyîzen ve i'tirâzen ve tahlîf ve tahallufe ve 'âid olduğu muhâkemede murâfa'a ve muhâsamaya ve 'inde'l-icâb sulh ve ibrâya

19-ve husûsât-ı mezkûre mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer' ile tarafımızdan mezbûr Mehmed Ağa'yı

20-vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezbûreyi kabul ve hidmet-i lâzîmesini kemâyenbağî edâya

21-taahhüd ve kabul şodd fî 28 Rebiü'l-ahir sene [1]309

Bende müvekkil-i mûmâ-ileyh Mahmud Efendi ibni Emin Ağa
[Mühür] [Mühür]

Bende vekîl-i mezbûr Mehmed Ağa ibni Ahmed Ağa [Mühür]

16. Miras için Vekâlet Hücceci (7b/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'ya tâbi' Sığırkuyruğu Karyesi sâkinlerinden Kara Mehmed oğlu Mehmed bin Hüseyin medine-i merkûmenin mahkeme-i şer'îyyesinde Semerkand Mahallesi sâkinlerinden

2-merhûm müfti-i esbak Sa'id Efendi torunu Mehmed Zühdü Efendi ibni Gâlib Efendi mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm idüp babam müteveffâ Mehmed'in

3-mutasarrıf olduğu karye-i merkûme hudûdu dâhilinde vâki' ma'lûmü'l-hudûd yedi kıt'ada on dönüm miktârı arâziyi

4-emriye tarla babam müteveffâ Mehmed'den intikâlen mâlım iken müteveffâ ceddîm Hüseyin'in torunu müteveffâ Tâhir'in vâlidesi 'Âişe Hatun ibnetü

5-fuzûlî ve bi-gayri hakk müdâhale ve zabt eylediğinden müdâhalesinin men'ine muhâkeme ve red ve cevâb ve istinâfen ve i'âdeten ve temyizen ve i'tirâzen

6-ve tahlîf ve tahlîfe ve 'âid olduğu muhâkeme murafa'a ve muhâsamaya ve 'inde'l-icâb sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun

7-küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îye ile tarafımızdan işbu mûmâ-ileyh Zühdü Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi

8-ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzîmesini kemâyenbağı edaya taahhüd ve kabul şod fî 3 Rebiü'l-ahir sene [1]309

Bende vekil-i mezbûr Mehmed Zühdü Efendi [Mühür]

Bende Müvekkil-i merkûm Mehmed

17. Miras için Vekâlet Hüceti (7b/II)

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Debbağlar Mahallesi sâkinlerinden ve zâtı Semerkand Mahallesi sâkinlerindenn Hâşimefendizâde Mehmed Rıfat Efendi ibni el-Hâc Ahmed Hâşim Efendi ve Akmescid Mahallesi sâkinlerinden

2-İzzet Efendi ibni Hurşid Ağa ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Fâtıma ibnetü Molla Mustafa nâm hatûn medine-i merkûmenin mahkeme-i şer'yyesinde Karamanlı

3-Mahallesi sâkinlerinden Saatçizâde Ahmed Zeki Efendi ibni Sadık Efendi mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm eder ki medine-i Bolu'ya tâbi' bir Ahmedler

4-Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden babam Molla Mustafa ibni Abdullah'ın verâseti benimle li-ebeveyn er-karındaşım Molla Hüseyin'e munhasıra ve

5-ba'dehu ibn-i kebîr mezbûr Molla Hüseyin dahi vefât idüp verâseti sulbîye kebire kızları 'Âişe ve Nazife ve Hadice ve sulbî kebîr oğlu Mehmed'e munhasıra

6-olduktan sonra babamız ve mûrisimiz müteveffâ-yı evvel-i mezbûr Molla Mustafa'nın mutasarrıf ve mâlik olduğu karye-i merkûmede vâki' üç dönüm miktârı

7-meyve-i mütenevvi'a bağçesi ve karye yaylasında vâki' meyve-i mütenevvi'a vesâ'ir kiraz ağaçlarından hisse-i irsiyemi fuzûli ve bi-gayr-i hâkk-ı mezbûr Mehmed müdâhale ve zabt

8-eylediğinden müdâhalesinin men'iyile yed-i zabtına teslîm olunması hakkında 'âid olduğu muhâkemedede taleb ve dâ'va ve ahz u kabz ve lede'l-iktizâ

9-sulh ve ibrâya ve muhâkeme ve red cevâba istinâfen ve i'âdeten ve temyîzen ve i'tirâzen ve tahlîf ve tahallufe ve mürâfa'a ve muhâsamaya ve husûsât-ı mezkûre

10-mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyeye ile tarafımızdan işbu mezbûr Ahmed Zeki Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i münâsib

11-nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi ber vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzimesini kemâyenbağiye edâya taahhüd ve iltizâm eyledi

12-dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer' mâ-hüve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu fi 9 Rebiü'l-ahir sene [1]309

Bende müvekkil-i mezbûr Ahmed Zeki Efendi [Mühür]

Bende Müvekkile-i mezbûre Fâtıma Hatun [Parmak izi]

Balâda muharrer bulunan müvekkile-i mezbûre Fâtıma Hatûn'un mühr-i zâtisi bulunmayıp parmak bastığınız muvâcehemizde tasdiken temhir eyledik fi 9 Rebiü'l-ahir sene [1]309

Bende mu'arraf-i mezbûr İzzet Efendi [Mühür]

Bende mukayyid-i mahkeme-i şer'iyeye Mehmed Rıfat Efendi [Mühür]

18. Anlaşmazlık için Vekâlet Hücleti (7b/III)

Hû

Hüccet tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden Erzincanlıoğlu Bakkal Hacı Mehmed Efendi bin el-Hâc Mustafa medine-i merkûmenin mahkeme-i şer'yyesinde

2-Semerkand Mahallesi sâkinlerinden müfti-i esbak merhûm Sa'id Efendi hâfidi Zühdü Efendi ibni Gâlib Efendi muvâcehesinde li-ebeveyn

3-kızkarındaşım gâib'an el-meclis Fâtıma Hatûn dâ'va vekillerinden Necib Efendi'yi tevkîl ile mahkeme-i şer'iyede 'aleyhimde

4-ikâme eylediği dâ'va ma'lûmesinde husûmet ve redd ve cevâba ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve 'inde'l-hâce

5-'âid olduğu muhâkemedede dahi bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyîzen muhâkeme mürâfa'a

6-ve muhâsama ve tahlîf ve tahallufe ve hasbe'l-iktizâ bu husûs-ı mezkûre vesâ'ir vukû' bulacak husûsâtı

7-taleb ve dava ve ahz u kabza ve sulh ve ibrâya ve keزالık 'âid bulunan muhâkeme

8-bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyîzen muhâkeme ve mürâfa'a ve tahlîf ve tahallufa ve'l-hâsıl

9-husûsât-ı mezkûrâtın netice-i muhâkemâtına ve husûsat-ı mütevakkıf olduğu umûrun küllisine

10-vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'yye ile işbu Zühdü Efendi'yi tarafımdan vekîl ve nâ'ib-i münâsib

11-nasb ve ta'yîn eyledikde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi vech-i meşrûh üzere kabulü ve hidemât-ı

12-lâzıme yi taahhüd ve iltizam eyledi deyü tarafeynin takrîr ve tasdikleri kayd u tescîl şod fî 11 Rebiü'l-ahir sene [1]309

Mukarrûn leh vekîl-i mûmâ-ileyh Zühdü Efendi [Mühür]

Mukarrûn-ı mütevekkil-i merkûm el-Hâc Mehmed Efendi [Mühür]

19. Nikâh için Vekâlet Hücçeti (8a/I)

Hû

Hücçet tahrîr şod

1-Medine-i Bolu nevâhisinden Kıbrıscık Nâhiyesine tâbi' Bulâk Karyesi sâkinelerinden olup zâtı Bolu'nun Akmesid

2-Mahallesinden Hurşid Ağa oğlu İzzet Efendi ve Çukur Karyesinden Beytoğlu Ali Molla ibni Mustafa

3-ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Hatiboğlu kızı 'Âişe binti Hacı Mehmed Efendi nâm bâliğa meclis-i şer'î şerîf-i

4-enverde yine karye-i merkûme sâkinleirnden li-ebeveyn erkarındaşı Nuri Molla nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i

5-keîâm idüp nâhiye-i mezkûre tâbi' Çukur Karyesi sâkinlerinden gâ'ib-i 'ani'l-meclis Araboğlu Hâlid bin Mehmed

6-nâm kimesne benden eylediği nikâh dâ'vasını ru'yet ve red ve cevâba ve 'inde'l-icâb 'â'id olduğu

7-muhâkemede bidâyeten ve istinâfen ve i'tirâzen ve i'âdeten ve temyizen mürafa'a ve muhâsamaya ve husûs-ı mezkûr

8-mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyye ile tarafımdan işbu

9-karındaşım merkûm Molla Nuriyi vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi ber vech-i

10-muharrer kabul eyledi dedikde kayd şod fî 23 Rebiü'l-ahire sene [1]309

Bende vekîl-i merkûm Molla Nuri [Mühür]

Bende mezbûre 'Âişe [Parmak izi]

Mezbûre 'Âişenin mührü olmayıp parmağını basıdığını tasdiken temhir eyledik fî 23 C. (Cemaziyelahir) Sene [1]309

Bende Emvâl-i Eytâm Müdürü [Mühür]

Bende merkûm Arab Efendi [Mühür]

20. Satış için Vekâlet Hücçeti (8a/II)

Hücçet tahrîr şod

1-'An-asl Rumeli'de Hacıoğlu Bazârcığı Kurâsından Sarıca Karyesi ahâlisi muhâcirlerinden olup medine-i Bolu'da İhsâniye

2-Mahallesinde müste'ciren sâkin Hacı Osmân oğlu 'Ârif Ağa ibni Hacı 'Osmân nâm kimesne benim babam müteveffâ Hacı Osmân'dan muntakil bilâ tapu

3-mutasarrıfı olduğum sâlefü'z-zikr Hacıoğlu Bazarcığı Kurâsından Sarıca Karyesi toprağında vâki' lede'l-ahâli ve'l-cirân

4-ma'lûmu'l-hudûd bir kıt'a ve iki tarla ve bir kıt'a semiz alanlı tarla ve bir kıt'a fındıklı Bolu tarla ve bir kıt'a koca tarla ve bir kıt'a

5-.... ve bir kıt'a yurt yeri tarla cem'an altı kıt'a da olan arâzi-i emriye tarlalarımı işbu sene

6-Ağustos târihinde geçer akça olarak üç bin kuruşa bedel ile Hacıoğlu Bazârcıġı kurâsından

7-Üstünlü Karyesi sâkinlerinden ve Bulgaristan teb'asından Bulgar Kolu bin Yivan bilâ sâhib-'arz bey' idüp

8-ve bedel-i tarlahâ-yı mezkûreyi bi-tamamihâ ahz u kabz idüp müşteriyi mezbûr tevlide hisse-i vâhidesinden alacaġı kalmayıp

9-yalnız tarlahâ-yı mezkûrun sâhib-i 'arz huzûrunda takrîr ve ferâġ mu'âmele-i nizâmiyesini bi'l-icrâ lâzım gelen sened-i

10-resmini alıverip müşteri-i mezbûr Kolu yedine teslim edilmesine ve 'inde'l-icâb 'âid olduġu muhâkemede bidâyeten ve istinâfen

11-ve i'tirâzen ve i'âdeten ve temyizen mürâfa'a ve muhâsamaya ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduġu umûrun küllisine vekâlet-i

12-'âmme-i mutlaka-i sahîhe-i şer'îye ile zıkr olunan Sarıca Karyesinden li-ebeveyn er-karındaşım Salih Aġa'yı kabûlüne mevkûfe

13-tarafımdan vekîl ve nâ'ib-i münâsib nâsb ve ta'yîn eyledim dedikde işbu mahalle şerh verilip temhir kılındı fi 24 Rebiü'l-ahir sene [1]309

Bende müdde'i vekîl-i mezbûr 'Ârif Aġa [Mühür]

21. Hibe için Vekâlet Hücleti (8b/I)

Hû

Hüccet tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Eski Câmi'-i Şerîf Mahallesi sâkinlerinden iken sene-i sâbıkada Hicâz-ı mağfiret-tıraza

2-azimetde ba'de'l-hacc esnâ-yı rahda vefât eden Yolcuoğlu Hacı Rıfat Ağa ibni el-Hâc Ahmed Ağa

3-bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkeleri mezkûr Eski Câmi'-i Şerîf Mahallesinde sâkine

4-Emine binti Mustafa ve İzmir vilâyetinde mûkime Zeliha Durkâdın binti Mustafa nâm Hâtunlar ile

5-vâlidem Hafize Hatûn binti Mustafa ve sulbî sağır oğlu Ahmed'e munhasıra olduğu 'inde's-şer'i'l-enver

6-zâhir ve nümâyan olduktan sonra zâtları ta'rîf-i şer' ile mu'arrefeler olan zevce-i mezbûre Emine

7-bi'l-asale ve sağır-i mezbûrun mensûb vasisi olmakla bi'l-vesâya ve ümm-i mezbûre Hafize Hatûn bi'l-asâle

8-hâzıra olduğu halde mahkeme-i şer'iyede dava vekillerinden Gölyüzü Mahallesinden müste'ciren sâkine

9-Necip Efendi ibni Refik muvâcehesinde mûrisemiz müteveffâ-yı merkûm Hacı Rıfat Ağanın zevcesi

10-gâ'ibe-i mezbûre Zeliha Durkadın'dan hibe olunan bin beş yüz aded lirâ da'vâsından dolayı

11-vukû'a gelen mesârif-i şer' ücret-i vekâlet ve merz ve ziyâreti 'âid olduğu muhâkemedede

12-bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyizen taleb ve dâ'va ve tahlîf ve tahallufe ve mezbûre

13-tarafından dahi 'aleyhimize olunacak ikâme-i dâ'vada husûmet ve red ve cevaba ve her vechle muhâkeme

14-ve mürafa'a ve te'âti-i evrâk ve müdâfa'aya ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve netice-i muhâkemenin

15-mütevakkıf olmadığı 'umûrun küllisine vekâlet-i 'âmme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyeye ile her birimiz taraflarımızdan

16-bi'l-asâle ve bi'l-vesâyeye işbu mûmâ-ileyh Necib Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimizden

17-ol dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-minvâl-i muharrer kabul ve hidemât-ı lâzıme-yi kemâyenbağı edâyâ

18-ta'ahhüd ve iltizâm eyledi deyü tarafeynin takrîr ve tasdikleri kayd ve tescîl olunmuştur fi 27 Rebiü'l-ahir sene [1]309

Mukarrun leh vekil-i mûmâ-ileyh Necib Efendi

Mukarra ümm-i mezbûre Hafize binti Mustafa [Parmak izi]

Mukarra-i mütevekkile-i zevce vasi ve asl mezbûre Emine binti Mustafa [Parmak izi]

Zevce-i mezbûre Emine binti Mustafa ve ümm-i mezbûre Hafize binti Mustafa nâm hatûnlar ta'rîflerimizle mu'arrefe olup zât-ı mührleri olmadığından mühr makâmına barmaklarını vaz' ve tab' eylediklerini tasdîken imzâ ve temhîr eyledik fi 27 Rebiü'l-ahir sene 1309

Mahzar başı [Mühür]

Musaddık-ı mahkeme-i şer'iyeye [Mühür]

22. Alacak ve Miras için Vekâlet Hücleti (8b/II)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu’da Semerkand Mahallesi sâkinlerinden asâkir-i redif-i şahâne tüfenkçisi ‘Osmân Efendi ibni Halil mahkeme-i şer‘iyede

2-mahalle-i merkûme sâkinlerinden Müfti Sa‘id Efendi huzûrunda Zühdü Efendi ibni Gâlib Efendi muvâcehesinde

3-Çerkeş Kazâsı yüzbaşısı gâib ‘an el-meclis ‘Osmân Ağa zimmetinde olan bâ-defter-i müfredât

4-alacağımı ve zevcem müteveffiye Bedriye Hânım’ın ve babası müteveffa Hâfız Halil Efendi’nin

5-terekeleri bakâyasından benim ve velisi olduğum oğlum sağır Kâzım’ın hisse-i irsiye

6-vesâ’ir hukûkumuz ashâbından taleb ve dâ’va ve ahz u kabz ve ‘â’id olduğu

7-muhâkeme ve muhâsaba ve tahlîf ve tahallufe ve lede’l-hâce sulh ve ibrâya ve mütevakkıf olduğu

8-umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iye ile işbu Zühdü Efendi’yi

9- tarafımızdan vekîl ve nâ’ib-i münâsib nasb ve ta’yîn eylediğimde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi

10-ber-vech-i muharrer kabul ve hidemet-i lâzımesini edâya taahhud ve iltizâm eylediler deyü tarafeynin takrîr

11-ve tasdîkine kayd ve tescîl şod fi 22 Cemâziye’l-evvel sene [1]309

Mukarrun leh vekil-i mûmâ-ileyh Zühdü Efendi [Mühür]

Mukarr-ı vekîl-i mûmâ-ileyh Osmân Efendi [Mühür]

23. Miras için Vekâlet Hücçeti (9a/I)

Hû

Hücçet tahrîr şod

1-‘An-asl Gelibolu Mutasarrıflığı Mahâllatından Tekye Mahallesi sâkinlerinden olup medine-i Bolu mahallâtından Debbağlar Mahallesinde müste’ciren sâkin ‘izzetlü tahrîrât

2-müdürü olub Sabri Efendi ibni Ahmed Efendinin haremi zâtı medine-i Bolu muhâsebecisi ‘izzetlü Hasan Râsih Efendi ibni Mehmed Râsim Efendi

3-Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden ‘Ârif Efendi ibni Mustafa ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan ‘ismetlü Leylâ Hânım ibnetü Ra’if Efendi nâm

4-bundan altı sene mukaddem vefât eden ceddîm Şeyh Hüsâmeddin Efendi ibni İzzet Efendi terekesiyle yine vefât eden vâlidem Enise Hânım

5-ibnetü eş-Şeyh Hüsâmeddin Efendi terekesinden eşyâ-i menkûle-i mütenevvi‘âdan hisse-i irsiyemi Labseki Kazâsı dâhilinde Karadire

6-ve Bayramdire ve Küredire ve Kuban ve Millet Karye çiftlikleri ve Gelibolu’da Mandatepe merâ‘asında ve Kavak dâhilinde

7-ve Elyâ Diresi bi’l-cümle bâ-ma‘rifet hükümet ve bâ-hâricen bi’r-rızâ taksîm olunup eşyâ-i menkûle-i mütenevvi‘âdan kıymetinden hisse-i

8-irsiyemi ve çiftlikâtında hissemi tâlib-i aher zuhûrunda bedel-i misliyle me’mûrun huzûrunda ferâğ ve takrîre ve sened-i resmi

9-alınub müşteri yedine eda ve teslim ve şayet talib zuhur eylediği halde kendi namına almak üzere veyahud

10-kendi nâmı dahi olmadığı halde tâlib-i ahire icâre verilip hâsıl olan icârdan vergüyi

11-senevisini bi'l-ifrâz edâ ve teslime bâkiyi eşyâ-i menkûle-i mütenevvi'a kıymetinden hisse-i irsiyemi bana irsâl ve isâl ve teslime

12-ve 'inde'l-icâb 'âid olduğu muhâkemedede bidâyeten ve istinâfen ve i'tirâzen ve i'âdeten ve temyizen murafâ'a ve muhâsamaya ve bu husûsât-ı

13-mezkûrâtın mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'ıye ile Gelibolu'da Mevlevi Şeyhi

14-Reşâdetlü eş-Şeyh Mustafa Dâniş Efendi hazretleri tarafından kabûlüne mevkûfe vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve

15-ta'yîn eyledim dedikde gıbbe't-tasdîki's-şer' mâ-huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi gur-re-i (1) Cemâziye'l-evvel sene [1]309

Bende Müvekkile-i mûmâ-ileyhâ Leylâ Hânım ibnetü Râ'if Efendi [Mühür]

Bende mu'arrif-i evvel mûmâ-ileyh 'Ârif Efendi [Mühür]

Bende mu'arrif-i evvel mûmâ-ileyh Hasan Râsih Efendi [Mühür]

24. Miras için Vekâlet Hücçeti (9a/II)

Hücçet tahrîr şod

1-'An-asl Gelibolu Mutasarrıflığı Mahâllâtından Tekye Mahalle sâkinelerinden olup medine-i Bolu Mahâllâtından Akmescid Mahallesinde müste'ciren

2-sâkine Bolu borç me'mûru Rıfatlu Halil Ulvi Efendi ibni Sa'id Efendi harimi 'ismetlü 'Azîme Hânım ibnetü Râ'if Efendi

3-bundan altı sene mukaddem vefât eden ceddi Şeyh Hüsâmeddin Efendi bin İzzet Efendi terkesiyle yine vefât eden

4-vâlidem Enise Hânım ibnetü eş-Şeyh Hüsâmeddin Efendi terekesinden medine-i Bolu muhâsebecisi ‘izzetlü Hasan Râsîh Efendi ibni Mehmed Râsîm Efendi Karaçayır

5-Mahallesi ‘Ârif Efendi ibni Mustafa ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan eşyâ-i menkûle-i mütenevvi‘âdan hisse-i irsiyemi Labseki Kazâsı dâhilinde

6-Karadire ve Bayramdire ve Küredire ve Kuban ve Millet Karye çiftlikleri ve Gelibolu’da Mandatepe merâ‘asında ve Kavak dâhilinde

7-ve Elyâ Diresi bi’l-cümle bâ-ma‘rifet hükümet ve bâ-hâricen bi’r-rızâ taksîm olunup hisse-i irsiyemi tâlib-i aher zuhûrunda bedel-i misliyle

8-me’mûrûn huzûrunda ferâğ ve takrîre ve sened-i resmî olunup müşteri yedine eda ve teslim ve şayet tâlib-i aher zuhur etdiği halde

9-kendi nâmına almak üzere veyahud kendisinin olmadığı suretde tâlib-i ahere icâre verilip hâsıl olan icârdan

10-vergüyi senevisini bi’l-ifrâz edâ ve teslime bâkiye ile eşyâ-i menkûle-i mütenevvi‘a kıymetinden hisse-i irsiyemi ma’an bana irsâl ve isâl

11-ve teslime ve ‘inde’l-icâb ‘âid olduğu muhâkemede bidâyeten ve istinâfen ve i’tirâzen ve i‘âdeten ve temyizen murafâ‘a ve muhâsamaya ve bu husûsât-ı

12-mezkûrâtın mütevakkıf olduğu umûrun küliisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iye ile Gelibolu’da Mevlevi Şeyhi Reşâdetlü

13-eş-Şeyh Mustafa Dâniş Efendi hazretleri tarafımdan kabûlüne mevkûfe vekîl ve nâ’ib-i münâsib nasb ve ta’yîn eyledim dedikde gibbe’t-tasdîki’ş-şer‘

14-mâ-huve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu fi gurre-i (1) Cemâziye'l-evvel sene [1]309

Bende mu'arraf-i evvel mûmâ-ileyh 'Ârif Efendi [Mühür]

Bende Müvekkile-i hânım mûmâ-ileyhâ 'Azîme Hânım [Mühür]

Bende mu'arraf-i evvel mûmâ-ileyh Hasan Râsih Efendi [Mühür]

25. Alacak için Vekâlet Hücleti (9b/I)

1-Medine-i Bolu'da Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden olup Gerede Kazâ'sında mukâvelât muharrirliği

2-me'mûriyetinde bulunan hazinedârzâde Rakım Efendi ibni Emin Efendi mahkeme-i şer'iyede Eski Câmi'-i Şerîf

3-Mahallesinde sâkin Ümmi Hocaşâde Hâfız Râşid Efendi ibni Hoca Hâfız Mehmed Efendi

4-muvâcehesinde Akpınar Mahallesinde sâkine müteveffâ Hacı Yakup Efendizâde Hacı Râşid Efendi

5-zevcesi Hadice Hânım İbnetü Mehmed Ağa zimmetinde rib'a olup el-yevm müteveffiyede mevrûs

6-dökme bir 'aded armudiye kebir altun ve on bir miskal incu ve iki tâkım sandıklı altun ve bir

7-çiçek elmâs malımı mûmâ-ileyhâda taleb ve 'âid olduğu mahkemede dâ'va ve bidâyeten

8-ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinânef ve temyîzen muhâkeme ve muhâsama ve tahlif ve tahallufe

9-ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve mütevakıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i

10-‘âmme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iye ile işbu Hâfız Râşid Efendi’yi tarafımızdan vekîl

11-ve nâ‘ib-i münâsib nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol-dahi vekâlet-i mezkûreyi

12-ber-vech-i muharrer kabul eyledi deyü tarafeynin takrîr ve tasdîkleri kayd ve tescîl şod

Fi 3 Cemâziye’l-evvel sene [1]309

Mukarrun leh vekil mûmâ-ileyh Hâfız Râşid [Mühür]

Mukarr-ı mütevekkil-i mumâ-ileyh Râkım Efendi [Mühür]

26. Miras için Vekâlet Hücçeti (9b/II)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu’da Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden olup Mudurnu’da tahrîr ve mâl mu‘âvini fütüvvetlü Hüsnü Tahsîn

2-Efendi ibn el-Hâc Mustafa Efendi meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde mahalle-i merkûme sâkinlerinden Hâfız Mehmed

3-Tevfîk Efendi ibni Derviş Ali Efendi mahzarında takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüp mûrisim

4-babam müteveffâ-yı merkûm el-Hâc Mustafa Efendi ile takriben vefât eden vâlidem Hafize Hatûn ibnetü Abdullah’dan

5-benimle verese-i sâ'irelerine muntakil Sazak Nâhiyesinde Ahmedler ve Ata Akşehir kurâsından Değirmenüzeri

6-ve Berk-i kebir ve Çanşaberk ve Sultan Bey ve Evdâl ve Okçular Karyelerinde vâki' arâzilerden hisse-i

7-şâyi'âm me'mûrları ma'rifetleriyle taksîm ve bade't-taksîm hisseme kabzına ve ziraate ve hâsılâtına ahz

8-ve kabza ve icâre-i misliyle tâlibine icâre ve icârini kezalik ahz u kabza ve zırâr-ı hisseme dahi kezalik

9-icâre-i misliyle ahire icâre ve icârını ahz u kabzına ve bana irsâl ve teslime ve lede'l-iktizâ sulh

10-ve ibrâya ve pederim müteveffâ-yı merkûmun mevlûd akçesini tamamını verub nemâsından mevlûd-ı şerîfi

11-kıraat ettirmeğe ve bunların mecmû'na ve ba'zısına mûmâneât eden olduğu halde 'âid olduğu

12-muhâkemede bidâyeten ve istinâfen ve i'âdeten ve temyizen taleb ve dâ'va ve ahz u kabza ve husûsât-ı

13-mezkûre mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îye ile tarafımdan

14-işbu merkûm Hâfız Mehmed Tevfik Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i münâsib nâsb ve ta'yîn eylediğimde

15-ol-dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzimesini kemâyenbagi edâya taahhüd ve iltizâm

16-eyledi ve yedine kayd şod fi 8 Cemâziye'l-evvel sene [1]309

Bende vekil-i merkûm Hâfız Mehmed Tevfîk Efendi [Mühür]

Bende mûmâ-ileyh Hasan Efendi [Mühür]

27. Boşanma için Vekâlet Hücçeti (10a/I)

Hû

Hücçet tahrîr şod

1-Semerkind Mahallesi sâkinelerinden ve zâtı yine mahkeme-i merkûme sâkinlerinden Aşçıoğlu Receb Ağa ibni Hacı Mehmed Ağa ve Ceribaşızâde

2-Abdullah Efendi ibni Hacı Mehmed Efendi ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Nalbant kerimesi Fatıma Hatun ibnetü Şâkir Ağa medine-i Bolu'da

3-mahkeme-i şer'iyyesinde sâlefü'z-zikr Semerkand Mahallesi sâkinelerinden merhûm esbak müftü Sa'id Efendizâde Mehmed Zühdü Efendi

4-ibni Gâlip Efendi mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm eder ki hâlâ zevcem Gölyüzü Mahallesinden tüccârândan Kutucu Molla Hasan

5-oğlu Molla Mehmed ile beynimizde hüsn-i mu'âşeret müyesser olmadığından ve sâkin olduğu babası hânesinde rahat olunamadığından

6-mahall-i aherden bir mesken-i şer'i tedârikle ba'de'l-mu'âyene ma'an sâkin olmamız ve yahut olamadığı takdîrde 801 kuruş mehr-i

7-mü'eccel ile tarafeynden (...) nâmıyla olan eşyâ-i mütenevvi'am ve altı mahlı hamlı? mevkûfem ma'an kendime nafaka

8-takdîr olunmak üzere beynimiz tefrîk ve beni tatlik eylemesine ve icâb eden muhâkemeye ve muhâsamaya ve murafa'aya

9-bidâyeten ve istinâfen ve i'tirâzen ve i'âdeten ve temyîzen ve husûsât-ı mezkûrât mütevakkıf olduğu umûrun

10-küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyye ile tarafımdan işbu mûmâ-ileyh Zühdü Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i

11-münâsib nasb ve ta'yîn eyledim dedikte gıbbe't-tasdiki's-şer' mâ-hûve'l-vâkı bi't-taleb ketb olundu fi 11 Cemâziye'l-evvel sene [1]309

Bende vekîl-i mûmâ-ileyh Zühdü Efendi [Mühür]

Bende müvekkil-i mezbûre Fâtıma Hatûn [Mühür]

28. Satış için Vekâlet Hücceti (10a/II)

Tahrîr şod

1-'An-asl Der'aliyyede Gedik Paşa civârında İbrâhim Paşa Mahallesi sâkinelerinden olup medine-i Bolu'da Debbağlar Mahallesinde müste'ciren

2-sâkine ve zâtı yine mahkeme-i merkûme sâkinlerinden Küçük Halilzâde Tâhir Efendi ibni Mustafa ve Tüfenkçi Mehmed Usta ibni Abdullah

3-ta'rîfleriyle mu'arrefe olan işbu bâ'isetü'l-küttâb izzetlü Şerife Hânım ibnetü Mehmed Emin Efendi ibni el-Hâc Mustafa Efendi medine-i merkûmenin

4-mahkeme-i bidâyet hukûk dâ'iresinde ma'kûd meclis-i şer'î şerîf ve lâzımü't-teşrîfde takrîr-i kelâm ve tezkîr-i 'ani'l-merâm idüp târih-i hüccetten

5-mukaddem vefât eden Mehmed Emin Efendi ibni el-Hâc Mustafa'dan mevrûs mahmiyye-i İstanbul'da Fazlı Paşa civârında İbrâhim

6-Paşa kulesi kurbunda kâ'in bâbü's-sa'ade ağası merhûm Sinan Ağa'nın binâ ve ihyâ buyurdıkları mescid-i şerîfi evkâfindan mahalle-i mezkûrde

7-İblikci bodurumu demekle bodurum derûnunda vâki' şehrî on beş akçe icâre-i mü'eccilelü üç 'aded dest-gâh yerinde nısf

8-hisse-i şâyi'amlâ ve yine mevki-i mezkûrda ağa-yı mûmâ-ileyh evkâfindan şehrî on beş akçe icâre-i mü'eccilelü üç 'aded dest-gâhlar dahi

9-müteveffâya vâlidem 'Âişe Hatûn ibnetü Hamza'dan mevrûs nısf hissesi birbirine muttasıl bâ-sened hisse-i mezkûre mutasarrıf cem'an beş 'aded

10-dest-gâh yerlerini mahallinde tâlibi zuhûrunda bedel-i misliyle defter-i hakâni nezâretinde ferâğ ve takrîre ve mu'âmele-i nizâmiyesini

11-icrâya ve sened-i resmi alıvirüp müşteri yedine i'tâyâ ve bedel-i hisse-i mezkûru ahz u kabza ve makbûzunu bana

12-irsâl ve isâl ve teslîm ve 'inde'l-icâb her biri 'âid olduğu muhâkemedede bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyîzen

13-taleb ve dâ'va ve murafa'a ve muhâsama ve tahlîf ve tahallufe ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve husûsât-ı mezkûrât mütevakkıf

14-olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îyye ile elhâletü hazihi Der'aliyyede sâkin defter-i hakâni nezâreti

15-müfettişlerinden müfettiş zevcem İzzetlü İbrâhim Azmi Efendi ibni Abdurrahmânı kabulüne mevkûfe tarafımdan vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb

16-ve ta'yîn eyledim dedikde gibbe't-tasdiki's-şer' mâ-hûve bi't-taleb ketb olundu fi 13 Cemâziye'l-evvel sene [1]309

Bende Müvekkile-i hânım mûmâ-ileyhâ Şerife Hânım [Mühür]

29. Miras için Vekâlet Hücçeti (10b/I)

Hû

1-Medine-i Bolu'da Hoca Bey Mahallesi sâkinlerinden Arabacı Emin Ağa ibni el-Hâc İzzet Ağa meclis-i şer'î şerîf-i enverde

2-li-ebeveyn kız karındaşı ma'rifetü'z-zât Sıdika Hânım hâzıra olduğu halde medine-i merkûm mahâllâtından Eski

3-Câmi'-i Şerîf Mahallesi sâkinlerinden Kara Mustafa oğlu Mehmed Efendi ile İzmidli olup Akpınar Mahallesinde

4-müste'ciren sâkin Hasan Tahsîn Efendi ibni Mehmed Tâhir mazharlarında her biri takrîr-i kelâm ve ta'bîri 'ani'l-merâm idüp

5-medine-i merkûme mahâllâtından Gölyüzü Mahallesinde sâkin iken bundan akdem vefât eden Abazaoğlu

6-Ali Bey ibni Hasan Bey ibni Abdullah bizim zi-rahm cihetinden akrabamız olup verâseti bizimle zevce-i

7-menkûhe-i metrûkesi Safiye Hatûn ibnetü Durmuş'a munhasıra olmakla zevce-i mezbûrenin bizlerden taleb ve dava

8-eylediği muhâkemeyi husûmet ve red ve cevâba ve bidâyeten ve istinâfen ve i'tirâzen ve temyîzen ve 'âid olduğu

9-muhâkemedede murâfa'a ve muhâsama ve tahlîf ve tahallufe ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf

10-olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îyye ile taraflarımızdan işbu merkûmân

11-Mehmed ve Tahsîn Efendilerini münferiden ve müctemi'an vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimizde

12ânlar dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzimesini kemâyenbâği edâya taahhud ve iltizâm

13-eyledi dediklerinde kayd şod fi 13 C.a (Cemaziyelevvel) sene [1]309

Bende vekil-i merkûm Mehmed Efendi [Mühür]

Bende vekîl-i mezbûr Tahsin Efendi [Mühür]

Bende mezbûr Sıdika [Mühür]

Bende Merkûm Emin Ağa [Mühür]

30. Miras için Vekâlet Hüccti (10b/II)

1-Medine-i Bolu'da Aslahaddin Mahallesi sâkinlerinden Usta Sâlihoğlu Hâfız Durmuş Efendi ibni Mehmed meclis-i

2-şer'î-i şerîf-i enver de Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden Şâkir Efendi ibni Mehmed Usta mahzarında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i

3-'ani'l-merâm idüp kız karındaşım müteveffîye Dudu Hatûn terekesinden dolayı mahalle-i merkûm sâkinlerinden Semerci

4-Sâlih Efendi ile sâbık eytâm müdürü Hurşid Ağazâde İzzet Efendi'den iki bin kuruş taleb ve dâ'va

5-ahz u kabza ve muhâsebesini ruyete ve makbûzunu bana edâ ve teslîm ve 'âid olduğu muhâkemede bidâyeten ve

6-i'âdeten ve istinâfen ve temyizen ve i'tirâzen mürafa'a ve muhâsamaya ve tahlîf ve tahallufe ve lede'l-iktizâ

7-sulh ve ibrâya ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i amme-i mutlaka-i

8-sahihe-i şer‘iyye ile tarafımdan işbu merkûm Şâkir Efendi’yi vekıl ve nâ‘ib-i münâsib nasb ve ta‘yîn

9-eylediğime ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımesini kemâyenbağı edâya taahhüd

10-ve iltizâm eyledi dedikde kayd şod fi 13 C.a (Cemaziyelevvel) sene [1]309

Bende vekıl-i merkûm Şâkir Efendi [Mühür]

Bende merkûm Hâfız Durmuş Efendi [Parmak izi]

Merkûm Hâfız Durmuş Efendi parmağı bastığını tasdiklen temhîr eyledik fi 3 C.a (Cemaziyelevvel) sene [1]309

Bende mahzar Yusuf Molla [Mühür]

Bende mahzar Mustafa Ağa [Mühür]

31. Miras için Vekâlet Hücçeti (11a/I)

1-Medine-i Bolu’da Karamanlı Mahallesinde sâkine olup ve zâtı zeyl-i zabıttâ muharrerü’l-esâmi-i müslime ta‘rifleriyle mu‘arrefe

2-olan müteveffâ Sirkeçizâde Hacı Ahmed Efendi kızkarındaşı Zeliha Durkadın ibnetü Mustafa medine-i merkûmenin

3-mahkeme-i şer‘iyyesinde hâlâ zevc-i dâhili Mevlevi dedegânından Konyalı Torunzâde Hacı Yahya Hamdi Efendi ibni Ahmed muvâcehesinde

4-takrîr-i kelâm idüp Hicâz-ı mağfiret-tırazda vefât eden zevc-i sâbıkım Hacı Rıfat Ağa ile mukaddemâ vefât

5-idüp hasren vârisi bulunduğum li-ebeveyn er-karındaşım Hacı Ahmed Efendi terekelerinden vesâ'ir her ikisinin

6-zimem-i nas'da olan alacaklarından hisse-i irsiyelerimi taleb ve dâ'va ahz u kabza ve 'âid olduğu muhâkeme

7-bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyizen muhâkeme ve muhâsama ve tahlîf ve tahallufe ve lede'l-iktizâ

8-sulh ve ibrâya ve bu husûsu mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyye

9-ile tarafımdan işbu zevcem Hacı Hamdi Efendi'yi vekil ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimde

10-ol dahi vekâlet-i mezkûr ber-vech-i muharrer kabul ve hidmet-i lâzimesini kemâyenbağı edâya taahhud ve iltizâm eyledi

11-deyü tarafeynin takrîr ve tasdikleri kayd ve tescil şod fi 19 Cemâziye'l-evvel sene [1]309

Mukarrun leh vekîl zevc-i merkum Hamdi Efendi [Mühür]

Mukarra-i mütevekkile-i mezbûre Zeliha Durkadın [Mühür]

1-İşbu mukarra-i mezbûre Zeliha Durkadın müteveffâ Sirkecizâde Hacı Ahmed Efendinin kız karındaşı

2-ve müteveffâ Yolcuoğlu Hacı Rıfat Ağa'nın zevce-i metrûke ve muma-ileyh Hamdi efendinin

3-hâlâ zevce-i menkûhe-i medhûl-ı bihâ olduğunu bilir ve ta'rîflerimizle mu'arrefdir fi 19 C.a (Cemaziyelevvel) sene [1]309

Mu'arraf icrâ mübâşiri mülâzım Tevfik Molla

Mu‘arrif Mahzar Mustafa Ağa

32. Satış için Vekâlet Hüceti (11a/II)

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu’da Debbağlar Mahallesi sâkinlerinden Boyacıoğlu Hakkı Efendi ibni İzzet medine-i merkûme mahkeme-i şer‘iyyesinde Semerkand Mahallesi sâkinlerinden

2-müfti-i esbak merhûm Mehmed Sa‘id Efendi hafidi Mehmed Zühdü Efendi ibni Gâlib Efendi mahzarında takrir-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüp

3-Paşa Karyesinden Kalaycıoğlu Süleyman Ağa’ya târihinden elli bir gün mukaddem 2400 kuruş fûrûht etmiş olduğum bir çift

4-manda öküzlerine özü diyerek bâ-‘arz-ı hâl benden muhâkeme olmak üzere mahkeme-i şer‘iyyeden yedime tebliğ olunan da‘vetnâmelerin

5-mûcebince ‘âid olduğu muhâkeme bidâyeten ve i‘âdeten ve i‘tirâzen ve istinâfen ve temyizen muhâkeme ve mürafa‘a ve muhâsama ve tahlif ve tahallufe

6-ve lede’l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bedel-i manda-i mezkûre taleb ve dâ‘vaya ve ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâl ve teslime

7-ve husûsât-ı mezkûrât mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile tarafımdan

8-işbu mûmâ-ileyh Zühdü Efendi’yi vekîl ve nâ’ib-i münâsib nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol dahi ber vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi

9-kabul ve hidmet-i lâzimesi kemâyenbaği edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dedikte gibbe’t-tasdîki’ş-şer‘ mâ-vâki‘ bi’t-taleb

10-ketb olundu fi 25 Cemâziye'l-evvel sene [1]309

Bende Vekîl-i mûmâ-ileyh Mehmed Zühdü Efendi [Mühür]

Bende Müvekkil-i mezbûr Hakkı Efendi [Mühür]

33. Vekil Azli için Vekâlet Hücçeti (11b/I)

Hû

1-Medine-i Bolu'da Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden olup zâtı Ataullah Efendizâde el-Hâc 'Arif Efendi ve Hüsnü Bey

2-ibni Ahmed Ağa ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Feride Hânım ibnetü Sa'id Efendi ibni el-Hâc Hüsnü Ağa meclis-i şer'î-i şerîf-i

3-enverde mahalle-i merkûme sâkinlerinden İlyâszâde el-Hâc Emin Efendi ibni el-Hâc Emin Efendi mahzarında ikrâr-ı

4-tâm ve takrîr-i kelâm idüp ben bundan akdem babamdan mevrûs hisse-i irsiyemin hesâbını rûyete ve ahz u kabza

5-tarafımdan mahalle-i merkûmeden Şâkir Çavuş bin Mehmed'i vekîl etmiştim ben vekâlet-i mezkûreden merkûm Şâkir Çavuş'u vekâlet-i

6-mezkûreden 'azl idüp ben merkûm Şâkir Çavuş'un zamânında ahz u kabz eylediği meblağın muhâsebesini merkûm ile

7-ruyete ve taleb ve dava ve zuhûr eden alacağımı bana teslîme ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve zevcem Ezircanlı

8-oğlu Hacı İzzet Efendi benim ve bir nefer evlâdının nafakamıza bakmayıp babam menzilinde sâkine olmamla zevcem merkûmdan

9-dahi kezâlik taleb ve dâ'va ve sulh ve ibrâya ve 'âid olduğu muhâkemede bidâyeten ve i'âdeten ve istinâfen ve temyizen

10-ve i'tirâzen muhâkeme ve muhâsama ve tahlif ve tahallufe ve tarafımdan işbu mûmi-ileyh el-Hâc Emin Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i

11-münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımesini kemâyenbağı

12-edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dedikde kayd şod fi 29 C.a (Cemaziyelevvel) sene [1]309

Bende vekîl-i mûmâ-ileyh Hacı Emin Efendi [Mühür]

Müvekkile-i mezbûre Feride Hanım [Mühür]

34. Miras için Vekâlet Hücçeti (11b/II)

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Ataullah Efendizâde tüccârândan Hacı Sâbit Efendi ibn Ataullah

2-Efendi ibni Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Fâtıma binti İsmail nâm Hatun ile sulbî kebîr oğlu Abdülvehhâb ve sulbîye kebire

3-kızları diğeri Fâtıma ve Emine ve kendünden mukaddem müteveffiye olan zevcesi Dudu binti el-Hâc Emin Ağa'dan mütevellid sulbî kebîr oğulları

4-Nurâni ve Hâfız Hakkı Efendilere munhasıra olduklarından sonra zâtı Gülyüzü Mahallesinden Hacı Kıkızâde? tüccârândan Hâfız Abdullah Efendi

5-ibni Hacı Mehmed ve mahdumu Rasih Efendi ibni Hâfız Abdullah Efendi ta'rîfleriyle mu'arrefiyeler zevce-i mezbûre Fatıma Hatun hâzıra olduğu halde

6-binti kebire-i mezbure Emine Hatun medine-i merkûmenin mahkeme-i şer'iiyesinde ma'kûd meclis-i şer'imizde Akpınar Mahallesinde müste'ciren sâkin dâ'va

7-vekilllerinden İzmidli Hocaşâde Hasan Tahsin Efendi ibni Mehmed Tâhir mahzarında mûrisemiz müteveffâ-yı mûmâ-ileyh Hacı Sâbit Efendi'nin

8-terekesinin eşyâ-i menkûle-i mütenevvî'asından her birimizin hisse-i irsiye-i şer'iiyemizi ve gayr-ı menkûleden vesâ'ir zimem-i nâs'da olan alacaklarından ifrâz olmayıp yedlerimize teslim olunmayarak

9-ibnân-ı kibâr-ı mezbûrân Nurâni ve Hâfız Hakkı Efendiler fuzûli ve bi gayr-ı hâkk zabt ve müdâhale eylediklerinden tasarrufumuzun

10-hisse-i irsiyemizi ibnân-i kibâr-ı mezbûrândan taleb ve dâ'va ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya

11-ve 'âid olduğu muhâkemedede bidâyeten ve i'âdeten ve istinâfen ve temyizen ve i'tirâzen ve muhâkeme ve muhâsama ve tahlif

12-ve tahallufe ve red ve cevâba herbirimiz taraflarımızdan işbu mûmâ-ileyh Hasan Tahsîn Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimizde

13-ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımelerini kemâyenbağî edâya taahhüd ve iltizâm eyledi

14-dedikde kayd şod fî 6 Cemâziye'l-ahir sene [1]309

Bende vekîl-i mûmâ-ileyh Hasan Tahsîn Efendi [Mühür]

Bende mukarra-i müdde'îye-i binti kebire-i mezbûre Emine Hatûn
[Mühür]

Bende mukarra-i müdde'îye-i zevc-i mezbûre Fâtıma Hatûn [Mühür]

Bende mu'arraf-i mezbûr [Mühür]

Bende mu'arraf-i mezbûr [Mühür]

35. Miras için Vekâlet Hücleti (12a/I)

Hû

1-Medine-i Bolu'da Semerkand Mahallesi sâkinelerinden olup Çerkeş
Kazâsında sâkine iken bundan akdem vefât eden Kâzım

2-Beyzâde Şâkir Bey hafidesi Süreyyâ Hânım ibnetü Hâfız Halil
Efendi ibni Halil bin Abdurrahman'ın verâseti li-ebeveyn

3-kız karındaşı İfâkât Hânım ile li-ebeveyn 'emmisi oğulları ve
'usûbet-i nesebiye cihetinden vârisleri Mehmed ve Şerif Hüseyin

4-Ağalara munhasıra ba'de kable't-taksîm uht-ı mezbure İfâkat Hânım
dahi vefât idüp verâseti zevc-i metrûku Yüzbaşı

5-Fütüvvetlü 'Osmân Ağa ibni Hüseyin ile li-ebeveyn emmisi oğulları
merkûmân Mehmed ve Şerif Hüseyin Ağalara munhasıra

6-olduğu 'inde's-şer'î'l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra zevc-i
mûmâ-ileyh Osmân Ağa meclis-i şer'-i şerîf-i enverde

7-merkûmân Mehmed ve Şerif Hüseyin Ağalar hâzır oldukları halde
mahalle-i merkûm sâkinlerinden Şevket Efendi ibni

8-Lütfü Ağa mahzarında her biri ikrâr-ı tam ve takrîr-i kelâm idüp
mûriselerimiz müteveffiyân-ı mezbûrtândan mevrûs

9-mahalle-i merkûme de vâki ma'lûmu'l-hudûd büyü-tü 'adiyeyi müştemil bir bâb mülk menzile olan hisse-i şâyi'amız semen-i

10-misliyle ahire bey'e ve semeninin ahz u kabza ve makbûzunu bizlere irsâl ve teslîme ve zimem-i nâsa olan alacağını

11-dahi ashâbından taleb ve dava ve ahz u kabza ve makbûzunu kezalik bizlere irsâl ve teslime ve benim kurâlar da

12-olan müteveffiyân-ı mezbûrtândan müntakil arâzi-i hissemi dahi talibine bedel-i misliyle me'mûru huzûrunda ferâğa

13-ve bedelini ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve teslime ve icâbı hâlinde icâre-i misliyle ahire icâre ve icâresini

14-ahz u kabz ve makbûzunu bizlere irsâl ve teslime ve 'âid olduğu muhkâme bidâyeten ve istinâfen ve i'âdeten

15-ve temyizen ve i'tirâzen muhâkeme ve muhâsama ve tahlif ve tahalllufe ve husûsât-ı mezkûrât mütevakkıf olduğu

16-umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyye ile taraflarımızdan işbu mezbûr Şevket Efendi'yi

17-mâl sandığına olan istihkâk maaşı ma'lûmelerini kezalik ahz u kabza ve bizlere irsâl ve teslime

18-dahi vekil ve nâ'ib nasb ve ta'yîn eylediğimiz de ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi

19-kabul ve hidmet-i lâzîmesini kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dediklerinde kayd şod fi 12 C. (Cemaziyelahir) Sene [1]309

Bende vekîl-i mezbûr Şevket Efendi [Mühür]

Diğer Şerif Hüseyin Ağa [Mühür]

Bende vâris-i mezbûr Mehmed Ağa [Mühür]

Zevce-i mûmâ-ileyh [Mühür]

36. Miras için Vekâlet Hücçeti (12a/II)

Hû

Hücçet tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Çukur Mahalle sâkinlerinden Hâfız Fâzlı Efendi
ibni Hacı Sâlih Efendi meclis-i şer'î şerîf-i enverde

2-zevce-i menkûhesi zâtı Mehmed Bey ibni İsa Efendi ve Nuri Efendi
ibni Sâ'ib Efendi ta'rîfleriyle mu'arrefe olan

3-Hafize Hatûn ibni İbrâhim hâzıra olduğu halde Debbağlar Mahallesi
sâkinlerinden Akça Şehirli Hacı Mehmed Efendi

4-ibni Yahya mahzarında her biri takrîr-i kelâm ve ta'bir-i 'ani'l-
merâm idüp bundan akdem bizimle marru'z-zikr Çukur

5-Mahallede sâkine zevce-i menkûhe-i metrûkesi Fâtıma Hatûn ibnetü
İbrâhim ve mezbûreden mütevellide sulbîye sağıre

6-kızları 'Aliyye ve Gerede Kazâsında sâkine zevce-i mutlakasından
mütevelled sulbî sağır oğlu Râ'if Bahaaddin'e munhasıra olduğu

7-halde Gerede Kazâsında Rüşdiye hocası iken vefât eden Habib
Efendi'nin kazâ-i mezkûre de ma'rifet-i

8-şer'iyle tahrîr olunan terekesinden bâ-defter-i kassam hisse-i
irsiyemiz mahallinede vaz'-ı yed edenlerden ve (...)

9-mezkûrun muhkem-i şer‘iyyesinde (...) müteveffânın el yazısıyla (...) müfredâtı zimem-i nâs’da olan hukûkunu aslı benden ve zevce-i mezbûrenin aldığı hükm ve dâ‘vamin nüshası

10-taleb ve dâ‘va ve ahz u kabza

11-ve makbuzunu bizlere edâ ve teslim ve lede’l-icâb ‘âid olduğu muhâkeme bidâyeten ve i‘âdeten ve istinâfen

12-ve i‘tirâzen ve temyizen muhâkeme ve muhâsama ve tahlif ve tahallufe ve aheri dahi tevkîle me’zûne ve husûsât-ı

13-mezkûrât mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile taraflarımızdan

14-işbu mezbûr Hacı Mehmed Efendi’yi vekîl ve nâ’ib-i münâsib nasb ve ta‘yîn eylediğimizde ol dahi

15-ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımelerini kemâyenbaği edâya taahhüd ve iltizâm eyledi

16-dedikde kayd şod fî 12 C. (Cemaziyelahir) sene [1]309

Bende Vekil-i merkûm [Mühür]

Bende ümm-i mezbûre [Mühür]

Bende eb-i mûmâ-ileyh [Mühür]

37. Miras için Vekâlet Hücçeti (12b/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'de Eski Câmî'î Şerîf Mahallesi ahâlisinden iken sene-i sâbika da Hicâz-ı mağfiret-tıraza 'azimetle

2-ba'de'l-hacc avânlar hulûl-i ecele-i mev'ûduyla vefât eden Yolcuoğlu Hacı Rıfat Ağa

3-ibni el-Hâc Ahmed bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkeleri Emine binti Musdan

4-ve Zeliha Düver Kadın binti Mustafa nâm Hatûnlar ile vâlidesi Hafize binti Mustafa ve zevce-i

5-mezbûre Emine'den mütevellid sulbî sağır oğlu Ahmed'e munhasıra olduğu 'inde's-şer'i'l-enver

6-zâhir ve nümâyan olduktan sonra zâtları mahzarbaşı Râşid Ağa ibni el-Hâc Emin Ağa

7-ve Âkif Bey ibni Hâtim Bey ta'rîfleriye mu'arrefe olan zevcetân-ı mezbûrtândan mezbûre

8-Emine ve ümm-i mezbûre Hafize'den her biri mahkeme-i şer'iyeye de dâ'va vekillerinden Gölyüzü

9-Mahallesinde müste'ciren sâkin Necip Efendi ibni Refik muvâcehesinde mûrisimiz müteveffâ-yı

10-merkûm Hacı Rıfat Ağa'nın kâffe-i emvâl-i metrûke ve zimem-i nas'da olan alacaklarından

11-bizim ve sağır-i mezbûrun hisselerimizi 'âid olduğu muhâkeme taleb ve dâ'va ve 'aleyhimize

12-ikâme edilen de'âvide husûmet ve redd ve cevâba ve kendi hisselerimizde mutlak

13-ve sağır-i mezbûr hakkında enfa‘ olanında mukayyeden hasbe’l-iktizâ sulh ve ibrâya bidâyeten

14-ve i‘âdeten ve i‘tirâzen ve istinâfen ve temyizen muhâkeme ve muhâsama ve tahlif

15-ve tahallufe ve bu husûslar mütevakkıf olduğı umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka

16-sahihe-i şer‘iyye ile taraflarımızdan mukaddemen işbu Çavuş Mehmed’i ve Dülger Musdan

17-Ustayı vekîl ve nâ’ib-i münâsib nasb ve ta’yîn etmişdik el-hâletü hazihi vekilân

18-merkûmân ‘azl ile yerlerine ber-vech-i meşrûh vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i

19-şer‘iye ile taraflarımızdan işbu Necib Efendi’yi vekil ve nâ’ib-i münâsib nasb ve ta’yîn

20-eylediğimizde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi kabul eyledi kayd ve tescil şod

Fi 19 C. (Cemaziyelahir) Sene [1]309

Mukarrun leh vekîl-i mûmâ-ileyh Necib Efendi [Mühür]

Mukarra-i üm-i mezbûre Hafize [Parmak izi]

Mukarra-i zevce-i mezbûre Emine [Mühür]

38. Anlaşmazlık Miras için Vekâlet Hücceti (12b/II)

Hû

Tahrîr şod

1-Fi'l-asl Gökçesu Nâhiyesine tâbi Eylemen Karyesi sâkinelerinden olup Akpınar Mahallesinde sâkine Emine ve Yaka

2-Karyesinde sâkine Şerife bintân Hüseyin nâm Hatûnlar Akpınar Mahallesinde sâkin Eylemenli Karyesi Aşçısı Mahmud Ağa

3-ibni Mehmed ve mahzar başı Râşid Ağa ibni el-Hâc Emin ta'rîfleriyle mu'arrefeler olduklarından sonra mahkeme-i şer'iyye de mezkûr

4-Akpınar Mahallesi ahâlisinden Bayındırlıoğlu İzzet Ağa ibni el-Hâc Mehmed Ağa muvâcehesinde mezkûr Eylemenli Karyesinden

5-babamız müteveffâdan müntakil lede'l-ahâli ve'l-cirân ma'lûmu'l-hudûd ve beş kıt'a arâzi-i emriye tarlalarımız

6-olup karye-i mezkûre de sâkine karındaşımız Mustafa'ya üç yüz üç senesi icâre-i ma'lûme ile

7-icâr dahi etmişken karındaşımız merkûm Mustafa tarlayı mezkûreleri fuzûli zabt ve tasaddi

8-eder olduğundan merkûmdan icâr-ı mezkûreler arâzilerimizi taleb ve dâ'va ve bidâyeten

9-ve i'tirâzen ve i'âdeten ve istinâfen ve temyizen âid olduğu muhâkeme ve muhâsama ve tahlif

10-ve tahallufe ve 'inde'l-icâb sulh ve ibrâya ve lede'l-hükm arazileri bedel-i misilleriyle tâlibine ferâğ ve takrîre

11-ve bedel-i ma'lûmeyi ahz u kabz ve makbûzunu bize isâl ve teslime ve taraflarımızdan işbu merkûm 'İzzet

12-Ağa'yı vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyeye ile vekîl ve nâ'ib-i münâsib eyledik dediklerinde ol dahi

13-ber-vech-i muharrer kabul eyledi kayd ve tescil olunmuştur fi 26 Receb sene [1]309

Mukarrun leh vekîl-i merkûm İzzet Ağa [Mühür]

Mukarr-ı mütevekkile-i mezbûre Şerife [Parmak izi]

Mukarr-ı mütevekkil-ie mezbûre Emine [Parmak izi]

39. Anlaşmazlık için Vekâlet Hüceti (13a/I)

Hû

Hüccet tahrîr şod

1-Medine-i Bolu Kurâsından Kısahunlar nâm-ı diğer Gürcüler Karyesi ahâlisinden Kardelioğlu Mustafa Ağa ibni Hasan ve Hacı

2-Sâlih oğlu Mustafa ve Molla Mehmed oğlu Mehmed bin Hacı Hasan ve karındaşı Molla Ahmed ve Hacı oğlu Hüseyin bin Hacı Mehmed

3-ve Topaloğlu Râşid bin Mehmed ve Konyalıoğlu Mehmed bin Hasan ve Saçlıoğlu Hasan bin Ahmed ve karındaşı Mehmed

4-ve inekçi damâdı Hüseyin bin Mustafa ve oğlu Hüseyin ve Koca Hasanoğlu Hüseyin ve karındaşı İbrâhim

5-ve Koca Mustafa oğlu Mehmed ve Ahmed Çavuşoğlu Süleyman kimesneler meclis-i şer'i şerîf-i enverde karye-i merkûm

6-sâkinlerinden diğer Karadeli oğlu Muharrem Ağa ibni Hasan nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrir-i kelâm idüp

7-karye-i merkûme hudûdu dâhilinde vâki‘ lede’l-ahâli ve’l-cirân ma‘lûmu’l-hudûd tahminen altmış dönüm mer‘âlar

8-Sultan Karyesi ahâlisinden gâ’ib ‘ani’l-meclis Curazoğulları Rızâ ve Halil ve Tâhir beyler ibnu Hasan Bey

9-fuzûli müdâhale eder olmalarıyla merkûmundan taleb ve dava ve ahz u kabza lede’l-iktizâ sulh ve ibrâya

10-ve ‘âid olduğu muhâkemedede bidâyeten ve i‘âdeten ve istinâfen ve i‘tirâzen ve temyizen ve muhâkeme ve muhâsama ve tahlif

11-ve tahallufe ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile

12-taraflarımızdan işbu merkûm Muharrem Ağa’yı vekil nasb ve ta‘yîn eylediğimizde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi

13-ber-vech-i muharrer kabul ve hidmet-i lâzımesini kemâyenbağî edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dediklerinde fi 2 Şa‘bân sene [12]30

Bende [Mühür] Bende [Mühür] Bende [Mühür] Bende [Mühür] Bende [Mühür] Bende [Mühür] Bende [Mühür] Bende [Mühür] Bende [Mühür] Bende [Mühür]

40. Boşanma için Vekâlet Hüceti (13a/II)

Hû

Hüccet tahrîr şod

1-Medine-i Bolu’da Karaçayır Mahallesi sâkinelerinden olup zâtı Semerkand Mahallesi sâkinlerinden Gazi Hasan Ağa oğlu Mehmed Ağa

2-ve Şâkir Ağa oğlu Molla Mehmed ta'rîfleriyle mu'arrefe Behiye Hatun ibnetü Hacı Şâkir meclis-i şer'î şerîfû'l-enverde

3-Semerkand Mahallesi sâkinlerinden Zühdü Efendi ibni Gâlib Efendi mahzarında takrir-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idüp

4-Medine-i merkûme kurâsından Ilıca Kınık Karyesi ahâlisinden gâ'ib 'ani'l-meclis Cebeoğlu Hacı Ahmed bin İsmail

5-işbu yedimde bi'l-irâ'e kıraat olan bir kıt'a izinnâme mantûkunca 301 kuruş mehr-i mü'eccel ve 400 kuruş mehr-i mu'accel

6-tesmiyeleriyle zevc-i dâhilim iken târihten bir mâh mukaddem beni talâk-ı vâhid-i bâin ile gıyâbımda tatlîk etmekle

7-gâ'ib merkûmun zimmetinde mütekarrir ve ma'kûd-ı 'aleyh mührin-i? müslimin-i mezkûrin meblağ-ı mecmû'-ı mezkûr 701 kuruş

8-ile nafaka-i bâkiyem ve müstakleten mâlım olup gâ'ib-i merkûmun zimmetinde mevcûd bâ-defter-i müfredât eşyâ'ı ma'lûmem

9-gâ'ib merkûmdan 'aid olduğu muhâkemede taleb ve dâ'va ve ahz u kabza ve makbuzunu bana edâ ve teslime lede'l-iktizâ

10-sulh ve ibrâya ve bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyizen ve müdde'î ve müdde'î 'aleyh sıfatıyla muhâkeme ve müdâfa'aya

11-ve hacz ve protesto takdimine kabulüne ve reddine ve fekkine ve tahlif ve tahallufe ve icâb eden mahale istid'a takdîmine ve lehimize

12-ve 'aleyhimize sudûr edecek i'lâmâtının kavliyle icrâsına ve sulbî muhâkeme de cezâ mahkemesine şümûlü olan bazı

13-madde vukû'nda bâlâda gösterilen şerâ'it-i vazife mûcebince cezâ mahkemesinde muhâkeme olmak ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf

14-olduğu umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile tarafımdan işbu mûmâ-ileyh Zühdü Efendi’yi

15-vekîl nasb ve ta’yîn eylediğimde ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımesini

16-kemâyenbaği edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dedikde kayd şod fi 7 Şa‘bân sene [1]309

Bende mûmâ-ileyh [Mühür]

Bende mezbûre Behiye [Mühür]

41. Anlaşmazlık için Vekâlet Hücçeti (13b/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu’ya tâbi Gökçe Karyesi ahâlisinden Hacı Ahmed oğlu Ahmed Efendi ibni Ahmed ve Aloğlu

2-Ahmed bin Hüseyin ve Tekebeşeoğlu Ahmed bin İbrâhim ve diğer Aloğlu Hüseyin bin Hüseyin ve Hacı Ahmed

3-oğlu Yusuf Efendi ibni Hüseyin ve diğer Hacı Ahmed oğlu Ali Molla bin Ahmed ve aher Hacı Ahmed

4-oğlu Hasan bin Hasan ve başka Hacı Ahmed oğlu Hüseyin bin Hasan ve İsa Beşeoğlu Ahmed bin Ahmed ve

5-diğer İsa Beşe Mehmed bin Hüseyin ve diğer İsa Beşeoğlu Derviş bin Hasan dahi İsa Beşeoğlu Hüseyin bin Ahmed ve Kara Kethüda oğlu

6-Mehmed bin Mehmed ve Kebeşeoğlu Mehmed bin Mehmed ve diğer Kara Kethüda oğlu Hüseyin bin Hasan ve Topal Osmân

7-oğlu Hasan bin Halil ve diğer Topal Osmân oğlu Ahmed bin Mehmed ve Kara Bozoğlu Hüseyin bin

8-Ahmed ve Kara Kethüdaoğlu Ahmed bin Mustafa ve İsa Beşeoğlu Molla Mehmed bin Hüseyin ve Molla Hasanoğlu

9-Ahmed bin Mehmed ve Kebeşoğlu İbrâhim bin Hasan ve diğer Kebeşoğlu Mehmed bin Mustafa ve Receb

10-oğlu İzzet bin İbrâhim ve Ceze Mustafa oğlu Hüseyin bin Halil ve Kara Bozoğlu Mehmed

11-bin Ahmed ve Aloğlu Mustafa bin Hasan ve Teke Beşeoğlu Ali bin İbrâhim ve Zâdıroğlu

12-Mehmed bin Yusuf ve Veli Ahmed oğlu Mehmed bin Mustafa ve diğer Veli Ahmed oğlu Ahmed bin Mustafa ve Teke

13-oğlu Mehmed bin Hüseyin ve aher Teke Beşeoğlu ‘Osmân bin Mehmed ve Teke Beşeoğlu Ahmed bin Hüseyin

14-ve Hacı Hüseyin oğlu Ahmed bin Hasan ve karındaşı Hüseyin ve Hacı Hüseyin oğlu Ahmed bin Mustafa

15-ve Tekebeşeoğlu Emin Ağa ibni Mehmed ve Hasan Kethüda oğlu Yusuf bin ‘Ârif ve diğer

16-Hasan Kethüdaoğlu ‘Ârif bin İzzet ve Suhteoğlu Abdullah bin Halil ve diğer Suhte

17-oğlu Durmuş bin Hasan ve Topal Osman oğlu Mehmed bin Hüseyin ve aher Suhte oğlu

18-Yusuf bin Ali nâm kavm mahsûn medine-i mezkûrenin mahkeme-i şer‘iyyesinde medine-i Bolu’da

19-Akpınar Mahallesinde müste'ciren sâkin dâ'va vekillerinden
İzmidli Havuzcuzâde Tahsin

20-(...) bin Mehmed Tâhir Efendi muvâhesinde bizim sâkin
olduğumuz mezkûr Gökçe Karyesinde

21-civârımız Güney Karyesi beyninde vâki' Göle Dâğı nâm
mahallinde kat' ve (...)

22-Aksu'da bizim ve birisi mezkûr Güney hudûdu dâhilinde Güney
Karyesi ahalisinden

23-su havuzunda tahta i'mâl olunur kütüklük sülûsânı bizim
intifâ'ımıza ve sülûsü mezkûr

23-Güney Karyesi ahâlisine mahsûs mine'l-kadîm ber-vech-i
muharrer islâsen ve iştirâken mutasarrıf

24-olduğumuz halde mezkûr Güney Karyesi ahâlisi müstakil
kendülerinin olmak üzere

25-'aleyhimize ikâme eyledikleri dâ'vada 'âid olduğu her bir
muhâkemedede husûmet ve redd-i

26-cevâb ve bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve
temyîzen dahi taleb

27-ve dâ'va ve müdde'i ve müdde'i 'aleyh sıfatıyla muhâkeme ve
müdafa'a ve hacz ve protesto takdîmine

28-ve kabulüne ve fekden ve tahlif ve tahallufe ve icâb eden mahalle
istid'â takdimiyle 'aleyhime

29-ve 'aleyhimize sudûr edecek i'lâmâtın kabul ve icrâsına ve hin-i?
muhâkemedede cüz'iyeye

30-şümûlu olan de'âviden dahi taleb ve husûmet ve red-i cevâba dâ'va ve lede'l-hâce sulh ve ibrâya

31-ve husûmât ve şerâ'it-i mezkûrenin mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i

32-'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyeye ile herbirimiz taraflarımızdan bizatihi işbu Tahsîn Efendi'yi

33-vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimiz de ol dahi vech-i meşrûh üzere

34-vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidemât-ı lâzimesini kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eyledi

35-dediklerinde mûmâ-ileyh Tahsin Efendi dahi tasdik ve kabul eylediği kayd ve tescil olunmuştur fî 9 Şa'bân sene [1]309

(14a/I)

Hacı Ahmedoğlu Ahmed Efendi bin Ahmed [Mühür]	Aloğlu Ahmed bin Hüseyin [Mühür]	Ve Teke Beşeoğlu Ahmed bin İbrâhim [Mühür]	Ve diğer Aloğlu Hüseyin bin Hüseyin [Mühür]
Hacı Ahmedoğlu Yusuf Efendi ibni Hüseyin [Mühür]	Ve diğer Hacı Ahmed oğlu Ali Molla bin Ahmed [Mühür]	Ve diğer Hacı Ahmed oğlu Hasan bin Hasan [Mühür]	Ve diğer Hacı oğlu Hüseyin bin Hasan [Mühür]
Ve İsa Beşeoğlu Ahmed bin Ahmed [Mühür]	Diğer İsa Beşeoğlu Mehmed bin Hüseyin [Mühür]	Ve ahir İsa Beşeoğlu Hüseyin bin Ahmed [Mühür]	Ve Karakethüda oğlu Mehmed bin Mehmed [Mühür]
Kebeşoğlu Mehmed bin Mehmed [Mühür]	Ve diğer Kara Kethüdaoğlu Hüseyin bin Hasan [Mühür]	Ve Topal Osman oğlu Hasan bin Halil [Mühür]	Ve diğer Topal Osman oğlu Ahmed bin Mehmed [Mühür]
Ve Karabozoğlu	Ve Kara	Ve İsa Beşeoğlu	Ve Molla Hasan

Hüseyin bin Mehmed [Mühür]	Kethüdaoğlu Ahmed bin Mustafa [Mühür]	Molla Mehmed bin Hüseyin [Mühür]	oğlu Ahmed bin Ahmed [Mühür]
Ve Kebeşoğlu İbrâhim bin Hasan [Mühür]	Ve diğer Kebeşoğlu Mehmed bin Mustafa [Mühür]	Ve Receboğlu İzzet bin İbrâhim [Mühür]	Ve Kara Mustafa oğlu Hüseyin bin Halil [Mühür]
Ve Karagöz (...) Mehmed bin Ahmed [Mühür]	(...) oğlu Mustafa bin Hasan [Mühür]	Ve Tekebeşeoğlu Ali bin İbrâhim [Mühür]	Ve Zadiroğlu Mehmed bin Yusuf [Mühür]
Ve Veli Ahmed oğlu Mehmed bin Mustafa [Mühür]	Ve diğer Veli Ahmed oğlu Ahmed bin Mustafa [Mühür]	Ve Tekebeşeoğlu Mehmed bin Hüseyin [Mühür]	Ve aher Tekebeşeoğlu Osmân bin Mehmed [Mühür]
Ve Tekebeşeoğlu Mehmed bin Hüseyin [Mühür]	Ve Hacı Hüseyin oğlu Ahmed bin Hüseyin [Mühür]	Ve karındaşı Hüseyin [Mühür]	Ve Hacı Hüseyin oğlu Ahmed bin Mustafa [Mühür]
Ve Tekebeşeoğlu Emin Ağa bin Mehmed [Mühür]	Ve Hasan Kethüdaoğlu Yusuf bin ‘Ârif [Mühür]	Ve diğer Hasan Kethüdaoğlu ‘Arif bin İzzet [Mühür]	Ve Suhteoğlu Abdullah bin Halil [Mühür]
Ve diğer Suhteoğlu Derviş bin Hasan [Mühür]	Ve Topal Osmân oğlu Mehmed bin Hüseyin [Mühür]	Ve Ahir Suhteoğlu Yusuf bin Ali [Mühür]	İsa Beşeoğlu Derviş bin Hasan [Mühür]
	Vekil-i mukarran leh mûmâ-ileyh Hasan Tahsin Efendi [Mühür]	Suhteoğlu İbrâhim bin Mehmed [Mühür]	

42. Satış için Vekâlet Hücçeti (14b/I)

Hû

Hücçet tahrîr şod

1-Sazâk Nâhiyesine tâbi‘ Hâric Akçakavak Karyesi sâkinlerinden
Kalaşoğlu Hüseyin bin Hüseyin meclis-i şer‘i-i şerîf-i

2-enverde Bolu mahâllâtından Eski Câmi-i Şerîf Mahallesi sâkinlerinden Hocaşâde Râşid Efendi ibni Hoca

3-Mehmed Efendi mahzârında takrîr-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm idüp karye-i merkûme sâkinelerinden gâ'ibe-i 'ani'l-meclis

4-Kalaşoğlu kızı Hadice binti Abdullah'ın mutasarrıffa olduğı karye-i merkûme de kâ'in ma'lûmü'l-hudûd büyût-ı

5-'adideyi müştamil bir bâb mülk menzil ma' bağçeyi bin üç yüz beş senesi bin beş yüz kuruş semen-i medfû'

6-ve makbûz mukâbilesinde bana bey' ve temlik ve teslim ve ben dahi iştirâ ve temellük ve tesellüm ve kabz ve kabul etmişim

7-işbu târihten bir hafta mukaddem mezbûre Hadice Hatûn menzil-i mezkûrun nısfı nâhiye-i mezkûreye tâbi' Baltalı

8-Karyesi sâkinelerinden aşçı kerimesi Tayyibe binti Hüseyin nâm bîkr-i bâliğaya semen-i ma'lûm mukâbelesinde bey' ve temlik

9-etmekle mezbûre tayyibeden nısf menzili mezkûru taleb ve dâ'va ve ahz u kabza ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya

10-ve 'aid olduğı muhâkemedede bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyizen ve müdde'i ve müdde'i 'aleyh sıfatıyla

11-muhâkeme ve müdâfa'aya ve hacz ve protesto takdimine kabulüne ve reddine ve fekkine ve tahlif ve tahallufe ve icâb eden mahale istid'a

12-takdîmine ve lehimize ve 'aleyhimize ve sudûr edecek i'lâmâtının kavliyle icrâsına ve hin-i? muhâkemedede cezâ mahkemesine

13-şümûlü olan bazı madde vukû'nda bâlâda gösterilen şerâ'it-i vazife mûcebince muhâkeme olmak ve husûs-ı

14-mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile tarafımdan işbu mûmâ-ileyh Râşid

15-Efendi’yi tarafımdan vekîl ve nâ’ib-i münâsib nasb ve ta’yîn eylediğimde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i

16-muharrer kabul ve hidmet-i lâzimesini kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dedikde kayd şod fi 24 Şa‘bân sene [1]309

Bende vekîl-i mezbûr Râşid Efendi [Mühür]

Bende merkûm Hüseyin [Mühür]

Mezbûre Hadice Hatûn’dan dahi merkûm Hüseyin nısf menzil-i mezkûru taleb ve dâ‘va ve ahz u kabz ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile tarafımdan mûmâ-ileyh Râşid Efendi’yi vekîl nasb ve ta’yîn eylediğimde ol dahi ber vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kayd şod fi 6 Şevvâl sene [1]309

43. Gasb için Vekâlet Hücceci (14b/II)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu’ya tâbi‘ Sultan Karyesi ahâlisinden Curazzâde Rıza ve Halil ve Tâhir

2-Beyler inbân Hasan Bey’in ve Ali Beyoğlu Ahmed Ağa ibnü’l-mezbûr Ali mahkeme-i şer‘iyye de

3-Gölyüzü Mahallesinde sâkin dâ‘va vekillerinden Necib Efendi ibni Refik muvâcehesinde

4-karye-i merkûme de vâki‘ câmi‘-i şerîfe merbût ve kabre mahsûs ve mevki‘e mevkûf mahale karye

5-ahâlisinden Hacı Ahmed oğlu ‘İzzet müdâhale ve hayvan mer‘ etmek üzere

6-zabta tasaddi eylediğinden müdâhale vâka‘ının men‘i için ‘âid olduğu

7-muhâkeme ve mürâfa‘a ve muhâsama ve bidâyeten ve i‘âdeten ve i‘tirâzen ve istinâfen

8-ve temyizen taleb ve dâ‘va ve istirdâd ve ahz u kabza ve sulh ve ibrâya

9-her dürlü levâzım gelen mu‘âmelâtı icrâya me‘zûn mütevakkıf olduğu

10-umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile işbu Necib Efendi

11-taraflarımızdan vekîl ve nâ‘ib-i münâsib nasb ve ta‘yîn eylediğimizde ol dahi vekâlet-i

12-mezkûrei ber-vech-i muharrer kabul ve hidmet-i lâzıme yi edâya taahhüd eyledi deyü takrîr

13-ve tasdikleri kayd ve tescil şod fi 7 Ramazan sene [1]309

Mukarrun leh vekîl Necib Efendi [Mühür]

Müvekkil Ali Beyoğlu Ahmed [Mühür]

Müvekkil Tâhir Bey [Mühür]

Mütevekkil Halil Bey [Mühür]

Mukarrun müvekkil Rızâ Bey [Mühür]

44. Miras için Vekâlet Hücçeti (15a/I)

Hû

Tahrîr şod

1-‘An-asl Rumeli’de Ruscuk Vilâyeti dâhilinde Varna Sancağı Kazâlarından Balcık Kazâsına tâbi‘ Devranlar Karyesi ahâlisinden iken bundan akdem

2-vefât eden Topcuoğlu Sâlih bin Abdullah bin Abdullah’ın sulbî kebîr oğulları Ali ve Mehmed’e ba‘de ibn-i kebîr-i merkûm Ali dahi vefât idüp

3-verâseti sulbî kebîr oğulları İsmail ve İbrâhim ve sulbîye kebire kızları Zeyneb ve Hadice ve Fandî’ye munhasıra ba‘de ibn-i kebîr-i merkûm Mehmed dahi

4-vefât idüp verâseti sulbî kebîr oğulları Nuri ve ‘İzzet ve Sâlih’e munhasıra olduktan sonra ibnân-ı kebîrân-ı merkûman İsmail

5-ve İbrâhim ve Nuri ve ‘İzzet ile benât-ı kibâr-ı mezbûrât zâtı İhsâniye Mahallesi sâkinlerinden ve muhâcirinden Emrullah bin Sâlih

6-Hasan bin ‘Osmân [boşluk] nâm kimesneler ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan Hadice ve Zeyneb nâm hatûnlardan

7-Zeyneb Hatun ve ibnân-ı kibâr-ı mezbûrândan Nuri ve ‘İzzet Bolu Kazâlarından Düzce Kazâsı kasabasında Tatar Mahallesinde sâkin

8-diğer binti kebîr-i mezbûre Hadice Hatun ve ibnân-ı kibâr-ı mezbûrân İsmail ve İbrâhim medine-i Bolu’nun İhsâniye Mahallesinde sâkinler

9-olup medine-i merkûmenin mahkeme-i şer'yyesinde ma'kûd meclis-i şer'i-i şerîf-i enverde sâlifü'z-zikr İhsâniye Mahallesinde müste'ciren

10-sâkin Hacı oğlu Bazârcıgı kazâsı kurâsından Sarıca Karyesi ahâlisinden 'Ârif Ağa ibni el-Hâcc 'Osmân Ağa mahzarında ikrâr-ı tâm

11-her biri takrir-i kelâm ederler ki babalarımız ve mûrislerimiz müteveffâ-yı merkûmân Ali ve Mehmed'in 'ale'l-iştirâki's-seviyye bâ-tâpu

12-mutasarrıf oldukları zikr olunan Devrânlar Karyesi toprağında vâki' ma' müştemilât bir bâb mülk menzil ile altmış kıt'a

13-Kocan derûnlarında muharrer ve mukeyyid tahminen 1261 dönüm arâzi-i emriye tarlalar her birimize intikâl edip

14-tarlâhâ-yı mezkûrlerde olan hisselerimizi ve kezalik menzil-i mezkûrde olan hisselerimizi mahallinde tâlibi

15-zuhûrunda bedel-i misliyle bey'e ve me'mûru huzûrunda ferâğ mu'âmele-i nizâmiyesini bade'l-icrâ bedel-i tarlâhâ-yı mezkûr ile

16-bedel-i menzil-i mezkûru ahz u kabz ve tarlahâ-yı mezkûrlar ile menzil-i mezkûrun vergileri var ise mahalline edâ ve teslim

17-(...) bedeli dahi ahz u kabz idüp makbûzunu herbirimiz yedlerimize edâ ve teslime ve şâyed mahallinde tarlahâ-yı

18-mezkûr ile menzil-i mezkûre müdahale eden olur ise 'âid olduğu muhâkemedede mürafa'a ve muhâsamaya ve red ve cevâba

19-ve 'inde'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve bidâyeten ve istinâfen ve i'tirâzen ve i'âdeten ve temyizenn ve bu husûsu mütevakkıf

20-olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'yye ile her birimiz işbu merkûm Arif Ağa'yı taraflarımızdan

21-vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimizde ol dahi ber-
vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i

22-lâzımelerini kemâyenbâği edâya taahhüd ve iltizâm eyledik dedikte
gıbbe't-tasdîki's-şer' mâ-vaka' bi't-taleb

23-ketb olundu fi 12 Ramazan sene [1]309

Müvekkil-i merkûm 'İzzet [Mühür]

Bende müvekkil-i merkûm Nuri [Mühür]

Bende müvekkil-i merkûm İbrâhim [Mühür]

Bende müvekkil-i merkûm İsmail [Mühür]

Bende vekîl-i merkûm 'Arif Ağa [Mühür]

Bende müvekkile-i mezbûre Hadice Hatun [Parmak izi]

Bende müvekkil-i mezbûre Zeyneb Hatûn [Parmak izi]

Balâ da muharrer bulunan müvekkiltân-ı mezbûrân Hadice ve Zeyneb
Hatûnların mühr-i zâtileri bulunmayıp muvâcehemizde parmak basdıklarını
tasdiken işbu mahalle şerh verilip temhir eyledik fi 12 Ramazan sene [1]309

Bende Karamanlı Mahallesinden Kuyumcuoğlu Odacı Mehmed
Efendi [Mühür]

Bende Mu'arrif yine mahalleden Osmân oğlu Hasan [Mühür]

Bende Mu'arrif İhsâniye Mahallesinden Zabtiye Emrullah Ağa
[Mühür]

(15b/I)

1-Şu işâret olunan zabt derûnunda muharrer olan menzil-i mezkûr ile tarlaların hudûdları ber-vech-i ati zikr u beyan olunur

Turhanlar Karyesinde Kalfaköy yolunda sırf mülk tarafları Sâlih ve Mehmed ve İsmail ve sâhib-i sened ahurlarıyla mahdûd terbi'an 3000 zirâ bir bâb hâne ve nısf Bekâr Ali bin Sâlih	Yine Kalfaköy yolunda sırf mülk tarafları Mehmed ve sâhib-i sened hâneleri ve yol ile mahdûd terbi'an 150 zirâ bir bâb ahur ma' oda Ali bin Sâlih	Turhanlar Karyesinde Kara Celâl yolunda sırf mülk tarafları Ali ve İsmail ve sâhib-i sened ahuru ve yol ile mahdûd terbi'an 3200 zirâ bir bâb hâne ve nısf Bekâr Mehmed bin Sâlih
Yine Karacılar yolunda sırf mülk tarafları İsmail ve sâhib-i sened hânleri ve yol ve boz ile mahdûd terbi'an 150 zirâ bir bâb ahur ma' oda Mehmed bin Sâlih	Turhanlar Karyesinde Numan tarla tarafları Osmân ve Mahmud ve İsmail tarlaları ile mahdûd tahminen 10 dönüm 1 kıt'a Ali ve Mehmed benân Sâlih	Turhanlar Karyesinde Karaca yolunda tarafları Mahmud ve Süleyman ve Mustafa tarlaları ve yol ile mahdûd tahminen 35 dönüm 1 kıt'a Ali ve Mehmed benân Sâlih
Turhanlar Karyesinde Balcık yoluna çıkan tarafları Mustafa tarlaları ve yol ile mahdûd tahminen 15 dönüm 1 kıt'a Ali ve Mehmed benan Salih	Turhanlar Karyesinde Selmitâtık yolunda tarafları 'Osmân ve Sâlih ve Süleyman ve Emin tarlaları ile mahdûd tahminen 10 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Divân Bey türde? tarafları İsmail ve sâhib-i sened tarlaları ve şor ve yol ile mahdûd tahminen 15 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Toy sırtında tarafları Ahmed ve Mahmud ve İsmail tarlaları ile mahdûd tahminen 10 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Selim tatlık yolunda tarafları Sâlih ve İsmail tarlaları ve şor ve yol ile mahdûd tahminen 10 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Elik Elpüğünde tarafları Sâlih ve Mehmed tarlaları ve şor ile mahdûd tahminen 15 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Küre şorunda tarafları	Turhanlar Karyesinde Bozabakan tarla da	Turhanlar Karyesinde toy sırtında tarafları

Mehmed ve Mustafa ve İsmail ve şor ile mahdûd tahminen 25 dönüm 1 kıta bu dahi	tarafları Mustafa ve Emin ve Osman tarlaları ve boz ile mahdûd tahminen 40 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Sâlih ve kendi ve İsmail tarlaları ve şor ile mahdud tahminen 50 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Küre şorunda tarafları Mustafa ve sâhib-i sened tarlaları ve tarik ve yol ile mahdûd tahminen 25 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Kavarta yolunda tarafları Kadir ve Süleyman tarlaları ve yol ile mahdûd tahminen 12 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Kavaklık karşısında tarafları Mahmud ve Mustafa ve İsmail tarlaları ile mahdûd tahminen 20 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Kargalık yolunda tarafları İsmail (...) ve Sâlih tarlaları ve yol ile mahdûd tahminen (...) dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Uzun Bostan'da tarafları İsmail tarlaları ve şor ile mahdûd tahminen 32 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar karyesinde divân bey şorunda tarafları 'Osmân ve Kadir ve Süleyman tarlaları ve şor ile mahdûd tahminen 7 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Çakırlık yanında tarafları 'Osman ve Ketü ve Mustafa Tarlaları ve yol ile mahdûd tahminen 13 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Sancaklık yolunda tarafları 'Osmân ve Salih ve Nuh tarlaları ile mahdûd tahminen 20 dönüm 1 kıt' bu dahi	Turhanlar Karyesinde boz tarlada tarafları Nuh ve Hasan tarlaları ve boz ve yol ile mahdûd tahminen 25 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Sancaklık yolunda tarafları 'Osmân ve Mahmud ve Kadir tarlaları ve yol ile mahdûd tahminen 25 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Gölcük demekle tarafları Osmân ve İsmail tarlaları ve yol ile mahdûd tahminen 10 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Divan Bey sınırında tarafları Mustafa ve Kadir ve sâhib-i sened tarlaları ve sınır ile mahdûd tahminen 15 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde köy civârında tarafları sâhib-i sened bu fidanlığı ve yol ile mahdûd tahminen 2	Turhanlar Karyesinde boz tarlada tarafları sâhib-i sened ve Süleyman ve İsmail tarlaları ve boz ile	Turhanlar Karyesinde sırf albalık tarlada tarafları Emin ve Kadir ve Mustafa ve Salih tarlaları ile

dönüm 1 kıt'a bu dahi	mahdûd tahminen 20 dönüm 1 kıt'a bu dahi	mahdud tahminen 10 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Sancaklık yolunda tarafları Mustafa ve Mahmud ve Osmân tarlaları ile mahdud tahminen 9 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Elik Sınırında tarafları 'Osmân ve Sâlih tarlaları ve yol ve sınır ile mahdud tahminen 13 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Divan Bey sınırında tarafları 'Osmân ve Mustafa ve Süleyman tarlaları ve sınır ile mahdud ve tahminen 14 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Taş avluda tarafları İsmail ve Süleyman ve Mustafa tarlaları ile mahdud tahminen 8 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Küre yollarında tarafları 'Arif ve Kadir ve Osman ve sâhib-i sened tarlaları ile mahdud tahminen 15 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde boz tarlada tarafları Nazif ve Süleyman tarlaları ve yol ve boz ile mahdud tahminen 30 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Elbük tarlada tarafları Salih ve Mustafa ve Nuh tarlaları ve yol ile mahdûd tahminen 50 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Balcık yolunda tarafları Mahmud ve İsmail ve Sâlih tarlaları ve yol ile mahdud tahminen 25 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde boz tarlada tarafları Süleyman ve Kadir ve sâhib-i sened tarlaları ile mahdud tahminen 30 dönüm 1 kıt' bu dahi
Turhanlar Karyesinde Elbük tarlada tarafları Osmân ve Salih tarlaları ve sınır ve yol ile mahdûd tahminen 10 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Terelik nâm mahalde tarafları Hacı Süleyman ve Osman ve İsmail tarlaları ve yol ile mahdud ve tahminen 40 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar karyesinde Çatal Gölcük nâm mahalde tarafları Osman ve Nuh ve İsmail tarlaları ile mahdud tahminen 15 dönüm 1 kıt'a bu dahi

(16a/I)

Turhanlar Karyesinde	Turhanlar Karyesinde	Turhanlar Karyesinde
----------------------	----------------------	----------------------

Köy sırtı nâm mahal de tarafları Sâlih ve İsmail ve Cevhan tarlaları ve sınır ile mahdûd tahminen 40 dönüm 1 kıt'a bu dahi	öyük tarlada tarafları Osmân ve sâhib-i sened tarlaları ve yol ve sınır ile mahdud tahminen 20 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Çatal Gölcük nâm mahalde tarafları İsmial ve Osman tarlaları ve Boz ile mahdud tahminen 10 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Divân Bey sınırında tarafları Ali ve Kadir ve Sinan tarlaları ve sınır ile mahdûd tahminen 15 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Sancaklık yolu nam mahal de tarafları Mahmud ve Ali ve Osman tarlaları ile mahdud tahminen 25 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde lağımlı tarlada tarafları Osman ve Mahmud ve Salih ve İsmail tarlaları ile mahdud tahminen 10 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Karacalar yolu nam mahalde tarafları Mahmud ve sâhib-i sened tarlaları ve yol ve sınır ile mahdud tahminen 20 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Sancaklık yolu nâm mahalde tarafları Mahmud ve Kadir tarlaları ve yol ile mahdud tahminen 30 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Çatal Gölcük nâm mahalde tarafları Salih ve Nuh ve Osman ve Halil tarlaları ile mahdud tahminen 15 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar karyesinde Divan Bey sınırında tarafları Hacı Süleyman ve Kadir ve sâhib-i sened tarlaları ve boz ile mahdud tahminen 15 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Küre boylarında tarafları sâhib-i sened ve İsmail tarlaları ve sınır ile mahdûd tahminen 25 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde köy sırtı nâm mahalde tarafları Ahmed ve Emin ve İsmail ve Mehmed tarlaları ile mahdud tahminen 20 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Karacalar yolu nâm mahalde tarafları sâhib-i sened tarlaları ve yol ve sınır ile tahminen 20 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Karacalar yolu nâm mahalde tarafları sâhib-i sened ve İsmail tarlaları ve sınır ile mahdûd tahminen 40 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde tarafları İsmail tarlaları ile mahdud tahminen 20 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Kalfaköy demekle tarafları Hacı Süleyman ve Nuh tarlaları ve boz ve sınır ile mahdud tahminen 35 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde bağçeyolu demekle tarafları sâhib-i sened ve Mahmud Ağa ve Sâlih tarlaları ve Kalfa Karyesi ile mahdûd tahminen 35 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Kalfaköyü demekle tarafları Hacı Süleyman ve Nuh ve sâhib-i sened tarlaları ve boz ile mahdûd tahminen 15 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Küreboyu demekle taraflar Ali ve Hasan tarlaları ve yol ve sınır ile mahdûd tahminen 35	Turhanlar Karyesinde Balcık yolu demekle tarafları Kama ve Arif tarlaları ile tahminen 25 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Küreler boylar başı demekle tarafları İsmail ve sâhib-i sened tarlaları ve sınır ile mahdûd

dönüm 1 kıt'a bu dahi		tahminen 15 dönüm 1 kıt'a bu dahi
Turhanlar Karyesinde Balcık yolu demekle tarafları Hasan ve İsmail ve Hüseyin tarlaları ve yol ile mahdûd tahminen 15 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde Cetkene demekle tarafları Sâlih ve İsmail ve Hüseyin tarlaları ve yol ile mahdûd ve tahminen 12,5 dönüm 1 kıt'a bu dahi	Turhanlar Karyesinde İnce yol demekle tarafları Mestân Ağa ve Çoban 'Ârif tarlaları ve yol ile mahdûd tahminen 12,5 dönüm kıt'a bu dahi
Dönüm 1261- Kıt'ât 62		

45. Alacak için Vekâlet Hücçeti (16b/I)

Hû

Tahrîr şod

1-'An-asl Aydın Kazâsı mütemekkinlerinden olup medine-i Bolu'da berây-ı ticâret sâkin olan teba'-i

2-Devlet-i 'Aliyyenin Ermeni milletinden tüccâr Viredor oğlu Hacı Kiryakos veled-i

3-Viredor medine-i merkûnin mahkeme-i şer'yyesinde dava vekillerinden olup

4-Hancı Ahmed Ağa hânında müste'ciren mukîm Midillili Mustafa Nuri Efendi ibni Ahmed

5-muvâcehesinde benim gâ'ibe-i 'ani'l-meclis Çukur Mahallesi sâkinelerinden Rayşe Hatûn

6-zimmetinde manifatura esmânından baki dört bin dokuz yüz kuruş alacak

7-hakkım olmakla meblağ-ı mezkûr bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyizen

8-âid olduğu her bir muhâkemedede mezbûreden taleb ve dava ve ahz u kabz ve müdâfa'a

9-ve muhâsama ve tahlif ve tahallufe ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve hacz ve protesto kabulüne

10-ve reddine ve fekkine ve istid'a takdîmine ve kabûlüne ve leh ve 'aleyhimde ikâ'-ı ve (...)

11-mürâfa'a ve mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îye ile

12- tarafımızdan işbu mûmâ-ileyh Mustafa Nuri Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb

13-ve ta'yîn eylediğimde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i muharrer kabul ve hidmet-i

14-lâzıme yi edâya taahhüd ve iltizâm eyledi deyü tarafeynin takrîr ve tasdikleri kayd

15-ve tescîl şod fi 6 Şevvâl sene [1]309

Mukarrun leh vekîl-i mûmâ-ileyh Mustafa Nuri Efendi [Mühür]

Mukarrun müvekkil-i mezbûr Hacı Kiryakos [İmzâ]

46. Alacak için Vekâlet Hücçeti (16b/II)

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Akpınar Mahallesi sâkinlerinden Karakullukçuoğlu Hatib Mehmed Efendi ibni el-Hâc Emin Ağa medine-i merkûmenin mahkeme-i şer'yyesinde

2-Gölyüzü Mahallesi sâkinlerinden Penyecizâde Mehmed Efendi ibni Hacı Mustafa mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm ider ki Semerkand Mahallesinden

3-li-ebeveyn er-karındaşım Molla Osmân ile miyânemizde tahaddüs eden tereke ve mülk menzil semeninden

4-ve Berk karyesinden Hacı Osman oğlu Hüseyin zimmetinde olan alacağım ve Akpınar Mahallesinden Karagelin oğlu Emin Usta zimmetinde

5-olan alacağım ve Sazak Nâhiyesine tâbi' Bağçeköy Karyesinden Hacı Mehmed oğlu Mehmed zimmetinde olan alacağım ve Debbağlar Mahallesinden

6-Yamakoğlu Osman zimmetinde olan alacağım ve Eski Câmî'-i Şerîf mü'ezzini Çilingiroğlu Hâfız Efendi de olan alacağım

7-ve Ermeni Mahallesinden Nişân Çorbacı zimmetinde olan alacağım olmakla ve yine Akpınar Mahallesinden Çilingir Hacı Nuri

8-zimmetinde olan alacağım ki sekiz nefer kimesneler zimmetlerinde olan alacaklarımı bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen

9-ve temyizen ve müteveffiye vâlidem Kâmile Hatûnun Semerkand Mahallesi câmî'-i şerîfine vakf bırakmış olduğu 725 kuruş benim zimmetimden

10-vâlidem hayâtında benden tamâmen ve kâmilten bade'l-ahz ve'l-kabz nâmım olan mührümle memhûrlu deyn senedimi vakf-ı mezbûr mütevellisi

11-(...) mahallesinden Kayyumoğlu Dikici Hüsnü Ağa'dan yedime teslimine 'âid olduğu her bir muhâkemedede nâm kimesnelerden talep ve dava

12-(...) ve müdâfa ve muhâsama ve tahlif ve tahallufe ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve hacz ve protesto kabulüne

13-ve reddine ve fekkine ve istid'a takdîmine ve kabûlüne ve leh ve 'aleyhimde ikâ'-ı de'âvi de vesâ'ir icâb eden

14-kimesnelere leh ve 'aleyhimde müdâfa'a ve muhâsama ve mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îye ile

15-tarafımdan işbu mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eyledimde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i muharrer

16-kabul ve hidmet-i lâzıme yi kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm deyü tarafeynin takrîr ve tasdikleri kayd ve tescil şod

10 fi Şevvâl sene [1]309

Bende vekil-i mûmâ-ileyh Mehmed Efendi [Mühür]

Bende müvekkil-i mezbûr Mehmed Efendi [Mühür]

47. Miras için Vekâlet Hüccti (17a/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Rumeli cihetinde Ruscuk vilâyet-i celîlesi dâhilinde Varna Sancağı mahdûdu kazâlarından Hacıoğlu

2-Bazarcığı Kazâsı Kasabası mahâllâtından Çömlekçi Mahallesi sâkinelerinden olup Kastamonu vilâyet-i

3-celîlesi dâhilinde medine-i Bolu mahâllâtından İhsâniye Mahallesi sâkine ve zâtı mezkûr Çömlekçi

4-Mahallesi ahâlisinden olup marâ'l-beyân İhsâniye Mahallesi sâkinlerinden Süleyman oğlu Halil

5-ve Mehmed oğlu Ali ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Hadice binti Mehmed bin Abdullah Bolu'nun mahkeme-i şer'yyesinde

6-ma'kûd meclis-i şer'-i şerîf-i enver de takrîr-i kelâm ve tezkîr-i 'ani'l-merâm idüp marâ'z-zikr Çömlekçi

7-Mahallesinde kâ'in mahallince ma'lûmü'l-hudûd üç bab oda yapılı oda ve bir abdesthâne ve bir memşâ

8-ve önünde bir evlek miktârı havluyu müstemil bir bâb mülk menzil ile ittisâlinde vâki'

9-bir bâb mülk çömlekçi kerhânesi ve kasaba-i mezkûr çarşısında câmi'-i şerîf duvarında

10-şâdırvan karşısında vâki' ma'lûmü'l-hudûd bir kebenk açılır bir bâb mülk dükkân ve

11-kasaba-i mezkûr civârında kemerbağlığı nâm mahalde vâki' ma'lûmü'l-hudûd üç evlek miktârı

12-ve Gazi Baba'da vâki' ma'lûmü'l-hudûd iki evlek miktârı kürümi mülk bağ târihten

13-yirmi sene mukaddem vefât eden babam merkûm Çömlekçi Mehmed Ağa ibni Abdullah bin Abdullahın

14-hayâtında müstakilen mâlî bade vefât benimle mara'l-beyân
Çömlekçi Mahallesinde sâkinler zevce-i menkûhe-i

15-metrukesi vâlidem Fâtıma Hatûn ibnetü Abdullah ve sulbîye kızları
li-ebeveyn kızkarındaşlarım

16-Zeyneb ve Ümmü Gülsüm ve sulbî kebîr oğulları li-ebeveyn er-
karındaşlarım Ahmed ve İbrahim ve Halil

17-ve Sâlih'e mevrûs olmakla ben hisse-i şâyi'a-ı ma'lûmemi
mahallinde tâlibi zuhûruna semen-i

18-misilleriyle me'mûru huzûrunda bey'e ve mu'amele-i nizâmiye-i
icrâya ve semeni ahz u kabza ve makbûzunu

19-bana irsâl ve isâle ve aheri dahi tevkîle me'zûn olmak üzere husûs-
ı mezkûr

20-mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i
sahihe-i şer'yye ile tarafımdan

21-halâ mahalle-i merkûme de sâkin li-ebeveyn er-karındaşım
merkûm İbrâhim'i kabûlüne mevkûfe

22-vekil ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eyledim dedikde kayd şod

Fi 26 Şevvâl sene [1]309

Bende mezbûre Hadice [Parmak izi]

Mezbûre Hadice parmağını basdığını tasdiken temhir eyledik fi 26
Şevvâl sene [1]309

Bende Arif Ağa [Mühür]

Bende merkûm Ali [Mühür]

Bende merkûm Halil [Mühür]

Bende Mahzarbaşı Râşid Efendi [Mühür]

48. Miras için Vekâlet Hücçeti (17b/I)

Hû

Tahrîr şod

1-‘An-asl Ankara Vilâyeti dâhilinde Yozgad Sancağı kazâlarından Sungurlu Kazâsı kabası mahallâtından Sucuoğlu Musa ahâlisinden

2-olup hassa on ikinci alâyın ikinci Hamidiye Kazâsı taburunun dördüncü bölük yüzbaşısı medine-i Bolu’nun Karaçayır Mahallesinde

3-müste’ciren sâkin Sucuoğlu Ömer Ağa ibni Ebu Bekir bin Halil medine-i merkûmenin mahkeme-i bidâyet hukûk dâ’iresinde ma‘kûd meclis-i şer‘i şerif-i

4-enverde sâlifü’z-zikr Sucuoğlu Mahallesi ahâlisinden mezkûr Karaçayır Mahallesinde misâfîren sâkin Buharalı Hacı Mirza Ağa ibni Mehmed Ali nâm kimesne mahzarında

5-târih-i hüccetten on üç sene mukaddem hulûl-ı ecel-i mev‘ûdıyla vefât eden babam Sucuoğlu Ebubekir Ağa ibni Halil bin Abdullahın verâseti

6-zevce-i menkûhe-i metrûkesi Döner binti Abdullah nâm Hatûn ile sulbî kebîr oğlu Mustafa ve sulbîye kebîre kızları Fatıma ve Kezban ve bana munhasıra

7-bade’hu kable’l-kısme zevce-i mezbûre vâlidem Döner Hatûn dahi vefât idüp verâseti benimle li-ebeveyn er-karındaşlarım

8-vârisân-ı mezbûrân Mustafa ve Fâtıma ve Keziban'a munhasıra ba'dehu kable'l-kısme ibn-i kebir-i mezbûr Mustafa dahi vefât idüp verâseti

9-zevce-i menkûhe-i metrûkesi Fatıma binti Ömer nâm Hatûn ile sulbî kebîre kızları Firdevs ve Zehra ve 'usûbet-i nesebiye cihetinden hasıran

10-vârisleri benimle kızkarındaşları mezbûrân Fâtıma ve Kezbân'a munhasıra olduğu bi'l-ihbâr 'inde'sş-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra

11-babam ve mûrisimiz müteveffâ-yı evvel-i mezbûr Ebu Bekir Ağa'nın terekesi eşyâ-i menkûl

12-ve gayr-ı menkûlesiyle ve mahalle-i mezbûr civârında vâki' bir miktâr kürümü? mülk bağda olan hisse-i irsiyemi

13-ve müteveffiye-i sâniye-i mezbûre vâlidem Döner Hatûn terekesi eşyâ-i menkûl ve gayr-ı menkûlden kezalik hisse-i irsiyemi ve müteveffâ-yı

14-sâlis-i mezbûr karındaşım Mustafa terekesi eşyâsı menkûl ve gayr-ı menkûlden kezalik hisse-i irsiyemi bidâyeten ve i'âdeten

15-ve istinâfen ve temyizden taleb ve dava ve ahz u kabza ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve mülke dâ'ir olan hisse-i şâyi'amı

16-mahallinde tâlib zuhûrunda bedel-i misliyle aherine me'mûru huzûrunda ferâğ ve takrîr mu'âmele-i nizâmiyyesini bi'l-icrâ ve sened-i nizâmiyesini

17-alıp müşteri yedine i'tâya ve makbûzundan emlâk ve bağın vergiyi seneviye-i mütedâhiliyesi var ise edâya bâki ne miktâr

18-kalır ise bana irsâl ve isâl ve teslime ve hasbe'l-icâb mahallinde emlâk ve bağ-ı mezkûre müdâhale eden olur ise

19-‘âid olduğu her ne muhâkeme ve muhâsama ve reddine ve fekkine ve tebliğ ve tebellüğe ve müdâhalenin men‘ine ve husûsât mütevakkıf

20-olduğu umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iye ile işbu mezbûr Hacı Mirza’yı tarafımdan vekîl ve nâ‘ib-i münâsib

21-nâsb ve ta‘yîn eylediğimde o dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidemat-i mezkûreyi kemâ yenbağı

22-edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dedikte gıbbe’t-tasdiki’ş-şer‘ mâ-huve’l-vâki‘ bi’t-taleb ketb olundu fi 2 Zi’l-ka‘de [1]309

Bende vekil-i mezbûr Hacı Mirza Ağa [Mühür]

Bende müvekkil-i mûmâ-ileyh Ömer Ağa [Mühür]

49. Miras için Vekâlet Hücçeti (17b/II)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu’nun Karaköy Karyesi sâkinelerinden olup ve zâtı Karaçayır Mahallesi ahâlisinden

2-Molla Sâlih oğlu Molla Mehmed bin Süleyman ve Göl Karyesi ahâlisinden Karşlıoğlu Ahmed bin Ahmed ta‘rîfleriyle

3-mu‘arrefe olan Çakıroğlu kerimleri ‘Aişe ve Emine bintân Halil ve Yusuf oğlu torunu Yusuf

4-bin Ahmed mahkeme-i şer‘iyye de Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden Akbaşoğlu Şâkir Efendi ibni Mehmed

5-muvâcehesinde bundan üç sene mukaddem vefât eden babamız Çakır oğlu Halil bin

6-Abdullah'dan müntakıl karye-i merkûme de vâki' arâzi-i emriye de lede'-ahâli ve'l-cirân ma'lûm

7-el-hudûd yirmi bir parça arazilerime emuca müteveffâ Mehmed Ağa zevcesi gâ'ib

8-'ani'l-meclis Nazife Hatûn bi-vechi müdâhale eylediğinnnden 'âid olduğu muhâkemedede ve bidâyeten ve i'âdeten

9-ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyizen taleb ve dâ'va keff-i yed ve iştirâ ve lehimize

10-ve 'aleyhimize ikâ'-ı de'âviden dahi muhâsana ve müdâfa'a ve lede'l-hâce sulh ve ibrâya ve mütevakkıf

11-olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'ıyye ile her birimiz taraflarımızdan işbu

12-Şâkir Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i münâsib nasb ve ta'yîn eylediğimizde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi

13-ber-vech-i muharrer kabul ve hidmet-i lâzımesini kemâyenbağî edâya taahhüd ve iltizâm deyü ikrâr ve tasdikleri

14-kayd ve tescil şod fî 5 Zi'l-kade sene 309

Mukarrun leh vekil-i merkûm [Mühür]

Mukarr-ı müvekkil-i merkûm Yusuf [Parmak izi]

Mukarra-i müvekkile-i mezbûre Emine Hatûn [Parmak izi]

Mukarra-i mütevekkil-i mezbûre Aişe Hatun [Parmak izi]

(18a/I)

1-Mezbûrtân Emine ve Aîşe bintân Halil ve Yusuf bin Ahmed'in mühr-i zâtîleri olmadığından mühr makâmına

2-parmaklarını tab' ve temhir eylediler fi 5 Zi'l-kade sene [1]309

Göl Karyesinden Karslıoğlu Ahmed bin Ahmed [Mühür]

Karaçayır Mahallesinden Molla Mehmed oğlu Molla Mehmed bin Süleyman [Mühür]

50. Boşanma için Vekâlet Hücçeti (18a/II)

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Çukur Mahalle sâkinlerinden Akbaba oğlu Osmân ibni Sa'id medine-i merkûmenin mahkeme-i şer'yyesinde ma'kûd meclis-i şer'i şerîf-i enver de

2-Karamanlı Mahallesinden Sarı Mustafa oğlu Süleyman Ağa ibni Hacı Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr-ı tam ve tabir-i 'ani'l-merâm idüp

3-kâ'inpederim Karaçayır Mahallesinden İshakzâde Hüsnü Efendi'ye vermiş olduğu mehr-i mu'accel ve devr-i bedeli olan yüz sekiz

4-hesâbıyla on bir buçuk 'aded lira-i 'Osmâni bin iki yüz kırk iki kuruş alacak hakkımı taleb ve dava ve ahz u kabza

5-ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve makbûzundan bana edâ ve teslime ve taht-ı nikâhımda bulunan zevcem ve mûmâ-ileyh Hüsnü Efendi kerimesi

6-Sıdika Hatun hânemden fuzûli ve bi-gayri hakk alıp hâne beytûtet ettirip zabt eylediğinden zevcem mezbûreyi

7-babası hânesinden alınıp kendi hânesine getirilmesine ve muhâkeme icâb eylediği takdir de ‘âid olduğu muhâkemede

8-bidâyeten ve i‘âdeten ve i‘tirâzen ve istinâfen ve temyizen ve lede’l-iktizâ müdâfa‘a ve red ve cevâba ve muhâsama ve mürâfa‘aya ve bu husûsât

9-mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile işbu mezbûr Süleyman Ağa’yı tarafımdan

10-vekîl ve nâ’ib-i münâsib nasb ve ta’yîn eylediğimde ol dahi ber vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul eylediği

11-kayd şod fi 5 Zi’l-ka‘de sene [1]309

Bende vekil-i mezbûr Süleyman Ağa [Mühür]

Bende mütevekkil-i mezbûre Osman Ağa [Mühür]

51. Miras için Vekâlet Hücçeti (18a/III)

Hû

Tahrîr şod

(‘An-asl Düzce hanesinde Yazlık Karyesi sâkinlerinden olup Bolu’da hancı Âşık İsmail Ağa hanında müste’ciren sakin binazâde Mehmed Efendi ibni İbrahim)

1-Medine-i Bolu’ya tâbi‘ Alpagut Karyesi sâkinlerinden mülâzım İncoğlu Mustafa Ağa ibni Hacı

2-Sâlih mahkeme-i şer‘iyye de dava vekillerinden

3-Tahsin Efendi ibni Mehmed Tâhir Efendi muvâcehesinde birâderzâdem gâ’ib ‘ani’l-meclis

4-Mustafa bundan akdem mahkeme-i bidâyet-i hukûk dâ'iresine bi'l-istid'â 'aleyhime ikâme

5-eylediği şirket ve mirâs da'vâlarında bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen

6-ve temyizen müdâfa'a ve husûmet ve redd-i cevâba ve te'âtî-i evrâk mu'âmelât-ı

7-lâzıme ve fekk ve redd ve hacz ve tahlif ve müdde'i ve müdde'i 'aleyh sûretleriyle

8-muhâkeme ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve mütevakıf olduğu umûrun

9-küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'yye ile işbu Tahsîn Efendi'yi ve bundan

10-akdem mukâvelât muharrirliğinden musaddık iki kıt'a vekâletnâme ile vekîl

11-etmiş olduğum Mustafa Zühdü Efendiler ile münferiden ve müctemi'an icrâ-yı

12-vekâlet etmek üzere ma'an ve yine karye-i mezbûre den Deli Hüseyin oğlu

13-Nazif ile beynimizde ma'lûmü'l-hacet da'vâmı dahi muhâkeme ve muhâsama ve mu'âmelât-ı

14-levâzıme dahi bi'z-zât Tahsin Efendi'yi tarafımdan vekîl ve nâ'ib-i münâsib

15-nasb ve ta'yîn eylediğimde ve ol dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i muharrer kabul ve hidemât-ı

16-lâzıme yi taahhüd ve iltizâm eyledi deyü takrîr-i meşrûhunu mûmâ-ileyh Tahsîn Efendi'ye

17-tasdik eylediği kayd ve tescil olunmuştur fi 13 Zi'l-kade sene [1]309

Bende mukarrun leh vekîl-i mezbûr Mehmed Efendi [Mühür]

Bende mukarrun leh vekîl-i mezbûr Tahsîn Efendi [Mühür]

Bende mukarr-ı mütevekkil-i merkûm Mustafa Ağa [Mühür]

52. Miras için Vekâlet Hücçeti (18b/I)

Hû

Hücçet tahrîr şod

1-‘An-asl Bolu Sancağı Kazâlarından Bartın Kazâsı mahallâtından Ata Mescid Mahallesi ahâlisinden olup katl töhmetinden dolayı

2-Bolu habshânesinde tevkîf bulunan Karaköylü oğlu Mehmed bin Mehmed bin Ali medine-i merkûm mahkeme-i şer‘iyyesinde ma‘kûd

3-meclis-i şer‘-i şerîf-i enverde takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘anî’l-merâm idüp benim müşteriken mâlik ve mutasarrıf olduğum mahalle-i

4-merkûmede vâki‘ bir taraftan Ahmed ve bir taraftan Hasan ve bir taraftan Kahvecioğlu Halil Ağa ve bir taraftan Kara Mehmed menzilleriyle

5-mahdûd büyü-tü adiyeyi müştemil bir bâb mülk menzil ve Sancaktar Mahallesinde vâki‘ bir taraftan İbrahim ve bir taraftan

6-Hacı Ahmed ve bir taraftan Hurşid ve bir taraftan Hasan Beyoğlu Ahmed menzilleriyle mahdûd büyü-tü ‘adideyi müştemil diğer

7-bir bâb mülk menzil ve mezkûr Bartın Kazâsı çarşısının Aluz Bazarında kâ'in bir taraftan Çakır Bey ve bir taraftann

8-Hacı Bekir ve bir taraftan Hacı Ali ve bir taraftan Kıran Mustafa vekâletleriyle mahdûd ve iki kebenk tüccâr dükkânı ve mağazayı

9-mahallinde icâre-i misliyle icâre ve icârını ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâl ve teslime ve Boğaz Karyesi

10-ahâlisinden gâ'ib-i 'ani'l-belde Hasan Beşeoğlu İbrâhim yedinde emânet olan dört re's kara ineği ve yine karye-i merkûme

11-ahâlisinden Molla Ahmed oğlu Hüseyin yedinde kezalik emânet olan iki re's manda inekelerine nezâret idüp irâdını

12-ve Karaköy düzündü vâki' bâ-tapu mutasarrıf olduğum mahallince lede'l-ahâli ve'l-cirân bir kıt'a da iki dönüm ve Baklaköy

13-Karyesi hudûdu dâhilinde vâki' kezalik mahallince lede'l-ahâli ve'l-cibrâ bir kıt'a da dört dönüm ve Emin Karyesi hudûdu

14-dâhilinde vâki' kezalik ma'lûmü'l-hudûd bir kıt'a da üç dönüm Receb'den teferruğ eylediğim tarla ki cem'an üç kıt'a dokuz

15-dönüm miktârı tarlalarımı kezalik icâre-i misliyle icâre ve icârını ahz u kabza ve makbûzunu bana irsâl ve isâl ve teslim

16-ve zikr olunan dükkkan ve menziller ve tarlalar ve hayvanât benimle kız karındaşlarım Hadice ve Aişe ile müşterik olup

17-ancak ben hisse-i irsiyemi ber-vech-i muharrer icâre ve kabza ve husûs-ı mezkûr mütevakıf olduğu umûrun küllisine yani mecmû'ı mu'âmeleye

18-vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iye ile tarafımdan hala Mekteb Mahallesinde sâkin babam merkûm Mehmed’i kabulüne

19-mevkûfe vekîl ve nâ’ib nnasb ve ta’yîn eyledim dedik de kayd şod fi 20 Zi’l-kade sene [1]309

Bende Merkum Mehmed [Mühür]

53. Kefalet İçin Vekâlet Hücceci (18b/II)

1-Medine-i Bolu Kazâlarından Mudurnu Kazâsına tâbi‘ Çehârşenbe Nâhiyesinin Gökceliler karyesi ahâlisinden

2-Kuşoğlu Mustafa bin Mustafa yine Çehârşenbe Nâhiyesinin Göklüler Karyesinden Şabanoğlu

3-Molla Hüseyin zimmetinde köyünün bidâyet mahkemesinin [boşluk] târih ve numaralı i‘lâm

4-gıyâbi mücebince cihet-i kefâletten mahkûm ben matlûbum olan bin dokuz yüz küsür kuruş ecelden

5-i‘tirâzu ‘ale’l-hükm istid‘âsı verildiği halde muhâkem muhâsama ve bu babdaki i‘lâmâtın icrâ-yı ahkâmına

6-taleb ve ahere tevkîl ve me’zûn olmak üzere ta’yîn eylediğim birâderim Hüseyin tarafından Bolu’da

7-mukîm dâ‘va vekili Necip Efendi tevkîl eylemiş olmakla o sırada mahkûm-ı merkûm Molla Hüseyin

8-(...) muvâffakatle meblağ-ı mahkûm benimle fâ‘iz ve mesârif-i mahkeme vekîl-i mûmâ-ileyh Necip Efendi kabz eylemiş

9-olduğu halde aldığı ketm ve bilâ-sebeb ikâ-yı vekâletinden nükûl ederek ecel olan

10-şer Ahmed'e vekîl olarak hukûkumun ibtâlinne çalışmış olduğundan vekîl-i mûmâ-ileyhden

11-makbûz olan mebâliği ve umûruma bu hukûk-ı umûmiyeme taalluk eden kâffe-i husûsâtı Bolu

12-bidâyet mahakemesi hukûk ve cezâ ve eşirrâlarında bidâyeten ve i'tirâzen i'âdeten ve istinâfen ve temyizen

13-müdde'i ve müdde'i 'aleyh sıfatlarıyla taleb ve dâ'va ve muhâkeme ve muhâsama ve ahz u kabza i'lâmın ahz

14-ve mevki-i icrâya vaz'ına ve hacz ve emvâle ve el-hâs-ı zâ'ile amel etmek üzere husûs-ı mezkûrun

15-mütevakıf olduğu umûrun küllisine Bolu'da Debbâğı Mahallesinde mukim Hacı Emin Ağazâde ve Yahya Efendi'yi

16-vekîl-i murahası ve muvakkıf nasb tayin eyledim dedikte kayd şod fi 8 Muharrem sene [1]310

Bende Hacı Eminzâde [Mühür]

Bende Kuşcuoğlu Mustafa [Mühür]

54. Satış için Vekâlet Hücceci (19a/I)

Tahrîr şod

1-Fi'l-asl Şumnu Sancağı Kasabasının Aziziye Mahallesi meskûnelerinden olup hicretle medine-i

2-Bolu'nun Gölyüzü Hisârardı Mahallesinde sâkine ve zâtı mahalle-i merkûmede

3-sâkine Tatar muhâcirlerinden Abdullah Efendi ibni Ali ve yine mahalle-i merkûm muhâcirin-i mezkûrda

4-Kasab Murtaza bin Abdurrahman ta'rîfleriyle mu'arrefe olan

5-Aişe binti Ömer nâm hatun medine-i Bolu'nun mahkeme-i şer'îyyesinde halâ zevc-i dâhli

6-Ali bin Ahmed muvâcehesinde zikr olunan Aziziye Mahallesinde vâki' müstakilen mutasarrıfa

7-olduğum bir tarafı Mumcu Sâlih bin Ahmed bin Abdullah ve bir tarafı Gürcü Hasan bin Mehmed bin Abdullah

8-menzilleri ve bir tarafı dere ve taraf-ı râbi' târik-i 'âmm ile mahdûd ve mülk furunluk

9-birer odalı iki kıt'a zemini mülk menzil ve bir bâb kahvehâne ve bir bâb iki

10-kepenkli ekmekçi furunumu mahallinde tâlibi zuhûrunda esmân-ı misilleriyle bey' ve kabz semen

11-ve makbûzunu bana isâl ve teslim ve mu'âmele-i nizâmiye bey'i mahalli me'mûru

12-huzûrunda takrîre ve şâyed tâlibi zuhûr etmediği ve bir mâni'

13-vaz'iatü'l-yed bulunduğunda takdirde 'aid olduğu muhâkeme taleb ve dava

14-ve ahz u kabz ve muhâkeme ve muhâsama ve icâr ve mu‘âmelât-ı lâzıme-i sâ’ireden

15-icrâya ve’l-hâsul mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i amme-i

16-mutlaka ile tarafımdan işbu zevcim Ali Ağa’yı vekîl ve nâ’ib-i münâsib

17-nasb ve ta’yîn eyledim dedikde gıbbe’t-tasdik tescil şod fi 10 Muharrem sene [1]310

Mukarrun leh vekil-i merkûm Ali Ağa [Mühür]

Mukarr ve mütevekkile-i mezbûre Aişe [Parmak izi]

Mezbûre Aişe’nin mühr-i zâtisi olmadığından mühr makâmına parmağın vaz‘ (...) eylemiştir fi 10 Muharrem sene [1]310

Mu‘arrif-i mezbûr Murtaza [Mühür]

Mu‘arrif-i mezbûr Abdurrahman Efendi [Mühür]

55. Miras için Vekâlet Hücçeti (19a/II)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu nevâhisinden Sazâk Nâhiyesine tâbi‘ Hâric Akçakavak Karyesi sâkinelerinden iken târihten altı mah mukaddem vefât eden

2-Şenlikoğlu kızı Ümmü Gülsüm binti Yusuf bin Abdullah’ın verâseti sadriye kebire kızları Fâtıma ve Şerife ve li-ebeveyn

3-kızkarındaşı oğulları ve ‘usûbet-i nesebiye cihetinden vârisleri kebirler Emin ve Yusuf’a munhasır’a olduğu bi’l-ihbâr

4-‘inde’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve nümâyun olduktan sonra merkûmân Emin ve Yusuf’tan her biri meclis-i şer‘-i şerîf

5-Soku Karyesi sâkinlerinden Balcıoğlu İsmail Efendi ibni İbrâhim mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr-i kelâm

6-idüp mûrisimiz müteveffîye-i mezbûrenin mecmû‘ terekesine bintân mezbûrtân vâz‘iatü’l-yed olmalarıyla mezbûrtândan

7-hisse-i irsiyemizi taleb ve dava ve ahz u kabza ve makbûzunu bizlere edâ ve teslime şâyed mezbûrtân dahi

8-pederimiz terekesinden dolayı bizlerden taleb ve dava ederler ise red ve cevâba ‘aid olduğu

9-muhâkemede bidâyeten ve istinâfen ve temyizen muhâkeme ve muhâsamaya tahlife ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf

10-olduğu umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile işbu merkûm İsmail Efendi’yi

11-tarafımızdan vekîl ve nâ‘ib-i münâsib nasb ve ta‘yîn eylediğimizde ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i

12-mezkureyi kabul ve hidmet-i lâzimesini kemâyenbağî edâyâ taahhüd ve iltizâm eyledi dediklerinde

13-gıbbe’t-tasdiki’ş-şer‘ kayd şod fi 14 Safer sene [1]310

Bende mezbûr İsmail Efendi [Mühür]

Bende merkûm Yusuf [Mühür]

Bende merkûm Emin [Mühür]

56. Miras için Vekâlet Hücçeti (19b/I)

Tahrîr şod

1-Sazâk Nâhiyesine tâbi‘ Hâric Akçakavak Karyesi sâkinelerinden olup zâtı karye-i merkûme ahâlisinden Kalaşoğlu Mehmed

2-bin Abdullah’a ve Çanşa Za‘meddin Karyesi sâkinlerinden Kadir Ağa bin Hâcî ‘İzzet Ağa ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan

3-Şenşekoğlu kerimleri Şerife ve Fâtıma bintân Sâlih meclis-i şer‘-i şerîf-i enver de Semerkand Mahallesi sâkinlerinden

4-Zühdü Efendi ibni Gâlib Efendi mahzarında takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüp bizim vâlidemiz müteveffîye

5-Ümmü Gülsüm binti Yusuf bin Abdullah’ın babası müteveffâ Yusuf terekesinden dolayı müteveffâ Hacı Mustafa’nın

6-verâselerinden hisse-i irsiyemizi taleb ve dava ve ahz u kabza ve makhbûzunu bizlere edâ ve teslim ve lede’l-iktizâ

7-sulh ve ibrâya ve ‘âid olduğu muhâkemedede bidâyeten ve i‘âdeten ve istinâfen ve temyizen müdde‘i ve müdde‘i ‘aleyh sıfâtıyla

8-muhâkeme ve muhâsama ve tahlif ve tahallufe ve cezâ mahkemesine şümûlü olursa ve’l-hâsıl husûs-ı mezkûr mütevakkıf

9-olduğu umûrun küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile taraflarımızdan işbu mezbûr Zühdü

10-Efendi’yi vekîl ve nâ’ib-i münâsib nasb ve ta‘yîn eylediğimizde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i

11-lâzimesi kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dedikde
kayd şod fi 25 Safer sene [1]310

Bende mu‘arrif-i merkûm [Mühür]

Bende mu‘arrif-i merkûm [Mühür]

Bende vekîl-i mezbûr [Mühür]

Bende Mezbûre Fâtıma [Mühür]

Bende Mezbûre Şerife [Mühür]

57. Alacak için Vekâlet Hüccti (19b/II)

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu’da Çukur Mahalle sâkinlerinden olup zâtı mahkeme-i
şer‘iyye mukayyidi mekremetlü es-Seyyid Mehmed Rıfat ibni el-Hâc Ahmed
Efendi

2-ve Paşa Karyesi sâkinlerinden Debbâğoglu Hâfız Abdullah Efendi
ibni Mehmed ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan Râbi‘a Hatûn binti Mustafa bin

3-Abdullah meclis-i şer‘i şerîf-i enverde mahalle-i merkûm
sâkinlerinden halâ zevc-i dâhli Dağıstanlı Hacı Abdülhalim

4-Efendi ibni Musa ve Bolu’da mukîm dava vekillerinden İzmid’li
Tahsîn Efendi ibni Mehmed mahzarında ikrâr-ı tâm ve takrîr

5-kelâm idüp Hristiyan Mahallesinde mütemekkin tüccârândan İğneli
Hâcî Kirekos ile beynimizde olan mâl-ı fevte

6-ahz u kabz ve i‘tâsından dolayı merkûmdan taleb ve dâ‘va ve ahz u
kabza ve makbûzunu bana edâ ve teslim ve lede’l-hâce

7-sulh ve ibrâya ve icâbı hâlinde ve redd-i cevâba ve ‘âid olduğu muhâkeme de bidâyeten ve istinâfen ve temyizen ve i‘tirâzen

8-ve müdde‘i ve müdde‘ ‘aleyh sıfâtıyla muhâkeme ve muhâsama tahlif ve tahallufe ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun

9-küllisine vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile işbu mezbûrân Hacı Abdülhâlim ve Tahsîn Efendileri münferiden

10-ve müctemi‘an vekîl ve nâ‘ib-i münâsib nasb ve ta‘yîn eylediğimde anlar dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i

11-lâzımleri kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eylediler dedikde kayd şod fi 1 Rebiü’l-evvel sene [1]310

Bende diğeri mu‘arrif-i mezbûr Hâfız Abdullah

Bende mu‘arrif-i mezbûr [Mühür]

Bende diğeri vekîl-i mezbûr

Bende vekîl-i mezbûr [Mühür]

Bende müvekkil-i mezbûre [Mühür]

58. Miras için Vekâlet Hüceti (20a/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu mahâllâtından Eski Câmi‘i Şerîf Mahallesi sâkinler müteveffâ Yolcuoğlu Hacı Rıfat Ağa ibni el-Hâcc Ahmed Ağa’nın

2-vâlidesi Hafize binti Mustafa ve müteveffâ-yı merkûmun zevce-i menkûhe-i metrûkesi Emine binti Sinan nâm hatûn mahkemede

3-(mim: satır gülü) yine mahalle-i merkûme sâkinlerinden müteveffâ Sirkeci El-hâc Ahmed Efendi vereseleri ve sülûs vasisi Hacı Râşid Efendi dâmadı

4-Mehmed Efendi ile vukû' bulân da'vânın ahz u kabz ve kıyâm eyledikleri husûmet ve redd ve cevâba 'aid olduğu muhâkemedede

5-bidâyeten ve i'âdeten ve i'tirâzen ve istinâfen ve temyizen ve muhâkeme ve muhâsama ve tahlife ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya

6-ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine yine mahalle-i merkûmeden 'Amâzâde Mehmed Râşid Efendi'yi

7-vekil ve nâ'ib-i münâsin nasb ve ta'yîn eylediğimizde ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul eylediği kayd şod

Vekîl [Mühür]

Müvekkile-i mezbûr [Parmak izi]

Müvekkile-i mezbûre [Parmak izi]

Fi 14 Rebiyyü'l-evvel sene [1]310

Mu'arrif [Mühür]

Mu'arrif [Mühür]

1-Yine mezbûre Emine Hatun meclis-i şer'de Debbağlar Mahallesinden Bedri Sinan Ağa'dan eşyâ-i menkûle ve gayr-ı

2-menkûlenin ahz u kabz idüp i'tâsı için merkûm Râşid Efendi'yi vekîl eyledi kayd şod

mu'arrif Semerkand Mahallesinden Hacı Hüseyin Râşid Efendi [Mühür]

mu‘arrif Eski Câmî‘i Şerif Mahallesinden [Mühür]

Vekil [Mühür]

Müvekkile-i mezbûre [Parmak izi]

Mezbûrânın mühûrleri olmayıp parmaklarını bastıklarını tasdik ederiz

Râşit Efendi [Mühür]

Mehmed Ağa [Mühür]

59. Miras için Vekâlet Hücçeti (20a/II)

Hû

Hücçet tahrîr şod

1-Medine Bolu kurâsından Dâdıç Karyesi sâkinlerinden iken bundan akdem vefât eden Kadiroğlu

2-Süleyman bin Ahmed bin Abdullah’ın sulbî sağır oğlu Durmuş’un vakt-i rüşd ve sedâdına değin

3-tesviye-i umûruna vâlidesi ve zâtı Karaçayır Mahallesinden Nuri Efendi ibni Sâ’ib Efendi ve mahzar

4-Mustafa bin Receb ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan vasisi Nazife Hatûn binti Süleyman meclis-i

5-şer‘i- şerîf-i enverde halâ zevc-i dâhili mahalle-i merkûme sâkinlerinden Hacı Ali Efendi

6-ibni Hüseyin nâm kimesne mahzarında takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüp benim ve vasisi olduğum

7-oğlum sağır-i mezbûrun babasından mevrûs malı olup emmisi Kadiroğlu Ahmed'in

8-ketm ve ihfâ eylediği eşyâ-i ma'lûmeyi ve mülk menzil hissesini ve arâzi-i hissesini vesâ'ireyi

9-merkûm Ahmed'den taleb ve dâ'va ve ahz u kabza ve makbûzunu bana edâ ve teslime ve 'âid

10-olduğu muhâkeme de bidâyeten ve i'âdeten ve istinâfen ve temyizden muhâkeme ve muhâsama ve tahlif

11-ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'âmme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyeye

12-ile tarafımdan bi'l-vesâye işbu zevcem mûmâ-ileyh Hacı Ali Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i münâsib

13-nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzımesini

14-kemâyenbaği edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dedikde kayd şod fi 17 Cemâziye'l-evvel sene [1]310

Bende mûmâ-ileyh Hacı Ali Efendi [Mühür]

Bende Mezbûre Nazife [Parmak izi]

Mezbûre parmak bastığını tasdiken temhir eyledik fi 17 Cemâziye'l-evvel sene [1]310

Bende Mahzar Mustafa [Mühür]

Bende Tevfîk Efendi [Mühür]

60. Boşanma için Vekâlet Hücleti (20b/I)

1-Medine-i Bolu'ya tâbi' Haric-i Geçidviran Karyesi sâkinelerinden olup zâtı Çıkınlar

2-Karyesi sâkinlerinden Tevfîk Bey ibni 'Ârif Bey ve Karacaagaç Karyesi

3-sâkinlerinden Hüseyin bin Hasan nâm kimesneler ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Halime binti Hüseyin

4-nâm Hatûn mahkeme-i şer'iyeye de Eski Câmi' Mahallesinde sâkine Ümmi Hocâzâde

5-Hâfız Râşid Efendi ibni Ümmi Hocâzâde Mehmed Efendi muvâcehesinde medine-i Bolu'dan

6-Karamanlı Mahallesi sâkinlerinden Aşçı Hacı Hasan bin Abdullah dört yüz elli kuruş

7-mehr-i mu'accel tesmiyesiyle zevc-i dâhlim iken bundan altı gün mukaddem komşular

8-meyânında beni talâk-ı vâhid-i bâinle tatlik idüp mehr-i mü'eccel-i mezkûrden

9-dört yüz elli kuruşun üç yüz kuruşunu edâ etmiş ise de bâki yüz elli

10-kuruş bir çift altun küpelerimi vermediğinden zevcem-i merkûm zimmetinde

11-kalan meblağ-ı bâki-i mezbur dahi taleb ve dâ'va ve ahz u kabz ve bana

12-isâl ve teslim tarafımdan işbu Hâfız Râşid Efendi tarafından vekîl

13-ve nâ'ib-i münâsib nâsb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi

14-ber-vech-i tahrîr kabul eyledik deyü tarafeynin ikrâr ve tasdikleri kayd ve tescîl

15-olunmuştur fi 16 C.a (Cemaziyelevvel) sene [1]310

Mukarrun leh vekîl-i merkûm Hâfız Râşid Efendi [Mühür]

Mukârr ve mütevekkile-i mezbûre Halime [Parmak izi]

Mezbure Halime'nin mühr-i zâtisi olmadığından mühr makâmına parmağını vaz' ve tab' etmiştir fi 16 C.a (Cemaziyelevvel) sene [12]31

Mahzarbaşı [Mühür]

Sa'id Efendi [Mühür]

61. Vakıf Onarımı için Vekâlet Hücçeti (21a/I)

1-Der-'Aliyye'de Davud Paşa Mahallesi sâkinlerinden olup berây-ı maslahat medine-i Bolu'da Karamanlı Mahallesinde

2-Çarıklı Hacı Mehmed Efendi hanesinde müste'ciren sâkin Mehmed Nuri Efendi ibni Hasan Ağa medine-i merkûmenin

3-mahkeme-i şer'iiyesinde mezkûr Karamanlı Mahallesi sâkinlerinden Şâkir Bey ibni Şâkir Bey muvâcehesinde

4-takrir-i kelâm idüp bâ-berât-ı şerîf-i 'âlişân mütevellisi bulunduğum sâhibü'l-hayrât ve'l-hasenât

5-merhûm Hacı Ahmed Paşa evkâfından Bolu ve havâlisinde vâki' akârât-ı mevkûfe gallât

6-ve icâretini müste'cirinden cem' ve tahsîl ve poliçe meşrûtelere
ashâb-ı vezâ'ifin

7-ber-mûceb-i vakfiye-i ma'mûlün bihâ i'tâ ve akârâtta zuhûr eden
harâbın bâ-ma'rifet-i

8-şer'-i şerîf-i keşfle termim ve ta'mîr ve bunlardan gallât ve icârâtına
her ne kısmında karalar ise

9-bana irsâle ve isâle ve işbu vakfdan leh ve 'aleyhe vukû'a gelen
de'âvide muhâkeme

10-ve muhâsama ve 'âid olduğu mevâki' ve muhâkeme bidâyeten ve
i'tirâzen ve i'âde ve istinâfen

11-ve temyizen evrâk ahz-u i'tâ ve protesto ve hacz u fekk ve'l-hâsıl
lâzım gelen

12-şer' ve nizâmî mu'âmelenin kâffesine ve mütevakkıf olduğu
umûrun küllisine vekâlet-i

13-'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îye ile işbu Şâkir Bey'i tarafımdan
vekîl ve nâ'ib-i münâsib

14-nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i
muharrer kabul ve

15-hidmet-i lâzımesini kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eyledi
deyü tarafeynin ikrâr

16-ve tasdikleri kayd ve tescil şod fi 29 Cemâziye'l-evvel sene [1]310

Mukarrun leh vekîl merkûm Şâkir Bey [Mühür]

Mukarrun mütevekkil-i mumâ-ileyh Mehmed Nuri Efendi [Mühür]

62. Şiddetli Fakirlik ve Nafaka için Vekâlet Hücçeti (21a/II)

1-Medine-i Bolu nevâhisinden Sazâk Nâhiyesine tâbi‘ Haricgeçidvirân Karyesi sâkinelerinden olup Kara

2-Halil bin Şaban ve Ahmed bin Tiryakioğlu Hasan ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan Debbağ kızı Fâtıma binti Ömer meclis-i

3-şer‘i şerîf-i enverde Eski Câmi‘-i Şerîf Mahallesi sâkinlerinden Hocaşâde Reşid Efendi ibni Mehmed Efendi mahzarında

4-takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüp karye-i merkûme sâkinlerinden sadrı kebir oğullarım gâ‘ib ‘ani’l-meclis

5-Mehmed ve Hüseyin ibnân Hüseyin benim nafaka ve kisvem yetmeyub ben dahi müsin ve fakire ve nafaka ve kisveye

6-eşedd-i ihtiyâc ile muhtâca olmamla oğullarım merkûmân üzerine kadr-ı kifâye meblağ-ı farzen ve takdîr

7-olunmak için merkûmândan taleb ve dâ‘vaya ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine

8-vekâlet-i ‘amme-i mutlaka-i sahihe-i şer‘iyye ile tarafımdan işbu mezbûr Reşid Efendi’yi vekîl ve nâ‘ib-i

9-münâsib nasb ve ta‘yîn eylediğimde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i muharrer kabul ve hidmet-i lâzîmesini

10-kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dedikte kayd şod fi 16 Cemâziye’l-ahir sene [1]310

Bende diğér mu‘arrif-i merkûm [Mühür]

Bende mu‘arrif-i merkûm [Mühür]

Bende vekîl-i mezbûr [Mühür]

Bende mezbûre Fâtıma [Mühür]

63. Alacak için Vekâlet Hücleti (21b/I)

Hû

Hüccet tahrîr şod

1-Medine-i Bolu Kurâsından Rumşalar Karyesi ahâlisinden olup sene-i sâbıka da bedelen hacc-ı şerife ‘azimetle bade’l-hacc-ı şerîf

2-Mekke-i Mükerreme şerefallahu ilâ yevmi’l-kıyâmede ecel-i mev‘ûduyla vefât eden Şehirli Mehmed oğlu el-hâcc Osmân Efendi

3-bin İsmail bin Abdullah’ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkeleri Fatıma binti Mehmed ve Nazife binti Hüseyin nâm

4-Hatunlar ile zevce-i mezbûr Nazife Hatûndan mütevellid sulbîye kebîre kızları Bâhire ve Hafize ve sulbî kebîr oğlu

5-Hacı İzzet’e munhasır olduğu lede’ş-şer‘i’l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra zâtı mahzar Mustafa bin Receb

6-ve Çivril Karyesinden Arif bin Abdullah ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan zevce-i mezbûre Fâtıma Hatun meclis-i

7-şer‘i şerîf-i enverde yine merkûmân ta‘rîfleriyle mu‘arrefe olan binti mezbûre Bâhire hâzıra olduğu

8-halde medine-i merkûm mahâllâtından ve Bağlar Mahallesi sâkinlerinden Tekeoğlu el-Hâcc Hâfız Durmuş Efendi

9-ibni Hacı Hüseyin Mahzarında her biri takrîr-i kelâm ve ta‘bîr-i ‘ani’l-merâm idüp sene-i sâbıka da ben

10-zevcem müteveffâ-yı mûmâ-ileyh Hacı Osman Efendi'yi yüzlük altın yüz iki kuruş hesâbıyla 3000

11-kuruş yol mesârifâtı olmak ve 3000 kuruşluk hediye alıp bana getirip teslim etmek üzere

12-benim için hacc-ı şerîf etmek üzere bedel-i hacc-ı şerîfe malımdan virüp 'azimet etmişti ber-vech-i muharrer

13-vefât idüp oğlu işbu merkûm Hacı İzzet cüz'i hediye getirdiğinden bâkisini ve 500 kuruş

14-kıymetinde mushaf-ı şerîf ve kitâb alıp vakf etmek üzere verilmiş idi almadığından meblağ-ı mezbûr

15-350 kuruş bir re's karasığır öküzü semeninden ve 45 'aded lirâ vefâtına nezdinden çıkıp merkûmun

16-yedine kalmakla müteveffâ-yı merkûmun terekesiyle merkûmdan ve hâric-i kassâm terekede hisse-i irsiyemizi

17-terekeye vâz'ü'y-yed merkûm Hacı 'İzzet'ten taleb ve dâ'va ve ahz u kabza ve hissemizi bize

18-teslim ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve aid olduğu muhâkeme bidâyeten ve i'âdeten ve istinâfen

19-ve temyizen muhâkeme ve muhâsama ve tahlife ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i

20-'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îye ile tarafımızdan işbu mezbûr Hacı Hâfız Durmuş Efendi'yi vekîl

21-ve nâ'ib menâb nasb ve ta'yîn eylediğimizde ol dahi ber-vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul

22-ve hidmet-i lâzımesini kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dediklerinde kayd şod fi 14 Receb sene [1]310

Bende mezbûr Hacı Durmuş Efendi [Mühür]

Bende mezbûre Bâhire [Mühür]

Bende mezbûre Fâtıma [Mühür]

64. Miras için Vekâlet Hücleti (21b/II)

Hû

1-Medine-i Bolu'da Semerkand Mahallesi sâkinlerinden iken târihten iki mâh mukaddem vefât eden Dolmacıoğlu Râşid bin Ahmed bin Abdullah'ın

2-verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Hadice binti Mehmed nâm Hatûn ile sulbîye kebîre kızları Âmine ve Sıdika ve Ak Kadın'a munhasıra olduğu

3-'inde's-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyan olduktan sonra zâtları mahkeme-i şer'îye mukayyidi mekremetlü es-seyyid Mehmed Rıfat Efendi ibni Hacı Ahmed Efendi

4-ve mahalle-i merkûmeden Râmiz bin Mehmed ta'rîfleriyle mu'arrefeler olan mezbûrât zevce-i mezbûre Hadice ve Âmine ve Sıdika ve Akkadın'dan

5-her biri meclis-i şer'i-i şerîf-i enverde mahalle-i merkûm sâkinlerinden Zühdü Efendi ibni Gâlib Efendi ve Eski Câmî'-i Şerif Mahallesinden

6-Mehmed Efendi ibni Mustafa nâm kimesneler mahzarlarında takrir-i kelâm ve ta'bîr-i 'ani'l-merâm ederler ki mûrisimiz müteveffâ-yı merkûm Râşid'e babası Ahmed

7-'İmâret Mahallesi sâkinlerinden iken târihten on bir mâh mukaddem vefât eden Dolmacıoğlu Kızı Fâtıma ile li-ebeveyn

8-er-karındaşlar olup babaları ismi Mehmed ve Dedeleri ismi Abdullah ve vâlideleri ismi Zülifi binti Abdullah ve maskat-ı

9-re'sleri ve Çânşaberk Karyesi olup ol-vechle müteveffiye-i mezbûre Fâtıma'nın verâseti sadriye kebire kızı Nazife ile

10-'usûbet-ı nesebiye cihetinden mûrisimiz müteveffâ-yı merkûm Râşid munhasırdır anın dahi vefâtıyla bizlere munhasırdır mâ'adâ vârisi

11-ve terekesine müstahak aher yoktur müteveffiye-i mezbûr Fâtıma'nın mecmû' terekesine kızı mezbûr Nazife hayâtında vaz'-ı yed idüp

12-mezbûr Nazife dahi târihten iki buçuk mâh mukaddem vefât idüp kezâlik tereke-i merkûmeye zi-rahm cihetinden vârisi bulunan

13-Akpınar Mahallesinden Hadice binti Abdurrahman vaz'-ı yed ider olmakla tereke-i mezbûreden hisse-i irsiyemizi mezbûre Hadice'den

14-taleb ve dâ'va ve ahz u kabza ve makbûzlarını bizlere edâ ve teslim ve sulh ve ibrâya ve 'âid olduğu muhâkeme de bidâyeten

15-ve i'âdeten ve istinâfen ve temyizen muhâkeme ve muhâsama ve tahlife ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun küllisine

16-vekâlet-i amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyeye ile taraflarımızdan işbu merkûmân Zühdü ve Mehmed Efendileri müteferriden ve müctemi'an

17-vekîl ve nâ'ib-i menâb nasb ve ta'yîn eylediğimizde anlardan ber-
vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i lâzîmesini

18-kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eylediler dediklerine kayd
şod fi 20 Receb sene [1]310

Bende diğêr vekîl-i mezbûr [Mühür]

Bende vekîl-i mezbûr [Parmak izi]

Bende binti mezbûre Akkadın [Parmak izi]

Bende binti mezbûre Sıdika [Parmak izi]

Bende binti mezbûre [Parmak izi]

Bende zevce-i mezbûre Hadice [Parmak izi]

Mezbûrât parmaklarını bizim huzûrumuzda bastıklarını tasdiken
temhir eyledik fi 20 Receb sene [1]310

Bende merkûm Râmiz Ağa [Mühür]

Bende mahkeme-i şer'îyye mukayyidi [Mühür]

65. Miras için Vekâlet Hücçeti (22a/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'ya tâbi' Rumşalar Karyesi sâkinlerinden Hacı 'İzzet
Ağa ibni el-Hâcc eş-Şeyh Osmân Efendi mahkeme-i şer'îye de

2-Eski Câmi'-i Şerîf Mahallesi sâkinlerinden Ümmi Hocâzâde Râşid
Efendi ibni Hâfız Mehmed Hocâ Efendi

3-muvâcehesinde babam terekesinden olunan kâffe-i de'âviden husûmet ve redd ve cevâbına ve iddi'âm-ı

4-vâk'amı dahi 'âid olduğu muhâkeme ve muhâsama ve bidâyeten ve i'tirâzen ve i'âdeten ve istinâfen

5-ve temyizen ve ru'yet ve tesviye ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve mütevakkıf olduğu umûrun

6-küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyye ile tarafımdan işbu Râşid Efendi'yi vekîl

7-ve nâ'ib-i menâb nasb ve ta'yîn eyledim dedikde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi

8-ber-vech-i muharrer kabul eylediği kayd ve tescil şod fî 5 Şa'bân sene [1]310

Mukarrun leh vekîl-i merkûm Râşid Efendi [Mühür]

Mukarr müvekkil-i merkûm Hacı 'İzzet Ağa [Mühür]

66. Alacak için Vekâlet Hüceti (22a/II)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'ya tâbi' Kınık Ilıca Karyesi ahâlisinden Cebecioğlu Hacı Ahmed bin el-Hâcc İsmail nâm kimesne

2-medine-i merkûm mahkeme-i şer'iyyesinde medine-i Bolu'nun Ermeni Mahallesi mütemekkinlerinden ve teba'i Devlet-i 'Aliyyenin

3-Ermeni milletinden Babahân oğlu Ohannes Efendi ibni Tekfûr muvâcehesinde benim defter-i mahsûsda

4-bâ-müfredât zimem-i nâs da olan cem'an yirmi yedi bin beş yüz doksan beş kuruş

5-alacağımı 'aid olduğu muhâkemedede taleb ve dâ'va ve ahz u kabz ve bidâyeten ve i'tirâzen

6-ve i'âdeten ve istinâfen ve temyizen ve muhâkeme ve muhâsama ve i'tâ ve redd ve cevâb vesâ'ir

7-lâzım kâffe-i evrâk ve müsted'ıyyât ve protesto ahz ve i'tâ ve hacz

8-ve fekkine ve red ve kabule ve lede'-hâce sulh ve ibrâya ve mütevakkıf olduğu umûrun

9-küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'ıyye ile işbu Ohannes Efendi'yi tarafımdan

10-vekîl ve nâ'ib-i menâb nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi

11-ber-minvâl-i muharrer kâbul ve hidmet-i lâzimesini edâya taahhüd ve iltizâm eyledi

12-dedikde ol dahi tasdik eylediği kayd ve tescil olunmuştur fi 7 Şa'bân sene [1]310

Mukarrun leh vekîl-i merkûm Ohannes Efendi [Mühür]

Mukarr müvekkil-i merkûm Cebecioğlu Hacı Ahmed Ağa [Mühür]

67. Miras için Vekâlet Hücçeti (22a/III)

Hû

1-'An-asl Vilâyet-i Rumeli-i Şarki mülhâkâtından Hacıoğlu Bazarcığı Kasabasına tâbi' Küpeli Karyesi

2-meskûnâtından iken hicretle medine-i Bolu'nın Çebni Karyesinde
meskûn olup zât-ı

3-yine karye-i merkûmede meskûn Karmacâ Sâlih bin Ömer ve karye-
i merkûme ahâlisinden Alagöz oğlu Hüseyin

4-bin Hasan ta'rîfleriyle mu'arrefeler Şefika binti Hasan nâm Hatûn
sadriye kebire kızı Emine

5-ve sadr-ı kebîr oğlu Veysel hazırlar oldukları hâlde mahkeme-i
şer'iyede medine-i Bolu'nun

6-Karaçayır mahallesinden Mustafa Ağa ibni Receb muvâcehesinde
zıkr olunan Çebni Karyesinde

7-sâkin iken bundan bir sene mukaddem vefât eden mezkûr Kûpeli
Karyesi muhâcirlerinden

8-zevcem Memiş bin Ali bin Abdullah'ın verâseti bana ve firaşından
hâmiller

9-ve benden mütevellidler işbu hazıra sulbîye kebire kızı mezbûre
Emine ve sulbî kebîr oğlu

10-hazır-ı merkûm Veysel ile hâlâ 'asâkir-i şâhâne de gâ'ib-i 'ani'l-
beled

11-diğer sulbî kebîr oğlu Ahmed'e munhasır'a olup zevcem merkûm
işbu Mustafa Ağa da

12-cihet-i karz-ı şer'iden alacak hakkı olan kırk kuruş kable'l-ahz
ve'l-istifâ

13-vefât etmiştir meblağ-ı mezkûr bize mevrûs olmakla meblağ-ı
mezkûru

14-hasbe'l-verâse bize devr ve teslim merkûm Mustafa Ağa'ya tenbih olunmak

15-matlûbumdur deyü dâ'va ettikde lede's-sû'al ol dahi cevâbında deyn-i

16-mezkûru ikrâr lakin verâset-i müdde'âsını inkâr edecek fi 15 Şa'bân sene [1]310

Müdde'a 'aleyh-i merkûm Mustafa [İmzâ]

Hazır-ı merkûm Veysel [Parmak izi]

Hazıra-i mezbûre Emine [Parmak izi]

Müdde'îye-i mezbûre Şefika [Parmak izi]

1-Ma'rifân-ı merkûmân Sâlih ve Hüsnü'den lede'l-istişhâd fi'l-hakîka müteveffâ-yı merkûm

2-Memiş'in verâseti zevce-i menkûhesi işbu mezbûre Şefika ve kızı sulbiye

3-işbu Emine ve sulbî oğlu işbu Veysel ile diğer oğlu asâkir de gâ'ib

4-'ani'l-beled ve Ahmede munhasır ve bunlardan mâ'adâ vârisi olduğu

5-ma'lûmumuz değildir biz bu husûsa şâhidiz ve şehâdet ederiz fi 15 Şa'bân sene [1]310

Şâhid-i merkûm [Mühür]

Şâhid-i merkûm [Mühür]

68. Miras için Vekâlet Hücçeti (22b/I)

1-Zevce-i mezbûre Şefika yine mahkeme-i şer'iyeye kızı mezbûre Emine hâzıra olduğu halde

2-oğlu kebir-i merkûm Veysel muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüp zevcem ve mûrisimiz

3-müteveffâ-yı merkûm Memiş'in derûn-ı zabtta mezkûr Kûpeliler Karyesinde vâki'

4-lede'l-ahâli ve'l-cirân ma'lûmü'l-hudûd ve'l-kıtaat arâzi-i emriye

5-ile karye-i merkumede vâki bir kıt'a mülk ebniye arsası ve derûnunda bi'r-i ma'

6-mahallince zuhûr eden tâlibleriyle bey' ve ferâğ ve mu'âmelât-ı lâzimesini icrâ

7-ve hasbe'l-iktizâ leh ve 'aleyhimiz de ikâme edilen de'âvi husûmet

8-olduğu muhâkeme ve muhâkim ve muhâsama ve her türlü mu'âmelât-ı nizâmiye de

9-edâ-yı levâzım ve mütevakıf olduğu umûrun küllisine ve lede'l-iktizâ

10-sulh ve ibrâya ve icâbı halinde aheri dahi tevkîle me'zûn

11-olarak taraflarımızdan oğlum Veysel vekîl ve nâ'ib-i menâb

12-nasb ve ta'yîn eyledik dediklerinde ol dahi tasdîk ve kabul

13-eylediği kayd ve tescîl şod fi 15 Şa'bân sene [1]310

Müvekkil-i mezbûre Emine [Parmak izi]

Mukarr ve mütevekkile-i mezbûre Şefika [Parmak izi]

Vekîl-i merkûm Veysel [Parmak izi]

Mezbûrunun mühürleri olmadığından mühür makâmına parmaklarını
bastılar fi 15 Şa‘bân sene [1]310

Şâhid-i merkûm Hüseyin [Mühür]

Şâhid-i merkûm Salih [Mühür]

69. Satış için Vekâlet Hücceci (23a/I)

Hû

Tahrîr şod

1-‘An-asl Vilâyet-i Rumeli de Varna Kazâsında Acemler Karyesi
ahâlisinden olup bundan akdem

2-muhâcireten medine-i Bolu’da Gölyüzü mahallesinin ve İhsâniye
Mahallesinde sâkinler Receboğlu

3-Fazlı bin Receb li-ebeveyn er-karındaşı Mustafa hazır olduğu halde
medine-i merkûmenin mahkeme-i

4-şer‘iyyesinde ma‘an takrîr-i kelâm ederler ki zikr olunan ‘Acemler
karyesinde vâki‘ ancak işbu karındaşım

5-hâzır-ı bi’l-meclis Mustafa ile meşâ‘ ve müşterek bir tarafı Kara
Hüseyin bin Abdullah bin Abdullah ve bir tarafı Ali Osmân

6-bin Fâ’ik bin Abdullah menzilleri ve iki taraf-ı tarîk-i ‘amm ile
mahdûd bir bâb oda ve bir bâb

7-damı müştemil bir bâb mülk menzil ve arsa ve bir kıt‘a harman yeri
ile yine karye-i merkûme de kâ’in

8-karındaşım işbu hâzır Mustafa ve el-hâletü hazihi mezkûr Acemler Karyesinde sâkinler gâ'ibân-ı 'ani'l-meclis (...) li-eb

9-karındaşlarımız Hüseyin ve Rukiye ile meşâ' ve müşterik Dutluk merasında tarafları

10-Mehmed tarlası ve dutluk ve yol ve dağ ile mahdûd ve on üç dönüm bir kıt'a ve uzun

11-tarlanın tarafları Sâlim ve Ahmed ve Hacı Mustafa tarlaları ve yol ile mahdûd yirmi iki

12-dönüm bir kıt'a ve Yelec yolu altında tarafları Mehmed ve Ahmed ve Muhyiddin tarlaları ve yol ile mahdûd

13-on iki buçuk dönüm bir kıt'a ve top kızılıcık tarlanın tarafları Halil ve Mustafa tarlaları

14-ile mahdûd on iki dönüm bir kıt'a ve köy içinde tarlanın tarafları Mehmed ve Ömer ve Osmân

15-tarlalarıyla mahdud yarım dönüm bir kıt'a ve kayrak tarlanın tarafları Mehmed ve Sâlim

16-ve İsmail ve yol ile mahdûd ve altı dönüm bir kıt'a ve müfles? içinde tarlanın tarafları

17-Hasan ve Osman tarlaları ve dere ve yol ile mahdûd beş dönüm bir kıt'a ve ceviz dibi

18-tarlanın tarafları Hüseyin ve Abdullah ve sâhib-i sened ve Mehmed tarlaları ile mahdûd yedi dönüm

19-bir kıt'a ve kıran tarlanın tarafları Mehmed ve Hüseyin ve Mustafa tarlaları ve yol

20-ile mahdûd on dönüm bir kıt'a ve çeşme başında tarlanın tarafları Yakup

21-ve Mehmed tarlaları ve dere ve yol ile mahdûd altı dönüm bir kıt'a ve İlhak boyunda tarlanın

22-tarafları sâhib-i sened ve Eyüb Ağa ve Ali ve Kırak ile mahdûd altı dönüm bir kıt'a çalılık

23-tarlanın tarafları ve Ömer ve İsmail tarlaları ve çalılık ile mahdûd üç dönüm bir kıt'a ve Kavaklık

24-tarlanın tarafları Ömer ve Abdullah ve Hasan ve Ali tarlaları ile mahdûd sekiz dönüm bir kıt'a ve taşlık

25-tarlanın tarafları Halil ve Mehmed ve yol ile mahdûd yedi dönüm bir kıt'a ve kurak tarlanın

26-tarafları Mehmed ve Ali Osman ve sâhib-i sened tarlaları ve yol ile mahdûd beş buçuk dönüm bir kıt'a

27-ve diğer kurak tarlanın tarafları sâhib-i sened ve Mehmed ve Ali Osmân tarlaları ve yol ile mahdud

28-on dönüm bir kıt'a ve Ruslar yolu altında tarafları Hüseyin ve yol ile mahdûd yedi buçuk dönüm bir kıt'a

29-ve alçak yolu tarlanın tarafları Hüseyin ve Yakup ve Mehmed tarlaları ve yol ile mahdud

30-altı dönüm bir kıt'a mer'i tarlanın tarafları Mehmed ve Ahmed tarlaları ve mer'i ile mahdûd beş

31-dönüm bir kıt'a ve Saya tarlasının etrâf-ı erbâ'ası orman ile mahdûd ve altı

32-dönüm bir kıt'a cem'an 20 kıt'a da 158 dönüm tarlalarda olan

33-benim ve karındaşım işbu hâzır-ı bi'l-meclis Mustafanın hisse-i şâyi'amlarımızı mahallince tâlibine bey'

34-ve ferâğ ve bedel-i esmân-ı ma'lûmelerini ahz u kabza ve makbuzunu bize irsâl

35-ve isâl ve teslîm ve hasbe'l-icâb muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa'a ve lede'l-iktizâ

36-sulh ve ibrâya ve ferâğ-ı mezkûrun takrîr ve mu'âmelât-ı lâzimesinin me'mûrları

37-huzûrunda ifâ ve icrâya ve mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i

38-'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'yye ile ikimiz ma'an karye-i merkûmede sâkin Ali Efendi

39-ibni Hüseyin taraflarımızdan kabulüne mevkûfe vekil ve nâ'ib-i menâb nasb

40-ve ta'yîn eyledik deyü takrir ve tasdikleri tescil ve bi'l-imzâ temhir olunmuştur

Fi 12 Ramazan sene [1]310

Mukarrun müvekkil-i merkûm Mustafa bin (...) [Mühür]

Mukar-ı müvekkil-i merkûm Fazlı bin Receb [Mühür]

70. Miras için Vekâlet Hücleti (23b/I)

Hû

1-Medine-i Bolu'da Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden olup zâtı mahalle-i merkûme sâkinlerinden tahrîrât

2-mu'âvini Arif Efendi ibni Mustafa ve Molla Mustafa bin Receb ta'rîfleriyle mu'arrefe olan Rahime Hanım

3-ibnetü Ali nâm Hatûn mahkeme-i şer'îyye de yine mahalle-i merkûmede sâkin Halbeli? Mehmed Efendi ibni 'Osmân mahzarında

4-takrîr-i kelâm idüp zevc-i evvelim müteveffâ Hacı Mehmed Efendinin hâric ez defter-i kassâm

5-tereke ve dâhil-i Kassâm muhâsebâtını müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin kendiden sonra vefât eden

6-kerimesi Münevvere Hanım'ın zevci mekteb-i i'dâdiye hocalarından ve müteveffâ-yı mûmâ

7-ileyhin zevce-i evvelinden mütevellid sulbî sağır oğlu İhsân'ın vasisi olan Ali Efendi'den

8-kendi ve hisselerinden mütevellid müteveffâ-yı mûmâ-ileyhin sağire kızı Fâtıma'nın vasisi

9-olmamla bi'l-vesâye hissesin taleb ve da'vâ ve ruyet-ı muhâsebeye ve 'âid

10-olduğu her bir muhâkeme ve muhâkim ve muhâsama ve müdâfa'a ve hissemle sulh ve ibrâya ve mensûb

11-olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'îyye ile tarafımdan işbu kâ'im

12-pederim Mehmed Efendi'yi vekîl ve nâ'ib-i menâb nasb ve ta'yîn eylediğimde ol dahi

13-vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i muharrer kabul ve hidmet-i lâzimesi kemâyenbağı edâya

14-taahhüd ve iltizâm eyledi dedikde mûmâ-ileyh Mehmed Efendi dahi şifâhen ve vicâhen tahkîk

15-ve tasdîk eylediği kayd ve tescil olunmuşdur fi 28 Zi'l-kade sene [1]310

Mukarrun leh mûmâ-ileyh vekil Mehmed Efendi ibni Osmân [Mühür]

Mukarre-i mezbûre mütevekkile Rahime Hânım ibnetü Ali [Mühür]

Mezbûre Rahime Hânım binti Ali müteveffâ Hacı Mehmed Efendi'nin zevce-i metrûkesi olduğu ve huzurumuzda

mûmâ-ileyh Mehmed Efendi'yi vekîl olduğu kabul eylediğini ta'rîf ve tasdikiyle imzâ ve temhir eyledik fi 28 Zi'l-kade sene [1]310

Müte'arrif-i mezbûr Molla Mustafa [Mühür]

Müte'arrif-i mûmâ-ileyh Arif Efendi

71. Miras için Vekâlet Hücçeti (24a/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu'da Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden Bostancızâde 'İzzet Ağa ibni el-Hâcc Mustafa Ağa ibni el-Hâcc Hüseyin

2-mahkeme-i şer'iiyyede sulbî kebir oğlu Mehmed Efendi muvâcehesinde işbu hâzır-ı bi'l-meclis birâderzâdem Rıfat Efendi

3-ibni Ali Efendi ile müteveffiye hemşirem kerimesi müteveffiye Nebiyye Hânımın sadr-ı sağır oğlu Mehmed'in

4-babası ve velisi Nalband Sâ'ib Ağa'nın Soku yaylakında vâki' su harzı? hissesi talibinde

5-'aleyhime ikâme eyledikleri da'vâda husûmet ve redd cevâba ve her bir 'âid olduğu mahâlde

6-muhâkeme ve muhâsama ve müdâfa'a ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve mütevakkıf olduğu umûrun küllisine

7-vekâlet-i 'âmme-i mutlaka-i sahihe-i şer'yye ile işbu oğlu Mehmed Efendiyi tarafımdan vekîl ve nâ'ib-i

8-menâb nasb ve ta'yîn eylediğimde ve ol dahi vekâlet-i mezkûreyi ber-vech-i muharrer kabul

9-ve hidmet-i lâzımesini edâya müteahhid ve iltizâm eyledi dedikde merkûm Mehmed Efendi dahi kabul

10-ve tasdîk eylediği kayd ve tescil olunmuştur fi 29 Zi'l-kade sene [1]310

Vekîl-i mukarrun leh merkûm Mehmed Efendi [Mühür]

Mütevekkil-i mukarr-ı merkûm Bostancızâde İzzet Ağa [Mühür]

72. Miras için Vekâlet Hücçeti (24a/II)

Hû

Hücçet tahrîr şod

1-Medine-i Bolu nevâhisinden Sazâk Nâhiyesine tâbi' Bünüş Karyesi sâkinlerinden iken târihten altı mâh mukaddem vefât

2-eden Kafukoğlu Hâcî Mustafa bin Mehmed bin Abdullah'ın verâseti zevce-i menkûhe-i metrûkesi Dudu binti Abdullah

3-ile kendisinden mukaddem vefât eden oğlu Mehmed'in sağır kızları Âmine ve Behiye ve Hâcer ve li-ebeveyn kız karındaşları

4-Âmine ve min kıbeli'l-eb kız karındaşı Aişe'ye munhasıra olduğu 'inde's-şer'i'l-enver zâhir ve nümâyan

5-olduktan sonra zâtları karye-i merkûme sâkinlerinden Hacı Bayram oğlu Ahmed bin Mehmed ve Ali Kavâsoğlu Ahmed

6-bin Ali ta'rîfleriyle mu'arrefeler olan mezbûrtân Âmine ve Aişe'den her biri meclis-i şer'i şerîf-i enverde

7-yine karye-i merkûme sâkinlerinden Tenbeloğlu Ömer bin Hüseyin hâzır olduğu halde Karaçayır Mahallesi

8-sâkinlerinden ve dâ'va vekillerinden Şâkir Efendi ibni Mehmed nâm kimesne mahzarında ikrâr takrîr-i kelâm ve tabir-i

9-'ani'l-merâm iderler ki mûrisimiz müteveffâ-yı merkûmun terekesine babamızdan müntakil tarlalarımıza müteveffâ-yı

10-merkûmun gelini ve sağırât-ı mezbûrâtın vâlideleri gâ'ib 'ani'l-meclis Halime binti Hüseyin fuzûli vaz'-ı

11-yed eder olmakla mûrisimiz müteveffâ-yı merkûmun terekesinden hisse-i irsiye-i şer'iiyemizi ve babamızdan müntakil

12-tarla hissemizi ve hâzır-ı merkûm müteveffâ-yı merkûmun li-ebeveyn kız karındaşı müteveffiye Döndü'nün sadr-ı

13-kebir oğlu olmakla ol dahi tarla hissesini kezalik mezbûre Halime'den taleb ve dâ'va ve ahz u kabz

14-ve makbûzunu bizlere edâ ve teslim ve lede'l-iktizâ sulh ve ibrâya ve 'âid olduğu muhâkeme bidâyeten ve i'âdeten

15-ve temyizen ve istinâfen muhâkeme ve muhâsamaya ve tahlife ve husûs-ı mezkûr mütevakkıf olduğu umûrun

16-küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyye ile tarafımızdan işbu mezbûr Şâkir Efendi'yi vekîl

17-ve nâ'ib-i menâb nasb ve ta'yîn eylediğimiz de ol dahi ber vech-i muharrer vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i

18-lâzımesini kemâyenbağı edâya taahhüd ve iltizâm eyledi dediklerinde kayd şod fî 29 Zi'l-kade sene [1]310

Bende vekîl-i mezbûr [Mühür]

Bende merkûm Ömer [Parmak izi]

Bende mezbûre Aişe [Parmak izi]

Bende mezbûre Âmine [Parmak izi]

Merkûmun Âmine ve Aişe ve Ömer bizim huzurumuzda parmaklarını bastıklarını tasdiklen temhir eyledik

Fi 29 Zi'l-kade sene [1]310

Bende diğeri mu'arrif-i merkum [Mühür]

Bende diğeri mu'arrif-i merkum [Mühür]

73. Anlaşmazlık için Vekâlet Hücçeti (24b/I)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu mahâllatından Akpınar Mahallesi sâkinlerinden Ali Sofi oğlu Mustafa Usta

2-ibni Mecidullah mahkeme-i şer'yye de Karaçayır Mahallesi sâkinlerinden Akbaş oğlu Şâkir

3-Efendi ibni Mehmed muvâcehesinde zevce-i mutlakam 'Îmâret Mahallesi sâkinelerinden

4-Eskici kızı dimekle ma'rûfe gâ'ibe-i 'ani'l-meclis Behiye Hâtun bundan

5-akdem mahalle-i merkûme de vâki' halâ sâkine olduğu menzilleri olan

6-nısf hisseme müdâhalemin men'i için mahkeme-i şer'iyeye 'aleyhimde ikâme-i

7-dâ'va etmiştir dâ'va-yı mezkûrede husûmet ve red ve cevâba

8-de'âvimiz olduğu her bir muhâkeme ve muhâkim ve muhâsama ve müdâfa'a bidâyeten

9-ve i'tirâzen ve i'âdetenn ve istinâfen ve temyizen ve husûsâtın mütevakkıf

10-olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'yye ile işbu

11-Şâkir Efendi'yi tarafımdan vekîl ve nâ'ib-i menâb nasb ve ta'yîn

12-eylediğimde ol dahi vech-i muharrer üzere vekâlet-i mezkûreyi

13-kabul ve hidmet-i lâzimesi edâya taahhüd ve iltizâm eyledi

14-dedikde merkûm Şâkir Efendi dahi tasdik eylediği kayd ve tescil

15-ve bi'l-imzâ temhir olundu fi 4 Muharrem sene [1]311

Mukarrun leh vekîl-i merkûm Şâkir Efendi [Mühür]

Mukarr mütevekkil-i merkûm Mustafa Usta [Mühür]

74. Alacak için Vekâlet Hücçeti (24b/II)

Hû

Tahrîr şod

1-Medine-i Bolu nevâhisinden Yağlıca Nâhiyesine tâbi' Bekirler Karyesi sâkinlerinden Receb Ağa ibni Ömer Ağa

2-mahkeme-i şer'iyede Debbağlar Mahallesi sâkinlerinden Vehbi Efendi ibni el-Hâcc Emin Ağa muvâcehesinde

3-karyemiz ahâlisinden gâ'ib 'ani'l-meclis Suhte oğlu Arif zimmetinde olan

4-düğün mesârifi bin beş yüz kuruş alacak hakkımı merkûmdan taleb ve dava

5-ve ahzu kabza ve makbûzunu bana isâl ve teslime ve lede'l-hâce sulh ve ibrâya

6-ve aid olduğu muhâkeme ve muhâkim ve muhâsama ve müdâfa'a ve red ve cevâba ve mütevakkıf

7-olduğu umûrun küllisine vekâlet-i 'amme-i mutlaka-i sahihe-i şer'iyeye ile işbu Vehbi

8-Efendi'yi tarafımdan vekîl ve nâ'ib-i menâb nasb eylediğimde ol dahi vekâlet

9-mezkûreye kabul ve hidmet-i lâzimesi edâya taahhüd ve kabul eyledi deyü

10-takrîr ve tasdikleri kayd ve tescîl ve bi'l-izmâ temhir kılındı fi 6 Muharrem sene [1]311

Mukarrun leh vekîl-i merkûm mûmâ-ileyh Vehbi Efendi [Mühür]

Mukarr mütevekkil-i merkûm Receb Ağa [Mühür]

75. Nikâh için Vekâlet Hücçeti (25a/I)

Hû

1-Sazâk Nâhiyesine tâbi' Kuzvirân Karyesi sâkinelerinden olup ve zatı Akpınar Mahallesinden

2-Tellioğlu Hasan bin Osmân ve Alagöz oğlu Mustafa bin Mustafa ta'rîfleriyle mu'arrefe olan

3-Şerife binti Mehmed Emin nâm-ı bîkr-i bâliğa-i 'âkile mahkeme-i şer'iyeye de karyemiz ahâlisinden Ümmi Halil

4-benim hâl-i sâğirimde sağır oğlu Abdurrahman'a nikâhlı olduğumu bundan akdem mahkeme-i

5-şer'iyeye bi'l-istid'â ikâme-i dâ'va eylediğinden husûs-ı dâ'va da husûmet

6-ve red ve cevâba ve mütevakkıf olduğu umûrun küllisine vekâlet-i amme-i

7-mutlaka-i sahihe-i şer'yye ile işbu Semerkand Mahallesinden
Müftizâde Zühdü

8-Efendi ibni Gâlib Efendi'yi tarafımdan vekîl ve nâ'ib-i menâb nasb

9-ve ta'yîn eylediğimde ol dahi vekâlet-i mezkûreyi kabul ve hidmet-i

10-lâzıme'yi taahhüd ve iltizâm eyledi deyü takrîr ve tasdîkleri kayd ve
tescil

11-olunmuştur fi 9 Muharrem sene [1]311

Karamesdânzâde Mehmed Efendi dahi vekâlet-i mütetâbba'a ile vekîl
olduğu kayd şod fi 9 Muharrem sene [1]311

Karamesdânzâde [Mühür]

Mukarrun leh vekîl mûmâ-ileyh Zühdü Efendi [Mühür]

Mukarra-i mütevekkile-i mezbûre Şerife [Parmak izi]

Mukarra-i mütevekkil-i mezbûr Şerife binti Mehmed Ali mûmâ-ileyh
Zühdü Efendi'yi vekîl eylediği ve mühür olmadığından mühr makâmına
barmağını vaz' ve tab' eylediğini tasdîk ve ta'rîf idüp imzâ ve temhir eyledik
fi 9 Muharrem sene [1]311

Mu'arraf-i merkûm [Mühür]

Mu'arraf-i merkûm [Mühür]

SONUÇ

Osmanlı tarihi hakkında yapılan araştırmalarında, şer'îye sicillerinin önemli bir yeri bulunmaktadır. Mahkeme kayıtları olan sicilleri de başta dava konusu olan meseleler olmak üzere halkın yaşayışı, kullandığı eşyalar, uğraştığı meslekler, şehirlerin idari taksimi ve halkın ekonomik refah seviyesi gibi bilgileri kapsamaktadır. Siciller sayesinde Osmanlı devletinin sadece idari yapısı ile sınırlı kalmayarak halkın sosyal yapısı ve günlük hayatı hakkında ayrıntılı bilgiler elde edebilmekteyiz. Bu çalışmamızda Bolu'ya ait 1034 No'lu Şer'îye Sicilinde bulunan bilgiler doğrultusunda Bolu'nun idari, sosyo kültürel ve ekonomik yapısını incelemeye çalıştık.

İncelediğimiz belgelerin tamamının vekâlet hüccetlerinden oluşması sebebiyle davaların sonuçları hakkında bilgiler bulunmamaktadır. Defterimizin kayda alındığı XIX. yüzyılın sonlarında başka mahkemelerin kurulması ve şer'îye mahkemelerinin alanlarının daralması sebebiyle defterimizdeki belgelerin büyük çoğunluğunu miras ile ilgili kayıtlar oluşturmaktadır.

Şer'îye sicilimizin yazıldığı dönemde Bolu'nun sınırları günümüzdekinden daha geniştir. Bugün birer müstakil il konumunda bulunan Bartın, Düzce, Zonguldak gibi illerin idari olarak Bolu'ya bağlı birer kaza olduklarını görüyoruz. Defterde isimleri geçen köy ve mahalle gibi yerleşim birimlerinin günümüzde hala isimlerini koruyanları ve isimleri değişmiş olanlardaki değişimleri tespit edip aktarmaya çalıştık.

Osmanlı Devleti'nde mahalleler şehrin merkezinde bulunan camilerin çevresinde oluşup şekillendiği için mahallelere cami ve mescid isimlerinin

verildiğini görmekteyiz. Bolu halkının muhtemelen dini görevlilere önem vermesi sonucu vekâletlerin büyük bir bölümü müftü torunu olarak tanıtılan birisine verilmiştir. Ayrıca Mevlevî şeyhi olarak ifade edilen kişilere verilmiş vekâlet kayıtları da bulunmaktadır.

Sicilimizde bulunan kayıtlara göre Bolu halkının genellikle Müslümanlardan oluştuğunu söyleyebiliriz. Ancak Hristiyanlara ait mahallelerin de ismi geçmektedir. Toplumda Müslümanlarla gayrimüslimler bir arada yaşayarak çeşitli münasebetlerde bulunmuşlardır. Bunun sonucu olarak birbirlerini vekil tayin ettikleri, birbirleriyle alışveriş yaptıkları ve birbirlerinden borç alıp verdiklerine dair kayıtlar bulunmaktadır.

Bolu'daki aile hayatına baktığımız zaman nikâhlar sicillere kaydedilmiştir. Aile yapısı genellikle tek eşli ve ortalama üç çocuktan oluşmuştur. Kadınların evlilikten ya da boşanmadan kaynaklı elde ettikleri mehir, nafaka gibi hakları için mahkemeye müracaat ederek haklarını aradıklarını görmekteyiz. Ayrıca kadınların toplumsal hayatta aktif rol aldıkları gibi iktisadi hayatta da bizzat yer almış hatta borç veren kişi konumunda olmuşlardır.

Bolu'daki ticari ve iktisadi hayat hakkında sicilimizde genellikle miras ile ilgili kayıtların tutulması ve bu kayıtlarda da genellikle arazi taksimi yapılması ve arazi satışı gibi konularda anlaşmazlıklar için mahkemeye başvurulması bizi halkın tarımla uğraştığı düşüncesine götürmektedir. Bunun yanında halkın genellikle tarımda büyük kolaylık sağlayacak büyük baş hayvanlar hakkında mahkemeye gelmiş olmaları da bu düşüncemizi desteklemektedir. Ancak değirmen, dükkânlar ile ilgili hukuki işlemlerden ya da günlük hayatta karşılaştığımız çeşitli zanaatlar ile uğraşan kişilerden de bahsedilmektedir.

Bölgede yaşayan kişilerin genellikle orta sınıfa mensup olduklarını kabul etsek de gerçekten çok zengin sayılabilecek ve çok fakir sayılabilecek kişiler de bulunmaktadır. Ancak insanlardan genellikle Hacı diye bahsedilmesi ve hacca giden bir kişinin yol masrafının yaklaşık iki manda öküzü ya da sekiz karasığır

öküzünün fiyatına eşit olduğunu düşünürsek halkın ekonomik seviyesinin genellikle iyi olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

XIX. yüzyılda yapılan bazı düzenlemeler sonucunda Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde kadıların yetki alanları daraltılmıştır. Bu durum şer'iyeye sicillerinin önceki dönemlere göre içeriğinin daralıp sınırlandırılmasını da beraberinde getirmiştir. Bu sebeple incelediğimiz belgelerde askeri, sağlık, vakıflar, eğitim gibi birçok konuda bilgiler yetersiz kalmaktadır. Bolu ile ilgili tutulmuş olan diğer sicillerin de transkripsiyonunun yapılması ile bu konularda daha fazla bilgi elde edilebileceğini düşünmekteyiz.

KAYNAKLAR

- Acar, H. İbrahim (2010). “Talak”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXXIX. 496-500. İstanbul: TDV Yayınları.
- Acar, H. İbrahim (2011). “Tefrik”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXXX. 277-279. İstanbul: TDV Yayınları.
- Açık, Turan (2016). “Beşe Unvanı Hakkında”. *Tarih Dergisi*, (62), 37-64.
- Akdağ, Mustafa (1979). *Türkiye’nin İktisadi ve İçtimai Tarihi*. C. I. 3. Baskı. Ankara: Tekin Yayınevi.
- Akgündüz, Ahmet (1988). *Şer‘iyye Sicilleri Mahiyetleri Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler*. 1. Baskı. C. I. İstanbul: Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı.
- Akgündüz, Ahmet (2009). “İslam Hukukunun Osmanlı Devletinde Tatbiki: Şer‘iyye Mahkemeleri ve Şer‘iyye Sicilleri”. *İslam Hukuku Araştırma Dergisi*, (14), 13-48.
- Aras, M. Özgü (1988). “Ad Koyma”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. I. 332-333. İstanbul: TDV Yayınları.
- Artuk, İbrahim (1996). “Gazi”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XIII. 445. İstanbul: TDV Yayınları.
- Âşık Paşazade (2003). *Osmanoğulları’nın Tarihi*. 1. Baskı. Çev. Kemal Yavuz, M.A. Yekta Saraç. İstanbul: K Kitaplığı Yayınları.
- Atalar, Münir (1980). “Şer‘iyye Mahkemelerine Dair Kısa Bir Tarihçe”. *İslami İlimler Enstitüsü Dergisi*, (4), 303-328.
- Atar, Fahrettin (2005). “Muhâlea”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXX. 399-402. İstanbul: TDV Yayınları.
- Atar, Fahrettin (2007). “Nikâh”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXXIII. 112-117. İstanbul: TDV Yayınları.
- Aybakan, Bilal (2013). “Vekâlet”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXXXIII. 1-6. İstanbul: TDV Yayınları.
- Aydın, M. Akif (1986). “Osmanlı Hukukunda Kazâî Boşanma (Tefrik)”. *Osmanlı Araştırmaları V*. 1-12.
- Aydın, M. Akif (2003a). “Osmanlı Devleti’nde Mahkeme”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXVII. 341-344. İstanbul: TDV Yayınları.
- Aydın, M. Akif (2003b). “Mehir”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXVIII. 389-391. Ankara: TDV Yayınları.

- Aydın, M. Akif (2004). “Kanunnameler ve Osmanlı Hukukunun İşleyişindeki Yeri”. *Osmanlı Araştırmaları XXIV*. 37-46.
- Aydın, M. Akif (2007). “Osmanlı Devleti’nde Hukuki-Adli Yapı”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXXIII. 515-521. İstanbul: TDV Yayınları.
- Aydın, Mehmet (2006) “Adbilim Açısından Ordu ve Samsun Ağızlarındaki Bazı Lakaplar”. *Türk Dili Araştırmaları*, (16), 25-47.
- Ayverdi, İlhan ve Topaloğlu, Ahmet (2007). *Türkçe Sözlük*. 1. Baskı. İstanbul: Kubbealtı Lügatı.
- Baykara, Tuncer (2002). “Osmanlı Devletinde Kaza”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXV. 119-120. İstanbul: TDV Yayınları.
- Berki, Şakir (1978). “İslam Hukuku Miras Sistemi İle Medeni Kanunun Miras Sistemi Arasındaki Farklar”. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 22, 1-15.
- Bilmen, Ömer Nasuhi (1964). “Ahkâm-ı Şer’iyye ve Ahkâm-ı Fıkhiyye”. *İstanbul Yüksek İslam Enstitüsü Dergisi*, (2), 55-72.
- Bilmen, Ömer Nasuhi (1985). *Hukukî İslamiyye ve Islahatı Fıkhiyye Kamusu*. C. I.-II.- VI-VIII. 1.Baskı. İstanbul: Bilmen Basım ve Yayınevi.
- Bolu Şer’iye Sicilleri, 1034 Numaralı Defter, Başbakanlık Osmanlı Arşivi Milli Kütüphane Başkanlığı.
- Boyras, Şeref (1998). “Lakaplar Konusunda Bazı Dikkatler ve Bir Yöre Örneği”. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (7), 107-138.
- Bozkurt, Nebi (2003). “Lakap”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXIII. 65-67. Ankara: TDV Yayınları.
- Cin, Halil (1974). *İslam ve Osmanlı Hukukunda Evlenme*. 1. Baskı. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Coşar, Mevhibe (2003). “Trabzon’da Kullanılan Lakaplar Üzerine Bir Derleme/ Değerlendirme”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 47(1999), 27-40.
- Çadircı, Musa (1991). *Tanzimat Döneminde Anadolu Kentlerinin Sosyal ve Ekonomik Yapıları*. 1. Baskı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Darkot, Besim (1979). “Bolu”. *İslam Ansiklopedisi*. C. II. 5. Baskı. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Develioğlu, Ferit (1993). *Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat*. 11. Baskı: Aydın Kitabevi.
- Duman, Ali (2007). “Kadı Defterleri (Şer’iyye Sicilleri), Mahiyetleri, Muhtevaları ve İslam Hukuku Açısından İncelenmelerinin Önemi ”. *Ekev Akademi Dergisi*, (33), 139-156.
- Ekici, Ekrem Buğra (2004). *Tanzimat ve Sonrası Osmanlı Mahkemeleri*. 1. Baskı. İstanbul: Arı Sanat Yayınevi.
- Emecen, Feridun (1994). “Dönüm”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. IX. 521. İstanbul: TDV Yayınları.
- Ergenç, Özer (1984). “Osmanlı Şehrindeki Mahallenin İşlev ve Nitelikleri Üzerine”. *Osmanlı Araştırmaları IV*, 4(4), 69-78.

- Erkal, Mehmer (1991). "Arşın". *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. III. 411-413. İstanbul: TDV Yayınları.
- Erkan, Nevzat (2016). "18. Asır Üsküdar'ında Müslim ve Gayrimüslim İlişkilerine Sosyo-Kültürel Bir Bakış". *İhya Uluslararası İslam Araştırma Dergisi*, 2(2), 1-23.
- Erol Çalışkan, Şerife Seher (2016). "Türk Folkloründe Lakap Verme Geleneği: Bartın Örneği". *CBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 103-126.
- Gedikli, Fethi (2002). "Osmanlı Devletinde Kazâ". *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXV. 117-119. İstanbul: TDV Yayınları.
- Gedikli, Fethi (2005). "Osmanlı Hukuk Tarihi Kaynağı Olarak Şer'iyeye Sicilleri". *Türkiye Araştırmalar Literatür Dergisi*, 3(5), 187-213.
- Genç, Mehmet (2014). *Osmanlı İmparatorluğunda Devlet ve Ekonomi*. 11. Baskı. Ankara: Ötüken Yayınları.
- Gerber, Haim (1999). Bir Osmanlı Şehri Olan Bursa'da Kadının Sosyo-Ekonomik Statüsü (1600-1700). *Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. Çev. Hayri Erten, (8), 325- 343.
- Gümüşçü, Osman ve Küçükaşcı, Mustafa Sabri (2016). "Köy". *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. II. 85-87. İstanbul: TDV Yayınları.
- İbn Battuta, Ebu Abdillah Şemsuddin Muhammed b. Abdillah b. Muhammed b. İbrahim el-Levati et-Tanci (2004). *İbn Battuta Seyahatnamesi*. 2. Baskı. Çev. A. Sait Aykut. İstanbul: Yapı Kredi Kültür ve Sanat Yayıncılık.
- İnalcık, Halil (1993). *Osmanlı İmparatorluğu Toplum ve Ekonomi*. 1. Baskı. İstanbul: Eren Yayıncılık.
- Kallek, Cengiz (2002). "Kile". *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXV. 568-571. Ankara: TDV Yayınları.
- Kallek, Cengiz (2005). "Miskal". *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXX. 182-183. İstanbul: TDV Yayınları.
- Kardaş, Canser (2018). "Muş İli Merkezinde Kullanılan Erkek Lakapları". *Motif Akademi Halk Bilimi Dergisi*, 11(23), 207-226.
- Kaya, Süleyman (2008). "Sak". *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXXV. 586-587. İstanbul: TDV Yayınları.
- Kayahan, Leyla (2008). "Türkçede Dini Anlamlı Bazı Kişi Adlarını Ekle Değiştirme Geleneği". *The 51st Meeting Of The Permanent International Altaistic Conference (PIAC 51) Bildiri*, 1-10.
- Kibar, Osman (2005). Türk Kültüründe Ad Verme Kişi Adları Üzerine Bir Tasnif Denemesi. 1. Baskı. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Konrapa, M. Zeki (1964). *Bolu Tarihi*. 1. Baskı. Bolu: Bolu Vilayet Matbaası.
- Köse, Murtaza (2008). "İslam Hukukunda Temsil Kavramı ve Vekâlet Temsil İlişkisi". *Ekev Akademi Dergisi*, (34), 223-248.
- Kupusovic, Amina (2000). "Osmanlı Yönetimi Zamanında Bosna'da Müslüman Erkek İsimler İsimleri". *Balkanlarda İslam Medeniyeti Milletlerarası Sempozyumu Tebliğleri*, (41), 379-387.

- Küçükbaşcı, Mustafa Sabri ve Yel, Ali Murat (2003). “Mahalle”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXII. 323-326. Ankara: TDV Yayınları.
- Maverdi, Ebü'l-Hasen Ali b. Muhammed b. Habib el-Basri (2016). *El-Ahkâmü's Sultaniye İslam'da Devlet ve Hilafet Hukuku*. 2. Baskı. Çev. Ali Şafak. Ankara: Bedir Yayınevi.
- Maydaer, Saadet (2006). “Osmanlı Klâsik Döneminde Kadınların Servet Edinme Yolları (Bursa Örneği)”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 15(2), 365-381.
- Maydaer, Saadet (2007). “Klasik Dönem Osmanlı Toplumunda Boşanma (Bursa Şer'îye Sicillerine Göre)”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 16(1), 299-320.
- Oğuz, Mustafa ve Akgündüz, Ahmet (1998). “Hüccet”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XVIII. 446-450. İstanbul: TDV Yayınları.
- Oğuz, Şükran; Oğuz, İsmail (2016). “Lakap Verme Geleneğinde Manisa İli Demirci İlçesi Örneği”. *MCBÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(3), 1127-1139.
- Orhonlu, Cengiz (1992). “Bolu”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. VI. 276-278. İstanbul: TDV Yayınları.
- Ortaylı, İlber (2003). “Osmanlı Devleti'nde Kadı”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXIV. 69-73. İstanbul: TDV Yayınları.
- Ortaylı, İlber (2018). *Osmanlı Toplumunda Aile*. 18. Baskı. İstanbul: Kronik Yayıncılık.
- Ortaylı, İlber (2019). *Osmanlı Devleti'nde Kadı*. 11. Baskı. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.
- Özdemir, Rıfat (1989). “Kırşehir'de Ailenin Sosyo-Ekonomik Yapısı (1880-1906)”. *Osmanlı Araştırmaları IX*, (9), 100-157.
- Özel, Ahmet (1996). “Gayri Müslim”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XIII. 418-427. İstanbul: TDV Yayınları.
- Pakalın, Mehmet Zeki (1993). *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*. C. I.-II.-III. 4. Baskı. İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Pamuk, Şevket (1999). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Paranın Tarihi*. 1. Baskı. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- Pamuk, Şevket (2002). “Kuruş”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXVI. 458-459. İstanbul: TDV Yayınları.
- Polat, Zekî (2014). “Osmanlı Devleti'nde Ermenilerin Sosyo-Ekonomik Yapısından Kentsel Kesitler”. *Yeni Türkiye Dergisi*, (60), 1-18.
- Poş, Abdullah (2008). “XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında Tarsus'ta Müslim-Gayrimüslim İlişkileri”. *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(2), 593-619.
- Sami, Şemseddin (2012). *Kamus-ı Türki (Latin Harfleriyle)*. 2. Baskı. İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Soykan, T. Tankut (1999). *Osmanlı İmparatorluğu'nda Gayrimüslimler*. 1. Baskı. İstanbul: Ütopya Kitabevi.
- Süme, Mehmet (2018). “Osmanlı Taşra Teşkilatının Alt Birimi Mahalle: Bir Örnek: Bolu Eski Cami Mahallesi”. *Tarih Okulu Dergisi*, (33), 443-455.

- Süme, Mehmet (2018). “Türklerde Yer Adı Verme Geleneği ve Oğuz Boylarının Bolu’daki İzleri”. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(1), 263-291.
- Şahin, İlhan (2006). “Nahiye”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXXII. 306-308. İstanbul: TDV Yayınları.
- Tekin, Zeki (1994). “Deri”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XIX. 176-178. İstanbul: TDV Yayınları.
- Topaloğlu, Bekir (2013). “Vekil”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXXXIII. 9-11. İstanbul: TDV Yayınları.
- Tuş, Muhiddin (2007). “Konya Şer’iye Sicil Belgelerine Göre Osmanlıda Temsil Müessesesi: Vekâlet”. *Tarih İnceleme Dergisi*, 14(1), 135-155.
- Uğur, Yunus (2010). “Şer’iyye Sicilleri”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. C. XXXIX. 8-11. İstanbul: TDV Yayınları.
- Uzunçarşılı, İsmail Hakkı (1988). *Osmanlı Devletinde İlmiye Teşkilatı*. 3. Baskı. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Ünal, Mehmet Ali (2012). *Osmanlı Sosyal ve Ekonomik Tarihi*. 1. Baskı. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Yakıt, İsmail (1999). “Osmanlı İlmiye Teşkilatı ve Şeyhülislamlar”. *Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, (6), 19-48.
- Yeşilöz, Zafer (2012). “Nevşehir Lakaplarından Derleme Sözlüğüne Katkılar”. *NEÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (2), 22-27.
- Yılmaz Koca, Kadriye (1998). *Osmanlı’da Kadın ve İktisat*. 1. Baskı. İstanbul: Beyan Yayınları.

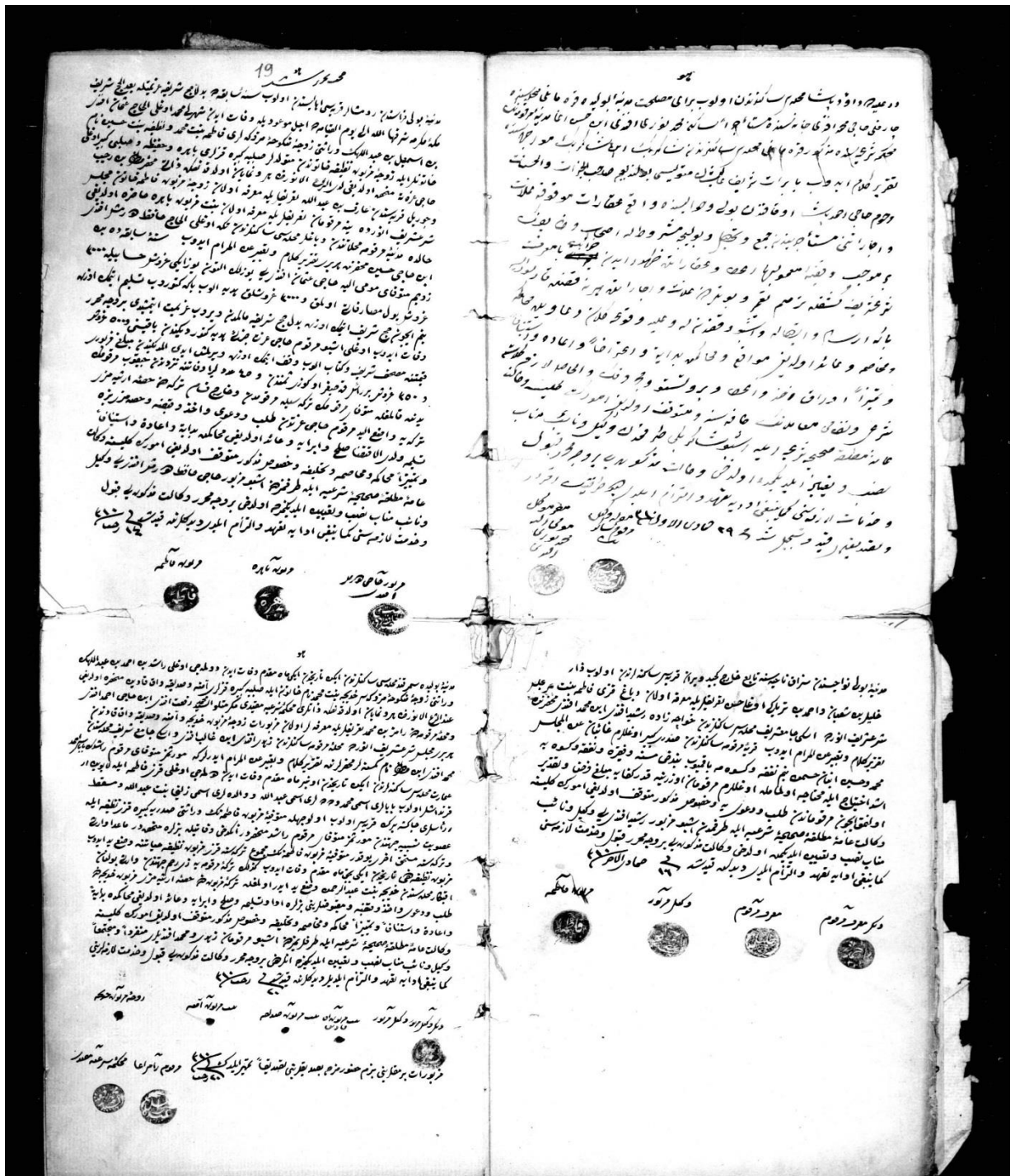
EKLER

EK 1: 1034 No'lu BŞS Defterindeki Kayıtların Tarihleri Tablosu

Sıra No	Belge No	Hicri Tarih	Miladi Tarih
1	3a/I	1 Safer 1309	6 Eylül 1891
2	4a/I	6 Muharrem 1308	22 Ağustos 1890
3	4a/II	25 Muharrem 1309	31 Ağustos 1891
4	4b/I	2 Safer 1309	7 Eylül 1891
5	4b/II	7 Safer 1309	12 Eylül 1891
6	5a/I	12 Safer 1309	17 Eylül 1891
7	5a/II	15 Safer 1309	20 Eylül 1891
8	5b/I	21 Safer 1309	26 Eylül 1891
9	5b/II	21 Safer 1309	26 Eylül 1891
10	6a/I	24 Safer 1309	29 Eylül 1891
11	6a/II	24 Safer 1309	29 Eylül 1891
12	6b/I	28 Safer 1309	03 Ekim 1891
13	6b/II	3 Rebiulevvel 1309	7-11 Ekim 1891
14	7a/I	26 Rebiulevvel 1309	30 Ekim 1891
15	7a/II	28 Rebiulevvel 1309	1 Kasım 1891
16	7b/I	3 Rebiulahir 1309	6 Kasım 1891
17	7b/II	9 Rebiulahir 1309	12 Kasım 1891
18	7b/III	11 Rebiulahir 1309	14 Kasım 1891
19	8a/I	23 Rebiulahir 1309	26 Kasım 1891
20	8a/II	24 Rebiulahir 1309	27 Kasım 1891
21	8b/I	27 Rebiulahir 1309	30 Kasım 1891
22	8b/II	22 Cemaziyelevvel 1309	24 Aralık 1891
23	9a/I	1 Cemaziyelevvel 1309	3 Aralık 1891
24	9a/II	1 Cemaziyelevvel 1309	3 Aralık 1891
25	9b/I	3 Cemaziyelevvel 1309	5 Aralık 1891
26	9b/II	8 Cemaziyelevvel 1309	10 Aralık 1891
27	10a/I	11 Cemaziyelevvel 1309	13 Aralık 1891
28	10a/II	13 Cemaziyelevvel 1309	15 Aralık 1891
29	10b/I	13 Cemaziyelevvel 1309	15 Aralık 1891
30	10b/II	13 Cemaziyelevvel 1309	15 Aralık 1891

31	11a/I	19 Cemaziyelevvel 1309	21 Aralık 1891
32	11a/II	25 Cemaziyelevvel 1309	27 Aralık 1891
33	11b/I	29 Cemaziyelevvel 1309	31 Aralık 1891
34	11b/II	6 Cemaziyelahir 1309	7 Ocak 1892
35	12a/I	12 Cemaziyelahir 1309	13 Ocak 1892
36	12a/II	12 Cemaziyelahir 1309	13 Ocak 1892
37	12b/I	19 Cemaziyelahir 1309	20 Ocak 1892
38	12b/II	26 Receb 1309	25 Şubat 1892
39	13a/I	2 Şaban 1309	2 Mart 1892
40	13a/II	7 Şaban 1309	7 Mart 1892
41	13b/I	9 Şaban 1309	9 Mart 1892
42	14b/I	24 Şaban 1309	24 Mart 1892
43	14b/II	7 Ramazan 1309	5 Nisan 1892
44	15a/I	12 Ramazan 1309	10 Nisan 1892
45	16b/I	6 Şevval 1309	4 Mayıs 1892
46	16b/II	10 Şevval 1309	8 Mayıs 1892
47	17a/I	26 Şevval 1309	24 Mayıs 1892
48	17b/I	2 Zilkade 1309	29 Mayıs 1892
49	17b/II	5 Zilkade 1309	1 Haziran 1892
50	18a/II	5 Zilkade 1309	1 Haziran 1892
51	18a/III	13 Zilkade 1309	9 Haziran 1892
52	18b/I	20 Zilkade 1309	16 Haziran 1892
53	18b/II	8 Muharrem 1310	2 Ağustos 1892
54	19a/I	10 Muharrem 1310	4 Ağustos 1892
55	19a/II	14 Safer 1310	7 Eylül 1892
56	19b/I	25 Safer 1310	18 Eylül 1892
57	19b/II	1 Rebiulevvel 1310	23 Eylül 1892
58	20a/I	14 Rebiulevvel 1310	6 Ekim 1892
59	20a/II	17 Cemaziyelevvel 1310	7 Aralık 1892
60	20b/I	16 Cemaziyelevvel 1310	6 Aralık 1892
61	21a/I	29 Cemaziyelevvel 1310	19 Aralık 1892
62	21a/II	16 Cemaziyelahir 1310	5 Ocak 1893
63	21b/I	14 Receb 1310	1 Şubat 1893
64	21b/II	20 Receb 1310	7 Şubat 1893
65	22a/I	5 Şaban 1310	22 Şubat 1893
66	22a/II	7 Şaban 1310	24 Şubat 1893
67	22a/III	15 Şaban 1310	4 Mart 1893
68	22b/I	15 Şaban 1310	4 Mart 1893
69	23a/I	12 Ramazan 1310	30 Mart 1893
70	23b/I	28 Zilkade 1310	13 Haziran 1893
71	24a/I	29 Zilkade 1310	14 Haziran 1893
72	24a/II	29 Zilkade 1310	14 Haziran 1893
73	24b/I	4 Muharrem 1311	18 Temmuz 1893
74	24b/II	6 Muharrem 1311	20 Temmuz 1893
75	25a/I	9 Muharrem 1311	23 Temmuz 1893

EK 2: 1034 No'lu Bolu Şer'ıye Sicilinden Belge Örneği

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Cemile Nur KETREZ

Doğum Tarihi [REDACTED]

Doğum Yeri [REDACTED]

Eğitim Durumu : 2017-2021 Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları
Anabilim Dalı Yüksek Lisans.

2014-2017 Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat
Fakültesi.

2013-2014 Bayburt Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

2008-2012 Düzce Anadolu İmam Hatip Lisesi.

2000-2008 Uzun Mustafa İlköğretim Okulu.

ORJİNALLİK RAPORU

11b- İntihal beyan formu

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

ÖĞRENCİ ve TEZ DANIŞMANI İNTİHAL BEYAN FORMU

Anabilim Dalı	İslam Tarihi ve Sanatları
Öğrencinin Adı ve Soyadı	Cemile Nur KETREZ
Numarası	20098946042
Lisansüstü Programı	Tezli Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐
Tez Sınavına Girdiği Eğitim Yılı ve Dönemi	2020 / 2021 ☒ Güz ☐ Bahar
Tez Sınavına Girdiği Tarih	08.02.2021
Tezin Sayfa Sayısı	261
Tez Başlığı (Tr)	1034 No'lu Bolu Şer'iye Sicil Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi
Tez Başlığı (En)	1034 Transcription and Evaluation of The Registry of Bolu, No: 1034

Teze ilişkin 10 / 02 / 2021 tarihinde yapılan Turnitin adlı intihal tespit programından enstitü müdürlüğünce belirlenen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan benzerlik raporuna göre, tezin benzerlik oranı % 18 olarak tespit edilmiştir.

Bu tez çalışmasının herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edilmesi durumunda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimizi ve yukarıda vermiş olduğumuz bilgilerin doğru olduğunu beyan ederiz.

Cemile Nur KETREZ
Öğrenci
(Adı, Soyadı, tarih ve İmza)

Doç. Dr. İsmail CERAN
Tez Danışmanı Onayı
(Adı, soyadı, tarih ve İmza)

Açıklamalar:

- 1-Tez savunma sınavı sonrasında başarılı bulunan öğrencinin tez çalışması muhtemel değişiklikleri içeren dosya kullanılarak ikinci kez benzerlik raporu alınır. "Öğrenci ve Tez Danışmanı İntihal Beyan Formu"na işlenir.
- 2- Bu form öğrenci tarafından elektronik ortamda hazırlandıktan ve tez sınavından sonra "tez teslim formu (tez sınavı sonrası)" ile birlikte öğrenci dosyasında saklanmak üzere tez danışmanı tarafından EADB aracılığı ile Enstitüye teslim edilmelidir.